

seves afirmacions fantàstiques. Un taquígraf hauria pogut escriure una pàgina que fou com el programa de persecusió de Catalunya després desenrotllat. Jo procuraré escriure aquí els conceptes principals del general i meus.

-- El moviment catalanista és un fantasma sense realitat en l'esperit del poble; una farsa representada per quatre o cinc autors.

-- General, temi, si això és així, als autors de la farsa. Una farsa, que ha creat una política que mou a tota Espanya des de fa molts anys; que ha engendrat una cultura i una escola històrica i un art peculiar, i una ensenyança encara no superada a Espanya, una literatura i una premsa. Si això és obra de quatre, temi, general, aquests quatre màgics més que la mateixa realitat.

-- L'ús públic de la llengua catalana ha d'acabar-se, reduïda a l'ús particular. Es precis la implantació de la llengua castellana, parlada per tants milions etc., etc.

-- Per què, general, no deixa que aquesta gran llengua es mengi la pobra, la petita llengua catalana? Per què no deixa que el fenomen filològic d'absorció es verifiqui en tot cas per ell mateix, en lloc de subjectar un poble de major edat al procés vexatori d'una assimilació que refusa? Jo no crec en aquesta absorció. Han passat frans fets a Espanya: el segle d'or de la literatura castellana, ha passat un Cervantes, el teatre

clàssic, els místics, i la pobra llengua catalana és encara viva i es renova en un admirable renaixament. El que no ha passat en aquests grans moments històrics no passarà ara en què el sol s'ha post i la grandesa minva.

-- Acudirem a Roma perquè es prohibeixi la predicació en català.

-- General, trobareu un límit en aquesta repressió en els documents, signats per Espanya mateixa, reconeixent els drets de les minories nacionals. Una nova consciència mundial és forma que us aturará en el vostre camí.

.....

Uns amics trenquen la conversa llarga i gesticulada per part del dictador. Jo vaig procurar detenir els meus nervis, imitant els moderats gestos cardenalícs, dels quals tenia al davant un model en Sa Eminència el Cardenal de Tarragona, que vivent ha sofert un martiri incruent repetint les gestes heròiques del seu predecessor Sant Fructuós.

.....

Més tard el diàleg amb el Rei, escoltant l'exordi del memorable discurs pronunciat a la gran sala del Palau de la Generalitat i d'aquell altre pronunciat davant del Claustre Universitari, que una làpida conserva viu a la nostra memòria per a nodrir les intel·ligències joves d'idees clares sobre les darreries del fenomen monàrquic a les terres d'Europa.

Jo vaig deixar d'assistir a les festes reials i al comiat de sortida.

Al vespre era lliurada a S.M., i era mal rebuda - pel dictador, una instància demanant la derogació del - Decret contra el separatisme en el que es refereix al llenguatge català i a l'ús de la bandera, signada per - seixanta una Societats econòmiques i professionals, divuit entitats culturals, cinquanta una societats musicals, dues societats esportives i setanta vuit societats agrícoles catalanes. Mai la veu de tot un poble no havia trobat semblant acollida.

Passava això el dia 11 de desembre de 1923. El - dia 24 deixava jo el meu càrrec en mans del Vice-President de la Mancomunitat senyor Estapé, qui, dúctil i menys gastat, podria, potser, seguir les relacions amb les autoritats de Barcelona.

Jo vaig dir llavors que la meua relació amb la - reialesa era la que marca la Llei, però que no era un - criat de Palau sinó un ciutadà. He de confessar el meu error: no era un ciutadà, sinó un súbdit. Per a deixar d'ésser temporalment un súbdit empenia el camí de l'estudi. El dia 26, professor d'una Universitat inexistent disfressat de savi, la màquina fotogràfica al coll i l'àlbum a la mà, començava la nova vida tot recorrent l'àrea geogràfica del primer art romànic.

Temps feliços passats, en què girat el cap, per a no veure tantes malvestats com queien sobre la terra catalana mentre s'omplien els meus pulmons de l'aire sa de

les terres que ja fa segles viuen la vida de la civilització.

J. PUIG I CADAFAALCH

DOCUMENT 10

LA VEU DE CATALUNYA5 març 1930Autor: J. Puig i Cadafalch

p. 5

LA MANCOMUNITAT DE CATALUNYA I EL DICTADOR

VI i darrer

El dia 11 de desembre de 1923, acabaren les relacions de la Mancomunitat de Catalunya amb el dictador. Durant tres mesos vàrem defensar la vida de la Institució, la presidència de la qual tenia confiada, contra el mal inevitable que ens venia a sobre. Els meus companys de Consell saben fins on arribava la meva fe en els propòsits del dictador. Com tants a Catalunya, com tants a Espanya, que havien obert un crèdit otorgat amb més o menys reserves al dictador, no podíem tancar-lo, sense pensar en les seves conseqüències per a la Mancomunitat fins al convenciment que els primers propòsits eren abandonats, fins al darrer moment. Era deure de tots i el complírem tots els diputats, el Consell i jo, de restar al nostre lloc fent tots els sacrificis d'amor propi, fins als límits que poguéssu suportar la nostra dignitat. Així ho férem, sabent que després em tocaria a mi l'estipendi dels vençuts: agressió del vencedor; oblit, i de vegades menyspreu, dels propis compatricis. L'un i l'altre són alliberament i, finalment, repòs de la vida política.

Després d'aquesta data memorable vingué la persecució dels antics ajuntaments; la presó dels ciutadans,

l'espionatge dels registres, i, finalment, la substitució dels diputats de la Mancomunitat, elegits pel poble per d'altres elegits pel Govern, als quals presidiren - les figures tristes d' Alfons Sala i de Gaietà Marfà.

Els es dedicaren a la campanya de difamació de - la nostra obra econòmica, publicant, intercalats d'observacions que revelen el major desconeixement, números en termes matemàtics, falsos.

Els varen preparar el camí per a la destrucció de la primera concessió de llibertats que Catalunya havia obtingut després de la subjecció que per dret de conquesta li havia infligit Felip V, el fundador de la dinastia Borbònica.

Fou llavors el moment de la difamació organitzada. La nota còmica s'hi barreja de tant en tant amb la nota tràgica: el governador de Barcelona, general d'artilleria, esbrina que les anualitats d'interessos i amortització d'un préstec de la Caixa de Crèdit Comunal sumen més que el capital del préstec !

El governador denuncia, escandalitzat, que un te en una sala de luxe de l'Exposició del Moble val cinc - pessetes. El te que val pesseta i dos rals en un cafè de recó ! Tot s'ha de moralitzar i regular.

Uns quants secretaris d'ajuntament es suïciden...

Es parla de sous immensos, de disbauxes de milions, de dèficits fantàstics. A les difamacions amb prou feines la censura deixa oposar uns números lacònics. La Man

comunitat és, finalment, dissolta i el dictador li dedica una darrera injúria pòstuma a mode d'oració fúnebre infamant. La censura no permet oposar-hi la còpia seca de l'inventari de la morta. Tots els meus intents de resposta són esborrats. Tanta "bona persona", tanta força social cristiana que hi havia entre els liquidadors, ningú no té per a la nostra defensa ni una paraula. En dir-se les injúries i les calúmnies en assemblea pública, tanta gent plena de títols, d'aquells que abans obligaven a la cavallerositat, ningú no pronuncia aquelles - frases dels antics parlamentaris: -- la persona de qui es malparla no està present.

Ja en parlarem de les despeses; ara estem passant comptes. Assenyalem sols unes xifres breus.

El president de la Diputació dictatorial féu passar les despeses de representació de 12.000 pessetes anuals a 30.000. El pressupost passa de 35.000.000 per a Catalunya i 50.000.000 per a la sola "provincia" de Barcelona.

El deute per missió d'emprèstit, que fou en deu - anys de 51.000.000 per a les obres de tot Catalunya, el 15 de gener de 1924, l'hem trobat augmentat a 50.000.000 ... per una sola "provincia" al cap de sis anys, en 25 de febrer de 1930.

El dictador, en promulgar per decret l'Estatut provincial, degué sentir algun escrúpol. Tots tenim a dintre el vell concepte de fer honor a la paraula donada , sobretot si ens n'hem aprofitat; tots creiem en el deu-

re de seguir un cert temps en les mateixes idees; allò que abans s'anomenava conseqüència política. La vella moral és plena d'aquest deure fidel a la paraula donada. El perjur, l'apòstata, el traïdor, molt sovi-nt l'estafa... -- la sèrie s'allarga en matisos diversos -- en tots els codis penals del món no són sinó pobra gent que han mancat a una cosa tan feble com la paraula donada.

El general venç fàcilment aquests escrúpols d'antic règim, vius, amb tot, entre l'honesta gent del món civil, i se'n surt fàcilment en una nota pública, on s'estableix una nova moral: el dret de faltar a les promeses fetes solemnement a un poble en el qual es recolzà per aconseguir l'"impulso soberano" que el menà a la dictadura.

"Ya he declarado (el dictador) en repetidas ocasiones que más valor que a las propias da frecuentemente a las ideas ajenas, y como no es para él "nunca caso de honor", ni siquiera de amor propio, sentimiento que muchos confunden, el rectificar su juicio.

En esta ocasión los he rectificado totalmente en año y medio." (Declaració publicada a Barcelona en 21 de març de 1925.)

Si volguéssim fer una mica de filosofia, cercaríeu les causes d'aquest canvi d'opinió fins adoptar les idees contràries.

Observació de la realitat ? No. En fer el canvi,

el general és lluny de la realitat sobre la qual muden els seus judicis. Abans la tocava i la veia directament; ara n'està apartat i distret, d'aquestes minúcies.

Sugestions d'altri? Imposicions alienes ? La veletat humana, mòbil com una fulla al vent ?

Es encara menys explicable que després es dediqués a perseguir les mateixes idees que havia professat i a fer esborrar per la censura les pròpies velles manifestacions.

No perdem el temps càvil.lant, investigant com canvien les idees. Idees! Cosa d'intel.lectuals, cosa d'home que tenen la desaprensió de pensar i meditar i que senten encara sobre llurs cors el vell bagatge del deure.

J. PUIG I CADAFALCH

DOCUMENT 11

LA VEU DE CATALUNYA15 març 1930Autor: editorial

p. 5

L'HOMENATGE A LA INTEL·LECTUALITAT CASTELLANA

Han estat cursades les invitacions als intel·lectuals castellans que han de venir a Barcelona per ésser objecte de l'homenatge del qual s'ha parlat aquests dies. La invitació diu, sòbriament, així:

"Un grupo de catalanes, pertenecientes a los más - diversos matices y tendencias, invitan a Vd., en su calidad de hombre representativo de la intelectualidad y del espíritu castellanos, para que venga a Barcelona y asista al banquete de homenaje con que el día 23 del corriente mes de marzo deseamos demostrar nuestra gratitud a una representación de aquellos que, en los días de persecución y negación, patentizaron su simpatía hacia nuestro esfuerzo cultural, nuestra lengua y nuestro espíritu.

Nuestro acto quiere ser sencillamente cordial, de inteligencia, de comprensión, sin objetivos extra-espirituales. Esperamos que ahora, sin mayores obstáculos, nos será posible exteriorizar libremente nuestro sentimiento, y esperamos vernos honrados con la presencia de Vd., entre nosotros, en Barcelona. "

Aquesta invitació és signada per les següents persones: J. Aiguader i Miró, Ramón d'Alòs Moner, Joaquim - Balcells, Jesús Maria Bellido, Jaume Bofill i Mates, Joa

quim Borralleres, Pere Bosch-Gimpera, Agustí Calvet ("Gaziel"), Rafael Campalans, Carles Cardó, Pere Coromines, Joan Estelrich, Pompeu Fabra, Miquel Ferrà, Tomàs Garcés, Gustau Gili, Antoni López Llausàs, Josep M. López Picó, A. Martínez Domingo, Manuel de Montoliu, Joaquim M. de Nadal, Lluís Nicolau d'Olwer, Joaquim Pellicena, Agust Pi i Sunyer, Pere Rahola, Carles Riba, Llorenç Riber, A. Rovira i Virgili, Antoni M. Sbert, Santiago Simón, Carles Soldevila, Josep M. Trías de Bes, Joaquim Trías Pujol, Antoni Tries Pujol, Ferran Valls i Taberner, Miquel Vidal i Guardiola, Ignasi Villalonga, Amadeu Vives i Josep Xirau.

Per ara i tant, és ja segura la vinguda a Barcelona dels següents senyors de Madrid:

Angel Herrera, Ramón Menéndez Pidal, José Ortega Gasset, Gabriel Maura Gamazo, Azorín, Gustavo Pittaluga, Ramón Pérez de Avala, José Antonio de Sangroniz, Nicolás María de Urgoiti, Juan Lasso de la Vega, Francisco Rodríguez Marín, Lorenzo Luzuriaga, E. Giménez Caballero, E. Ledesma Ramos, A. Ossorio y Gallardo, Pedro Saínz Rodríguez, Victoriano García Martí, A. Díez Canedo, Gregorio Marañón, Félix Lorenzo, Luís Bello, Juan de la Encina, Manuel Azaña, Fabián Vidal, Javier Bueno, José Castillejo, Roberto Castrovido i Luís de Zulueta.

Els senyors Roberto Castrovido i Francisco Rodríguez Marín, és probable que no vinguin a causa de llur delicat estat de salut. Amb tot, s'han adherit ja, des d'ara, molt afectuosament.

El document que nombrosos elements de la intel·lectualitat castellana elevaren al marquès d'Estella en ésser dictades diverses disposicions sobre l'ús de la llengua catalana, deia així:

"Excmo. señor presidente del Directorio Militar : los abajo firmantes, escritores en lengua castellana, que sentimos profundamente los merecimientos históricos de nuestro idioma y que apreciamos todo su valor como indispensable vehículo para la difusión del pensamiento, a través del mundo civilizado, nos dirigimos respetuosamente a V.E. para expresarle nuestro sentir con ocasión de las medidas de gobierno que por razones políticas se han tomado acerca del uso de la lengua catalana.

Es el idioma la expresión más íntima y característica de la espiritualidad de un pueblo, y nosotros, ante el temor de que esas disposiciones gubernativas puedan haber herido la sensibilidad del pueblo catalan, creando para lo futuro un abismo de rencores imposible de salvar, queremos con un gesto fraternal ofrecer a los escritores de Cataluña la seguridad de nuestra admiración y de nuestro respeto para el idioma hermano.

El simple hecho biológico de la existencia de una lengua, obra admirable de la naturaleza y la cultura humana, ... al respeto y a la simpatía de todos los espíritus cultivados.

Nosotros debemos, además, pensar que las glorias de Cataluña son glorias españolas y que los títulos históricos más altos que podemos presentar para ser considerados como potencia mediterránea los debemos en gran parte

al pueblo catalán que hizo de la Barcelona medieval un emporio de riqueza capaz de competir con las repúblicas italianas, que creó una cultura admirable que supo dar leyes al mar, y cuya lengua inmortal resonó entre el fragor de las batallas, ante las ruínas sagradas del Partenón y sirvió para que en ella hablase por primera vez la filosofía nacional por boca de Raimundo Lulio y fuesen cantadas las efusiones místicas de calor humano, en los versos imperecederos de Ausias March.

El renacer de las literaturas regionales, que se produce como una de las consecuencias de la ideología romántica, hizo florecer en Cataluña una literatura a la que pertenecen autores como Verdaguer y Maragall, que son primeras figuras de la literatura española del siglo XIX

Y nosotros no podemos tampoco olvidar que de Cataluña hemos recibido pruebas de comprensión y cariño, hasta el punto de que un insigne patriota catalán, amante de la fervorosa tradición, el gran Milá y Fontanals, abrió con llave de oro el oscuro arcano de las manifestaciones artísticas más genuínas y características del pueblo castellano.

Creemos cumplir un deber de patriotismo diciéndole a Cataluña que las glorias de su idioma siguen perennes en la admiración de todos nosotros y que serán eternas - mientras exista en España el culto del amor desinteresado a la belleza."

Entre otros, el signen Pere Sàinz, Rodríguez, Eduard Gómez de Baquero, Bonilla i Sanmartín, Gregori Maraño, Ossorio i Gallardo, Menéndez Pidal, Alvar d' Albornoz,

Concha Espina, August Barcia, comte de Valledellano, Josép Ortega Gasset, Lluís de Zulueta, Lluís Giménez de Azúa, Martínez Sierra, Ferran de los Ríos, Azorín, Francos Rodríguez, Lluís Araquistain, Gustau Pittaluga, etc., etc.

Dissortadament, alguns del signants no podran concórrer a l'homenatge. La mort els ha colpit abans de la caiguda de la dictadura. Però llurs noms: Bonilla i San martín, Gómez de Baquero (l'inoblidable "Andrenio"), seran en la memòria i en la gratitud de tots.

DOCUMENT 12

LA VEU DE CATALUNYA20 març 1930Autor:editorial

p. 5

"L'ACTITUD DEL SR. CAMBÓ"

Sota aquestes espígrafs, i amb la signatura de León Rollin, diu "Le Temps", de París, del 19, arribat anit passada a Barcelona:

"Recordareu que el Sr. Cambó fou pregat insistentment pel general Berenguer d'acceptar la cartera de Finances i que ell s'hi refusà. El senyor Cambó intentà, amb un programa d'unió nacional, agrupar diverses personalitats polítiques, industrials, bancàries i intel·lectuals; no reeixí en la seva temptativa, potser prematura i insuficientment preparada. (1) El senyor Cambó es refusà, aleshores, a fer conèixer el seu pensament sobre els grans problemes de l'hora actual. Ha accedit gustós a rompre, per als lectors de "Le Temps", el silenci que s'havia imposat.

A una pregunta sobre el que pensava de la situació actual, el Sr. Cambó respongué:

-- Passa el que jo havia previst al meu llibre "Les Dictadures", del qual parlàreu temps enrera als vostres lectors. Jo deia: "Els que sota un règim de llibertat -

preparaven, amb fúria de posseïts, la més radical i catastròfica de les revolucions polítiques o socials, sota una dictadura militar o burgesa callen i es sotmeten, - com si llurs ideals haguessin assolit el triomf! Esperen que a l'horitzó pugin les primeres lluïssors de la llibertat per a sentir-se de nou demagogs i revolucionaris."

Si, són molts, a Espanya, els que no comprenen la llibertat sense el desordre. Si el govern deixés fer, no seria la revolució, ni seria la República, el que tindríem, com creuen alguns esperits ingenus, sinó el restabliment de la dictadura. Els ministres actuals, homes rectes i plens de bona voluntat, cometen l'equivocació de voler fer política. Han perdut setmanes senceres nomenant governadors, alcaldes i regidors, donant la impressió que preparaven unes eleccions pels procediments de la vella política espanyola, i això ha minvat la simpatia general amb què foren acollits de bell antuvi.

-- Cap a on creieu que s'orienta ara el país?

-- No sé si la República serà implantada algun dia a Espanya. Però estic segur que no ho serà pels republicans. No tenen cap mena d'autoritat en el país. Lurs activitats no serveixen sinó per a empènyer envers la monarquia les masses que, durant la dictadura, havien evolucionat ostensiblement, per raons ben fàcils de comprendre, cap a la República. Les pressions, els consells, àdhuc les impertinències, que els republicans es permeten amb el senyor Sánchez Guerra, abans del seu famós discurs, donaren com a resultat que ni el senyor Sánchez Guerra, ni cap home de govern, vulguin mantenir-hi cap

mena de contacte. D'ençà que els republicans espanyols actuen i parlen, solament el senyor Lerroux ha demostrat que havia sabut aprofitar l'experiència dels darrers anys. Ha fet declaracions plenes d'un seny notori i d'una perfecta comprensió de la realitat.

Es innegable que la persona que encarna, a Espanya el poder suprem ha estat fortament discutida, durant la dictadura, molt especialment pels intel·lectuals i els elements socialment conservadors. La seva acció personal, posant un terme a aquest règim, al moment que gairebé tots els espanyols es pronunciaven contra la dictadura, ha donat al Rei, entre certs elements, un recobr^{ment} de prestigi. Abans de l'adveniment de la dictadura ja era atribuïda a les intervencions del poder moderador en la política la inestabilitat que caracteritza la vida pública espanyola d'ençà que Alfons XIII ocupa el tron. Sense negar l'exactitud d'aquesta acusació, cal reconèixer que això fou possible perquè el poder moderador trobà sempre homes polítics i àdhuc caps de partit que acceptaren aquelles intervencions. La relació que ha fet el comte de Romanones, en el seu darrer llibre, de la primera acció anticonstitucional del regnat actual, ens demostra que fou conséntida, i fins i tot secundada, pel President del Consell de Ministres, Sr. Sagasta, qui era, aleshores, el cap del partit liberal.

Crec que una gran majoria del país es felicitaria que fos trobada una fórmula mitjançant la qual, sense córrer els riscos inevitables d'un canvi de règim, s'obtingués la plena garantia que el poder reial a Espanya

representés el paper que juga a Anglaterra fa segles i on el Rei, no tenint sinó el mínim d'intervenció en els afers públics, gaudeix del màxim respecte i d'estimació de totes les classes socials i de tots els partits, àdhuc dels més avançats. Caldria, doncs, perquè Espanya pogués tenir una monarquia constitucional a l'anglesa, que la Constitució n'establís la fórmula i que els homes polítics espanyols no tornessin a aspirar el paper envilidor de contesans i de favorits del Rei.

-- Es parla molt de la revisió de l'obra de la dictadura...

-- Es indispensable. Sense aquesta revisió és impossible de restablir la legalitat. Crec que ha d'ésser el Poder Executiu qui faci aquesta revisió; car, si fos confiada al Parlament, aquest es transformaria fatalment en Convenció. Aquest és l'únic punt en què estic en desacord amb les declaracions, molt assenyades, del senyor Alba, recollides recentment a "Le Temps". El senyor Alba s'hi mostra com a home de govern. Aquest desacord potser sigui més aparent que real, car el fons del meu pensament és que la revisió pot fer-se pel govern directament o pels organismes auxiliars que pugui crear. No vull dir pas que el Parlament s'inhibeixi d'examinar la gestió de la dictadura, però crec que hauria de fer-ho a base de la revisió ja realitzada, i un cop el Govern hagués aplicat les sancions corresponents i realitzar les rectificacions necessàries. D'altra banda, no puc sinó compartir en absolut el criteri del senyor Alba - quan demana que la revisió de l'obra de la dictadura pre

cedeixi la reforma constitucional.

— Creieu, doncs, en la necessitat de la reforma constitucional ?

— La crec indispensable. Els que la combaten, creient que així defensen la monarquia, li fan, al meu entendre, el tort més gran. La Constitució de 1876 ens portà a la situació crítica de 1923. ¿Com podríeu creure que amb el mateix Rei, els mateixos homes polítics, els mateixos espanyols, no es reproduiria una situació anàloga o potjor ?

Estic convençut de la necessitat d'una reforma constitucional; però no res d'obrir debats demagògics durant els quals cada diputat pogués proposar el règim del seu gust. Es el Govern qui hauria de pendre la iniciativa de presentar un contra projecte de reforma. Caldria que, per a poder presentar un (projecte de reforma) contra projecte el seu autor n'obtingués l'adhesió prèvia d'un nombre considerable de membres del Parlament.

— ¿ Quins haurien d'ésser, al vostre entendre, els caràcters i l'extensió de la reforma ?

— L'objecte de la reforma ens marca la seva extensió. ¿ De què es tracta ? D'obtenir un màxim d'estabilitats i d'eficàcia en el govern. Per aconseguir-ho , caldrà revisar les facultats del poder moderador amb l'objecte d'acabar amb les crisis obertes al Palau Reial. Caldrà reforçar el Poder Executiu i donar al Parlament una veritable eficàcia legislativa, tot i impeding que la seva actuació prengui derivacions que, en tornar-lo

ineficient, li llevin el seu prestigi. Cal establir en la forma més absoluta la independència del poder judicial. Cal, finalment, donar a la Constitució prou elasticitat per a facilitar la solució jurídica dels problemes regionals existents o dels que puguin presentar-se.

-- Us puc demanar la vostra opinió sobre la baixa de la pesseta ?

-- Es deguda exclusivament a causes polítiques. Fou provocada per les equivocacions de la política econòmica de la dictadura, una de les fantasies financeres de la qual fou el pressupost extraordinari, cobert únicament per les emissions de deute públic. La inquietud que produïa el moment de la liquidació de la dictadura accentuà la baixa. Avui és encara la temença de l'esdevenidor que actua amb major força damunt la nostra moneda. Si el govern donava una impressió de força serena i la garantia que s'encaminava sense precipitació i sense feblesa cap al restabliment de la legalitat, els factors imponderables, que són l'única causa de la baixa, deixarien de fer-se sentir.

L'economia espanyola és perfectament sanitària. Algunes indústries passen un període de crisi, com a exemple, la tèxtil, però no més agut que en altres pobles. En conjunt, Espanya és un dels països que tenen, dintre d'un marc modest, una de les economies més sòlides. Estic completament convençut que la balança dels pagaments es saldará per un excedent important el dia que la confiança renaixent provocarà la integració dels capitals que s'han

evadit durant els darrers temps. Espanya podrà conver
tir-se aleshores en un gran centre financier interna--
cional. "

(1). Sobre aquesta suposada temptativa del Sr. Cambó,
ja ha estat dit, autoritzadament, el que calia.

DOCUMENT 13

LA VEU DE CATALUNYA27 març 1930

Autor: Lluís Duràn i Ventosa

p.5

DESIG QUE JA ES VOLUNTAT.

Incorreríem en un error imperdonable si no féssim tot el possible per a copsar el sentit íntim i trascendental de les manifestacions dels que han estat els nostres hostes, aquests dies: i no tan sols de les exterioritzades en els parlaments eloqüents pronunciats en els diversos actes realitzats, sinó tant, i potser més encara, en les expressions sinceres i amistoses de llur pensament, en moltes ocasions privades.

No podem oblidar, els que estem a aquesta banda, - que en la defensa i enaltiment de la nostra llengua, i en la lluita pel que considerem més cabdal en el nostre moviment, nosaltres i els qui amb nosaltres lluiten o simpatitzen només, hi portem un factor sentimental, sovint decisiu. Però aquest factor ha de tenir força menys importància, si és que en té gens, en aquest aplegament d'homes d'altíssima vàlua intel·lectual que se'ns han presentat units a davant nostre, malgrat les moltes diferències doctrinals que poden separar-los: units per a ajudar-nos en els moments anguniosos passats, units aquests dies, per a repetir-nos expressions de cordialitat, de comprensió, d'oferiment de concurs.

Què és el que els uneix? Em sembla que demostrariem

una vanitat excessiva si creguéssim que el sol vincle d'aquesta solidaritat incipient és l'afecte per les nostres coses i el propòsit de sortir a la defensa de la llengua catalana i del nostre desig de llibertat. Tot això hi és, evidentment, però hem de creure que, més que la causa, és el fruit d'una certa unitat de sentit de tots o de la majoria, almenys, d'aquests homes il·lustres, que en llur desig d'una Espanya nova, vagament potser, en començar, més concretament després, han anat arribant successivament a la conclusió que, en una altra nova estructuració d'aquest país, les diferències, més que noses, que fos precis suprimir, com tant de temps havien cregut molts, són forces que caldria utilitzar... D'on, no pas sentimentalment, sinó reflexivament, les afirmacions comprensives, les ofertes cordials, l'allargada de mà en l'hora d'angúnia, l'abraçada germanívola, en el primer respir de nova vida i llibertat...

Per això l'esperit que se'ns ha manifestat aquests dies, crec veure'l en un desig, que va prenent un to de voluntat, d'aplegar tots els esforços dels homes que generosament vulguin aportar-los, cap a la concepció i la realització política d'una Espanya nova que pugui viure i progressar dignament, sortint-se de les ficcions i de les interessades misèries dels règims desacreditats d'abans i de després de 1923.

Vagament potser, i amb seguretat sense lligams entre ells ni acords previs, una colla d'homes intel·ligents pensa que millor que tornar al règim corruptor i fals dels partits antics fóra construir un Estat en què tots

els ciutadans poguéssim viure lliures i amb dignitat, sen se pendre per ofenses, les diferències: un Estat estructurat a la moderna, amb els fosaments, alhora, històrics i de la realitat actual: un Estat en què la cultura trobi mantinguts els drets ineludibles a son desenvolupament - constant, sense estar exposada a vandalismes i agressions inconcebibles: en què l'economia sigui apreciada en son conjunt, com d'interès de tots, i no pas amb parcialitats, a favor de qui més convingui complaure en cada moment: en què el dret sigui per a tothom i la dignitat de tots sigui una garantia de la de cadascú...

Aquesta aspiració reflexiva en els uns, instintiva en altres, segurament els deu haver dut a la comprensió del nostre fet català i a l'apreciació del concurs del poble d'aquesta terra que té aquests mateixos desitjos de llibertat i de dignitat, i de dret i de cultura. De la mateixa manera que en aquest desig d'una nova Espanya s'hi han trobat coincidint catòlics i lliurepensadors, homes de dreta i de centre i d'esquerra, que bé poden trobar-se en acord sobre una nova estructuració d'un Estat que garantitzi la realització d'aquells desitjos, aquests homes eminents per la seva intel·ligència també han degut trobar que, si podien coincidir els que tinguessin diferents creences espirituals i tendències polítiques diverses, bé han de poder coincidir també els que parlen llengües diferents; que no ha d'ésser pas, aquesta, una diferència més fonamental que aquelles.

Mes si és així, i és aquest el sentit íntim, profund

de les manifestacions d'aquests dies i aquests homes representatius donen ja el desig, el to d'una voluntat, i com alguns d'ells deien -l'espectacle del nostre poble els dóna major força per a afirmar-la, cal pensar la responsabilitat en què encorreríem els catalans si, acabades les festes, seguíssim el nostre camí, com si no hi hagués més plet que el nostre, sense adonar-nos que, al mateix temps, ens han donat i ens han demanat les mans

Lluís DURAN I VENTOSA

DOCUMENT 14

LA VEU DE CATALUNYA3 abril 1930Autor: Editorial

p.5

PER LA CONCORDIA

El títol amb què la veu popular batejà el llibre nou del nostre Francesc Cambó, "El silenci de Catalunya" deduït de l'epígraf del primer capítol, s'adeia perfectament amb la situació opresora creada per la dictadura, quan aquella obra començà a circular espontàniament en còpies mecanogràfiques, ara fa tres anys.

El nom amb què l'autor ha designat definitivament la seva obra, " Per la concòrdia ", expressa amb sobrietat l'ambient que ens volta ara.

Té, doncs, el llibre nou de Francesc Cambó un doble interès. Assenyalava, per una banda, amb tres anys d'anticipació, el camí a seguir avui. Els fets d'aquests dies, d'altra banda, confirmen la claredat d'aquella visió.

Es, així, natural que l'aparició pública i solemne del llibre, amb tot el prestigi de la lletra de motllo, hagi produït una profunda impressió arreu. Es un llibre escrit tres anys enrera que conserva la seva actualitat més viva que mai.

Això sol ja demostra que no és un llibre de circums

tàncies. Es un llibre d'una valor permanent, el pròleg del qual és, en realitat, el darrer capítol de "La Nacionalitat Catalana", de Prat de la Riba.

El primer capítol del llibre nou de Frances Cambó, "El silenci de Catalunya", ja esmentat, és una exposició mestrívola de la situació del nostre poble sota el poder de la dictadura. Es un estudi acurat del règim del silenci, sota el qual es preparava la futura actuació de Catalunya.

Al capítol II és reivindica, en forma insuperable, la realitat catalana. "El dia que s'acabarà el règim actual, tant si és dins un any com si és dins un quart de segle, -- deia l'autor en 1927 -- l'acció política catalanista, l'esforç dels catalans perquè sigui consagrat el fet diferencial català, serà més extens que mai, perquè serà expressió d'una consciència molt més forta del fet diferencial català."

Al capítol III és també estudiada, amb tota serenitat, la realitat hispànica, l'oblit temerari de la qual condemnaria al fracàs tota l'acció política del catalanisme.

L'estudi de la política assimilista i de la seva constant ineficàcia històrica a la Península omple tot el capítol IV. Són pàgines amarades de sinceritat i d'intel·ligència que tots els polítics espanyols, i tots els espanyols que aspirin a influir en el govern del país, haurien de llegir amb atenció i de meditar amb intensitat "La resistència a admetre i consagrar el fet diferencial

català, i la decisió de suprimir-lo -- base i essència de la política assimilista -- porten en elles mateixes tots els danys, totes les febleses i tots els perills. Tenen, a més a més, la sanció definitiva de la ineficàcia. I, en política, l'eficàcia, immediata o llunyana, és cosa essencial. Una política indefectiblement ineficàç, ja no és una política: és una absurditat."

Al capítol V és estudiada en tota la seva amplitud la solució separatista. Les raons amb què és rebutjada han d'ésser també llegides i meditates profundament per tots els catalans... i per tots els castellans.

El capítol VI tracta de la possibilitat d'una concòrdia i de l'acció dels intel·lectuals castellans i catalans per a fer-la possible i fàcil. Reproduït íntegrament, fa pocs dies, a LA VEU DE CATALUNYA, no cal insistir en la seva transcendència, que els esdeveniments de les darreres setmanes han subrallat en forma colpidora i inequívoca.

Síntesi de tota aquesta doctrina i de tota aquesta revisió del problema català és el VII i darrer capítol, on són enumerats els avantatges de la conciliació. Ja no és l'historiador ni el tractadista qui parla. És el polític, l'home de govern.

Hem volgut, avui, donar una síntesi ràpida del llibre. Hi ha una apetència d'esdevenidor tan activa, una visió tan aguda de les realitats i de les possibilitats, un examen tan serè de la història i de la vida, un pro-

grama tan concret d'actuació, que haurà de constituir per a tots els sectors de la política catalana una guia i una bandera en les hores decisives que s'atansen.

LA VEU DE CATALUNYA tindrà sovint ocasió de glossar-ne els conceptes cabdals i de comentar-ne el matisos bàsics.

DOCUMENT 15

LA VEU DE CATALUNYA24 abril 1930

p. 3

INTERESSANTÍSSIMA CONFERENCIA DE FERRAN VALLS I TABERNER

Passades les vacances de Setmana Santa, la Lliga Regionalista de Sabadell ha reprès el seu interessant curs de conferències. El títol suggestiu del tema: "De cara a l'esdevenidor", tant com el nom prestigiós del conferenciant, han congregat a la sala d'actes de la Lliga, un públic nombrós i selectíssim.

Hi vam veure l'alcalde de la ciutat Joan Farre--ras, amb els regidors Manuel Buxeda, Joan Moragues i Esteve Pujol. També estaven presents els ex-diputats pel districte Domènec Fatjó i Samon Picart. Hi havien els senyors Josep Codina, Vicens Bal-sachs, Josép Arqués, Camps, Luís Romeu, Agustí Ferrer, Joan Llonch i Rafael Puigmartí de la junta directiva de la Lliga. Hi varem veure també el president del Centre Català, Angel Graner, amb els senyors Modest Duran, Martí Pey--dró i Joan Prats, i nodrides representacions de l'Aca--dèmia Catòlica, Joventut Catòlica i Congregació Maria--na de Sant Lluís, Centre de Cultura Popular; don Ra--món i don Lluís Molins, Josep Valls, Josép Argemir, Costa i Déu, Josep de Sòmar, Vicens Renom i molts al--tres.

Ultimament anotem al doctor Alomà i altres amics del Casal de la Barceloneta, el senyor Servitge, de Manresa, i els senyors, Joan de Déu Trías de Ber i Josep Maria Cruset, de Barcelona.

En començar la seva conferència, En Ferran Valls i Taberner ha recordat que fa més d'un any havia parlat en una pública conferència a la sala de la Lliga. Aleshores, però, va parlar d'un tema històric; avui podrà parlar d'un tema polític dintre d'un curs de conferències en el qual hi han prèss part homes de relleu de la Lliga Regionalista. Això porta al reconeixement per aquesta invitació que li han fet, tot afegint que, per la sorpresa que li produeix, li fa desconfiar d'estar prou segur del seu paper. Però en política --- diu --- ja no ... pas dir coses originals; ... opinions de l'ambient i subscriu idees d'altri, encara que siguin d'homes de tendències diverses..

"Potser no totes les coses que digui seran agradables a tothom; però, no vinc amb el propòsit d'ésser agradable, sinó amb propòsit d'ésser honrat. Parlaré clarament, d'una manera que tal vegada fora impròpia en un altre lloc, però ara parlo a un públic convençut i entusiasta, i quan ... en família es pot parlar ... sense el perill d'ofendre el sentiment. Es poden examinar les propies idees i els propies sentiments amb major exigència i rigor sense perill de menysprear -les, sense el perill d'ofendre-les."

També recorda el conferenciant, que parla a una

ciutat perseguida per la dictadura, una ciutat que ha sofert tota classe de vexacions, i, recordant-les, no pot estar-se de retre un tribut d'admiració i d'homenatge al que pren com home símbol dels perseguits sabadellencs, a mossèn Lluís Carreras; l'home que s'ha solidaritzat amb tots els perseguits, sense fer distincions de matisos i de tendències.

Entrat de ple en el tema de la seva conferència, ha començat recordant el canvi del nostre món polític. Entrem en una nova època. Tot recordant la nostra simpatia pels perseguits, i tot remarcant la nostra indignació per les persecucions, cal que tinguem la convicció de què ens interessa majorment el mirar endavant. Recordant el passat, cal treure'n lliçons per l'esdevenidor, procurant que aquell no pugui tornar. Cal recordar les vexacions i els abusos; però si no fessim més, no faríem altra cosa que tasca retrospectiva. Ens cal construir un nou ordre millor. No solament hem de fer els possibles per a evitar el retorn a la dictadura. Si no que hem d'evitar la repetició del passat anterior a ella, i hem de procurar corregir els defectes d'abans de l'any 1923. Tot el que sigui caduc ha de quedar mort i no ha de tornar, i això, tant en l'ordre de la política genral, com en l'ordre de la política catalana.

No soc jo sol el qui ho dic -- anota el conferenciant --, són moltes veus de sectors diversos que han indicat la conveniència que exterminem l'inútil verbalisme, que bandegem el maximilisme verbal, que reprimim

el mer sentimentalisme. Convé que eliminem els tòpics, i cal que parlem un llenguatge nou amb expressions vi-
ves. Recorda el conferenciant que, aquests dies passats, llegia en l'ofici del Divendres Sant, aquestes paraules del Profeta Osees, " Penediment vull i no sacrifici. Co-
neixement de Déu, i no pas holocaustes". També en el nostre cas, ens convé un coneixement profund de Cata-
lunya, més que no un holocau-ste extern, exhibició apa-
ratosa del nostre sentiment. Evidentment, necessitem ara la lliure expressió del pensament i la lliure mani-
festació dels nostres sentiments. Ens cal arribar, per-
tant, a la supressió de la censura i a la derogació -- dels decrets d'excepció vexatoris de l'esperit català. Però, després, nosaltres mateixos, lliurement, havem de
refrenar i àdhuc, si cal, suprimir tot el que sigui su-
perflu: havem de suprimir les coses que siguin extempo-
rànic. Seria bó, al meu entendre, que oblidéssim ja
certs himnes, que, prescindíssim de distintius indivi-
duals, que moderéssim els crits i símbols que en èpo-
ques anteriors responien a una necessitat, però que per
la prodigalitat arribarien a cansar i gairebé voregen
la profanació. Com més sagrada és una cosa, amb més res-
pecte hem de tractar-la i de nomenar-la. Crec que el
segon article del nostre decàleg polític hauria d'és-
ser el manament "de no pronunciar el nom de Catalunya
en va."

Havem també de procurar-nos un major sentit d'efi-
càcia i un major esperit d'abnegació. "Perdoneu -- diu
el conferenciant -- si, portat per una tendència invo-

luntària, agafeu les meves paraules en algun moment d'un cert to dogmàtic allunyat del meu desig. En la sèrie de conferències que heu organitzat, la meua, tal vegada hauria estat millor en l'època Quaresmal, propiàcia a la meditació, que no en el temps exultant de la Pasqua de Resurrecció. Però confesso que aquest to, resultant del meu estil una mica sec, no prové de cap intent dogmatizador."

Continuant la seva interessant conferència, diu - que es millor frenar les impaciències que no exitar-les excessivament.

Havem de fer-nos càrrec que la nostra tasca no de... ni d'una sola hora decisiva, d'una sola diada transcendental, ni d'un sol home afortunat, tenim per davant un camí llarg a seguir; és una tasca de molts, de tots; una tasca de cada dia i de cada moment, una tasca de la col·lectivitat i de successives generacions. La major catalanització del nostre poble no serà filla d'una consagració exterior, sinó de la labor interna que realitzem entre tots continuadament. En aquesta tasca conjunta, tots els diversos sectors hi tenim, doncs, la nostra part. Sense fronts únics, sense unions sagrades -- que em sembla que no vindrien ben bé a to --, ens cal establir, una concòrdia interior, una concòrdia que sembla que avui tothom desitja; una concòrda que permeti les discussions, però no les guerres civils, majorment si aquestes tinguessin per base mesquineses electorals. El catalanisme no és patrimoni de cap partit. Hem entrat en una nova etapa, en una major edat del catalanisme,

i, avui, ningú no pot atribuir-se'n el monopoli. Donat que tots els nuclis estimables són netament catalans, no havem de fer "match" de catalanisme, no hem de llançar-nos a competències de radicalisme. Tots hem de complir el nostre deure, la nostra funció adequada, segons la pròpia ideologia i segons el propi temperament, com més sincerament millor.

El que se sent socialment conservador, per exemple i jo confesso -- diu el conferenciant -- que em classifico en aquest camp, ha d'actuar en conservador sense incòrrer en respectes humans en aquesta hora agitada i convulsa. Cal dir també, segons el meu entendre, que el catalanisme no ho és tot. Hi han altres problemes cabdals; hi han coses superiors i anteriors al patriotisme. Això es pot dir i es pot defensar igualment des del -- camp de la dreta que des del camp de l'esquerra, segons els respectius ideals.

El catalanisme ha d'ésser un estímul del progrés ciutadà, i no pas un destorb ni un obstacle. No ens hem de proposar exclusivament èxits immediats i esclatans d'un moment, sinó que hem de mirar l'obra de catalanització dintre una perspectiva històrica, amb l'intent d'arribar, amb el temps, a resultats més eficients. Així obtindrem una major agilitat d'actuació, guanyarem en movilitat exterior, tindrem més amplitud i llibertat de moviments, fugirem de l'encarcament de la rutina, de l'estancament ideològic, evitarem la impermeabilitat respecte els nous corrents, ens deslliurarem de l'abús de la fraseologia, del culte de les paraules màgiques,

del fetitxisme dels símbols externs. Jo confesso que fora dels principis primordials i bàsics de la democràcia i de la dignitat humana, prefereixo reduir en el mínim el problema de les qüestions prèvies.

Ens trobem en un temps que caldria revisar el catalanisme històric. Després del provincialisme de Balmes, després del particularisme de l'Almirall, després del tradicionalisme català de Torres i Bages, varem arribar a l'estructuració doctrinal de Prat de la Riba. Jo soc -- diu el conferenciant -- dels que quan parlen de Prat, ho fan amb profunda emoció dins l'ànima. Tots l'estimàvem a ell i a la seva obra; tots venerem la seva memòria i la seva labor admirable. El recordo quan presidia la Diputació i quan presidia la Mancomunitat, quan amb tanta mesura i ponderació bastia l'obra grandiosa. Prat feia l'obra política amb una gran neutralitat de tal manera que fins que va morir molts no varem donar-se compte del que representava la seva obra transcendental.

Era natural, modest, i això feia semblar que la seva obra també era natural i modesta. Quan va morir, hom s'adonà de la seva transcendència, del valor extraordinari de les seves activitats de constructor, d'estructurador, de creador de les nostres institucions culturals, socials i polítiques. Un dels seus principals mèrits fou el de fer avançar i donar una estructura metòdica i una base científica al contingut doctrinal del catalanisme. La seva doctrina constitueix encara, en la més gran part, la base fonamental del catalanisme; però no és cap profanació ni irreverència el declarar que,

avui, no tots els elements d'aquella doctrina política tenen el mateix valor d'actualitat.

El temps ha portat nous corrents ideològics. Caldrà, doncs, revisar algun dia la doctrina del catalanisme. Cal desdoblar-lo, completar-lo o rectificar-lo, en certs aspectes, adaptant-lo als temps d'avui. No ens cal pas mantenir sempre una fidelitat literal, sinó conservar una essencial coincidència d'esperit. Quan avui es planteja un problema, no és tant del cas repetir el què va dir En Prat, en circumstàncies pretèrites diferents. Cal solidaritzar-nos intimament amb el seu esperit i tenir cura d'interpretar el que avui diria o faria. Això és una opinió personal, i com a opinió personal l'he exposada. Jo no pretenc, altrament, ésser cap veu autoritzada.

En la nova obra cal evitar un estatisme regional friut d'imitacions o de rivalitats; cal evitar el carregar a les corporacions públiques amb l'absorció de les activitats socials i individuals. Havem evitat el unicultisme polític. Tampoc havem de repetir automàticament el que fan en altres indrets; sinó que cal atendre les nostres necessitats d'acord amb el nostre esperit. Així hem d'evitar de veure les nostres coses segons una concepció massa burocràtica i sovint no sense raó; però que quan vol fer quelcom en la vida pública ho pensa i ho planeja burocràticament. Nosaltres, que volem el lliure joc de les forces polítiques no podríem admetre que ningú pretengués atrinxerar-se en la posició que hagués aconseguit en un partit polític, per

tant a aquest un sentit d'escalafó inadmissible.

S'acosta -- almenys ho han promés -- un període electoral. Convé no donar-li ni una major ni una menor importància que la que té realment. Convé desvetllar en aquesta com en altres ocasions, el sentiment i la consciència ciutadana; però tinguem cura d'adoptar un to menor en l'actuació electoral. No esbravem els entusiasmes amb mitings, amb cridòries, amb exaltacions. Fem de manera de posseir el sentit de la realitat ben clar en cada moment.

Soc aficionat a repasar no solament els documents antics, sinó a regirar les col·leccions del divers que ens assabenten de fets més recents. Alguna vegada, en consultar els nostres diaris del segle XX, confesso que en algun moment, en veure algunes proclames, peroracions i manifestos pretèrits, inflamats i retòrics, avui desinflatats pels dies passats, a través dels mots rotunds, valents brillants, a través de tòpics freqüents, he trobat quelcom sec, marcit, que pren gairebé un cert aspecte de comicitat que dona una sensació de tristesa. Evitem, doncs, la inflació excessiva i procurem que la nostra actuació sigui més discreta i normal, i alhora més igual, més constant.

Apareixen ara noves promocions. S'estructuren noves forces polítiques. Sonen noms abans desconeguts. Tot això corre després d'un temps de persecucions i vexacions.

Ens equivocariem si creguéssim que els que han estat

perseguits, pel sol fet d'això, són aptes per la direcció de les nostres forces polítiques.

Esta bé d'homenatjar, regradar, recompensar si és del cas; però no hem de donar la direcció i la representació col·lectiva sinó als que tinguin més capacitat política suficient. Aquests cal, això si, que s'acreditin més per la fermesa de l'ideal que pel seu verbalisme i resticulació en l'hora fàcil per par brillants - que aquestes eternitats siguin.

Aquesta conferència tan plena de conceptes, tan justa en l'expressió, ha estat escoltada avidament; -- aplaudida amb entusiasme. Els comentaris han pogut després durar tant com ha durat la conferència.

DOCUMENT 16

LA VEU DE CATALUNYA27 abril 1930Autor: Editorial

p. 5

ACTITUDS ANTILIBERALS I ANTIDEMOCRÀTIQUES

D'ençà que va caure la Dictadura, en les circumstàncies que tothom coneix, els homes públics de més solvència política o intel·lectual que s'han decidit a trencar un silenci forçós de sis anys llargs, han adoptat una d'aquestes dues posicions: o s'han limitat a expressar llur actitud personal o han volgut exercir una coacció damunt la conducta d'altri.

Pertanyen al primer grup els homes públics que, com Miquel d'Unamuno o Josep Sánchez Guerra, han explicat o definit llur actuació personal, sense intentar cap mena de coacció damunt les consciències alienes. Pertanyen al segon grup els que, com Nieto Alcalà Zamora o Indalecio Prieto, han volgut dictar quina ha d'ésser l'actitud dels altres en les actuals circumstàncies.

Tot i recollir amb viva simpatia l'actitud d'Indalecio Prieto en el punt concret del problema català, que constitueix una plausible rectificació d'anteriors actuacions, apressem-nos a dir que la posició d'aquells que volen exercir una coacció sobre la conducta d'altri ens sembla essencialment antiliberal i antidemocràtica,

àdhuc prescindint del major o menor grau de la seva pertinència.

Es una actitud antiliberal, car desconeix la llibertat d'altri per a tenir, de la situació política i de les solucions més adequades al moment històric, una concepció distinta de la pròpia.

Es una actitud antidemocràtica, car no confia el triomf dels ideals propis a la virtut de la propaganda i al vot del poble, sinó a la intervenció messiànica d'uns homes determinats.

En aquesta actitud antiliberal i antidemocràtica - hi ha el llevat de totes les tiranies: el desig d'anul·lar la contradicció i la lluita d'idees, l'afany d'eludir el joc natural de la política. Hi ha, també, una confessió implícita d'impotència. Ells ja reconeixen que no tenen prou força per a fer triomfar, amb llur sol esforç, els ideals que prediquen. Voldrien, però, que els facilitessin el triomf de llurs ideals o de llurs concepcions els que mai no els han compartit. El cas d'aquests republicans que, com ha dit el senyor Sánchez Guerra, voldrien que els portessin a la república a casa llur, en una safata, els homes polítics que mai no han estat republicans, ens recorda aquell altre cas dels revolucionaris de casa nostra que volien que fessin la revolució aquells amics nostres que mai no havien estat revolucionaris.

Creiem, tanmateix, que més que adoptar posicions merament personals, i molt més encara que voler influir

en actuacions hipòtètiques d'altri, cal exposar programes concrets, solucions de govern per a problemes que són inajornables, en l'ordre constituent, polític, administratiu, econòmic, financer, social, religiós, militar, monetari i en tots els altres aspectes de l'activitat pública del país.

DOCUMENT 17

LA VEU DE CATALUNYA17 maig 1930Autor: Josep Plà

p.7

ESPERANCES D'UN RETORN A LA TRANQUIL·LITAT

El que passa aquests dies ha estat previst per molts observadors polítics. En el moment de la Dictadura, tots els partits revolucionaris deixaren passar el temporal de casa estant i feren tots els treballs imaginables per fer-se invisibles. Només el Sr. Sánchez Guerra, essent encara cap del partit conservador, gosà francament donar la cara i féu l'acte de València, fallit d'una manera honorable i cívica. Ara les coses es plantegen d'una manera distinta. Amb la mica de llibertat que ara hom gaudeix, els revolucionaris, adormits beatament durant sis anys i mig, es desvetllen i s'agiten i volen fer parar els tramvies. Sánchez Guerra, que féu contra la Dictadura molt més que tots els revolucionaris plegats, es troba calumniat i insultat amb un ardor frenètic i impossible. Imagineu un moment que tornéssim a un règim de morrió i paternalisme. Els revolucionaris es tornarien a adormir en els recons dels ateneus, de les biblioteques i dels casinos. Tornaríem a donar importància als partits de futbol, a la clerecia addicta i a les maravolloses aigües d'En Boïgues. Tornaríem al règim de fulls clandestins.

... I passen hores divines
llegint fulles clandestines.

Esperariem, ferotges revolucionaris que som, que es restablissin les garanties i els drets de l'home per tornar a actuar i fer la revolució decisiva. En trobar un company de causa tornariem a les dolçors dels desenganys i del pesimisme. Què fa En Cambó? Què fa En Sánchez Guerra? Què fa L'Ossorio? Què fan els de l'artilleria? Quan es decidiran aquests de l'artilleria...? I si perdéssim posem per cas, el Campionat d'Espanya o vingués una bona collita, quins marramaus no fariem! I bé: som així i no hi podem fer més. Volem anar a la república però hi volem anar amb Goliat, a 0'70 ptes. la carrera i després d'haver fet amb tots els ets i uts una assegurança de vida.

I, ara que som aquí, farem una petita observació - relacionada amb un dels últims discursos de don Lluís Nicolau d'Olwer. Hem sabut, fa poques nits, el que hom havia fet durant aquests últims anys -- i ho hem sabut simplement perquè hom ha tingut la caritat de dir-ho. Aixó és absolutament d'agrar. Ara bé: la gent ha quedat satisfeta. La gent ha quedat positivament satisfeta, però qui ha batut el rècord de la satisfacció han estat les famílies i els amics més íntims dels nostres polítics. No s'han pas fatigat excessivament. No han pas fet cap "calaverada". No han pas perdut la salut corrent, més o menys, per aquests mons de Déu. I aixó és d'agrar. Car un bon polític de l'envejable tipus almogàver ha de tenir cura de dues coses essencials: de conservar la serenitat i de conservar la ironia. Ha de tractar, a més, d'assegurar la salut i la vigoria de la raça. I tot aixó no pot

pas mantenir-se perdent nits, posant el cor a pressió en conspiracions tenebroses i treient punta a arguments contundents i magnífics. Pertot aixó, en aquest país, ja hi ha l'artilleria... La qual cosa demostra que els nostres polítics són uns decidits partidaris de la medicina, i - això és satisfactori, car significa que les llums, en el nostre país, han fet molt de camí. Pel que fa a nosaltres, del públic, aquesta economia ens submergeix en un terreny d'esperança paradisiàca. Car, assedegats com estem d'escoltar la paraula dels nostres directors, suposem que si l'explicació d'allò que s'ha fet ha emplenat un discurs de mitja hora llarga, l'explicació d'allò altre que no s'ha fet comportarà un discurs d'una dotzena d'anys, pel cap baix. I això francament és agradable fins a l'extrem que, si s'organitza bé, tots nosaltres estem disposats a escoltar un discurs així i fins doblat, sense parpellejar. Va bé, doncs, pel camí que ha emprès, el distingit amic Nicolau d'Olwer. El nostre ideal ha d'ésser el d' Arniches: "todavía más difícil". Si a base d'haver guanyat quilos i experiència i d'haver fet poca cosa es pot arribar a tenir una certa preponderància electoral, imagineu quin davassall de triomfs ens esperen el dia - que ens decidim a no llevar-nos més. Serà apoteòsic, sublim. La pedra filosofal? La pedra filosofal és aquesta!

La pregunta es formula, doncs, així: Què vol l'opinió? Vol un altra dictadura? Tot ho fa creure. La gent - enyora una cosa magnífica: la tranquil·litat. A Madrid - hi ha un sector republicà que està fent tots els possibles per a tornar a la dictadura. Es un sector que només

creu en una cosa: en el catastrofisme com a mètode de govern. (Això ens demostra la persistència notòria en la política d'aquest país de les forces purament negatives, i sobre aquest punt es podria escriure un assaig tràgicament sinistre.) Amb aquest sector de l'extremisme és impossible de discutir-hi. Es un sector dogmàtic, intolerant i d'idees cristal·litzades i definitives. Això no vol dir que no pogués passar una cosa si vingués una altra dictadura. Això: que durés perfectament sis o dotze anys més. Ja em direu per quines raons poderoses això no podria ésser. ¿Pels fulls clandestins? Pel campionat de futbol? Per la conjucció republicano-socialista? Si es va a un retorn pur i simple de la tranquil·litat haurem d'esperar els nous llibres -- i les altres coses -- de Cambó, refiar-nos dels rampells de Sánchez Guerra, de la sensibilitat jurídica d'Ossorio... Haurem d'idolatrar altra vegada els artillers. Els revolucionaris? Els socialistes hauran envellit rosegant al Consell d'Estat i fent la més optimista de les cues a les guixetes del Ministeri del Treball i de la Lliga de les Nacions. I els altres treuran un certificat del metge rebaixant-los, fins al retorn de la normalitat, de les feines de la revolució.

Hem de tenir en compte aquest panorama en els moments que correm. L'horitzó és aquest. Seria lamentable introduir a la política la faramalla futbolística. No confonguem les idees d'esquerra amb les segregacions d'un interior esquerra qualsevol, xiroi, sentimental i eloqüent. No vulguem enfortir els nostres enemics...per ga-

nes de fer els gegants, per a no fer res. L'època de l'heroicitat ja ha passat. Si algú, en sis anys i mig, no ha tingut temps de presentar-nos els seus bíceps, nosaltres no hi podem pas fer res. Doneu-nos la culpa a nosaltres: hem fet d'hora, ja ho veig. Hem fet tants anys d'hora -- com vulgueu. Comparada amb la xifra de l'eternitat, la xifra de sis anys i mig de retard és realment insignificant. Es evident. Però no es pot pas tenir tot en aquest món. Què hi farem?

DOCUMENT 18

LA VEU DE CATALUNYA

10 Maig 1930

Autor: Lluís DURAN I VENTOSA

p. 5

EN DEFENSA DE LA "LLIGA"

Els Homes

Es evident que En Gaziel és molt lliure d'opinar com el seu innegable talent li doni a entendre sobre la capacitat de l'acció de la Lliga Regionalista i sobre la pobre mentalitat dels homes que la componen. Però, els que per especial temperament no ens sentim personalment molestats per una crítica de més o de menys, inevitable en tota actuació política, creiem que mancaríem a un deure imperiós si, fent cas omís del que En Gaziel ha publicat, no fessim una defensa de la Lliga, no pas en protesta del que hagi dit, sinó raonant simplement en contra.

En una cosa té raó En Gaziel; en dir que si En Cambó hagués volgut deixar de banda la qüestió catalana, Catalunya i el Catalanisme, diu ell, ja fa temps que fóra, potser l'amo d'Espanya.

Molt abans que En Gaziel ho digués, ho havien dit, en la premsa, molts altres escriptors il·lustres, i abans que públicament es digués, privadament ho tenien reconegut molts. Però, què hi farem? Les conviccions honradament i fonament sentides, no es poden deixar a un costat, perquè sembli que convingui a l'èxit d'una carrera política. Al cap i a la fi, per el polític com

cal, l'enlairament a les més altes jerarquies no valdria la pena d'ésser aconseguit, si no fos per a realitzar les aspiracions tota la vida propugnades. I per això, en el cas d'En Cambó, no és una absurditat com pretén En Gaziel pretent rebaixar En Cambó després d'Adular-lo, que no hagi volgut abandonar el pes mort de Catalunya, sinó que és la fidelitat natural a les pròpies conviccions i als propis sentiments, sense la qual una vida política no té cap valor real.

Però, en totes les altres coses que diu En Gaziel sobre la Lliga i els homes de la Lliga, no ens expliquem prou l'amarga tórria amb què els tracta. Segons En Gaziel, En Cambó està a una banda i la Lliga i els seus homes a una altra. La Lliga no pot fer cap servei a En Cambó; no pot fer-li sinó nosa. La Lliga és una colla d'homes barroers, homes sense cap dot polític, unes insignificances que no valen res per ells mateixos.

Parlem-ne avui, sense perjudici de parlar, demà, de la famosa teoria del Catalunya enfora i del Catalunya endins, i de l'esdevenidor polític de la Lliga. Comencem, ara, per parlar de la mediocritat dels homes de la Lliga.

Fóra interessant de saber on troba En Gaziel aquests superhomes que troba a mancar a la Lliga. No parlo a impuls de l'amistat ni per un deure de companyonia; però, francament, crec que és clar que a la Lliga, com al catalanisme, com a Catalunya, no hi ha duplicats d'En Cambó, home excepcional, d'aquells que no en trobem pas els pobles, un tan sols a cada generació; però d'això a afirmar que tots els altres són uns infeliços, la companyia dels quals fa més mal que bé a En Cambó, com pretén En

Gaziel, solament podríem explicar-nos-ho intentant pene-
trar en el més íntim dels sentiments personals de Gaziel,
que jo, almenys, desconec del tot.

Em sembla que fóra ben difícil que En Gaziel trobés
fora de la Lliga, prestigis tan justificats com l'hono-
rable i mai prou benvolgut President de la Lliga, En Ra-
mon d'Abadal, que tant ha enlairat tots els llocs, polí-
tics i no polítics, que ha ocupat; l'home dels grans mo-
ments difícils, que en la vida política ordinària sap
callar i que els catalans troben sempre a punt quan el
necessiten. Ni ja entre els polítics catalans, sinó en-
tre tots els parlamentaris espanyols, mitja dotzena
d'homes d'una habilitat parlamentària i d'una actuació
política tan eficaç com En Ventosa i Calvell. Ni un con-
junt d'homes per a constituir una minoria en el Congrés
de Diputats, com cap altra agrupació política pot presen-
tar a Catalunya. Fóra interessant de conèixer en quin
partit polític català veu En Gaziel la possibilitat d'u-
na candidatura per a diputats a Corts per Catalunya, en-
cara que hi figurés ell mateix, comparable a la que pot
formar la Lliga, deixant a part En Cambó, amb homes com
En Ventosa i Calvell, En Pere Rahola, En Bertran i Musi-
tu, En Trias de Bes, N'Enric Maynés, En Vidal i Guardio-
la, En Francesc Ripoll, En Puig de Bellacasa, En Manuel
Florensa, En Valls i Taberner, En Joan Estelrich, i tants
i tants d'altres?

Ja que En Gaziel parla d'homes sense qualitats políti-
ques, és indispensable donar noms. I jo no dono sinó noms
d'homes joves. Deixo ja de banda, expressament, els que
En Gaziel deu considerar vells i revellits o simplement
representants de la burguesia conservadora, encara que el
menyspreu d'aquesta és prou curiós en un redactor de La

Vanguardia. Prescindeixo, dic, d'aquests homes, encara que qualsevol dia podrem parlar-ne; però, per a donar un valor polític a la Lliga, i als homes de la Lliga, em sembla que n'hi ha prou amb fer llistes, i comparar-los amb altres llistes que deu tenir el magí En Gaziel quan d'aquesta manera els rebaixa.

Potser hom dirà que en les altres agrupacions polítiques els homes estan encara a l'ou i cal esperar que trenquin la closca. No es pot negar la possibilitat de l'aparició de superhomes en les colles polítiques, on menys hom ho suposi; però aleshores cal comptar també amb la mateixa possibilitat en els rengles de la joventut culta, conscient, decidida, de fi instint polític, que segueix els homes de la Lliga i a la qual manca, solament, que es presentin les ocasions de demostrar les seves qualitats.

Per les raons que ell es sabrà, En Gaziel és injust amb els homes de la Lliga. Demà podrem demostrar-li com igualment està molt lluny de veure-hi clar, quant a la seva actuació, que veu com un aficionat, que no arriba a enfondir en res del que és essencial en la vida política.

LA VEU DE CATALUNYA

13 Maig 1930

Autor: Lluís DURAN I VENTOSA

Pàg. 5

EN DEFENSA DE LA "LLIGA"

L'actual moment polític

Deixant ja a part el que pugui opinar Gaziel, que solament m'ha servit de pretext, penso que potser tingui algun interès l'exposició d'una opinió sobre l'actual moment polític, el plantejament del nostre problema cabdal i la interpretació que molts donen a l'actitud actual de la Lliga. Aquesta exposició ha d'ésser presa només com a expressió d'un criteri personal, puix que jo no tinc ni autoritat per a parlar en nom de la Lliga, ni ningú més n'ha donat l'autorització; però no crec que la perjudiqui en res.

Som molts els qui creiem que Catalunya es troba en un moment excepcionalment favorable per a obtenir una satisfacció en les seves aspiracions al reconeixement de la seva personalitat i a l'obtenció d'una autonomia més o menys extensa. Mai l'opinió més sana i més influent de la resta d'Espanya no s'havia trobat en millor disposició. No crec necessari adduir-ne proves, ni recordar el que han fet els uns i els altres, els catalans i els amics de fora Catalunya, per a la creació d'una atmosfera favorable. Tots els qui a Espanya tenen una mica de responsabilitat i de consciència de la transcendència del moment, volen sincerament arribar a una intel·ligència amb els que reclamen un règim autònom per a Catalunya. Ací, també tothom ha fet els

majors esforços per ofegar estridències que no ens durien a res, i dins la peculiarietat dels diversos matisos creiem que també tothom estaria disposat a facilitar una solució legal.

Però no n'hi ha prou amb aquestes bones disposicions, si el problema no es planteja d'una manera concreta. Solament amb bons desigs i bona voluntat, no canviarem pas cap règim. Cal posar-los a prova, plantejant la qüestió i intentant aquesta solució de concòrdia, de què tots parlem, però que no pot passar, en un sospir, d'un brindis de dinar a les planes de la Gaceta.

Com plantejar-lo? Com treure el partit possible d'aquestes circumstàncies excepcionalment favorables que els disbarats de la Dictadura ens han creat, i que el bon sentit de gairebé tothom, ací i allí, ha vingut a solidar?

Som molts els qui creiem que, en el possible, no ha d'ésser pas la Lliga la que prengui la iniciativa d'allò que s'ha de fer. Per més que ella constitueixi la més forta de totes les agrupacions polítiques catalanes, la tasca a realitzar és massa transcendental i massa difícil per a deixar-la a les mans de cap partit. Cal comptar amb tothom, i àdhuc és indispensable evitar tota mena de susceptibilitats iniciant res. El plantejament, el procediment, les propostes de solució, tot quant calgui fer ha de tenir el menor caire partidista possible. Es Catalunya, la que mitjançant tots els representants del seu pensament s'ha de posar a l'obra.

Això explica aquest silenci de la Lliga i dels seus homes, que a alguns ha estranyat. La Lliga espera que qui es

sentí amb autoritat per a plantejar el problema de Catalunya aixequi la veu i demani el concurs de tothom. Si tinguéssim la sort que alguna veu respectable s'aixequés, el més entusiasta dels concursos que trobaria fóra el dels homes de la Lliga, de tots els homes de la Lliga.

Aquests, entretant, i mentre esperen que algú prengui la iniciativa, vénen dedicats al treball, de vegades modest, sempre poc vist, de preparació de l'esperit dels uns i dels altres, perquè l'esforç de Catalunya, quan el farà, sigui ben profitós; i a l'altre treball, interessantíssim i delicat, de justificar, dins els organismes en què influeixen el seny i la capacitat política necessària perquè ningú tingui recels ni desconfiances, l'ús que Catalunya hagi de fer de les llibertats que adquireixi.

Esperar i preparar. Aquesta és la tasca actual dels nostres amics en el moment polític present. Però esperar tot afirmant que creiem que l'hora d'actuar ja és arribada. Nosaltres no podem creure que sigui convenient esperar que sigui establerta la República i, un cop establerta, que sigui consolidada. Nosaltres opinem que el nostre problema, en ell mateix, no té cap relació amb tot això. I no ens resignaríem a aquest ajornament, exposant-nos a perdre una ocasió eminentment favorable, per si han de venir o no han de venir canvis transcendents d'altre ordre que ningú no té cap seguretat que vinguin.

Ens sembla que l'oportunitat encara no passa, i així ho deu entendre també la Lliga, quan segueix en el seu patriòtic silenci, esperant que algú prengui l'alta iniciativa. Però, si els mesos passessin i el perill es presentés d'esfumar-se la favorable avinentesa, potser valdria

la pena que la Lliga estudiés el millor plantejament del nostre problema, del problema que és tota la raó de la seva existència.

LA VEU DE CATALUNYA

13 Maig 1930

Autor: Lluís DURAN I VENTOSA

Pàg. 7

EN DEFENSA DE LA "LLIGA"

L'actuació i el temps a venir

Així com, en l'expressió de la seva força antipatia als homes de la Lliga, Gaziel és tan clar que no pot donar lloc a dubtes, costa ja força d'entendre el que vol dir parlant de l'actuació de la Lliga i del que, al seu entendre, ha de fer. Ja fa temps que dic jo que els millors escriptors de casa nostra són difícils de desxifrar i de tan bé que escriuen, sovint resulta que no sabem el que volen dir. Som els que escrivim malament els entesos amb menor esforç.

Així, Gaziel es fa un embolic amb aquella fantàstica teoria del Catalunya endins i del Catalunya enfora. En certs moments de propaganda han pogut ésser usats aquests termes: però bastir-hi al damunt tota una explicació de l'actuació de la Lliga i del paper d'En Prat i d'En Cambó i dels elements diversos que han col.laborat amb ells, fa riure una mica. En Prat de la Riba tenia la mateixa idea, exactament la mateixa, que En Cambó sobre la manera d'actuar fora de Catalunya. I és que una agrupació política com la regionalista no podia separar les dues actuacions en l'obra conjunta de donar una consciència col.lectiva de la seva personalitat al poble català i de fer obtenir el reconeixement legal d'aquesta personalitat.

Només els simples aficionats a la política poden desxifrar aquests dos conceptes. No significa res treballar perquè el poble tingui consciència política d'ell mateix, si conjuntament no es treballa perquè la seva personalitat sigui reconeguda. Els literats, els homes de ciència, els sociòlegs, podran tenir tasques a part, però els polítics que treballen pel renaixement polític d'un poble no poden separar la feina política de propaganda, de formació de consciència i d'educació, de la feina de reconeixement dels altres, d'assoliment de noves organitzacions, de llur garantia i majors expansions.

Així han acabat de comprendre-ho els nostres mateixos antics amics d'Acció Catalana, que han hagut d'abandonar aquest concepte, restringit, del Catalunya endins, en què sols creuen ara Gaziel i alguns jovenets neòfits d'Acció Catalana; però aquesta ha adoptat precisament la seva actitud republicana per assenyalar la seva nova actuació conjunta, dintre i fora, com lògicament és indispensable a un partit de polítics, que no és el mateix que una colla d'intel.lectuals aficionats.

Altrament, Gaziel sembla haver sentit el vent, però no ha vist el torrent. No cal que es preocupi de si la Lliga "pot ésser un aglutinant de forces burgeses i conservadores netament catalanes, o una organització regional corresponent a les forces polítiques que En Cambó arribi a alçar a tot Espanya." La Lliga és, i segueix essent, la representació dels molts elements escampats per tota la terra catalana que volem lluitar pel reconeixement de la personalitat de Catalunya i del seus drets, per arribar dintre de l'Estat Espanyol, i per tots els mitjans legals (condicions que la defineixen i aclareixen), a l'assoliment d'un règim autònom. I, pensi com

vulgui Gaziel, aquests elements que la Lliga representa constitueixen encara l'organització més sòlida i l'aplegament més seriós de forces polítiques que hi ha a Catalunya. Repetint l'argument de l'altre dia, podríem tornar a preguntar, si algú ho negués, on existeix, en cap dels altres camps polítics, una altra agrupació més forte, més extensa i més solidada.

El que Gaziel ha apreciat malament, és l'eventualitat innegable de què arribi un dia en què l'organització actual de la Lliga, fins, direm, la seva característica essencial, deixi de tenir raó d'ésser. Són molts els que creiem que el nostre problema, el problema cabdal, motiu d'existència de la Lliga, que abans he definit, ha arribat a un punt favorable, tan favorable que, salvant la trista contingència que els catalans, en conjunt, estiquem mancats de tot instint polític, podem veure'l encarrilat cap a una solució dins un termini molt curt. Dic encarrilat, perquè en el món polític no hi ha mai res definitiu, però cal considerar-hi certes solucions de llarga durada. Doncs bé: Es clar que, si venturosement això arribés, el paper polític dels homes de la Lliga, de les organitzacions de la Lliga, de tots els seus diversos elements, hauria de canviar. Aconseguit l'objectiu d'un partit, es clar que ha de variar la seva acció. Però entenem-nos bé: un cop aconseguit l'objectiu...

Si tenim la sort de veure establert un nou règim de tan ampla autonomia com sigui possible, els homes de la Lliga podran triar entre constituir-se en un gran partit català conservador i solidaritzador del nou règim, o formar part d'un gran partit espanyol, si (en això no hi crec geire) s'arribés a constituir d'una manera satisfactòria, o ajudar els partits republicans, a prendre qualsevol al-

tra actitud que la clarividència dels que aquell dia la dirigeixin, podrà aconsellar-los. Per a aquell moment, fins hi ha la sortida (molt desitjada per alguns de nosaltres) de retirar-nos tranquil·lament de les activitats de la política, fruïnt de la satisfacció de veure realitzat l'ideal.

Però, desgraciadament, ha de comprendre Gaziel que encara no hi som, en això. No hi som, i això, no obstant, és el que ens interessa. Gaziel parla com si el nostre problema fos una nosa, i fa combinacions sota la base de deixar-lo de banda. Es tot el contrari; ell és "l'essencial", i totes les altres coses no són sinó complementàries. Per això la Lliga ha de seguir vivint, com fins ara, amb la mateixa idealitat i la mateixa orientació.

I perquè allò és l'essencial, deixant-nos de fantasies purament perididàctiques dels que de la política no en saben veure gaire allò que hi ha de fonamental i viu, i en perceben solament el que en veuen escrit, és que cal que ens preocupem fonamentalment del que tots hem de fer en aquest moment polític i potser històric.

LA VEU DE CATALUNYA

13 Maig 1930

Autor: Josep BERTRAN I MUSITU

Pàg. 7

CAMBO I ELS HOMES DE LA "LLIGA"

Que la Catalunya endins i la Catalunya enfora ens perdonin als "amics de la primera volada" el·ludits per Ga-ziel, tots els danys que hem causat a la nostra terra, consentint la "tendresa fatal" amb què Cambó ens ha retin-gut entre els seus braços durant molt més d'un quart de segle.

Tingui la seguretat, el distingit escriptor, que si ha-guessim sospitat que la cordialitat del nostre capdaventer inspireva tan esberruada política, "els amics barroers de la plaça de la Cucurulla" hauríem deixat els llocs d'honor, que ho són sempre de tremenda responsabilitat, perquè els ocupessin els homes representatius que, al costat d'En Cam-bó, la causa de Catalunya necessitava.

No cregui ningú, per altra part, que els col·laboradors lleials en comunió diària de totes hores amb l'home sense equivalent, senten pels despectius conceptes de l'escrip-tor intel·ligent la més petita molèstia. Cada un de nosal-tres, com ho féu en aquest diari el senyor Duran i Ventosa, sent l'ofensa injusta dels altres capdavanters, no pas per ell mateix, i estic segur que, personalment, el to i els qualificatius de l'articulista més aviat els plauen i els conforten. Que es digui, en aquests moments, els més transcendents del programa de la Lliga, dintre i fora, que la figura de l'home polític més complet d'aquesta centúria quedi destacada, i de tal manera definida la seva persona-

litat que fins la seva complexa col.laboració resta totalment grisa i esfumada, ha de plaure als que contribuïren a exaltar-la, per ésser prova evident del deure llargament acomplert vers el "leader" i perquè sempre resta en el fons i en el silenci de la pròpia consciència l'íntima satisfacció que en l'obra de l'home suggestionador, en el complex de les seves activitats per a una Catalunya endins plena d'espiritualitats catalans, en constant progressió ciutadana, literària i científica, hi ha una part més o menys important de llur esforç, de llur treball i de llur modesta col.laboració.

En destacar-se ben sola la figura del Mariscal Foch en les darreres hores de la Gran Guerra, quin dubte hi ha que sentírem per ella íntima satisfacció els innominats generals dels exèrcits estrangers, els caps de columna i de batalló, el soldat desconegut, que en l'exaltació del Cap hi veïen part de llur pròpia exaltació i recordava part de llur personal col.laboració i iniciativa.

Però l'article que comento pot tenir un altre aspecte, l'examen del qual és indispensable.

Són pensaments de Gaziel, o conseqüències del seu pensament, les següents:

"Cambó està malalt, impossibilitat temporalment, de dirigir en aquests moments transcendents...

Els homes de la Lliga són ineptes i incapaços d'enfortir la personalitat de Catalunya endins, més incapaços per estendre enfora l'esperit plebèric de modernitat catalana...

Sàpiquen, els de dalt i els de baix, que els seus deixebles, els seus col.laboradors són fraccions d'un sistema infinitesimal que es menysprea...

Tant de bó que quan Cambó torni, restablet, trobi, sense tripulació i a la deriva, el vaixell que comandà un quart de segle..."

Els que això pensin, homes d'espiritualitat o "reben-tistes", ignoren que la Lliga i els homes de la Lliga no són fruit esporàdic de la terra catalana, no són un artífici; són un tros de la terra i de la raça nostra, un sector potent organitzat pel pensament de Catalunya; són la representació, amb les portes ben obertes a tots els que vulguin secundar-la en l'obra materialment constructiva, dels ideals de Catalunya. Si la Lliga morís, el mateix dia, amb la mateixa força interna i expansiva reixiria una altra Lliga d'idèntica significació, la força de la qual no es podria desconèixer, sense la qual no podria governar-se.

L'error dels qui pensin com Gaziel, no trigarà gaires setmanes a esvair-se; i llur sorpresa serà més gran quan més sincerament entenguin que són despreciables i no mereixen ésser ateses les suggèstions, les iniciatives, el voler dels seguidors del Cap allunyat; que no fou el Messies qui difongué i estengué l'Església, sinó els seus deixebles acabdillats pel més modest de tots: Pere, el Pescador.

Fa molts anys, amb més originalitat que Gaziel, digué, despectivament, Melquíades Alvarez, en ple Congrés, als diputats regionalistes, que eren gent "adotzenada" i "mediocre" (Cambó no era diputat). I aquells desolats i isolats "mediocres", aquella mateixa tarda, deixaren constituït en ple Congrés aquell gran bloc que s'anomenà "Solidaritat Catalana".

Cal malfiar-se de la tossuderia dels homes modestos i senzills que posen llurs energies en defensa de les grans causes: la simplicitat de llurs conviccions els hi dóna una actuació més constant i més ferma, són més entossudits en la defensa de llur ideal, més estoics en la persecució, menys dèbils a l'afalac i a la transacció; i els homes de la Lliga, els seus davanters de la plaça de la Cucurulla, llur joventut, tenen donades proves, si no de llur intel·ligència, avui per Gaziel tan bascantada, d'aquell personal desisterès, d'aquell indispensable esperit de disciplina i d'aquella vibració patriòtica que, amb l'assistència de l'home providencial, i àdhuc sense ella, fa triomfar en el món les causes justes.

DOCUMENT 22

LA VEU DE CATALUNYA13 maig 1930Autor: Josep Plà

n. 7

EL LIBERALISME FICTICI I EL LIBERALISME REAL

Els articles que publica aquests dies don Santiago Alba m'han agradat. Són molt ben escrits, considerablement documentats i respiren una cosa impossible de definir: una dominadora serenitat. Naturalment, el punt fort dels articles gira entorn de la gènesi de la dictadura pasada, però sobre aquest punt hi ha un fet molt -curiós a remarcar. Alba es descuida de parlar, en exposar els orígens del Cop d'Estat, de la situació de Catalunya i concretament de Barcelona en l'època de la postguerra immediata. No en diu ni un mot, no en fa ni la més llunyana al·lusió. Insinua uns contactes antre el futur dictador i diversos elements econòmics catalans - en en vistes a l'eixamplament de la panacea proteccionista. Parla, discretament, d'altres contactes entre Primo i alguns elements polítics catalans. Però no parla d'una cosa: no parla dels atemptats, ni en termes generals de la qüestió social. I això és ben estrany. Sense fer una referència a l'estat de canibalisme en què -visqué Barcelona des de l'armistici fins al Cop d'Estat, ¿com és possible explicar aquest fet singular? Martínez Anido ha parlat en la seva carta cèlebre de 800 atemptats. Ello ho deu saber ... Seria impossible -- almenys jo no les conec -- de trobar sobre aquest punt, esta--

dístiques oficials. Sigui com sigui, el nombre de fets de violència que es produïren pels nostres carrers i places de 1918 fins a 1923, fou considerable. El senyor Alba no ho pot pas ignorar. Veritat és que els elements del ministeri Alhucemas i el senyor Alba mateix donen la impressió, projectats sobre l'istiu de 1923, d'un doctor Panglos acabat. Alba no cregué en el que tramava Primo a Barcelona fins que veié el fet consumat. Cregué probablement que la situació era la millor de les situacions imaginables. Però Alba estava informat. L'informà copiosament el marquès d'Olèrdola, de Barcelona essent i qui li portà el "pliego" de què parla en el primer article fou, si no vaig errat, Ballver de Gallart. Així m'ho explicà almenys, un íntim amic de don Santiago, bon amic meu: Francisco de Cossio, que vaig trobar a París ja fa anys. I m'ho confirmà el sots-secretari a la presidència del ministre Alhucemas, en el curs d'unes llarguíssimes i inol·ludables converses que hi vaig tenir a Varsòvia, també ja fa anys.

El fet és, però, que hi ha una mena de prurit, en aquests dies en què es parla tant de la gestació del Cop d'Estat, de voler oblidar la situació impossible, el veritable martiri que sofrí Barcelona i sofriren en la dignitat tots els catalans durant l'època compresa entre l'adjudicació del govern civil al senyor Amado i la dimissió del senyor Portela. Durant aquest període, no hi hagué -- salvant rars moments de relativa calma, com el del ministeri Maura-Cambó i els últims mesos de la situació Sánchez Guerra-Piniés, amb el general Ardanaz al go

vern civil de Barcelona -- no hi hagué, dèiem, Estat. Jo em demano, en tot cas, la importància que pot donar la gent als arguments liberals en un país i en un moment que es produeix un fet de violència diari, amb una llista de morts o ferits inacabable, fenomenal. Jo em demano-- jo, que he contribuït tant com he pogut a refrescar i agitat els arguments liberals en l'època de la Dictadura -- si una situació com aquella podia acabar d'una manera diversa de com acabà. Feu una mica de memòria: recordeu-vos d'Amado, Salvatierra, Bas, Martínez Anido, Raventós, Barber, Portela... tots ells representants del govern central, de governs nuls, irrisoris, manicomials. Recordeu-vos dels atemptats de banda i banda, dels tiroteigs pels carrers, de les bombes i artefactes que explotaren, de les vagues sense objecte, d'aquelles ordres -- de boicot a les mercaderies catalanes que hom donà, de l'aplicació de la llei de fugues, del locaut infernal, davant del qual Sánchez Toca -- una altra virginitat -- s'inhibí com un Pilat; de la vaga de les mosques i de les escombreries, de les formes de baixa criminalitat -- robatoris, atracaments, assalts -- que prengué a darra hora el terrorisme social... Sí, ja ho sé. Durant tot aquest període férem la vida ordinària, anàrem al cinema, al cafè, ens dedicàrem a la xerrameca habitual. Però, valga'm Déu, no vulguem retreure la insuportable i menuda ironia com un símptoma de superioritat. No hi hagué tal superioritat. Durant tot aquest període no demostràrem pas ésser, els catalans, res de l'altre món, xovinismes a part. Hi hagué certament una cosa més irrisòria, encara, i fou l'Estat. Aquest Estat l'averríem i

als seus homes representatius els volguérem veure foragitats. La il·lusió d'un canvi total, la il·lusió de la Dictadura, de l'escombrada general, es congrià a Catalunya a través d'un procés que interessà totes les branques de la societat. Per què ho hem de negar si aquesta és la veritat? Preneu, si us plau, el Diari de Sessions de tot aquell període. Hi trobareu els discursos de la nostra representació parlamentària -- de Cambó, de Rahola, de Ventosa -- exposant les situacions successives i donant solucions -- les solucions liberals -- per a tot. ¿Què féu l'Estat ? Demano què féu l'Estat. Demano a don Santiago Alba què féu l'Estat. Tinguérem uns magnífics governs liberals. Moltes persones que avui s'han fet una nova virginitat formaren part d'aquells ministeris. Jo em demano, però, si no és un escarni insuportable donar a un ministeri el qualificatiu de liberal i lligar-lo amb una situació dominada per la més pura i efectiva violència real. I els quatre cents morts, portser els cinc cents morts que caigueren pels nostres carrers i places, ja són oblidats? No n'hi ha prou de dir: "Déu els hagi perdonat!", i sortir amb la bandera de la falsa democràcia i de la falsa llibertat. Si la democràcia, si la llibertat serví, de 1918 a 1923, perquè ens entredevoréssim de viu en viu, jo em pregunto: ¿quin concepte teníem de la democràcia i de la llibertat en aquesta península trista i banal ?.

Les persones que dintre l'esfera de les nostres possibilitats férem tots els possibles per demostrar que la dictadura era un disbarat que trencava totes les lleis

polítiques possibles i posava el país davant d'una crisi greu i difícilíssima, tenim el dret de dir que el liberalisme anterior era completament falsificat, per no usar el qualificatiu violent apropiat. A l'Unamuno se li posen els cabells de punta de pensar en els fets de Vera del Bidasoa. A mi també. Però convé recordar l'assassinat de Seguí, de Layret, l'atemptat contra Martínez Domingo, els atemptats innombrables de què fora víctima aquest pobre país crucificat amb una feminitat manicomial. Queda ben estès, doncs, que a l'antic règim li ho perdonem tot i la corrupció electoral, la incapacitat, el desordre, la manca d'una ombra d'idea política o social. El que no li perdonarà mai més aquest país, per les mateixes raons que no perdonarà a la Dictadura, ^{se} ^{aire} ^{rà} haver-ne presidit el calvari amb un lleuger i insubstancial. Corregeixi, doncs, el senyor Alba, les seves idees sobre el liberalisme. Si en manté la interpretació dels anys 1922-23 (a l'època dels governadors Raventós Barber, Portela), no ens entendrem mai. Nosaltres creiem, amb els tractadistes polítics de tots els temps, que la primera finalitat d'un Estat és assegurar la vida dels seus ciutadans. Si un Estat no assegura això, no val la pena de pagar la contribució, ni de sotmetre's a les obligacions de la vida en comú. Després de la vida, ve la filosofia i les discussions més o menys acadèmiques. Les idees filosòfiques del marquès d'Alhucemas, d'Alcalà Zamora, de Villanueva, de Bugallal, de tofa la colla de Madrid, ens interessen menys que res. Ens interessen tan poc com les de Lerroux, Domingo i els socialistes que col·laboraren amb la Dictadura. Per a nosaltres, tots

aquests senyors tenen una història, història que va lli-
gada, íntimament amb la nostra dignitat, i aquesta dig-
nitat cap discurs enlluernador no serà capaç de fer-nos
-la dimitir i oblidar.

JOSEP PLA

DOCUMENT 23

LA VEU DE CATALUNYA8 juny 1930Autor: Josep Pla

p. 7

ELS ORIGENS DEL COP D'ESTAT

D. Lluís Nicolau d'Olwer en fa l'honor de reproduir un paràgraf d'un article que temps enrera vaig escriure per a la Revista de Catalunya, article que sostinc en tots aquells punts que aquells naturals suplements d'informació que el pas dels anys proporciona no han superat o francament destruït. Tot quant conté l'article referent a l'essència unitària de la història d'Espanya -- és a dir, a la imitació que la monarquia espanyola ha fet de la política iniciada per la Revolució Francesa -- em sembla que històricament és inatacable. L'única cosa que em sap greu és no haver pogut continuar els assaigs començats en la mencionada revista. Potser el senyor Nicolau no ignora absolutament que el senyor Escubós, el gran patrici, em féu proposar a conseqüència del gust amb que llegí el meu assaig "El problema de l'autoritat a Catalunya, etc.", l'edició, en un volum, dels meus estudis sistemàtics sobre la política general espanyola. Llavors hauria parlat de tot el referent a aquest tema, hauria parlat francament de l'Estat i dels espanyols. Per desgràcia, el senyor Escubós morí, i el projecte quedà en l'aire. Em quedaren les notes al calaix, de les quals el poc que vaig publicar no són sinó fragments. S'han de tenir en compte

aquets fets abans d'arriscar una opinió de conjunt sobre aquelles ratlles.

Dels articles o assaigs esmentats en caldrà corregir, en canvi, tot el referent al Cop d'Estat i, concretament, al paper que jo suposava que havia jugat la Lliga en els esdeveniments del 13 de setembre. Sobre aquest punt hauríem de fer un esforç d'objectivitat i anar a cercar la veritat on és. Es ridículament absurd aplicar un criteri d'objectivitat en els afers del segle XIII, i repetir, - quan extracta d'esdeveniments contemporanis, les més arbitràries frases de penya de café. I això ho dic jo després d'haver fet primer, de l'estranger estant, tots els esforços imaginables per a tenir una idea clara d'aquells esdeveniments. En els nuclis del exiliats per la Dictadura hom explicava el Cop d'Estat dient que hom l'havia planejat a la Cerdanya, entre Primo i els homes de la Lliga (Puig i Cadafalch), i que aquestes reunions s'havien tingut a la casa que posseeix en aquella comarca una senyora molt coneguda en l'ambient catalanista. I, a més a més, hom deia que les últimes disposicions s'havien pres entre el menjador de la finca que D. Emili Junoy posseeix a Puigcerdà i el Gran Hotel de Font Romeu. Eren tant les ganes que hom tenia de fer córrer la fantasia sobre els esdeveniments que fins s'afirmà que Cambó -- que tothom sap que per aquella época es trobava a Orient -- havia assistit a la conspiració pirinenca. Tant cet és el que dic que només cal pendre el llibre de don Eduard Ortega i Gasset publicat a París en l'època de la Dictadura per veure en lletres de motllo totes aquestes pintoresques barrabassades. Ara suposo que don Eduardo estarà

més imposat de la verdadera història del Cop d'Estat. Però encara hi ha ingenus que s'ho creuen -- i fins que creuen coses més fantàstiques--, i aparentment hom tracta de fonamentar tota la futura política catalana sobre aquesta invenció -- invenció que, sí es tractés d'algun afer medieval, faria posar els cabells de punta als nostres -- historiadors.

Tornat a Catalunya l'any 1927, després d'una pila d'anys d'absència, em faltà temps per posar-me en comunicació amb els suposats còmplices de Primo, a l'objecte d'esbrinar el que hi havia de cert en tot allò que sobre els orígens del Cop repetia certa gent. Aquesta decisió que vaig pendre, ¿ quantes persones de Barcelona tingueren la paciència de fer-la? Vaig quedar literalment sorprès de sentir repetir a la gent de Barcelona el mateix que es deia a París. Hi havia senyors, que jo sabia que estaven en una constant comunicació amb el senyor Abadal, president de la Lliga, que afirmaven que la Lliga havia fet el Cop d'Estat. Jo vaig dir a més d'un d'aquests senyors:

-- Escolteu: si la Lliga ha fet això, ¿ per què no en parleu amb el senyor Abadal ?... Ell en deu saber alguna cosa, probablement...

Ha estat inútil. No crec que ningú hagi tingut la paciència d'interrogar tan solament els suposats autors del Cop. Els membres que eren llavors de la Comissió d'Acció Política (Abadal, Ventosa, Puig, Duran) no són pas persones inassequibles. Reben cada dia una pila de gent. Quantes persones els han fet la pregunta que els he fet jo, això és:

-- Voleu fer el favor d'explicar-me el 13 de setembre?

Així i tot, hom ha continuat inflant el gos i fent rodar la bola de neu. I, cada dia, un o altre diari de Barcelona repeteix que la Lliga fou l'aliat de Primo de Rivera. Es pot dir, és clar:

-- Els testimonis que citeu no no els conec.

Però llavors, a qui hem de creure? ¿ Els genis de redacció i de taula de cafè?

La persona que vulgui tenir una idea clara -- mal m' està el dir-ho -- del Cop d'Estat pot agafar el Cambó (tercer i últim volum). Ara, les fantasies, ja no són possibles. Jo demano a les persones que interpreten cada dia la Història a les planes dels diaris que destrueixin els fets que exposo en el llibre esmentat -- concretament a l'Epíleg.

I ja pot veure el senyor Nicolau d'Olwer que jo fins sóc capaç, per a servir la veritat, de contradir-me. No m'agrada pas fer d'home assabentat i d'esperit lògic a base de repetir tota la vida les mateixes inexactituds i les mateixes fantasies.

JOSEP PLA

DOCUMENT 24

LA VEU DE CATALUNYA11 juny 1930Autor: Josep Plà

p. 5

L'ENDEMA DEL COP D'ESTAT

Reprement el tema de la història del Cop d'Estat -- que és el tema preferit avui dia per fer política contra la Lliga -- esmentarem una profunda observació que un dia, parlant d'aquestes coses, sentírem al nostre estimat amic Francesc Pujols. En una conversa, en efecte, que sobre la matèria tenien Pujols i una tercera persona, aquesta, després de repetir tots el tòpics que sobre el Cop d'Estat i la política de la Lliga se senten per les taules dels cafès, digué, per a tractar de commoure un xic el seu interlocutor que es mantenia incommovible.

- Bé, Pujols, Una cosa és certa. I és que en Puig i Cadafalch s'equivocà profundament iniciant uns tractes amb Primo de Rivera...

-- Dispensi -- conestà Pujols: -- el que s'equivocà profundament fou Primo de Rivera el dia que trencà les relacions amb en Puig i Cadafalch...

Com tothom sap, Pujols, considera al catalanisme polític un esforç hegemònic sobre Espanya. Es natural que interpreti el darrer Cop d'Estat -- com el penúltim, el de Martínez Campos, que imposà la Restauració amb diners

del Foment, i inspirat pel Brusi de la gran època -- com un fenomen d'hegemonia. En tot cas, Primo de Rivera fou un home completament acabat el dia que trencà amb aquest país. Perdé la carta de navegar i la iniciativa. Es convertí en un polític esquifidament i grotescament conser-vador. Deixà de complir tot quant havia promès, i la gent li girà l'esquena. Aquestes i moltes altres raons donà Pujols per demostrar que el que s'equivocà profunda-ment, trencant amb en Puig, fou Primo. I potser aquest és el judici d'un sentit més ponderadament històric que s'ha fet de l'endemà del Cop d'Estat. Potser temps a venir la història repetirà el que Pujols digué en aquella conversa Car, davant del problema català, ¿quin resultat obtingué el dictador de la seva tirànica política, sinó un resul-tat diametralment contrari del que perseguia ? Primo de Rivera, ¿què fou, si no la víctima de la seva pròpia po-lítica?

Però, a més a més, hi ha el que hom oblida, i és l'estat en què visqué aquest país des de 1919 fins el 23. Avui ningú no se'n recorda. Dels 800 fets de violència que foren comesos en temps dels últims ministeris de l'anomenat antic règim a Catalunya, avui ningú no se'n re-corda. Del desastre d'Anual, quasi ningú no en sap res. De la concepció electoral, durant aquell temps, del des-prestigi a què arribaren les institucions representatives, ¿qui en té esment, avui dia? Ara bé: els esdeveniments polítics no es produeixen pas per generació espontània. Obeeixen, generalment, a un llarg procés, a una superpo-sició d'afanys i d'esforços inconscients. Les condicions objectives de la reacció es produïren a Espanya, i més a

que enlloc a Catalunya, molt abans que es produís el Cop d'Estat. Quan aquest es produí, tot Catalunya el saludà efusivament. Qui s'hi oposà teòricament ? Quatre periodistes, i jo el primer. Durant anys jo he tingut el gust de refrescar els arguments liberals davant del públic - català. De l'experiència d'aquell temps me'n queda el record amarg d'haver hagut de constatar que en el nostre país, de la doctrina liberal quasi ningú no en sap res. Més tard en sorprengué, llegint en diversos autors la - història d'Anglaterra, una observació molt persistent: la que fa referència a la relació suposada entre el liberalisme i la pluralitat i diversitat de sentiments religiosos. Era venir-me a dir que el liberalisme no és un fenomen d'exportació. I de les teories, en aquest cas, ¿què n'hem de fer ?.

Vingut el Cop d'Estat, els polítics que dirigien la Mancomunitat, què havien de fer ? Havien de treure els mossos de l'Esquadra per defensar el gabinet García Prieto i els famosos governadors que la situació havia enviat, de Raventós a Portela ? La Mancomunitat s'acostà al nou règim perquè no podia fer res més. Hi negocià còm negocià amb tots el governs, com no podia fer menys. La Mancomunitat no podia pas donar-se de baixa de l'Estat com qui es dona de baixa d'una societat recreativa. La Mancomunitat no podia pas dir: -- Aquest govern no m'agrada gens... Vull aquest...

El senyor Puig i Cadafalch se l'anomenava el President de Catalunya, pel gust immoderat que tenia d'in - flar les coses. Els diaris i tota la premsa extremista

era especialitzada en aquesta mena d'inflaments (vegi's La Publicitat del temps). El senyor Puig fou, durant els anys anteriors al Cop d'Estat, l'ídol del catalanisme algomàver i verbal. Més de quatre senyors que avui en sentir el seu nom, s'estripen les vestidures, l'haurien volgut per ídol -- per les impureses que deien trobar en l'actuació de Cambó -- de la seva gent en aquells temps. De fet, ¿què presidia el President de Catalunya? No presidia, des del punt de vista material, gairebé res. Des del punt de vista moral, presidia un símbol. Es pot aturar un Cop d'Estat amb un símbol a la mà? Es pot barrar el pas a un cop de força sense tenir a la mà ni l'ombra d'una força? On era el poble el 13 de setembre? Era al moll de l'estació de França victorejant el dictador que havia promès escombrar el Govern de la vaga de transport i de les escombraries. On havia d'ésser? Naturalment: avui ningú no li voldria haver anat a aquell trist acte. Però, on era, doncs la gent? Si tothom ho veié tan clar des del primer moment, ¿per què no es produí ni l'ombra d'una resistència o tant sols d'una protesta? Els únics que protestàrem des del primer moment, fórem quatre periodistes... No res.

Tot això cal recordar-ho, per evitar les reaccions primàries i simplistes. Cal recordar-ho, no pas amb la pretensió de dir l'última paraula -- car això pertany a la història-- sinó amb l'intent de l'obra més urgent i més necessària que s'ha de fer en aquest país: amb l'intent d'evitar que les coses s'esborrin de la memòria de la gent.

DOCUMENT 25

LA VEU DE CATALUNYA22 juny 1930Autor: Editorial

p. 7

DÈIEM AHIR...

Amb aquestes paraules serenes de Luis de León, podien haver començat divendres els seus discursos memorables els senyors Ramón d'Abadal i Joan Ventosa i Calvell. Dèiem ahir... La Lliga Regionalista, en reprendre les seves activitats polítiques, no ha de rectificar res. Ha de confirmar i ratificar la seva conducta de sempre. Com notava amb concepte irrefutable Joan Ventosa i Calvell, la política de la Lliga Regionalista és l'única que no ha fracassat.

Durant els sis anys llargs i indignes de la Dictadura, no ha cessat ni un moment la nostra actuació, en l'única forma que era possible. Ara, en tornar a la plenitud de l'activitat política, ens trobem amb una orientació fixa, amb un procediment definit, amb una finalitat concreta: els assenyalats en l'article primer dels Estatuts de la Lliga. Orientació: la defensa dels ideals i dels interessos del nostre poble. Procediment: l'evolució, el legal. Finalitat: l'autonomia de Catalunya dintre de l'Estat espanyol. Ni assimilisme ni separatisme, com deia Prat de la Riba a "La Nacionalitat Catalana", com diu Francesc Cambó en "Per la Concòrdia";

com accepta un nucli creixent d'intel.lectuals castellans, segons la fórmula proclamada per Pedro Sàinz Rodríguez.

I en reprendre les activitats polítiques normals, en prosseguir la marxa iniciada fa ara trenta anys, la Lliga no ha de rectificar res. La seva conducta i la seva actuació han estat sempre prou flexibles per adaptar-se a totes les exigències de la realitat, a totes les necessitats de l'hora. Es per això que no és una organització caduca, revellida ni estantissa. Camina - sempre amb el ritme del temps. Ramón d'Abadal ho deia en forma insuperable. Sou liberals? sou conservadors? ens pregunten. Sou de la dreta? Sou de l'esquerra? ¿Com és que algunes vegades us heu entès amb conservadors com Maura? ¿Com és que altres vegades us heu entès amb liberals com Canalejas? ¿Com és que altres cops encara us heu entès amb republicans, com Salmerón? ¿Què sou, doncs, vosaltres? Nosaltres som, contestaven Ramón d'Abadal i Joan Ventosa i Calvell, catalanistes. Nosaltres volem aconseguir, per tots els mitjans legals, l'autonomia de Catalunya, dintre de l'Estat espanyol.

Ara que tant es parla de definicions i d'orientacions, cal remarcar un fet evident: ni a Catalunya, ni a les altres terres d'Espanya, no hi ha cap organisme polític que tingui concretada la seva actuació ni definit el seu programa amb més precisió, ni tan sols amb igual precisió, que la Lliga Regionalista.

I és clar que per a la realització d'aquest programa hem d'intervenir, i hem d'intervenir activament, en

la política general espanyola. També en aquest punt l'orientació assenyalada fa trenta anys per la Lliga Regionalista, ha guanyat totalment la consciència pública en el nostre poble.

Avui no hi ha a Catalunya cap partit ni cap personalitat, amb solvència política, que sigui partidari de l'abstencionisme. Tots són partidaris de la intervenció, cadascú des del seu camp peculiar. Ja no hi ha cap partit català que es declari en estat de guerra moral amb l'Estat espanyol. Mentre la Lliga Regionalista confirma i retifica el seu programa de sempre, d'altres han rectificat substancialment llur actitud. No ens en planyem ni els en fem retret. Ni com podem fer-los-en, si amb llur rectificació contribueixin a confirmar i a ratificar la nostra conducta de sempre?

L'actitud del nostre poble, després dels sis anys de dictadura, és un nou estímul al nostre esperit de continuïtat. El nostre poble ha donat proves admirables de seny i d'educació cívica. Amb un pregon instint polític ha sabut copsar tota la transcendència històrica d'aquest moment. I això ha obligat, fins els partits polítics catalans que s'havien extraviat en la fosca boscúria dels extremismes verbals, a rectificar llur equivocada ruta, a tornar enrera per a cercar un camí més ferm.

La Lliga Regionalista, no ha d'esmenar ni corregir res. Els eloqüentíssims parlaments de Ramon d'Abadal i Joan Ventosa i Calvell semblaven assenyalar rutes noves.

I eren la doctrina constant de la Lliga, la doctrina formulada trenta anys enrera pels capdavaners de la Lliga, amb tan exacta visió de l'esdevenidor que no ha perdut la seva perenne actualitat. Així la vella i sempre nova doctrina, perquè és un alligonament viu, sembla respondre ara, no sols als problemes més aguts del dia, sinó fins i tot a les anècdotes de l'hora.

Nosaltres no tenim la missió d'enlairar o enderrocar cap partit, com notava Ramon d'Abadal. Nosaltres no tenim el programa d'estructurar ni destruir un règim. Nosaltres volem, legalment, l'autonomia de Catalunya d dintre de l'Estat espanyol.

Els moments actuals són els més propicis a la represa de les nostres activitats polítiques. Les solucions extremistes són sempre solucions desesperades. Ara que han tornat a lluir les clarors inicials de l'esperança, el nostre poble s'hi ha lliurat amb un desig inequívoc de concòrdia.

El venerable President de la Diputació de Barcelona, senyor Joan Maluquer i Viladot, ha assenyalat un camí perquè el nostre poble pugui donar-se la seva pròpia constitució, pugui redactar l'Estatut de la seva autonomia. La Lliga Regionalista no en farà qüestió de partit, però hi col.laborarà amb tot el seu esforç (~~intel.lectual~~), intel.ligent, amb tot el seu entusiasme còrdial, procurant les màximes coincidències entre els partits catalans, procurant també, com indicava Joan V Ventosa i Calvell, eludir els esculls on han naufragat,

altres vegades, iniciatives semblants.

I mentre discutim i elaborem l'Estatut de la nostra autonomia, hem de col·laborar a la nova Constitució de l'Estat espanyol, per tal que, com precisava l'il·lustre ex-ministres de Finances, ni siguin possibles les extralimitacions del poder reial, ni sigui(possible)vertebrada Espanya en una forma artificiosa. Pensem tots que si el conjunt viu dels pobles espanyols no sap estructurar una monarquia com la belga, tampoc no sabrà estructurar una república com la suïssa. I nosaltres no volem ni una monarquia com la sèrbia ni una república com la portuguesa, resoltes ambdues en la dictadura.

Nosaltres volem també que siguin exigides inexorablement i efectivament les responsabilitats de la Dictadura. Les responsabilitats polítiques i les responsabilitats de gestió, segons llur diversa naturalesa.

Es clar que l'intervencionisme, com remarcava Ramon d'Abadal, té els seus perills. Però aquests perills cal afrontar-los serenament, heroicament, patriòticament. Els que parlen de cultura per anteposar-la a la política, obliden que el catalanisme és una cultura i que precisament per a defensar i emparar aquesta cultura cal intervenir els instruments del poder polític. La fe és la primera condició de la salvació, deia l'il·lustre President de la Lliga. I és per això que les seves darreres paraules, interrompudes pels aplaudiments entusiastes i unànimes de l'Assemblea, foren un himne fervorós de fe en els destins immortals de Catalunya.

LA VEU DE CATALUNYA

6 Juliol 1930

Autor: Josep PLA

Pàg. 5

POLEMICA

CONFESSIONS A LA JOVENTUT

El que demostra que hem enfilat una altra vegada pel bon camí és l'espectacle que contemplem avui, això és, el refflorir de les mateixes aparences. La Lliga i els seus homes representatius tornen a ésser atacats de la dreta i de l'esquerra. Aquest és el bon símptoma. I l'altre símptoma és el propòstic d'escissions immencables --i que són, ja no cal dir-ho--, impossibles. "A la Lliga ja no hi cabrà tothom", diu el periodista després de llegir el discurs de Ventosa. I és veritat, en un cert sentit. Es en altres partits que hi cap tothom; i, si no, només cal llegir els signants dels manifestos. La gent de les penyes intel·lectuals no ha comprès encara que per comprendre la política de la Lliga es necessita, abans de tot, una mica de sentit comú i fer la part que correspon a l'experiència. La Lliga --ho he dit i demostrat mil vegades-- quasi no és un partit polític; és, abans de tot, l'expressió d'una opinió permanent, fixa, constant. Suposeu que demà la Lliga es dissolgués. I bé; l'essència de la seva política ressuscitaria l'endemà passat d'una manera fatal, matemàtica, rígida. Tota aquella part de l'opinió que no té necessitat de regir-se a través de les exuberàncies de la joventut ni a través de les limitacions del pessimisme de la vellesa --tota aquella part de l'opinió que porta el pes i la responsabilitat de la vida social i política-- té la necessitat de veure les coses

a través de principis fixos. És per això que per comprendre la política de la Lliga s'ha de recórrer, abans que tot, al sentit comú, a l'objectivitat, als més profunds instints del nostre nucli social. En tot català hi ha un possible adherent a la política de la Lliga. Es qüestió, simplement, de documentar-se, de veure les coses sobre una perspectiva, de tenir una noció clara de com és difícil de construir en aquest món, una simple cosa, la cosa més insignificant. Tota persona que hagi tingut la sort de tenir una joventut oberta a la curiositat i a la comprensió, haurà descobert la quantitat enorme de dificultats i de problemes que cal vèncer per arribar a fer quelcom. Aquest descobriment és el que porta l'home, a prendre, en política, una posició de centre, una posició comprensiva. Un hom es fatiga aviat de les fórmules i de les paraules. Per això la joventut, que és l'època màgica de la vida, no és més que un pas, que l'escola de la constructiva futura. Quan un hom es descobreix incapaç de viure permanentment una vida de buidors i de facilitats romàntiques i líriques, les abandona sense recança i sense fatiga. La joventut, època necessària i eminentment improductiva, pot ésser útil, però a base de sortir-ne. L'home eternament jove sol ésser un desenganyat i un pessimista. Si no és allò que se'n diu en aquestes latituds un idealista, això és --i no hi ha regla sense excepció-- un aventurer vulgar i retòric que presenta la hipocresia amagada sota la capa de la bonhomia. D'això darrer, en tenim a Catalunya tanta experiència, que és una cosa que hauria de fer-nos enrogir. El més urgent és que aquest pobre país no caigui altra vegada a les mans dels màgics i nigromàntics de la política.

Els atacs, doncs, són pausibles. Els interessos flotants, els partits polítics flotants, atacaran la Lliga.

Els diaris de Pich i Pon --que foren en l'última etapa els òrgans oficinosos del general Barrera-- trobaran que la Lliga és un partit massa monàrquic i diran que hem fet traïció als intel·lectuals de Madrid. Un dia o altre, però, s'haurà de parlar clar i tocar els ressorts que demostrin que som un poble que ha arribat a la major edat fa molts anys. L'atreviment que suposa usar aquests arguments és ja incomprensible. Però el pitjor és que hi hagi diaris catalans que ho recullin.

DOCUMENT 27

LA VEU DE CATALUNYA11 juliol 1930Autor: Editorial

p. 5

LA "UNION MONARQUICA NACIONAL"

Les restes de la famosa "Unió Patriòtica", que no ha pogut sobreviure en sis mesos a la caiguda de la Dictadura i a la mort del dictador, es reuniren a Madrid i acordaren crear un nou partit amb el nom, ja prou conegut a Catalunya i tan desacreditat com l'altra, de "Unión Monàrquica Nacional."

El partit nou, que ja no gosa dir-se "apolític", com el seu grotesc i malaguanyat antecessor, celebrà dimarts la seva primera Assemblea i elegí com a cap seu el comte de Guadalhorce.

Amb aquest motiu es pronunciaren discursos que revelen amb quina dificultat certs homes i certs organismes s'adonen del sentit del ridícul. Els senyors Santiago Fuentes Pila, Ramiro de Maeztu, Josep M. Milà i Camps, Josep M. Pamar i comte de Guadalhorce demostraren que, per a ells, el curs inexorable del temps passa endebades.

Tots ells reincidiren "el els tòpics més rebregats de la Dictadura. Tots ells intentaren cobrir la pròpia responsabilitat amb invocacions extemporànies a un patriotisme convencional. Tots ells invocaren en va el nom d'Espanya. Tots ells parlaren com si el poble espanyol hagués perdut sobtadament la memòria.

De Barcelona hi assistiren els senyors Josep E. d'Olma i Loizaga, Dàrius Rumeu, Benet de Pomés i de Pomar, Andreu Gassó i Vidal, Antoni de Cuyàs i Josep M. Milà i Camps.

L'ex president dictatorial de la Diputació de Barcelona pronuncià l'inevitable discurs. Digué que, en elegir el comte de Guadalhorce com a cap del partit, ha vien fet una veritable revolució. Per què? Perquè el 90 per 100 dels assistents no el coneixien personalment. Confesà que els partidaris de "Unión Monárquica Nacional" a Catalunya eren relativament pocs i que es trobaven "un poco acoquinados, arrinconados", i excità el Comte de Guadalhorce que vingués a Barcelona per a "fortalecer su confianza en España, allí donde hay quien se levanta para ultrajarla...". Afegí que "él vaya allí que nos fortifique con su ejemplo que no nos desumpareis vosotros...".

No podem resistir la temptació de transcriure íntegrament un paràgraf del discurs del senyor Josep M. Milà i Camps, revelador de tota una mentalitat i de to

ta una ideologia. Diu:

"Vosotros sabéis que a Cristo, con ser Dios, cuando quiso renovar el mundo con su doctrina, no le bastó el espíritu aquel del cual él mismo decía que trasladaba las montañas; no le bastó la realidad de su doctrina divina, el destello de Dios que en su palabra ponía. Le fué menester el milagro. Le fué menester dar, a aquellos apóstoles que habian de predicar el Evangelio por todo el mundo, el instrumento eficaz del milagro. Yo os digo que el Conde de Guadalhorce es el hombre del milagro, porque ha hecho que Juan Español, después de múltiples años de ver que se sembraba y no se recogían frutos, viese transformarse los eriales de nuestras tierras en frondosos huertos, y las carreteras en vías de comunicación que fueron la admiración del mundo."

El comte de Guadalhorce pronuncià un discurs que volgué ésser un programa de govern. Cal confessar que va batre tots eos rècords de l'arbitrarietat i de la fantasia.

Aquests són els homes damunt els quals pesen concretament les responsabilitats de la Dictadura. Aquests són els homes als quals deu el país la seva actual situació en tots els ordres. Aquests són els homes culpables de la present confusió política i de la greu crisi monetària que travessa el país.

Un avantatge, almenys, tindrà llur inconsciència.

Si el poble espanyol, per desídia o per longanimitat, volgués oblidar, volgués apartar la vista del passat, ells, amb llur conducta i amb llur contumàcia, l'obligarien a recordar.

DOCUMENT 28

LA VEU DE CATALUNYA12 juliol 1930Autor: Editorial

p. 5

ELS PARTITS POLITICS QUE HI HA A CATALUNYA

La insistència amb què els elements catalanistes republicans han condicionat llur adhesió a l'obra de l'Estatut regional de Catalunya, que inicià el senyor Maluquer i Viladot, a la col.laboració de tots els partits polítics que hi ha a Catalunya, ha donat nova actualitat a l'examen de llur existència.

No sabem qui haurà cuidat de definir quins han d'ésser els que el President ha de cridar, ni quins hauran estat ja cridats. No tenim tampoc per què fixar-nos en això. Avui per avui, ens limitem a un treball de curiosa informació.

Fa alguns anys -- perquè ve de lluny la diversificació política dels catalans -- hom comptava, a Catalunya, amb "quinze" partits polítics ben definits. Avui són molts més. I encara en van neixent cada setmana.

Començant pel més antic de tots, que és la Comunió Tradicionalista, o sia els carlins, avui jaumins, comptem les agrupacions polítiques següents, totes ben clarament definides:

Partit Tradicionalista

Unió Monàrquica Nacional

Partit Maurista

Partit Conservador Ortodox (del senyor Bugallal)

Partit del Sr. Sánchez Guerra

Partit Romanonista (dit liberal).

Partit anomenat demòcrata (del senyor García Prieto)

Partit de D. Santiago Alba

Federació Monàrquica Autonomista

Lliga Regionalista

Partit Reformista (D. Melquíades Alvarez)

Acció Catalana

Acció Republicana

Partit Republicà Radical (Lerroux)

Partit Republicà Radical Socialista (Marcel·lí Domingo)

Unió Socialista de Catalunya

Partit Socialista Espanyol (Besteiro i Unió de Treballadors)

Partit Republicà Federal

Amics d'En Macià

Partit Comunista

Si no ens dem descomptat, representen "20" agrupacions polítiques a Catalunya.

Però temem que encara en queden més. Hi ha, indubtablement, alguns partits locals, alguns dels quals tenen força importància. Fins suposant que hagin desaparegut, que no ho sabem prou bé, els republicans "possibilistes" de Reus, (queden, indubtablement, els de la Joventut Republicana de Reus,) queden, indubtablement, els de la Joventut Republicana, de Lleyda, que tenen allí molta força.

En tot això encara no hi comptem ni la "Derecha Nacional" ni un cert partit d'industrials i lerrouxistes, que va publicar un manifest temps enrera, ni d'altres, agrupacions que no recordem.

Ni comptem tampoc d'altres elements no constituïts en partits, però amb positiva força política: sindicalistes, catòlics, rabassaires, etc. etc.

Confessem que, si no fos perquè resulta funest, faria riure una mica.

DOCUMENT 29

LA VEU DE CATALUNYA24 juliol 1930Autor: Editorial

p. 5

ENCARA...?

Diuen alguns diaris que, convocada pels senyors comte de Fígols, Milà i Camps, barò de Viver i comte de Santa Maria de Pomés, s'ha celebrat una reunió a la qual assistiren els ex-diputats i ex-regidors que patí Barcelona durant la Dictadura.

En aquesta reunió tractaren de la reorganització de la "Unión Monárquica Nacional". El dia 13 de setembre de 1923, la "Unión Monárquica Nacional" era constituïda per elements dels antics partits de torn, elements afiliats aleshores al govern de concentració democràtica liberal, que ocupava el poder i contra el qual fou dirigit, concretament i explícitament, el Cop d'Estat del general Primo de Rivera. Passades les primeres hores d'aquell esdeveniment històric, els mateixos elements que formaren la "Unión Monárquica Nacional" abandonaren llurs antics cabdills i s'atansaren a la Dictadura. Pocs mesos després, constituïen la "Unión Patriótica". Caiguda la Dictadura, tornen a constituir

la vella "Unión Monárquica Nacional". Bé podríem dir: "Nihil novum sub sole." (No hi ha res de nou sota la llum del sol.)

Ara volen celebrar a Barcelona una Assemblea del "nou partit", que presidirà el comte de Guadalhorce, - les lliures fantasies del qual sobre les il·lusions de les despeses reproductives encara no ha acabat de pagar el país.

Suposem que amb el comte de Guadalhorce vindran els seus col·laboradors inoblidables. Vindrà l'Aunós - amb la seva organització burocràtica dels comitès paritaris i el seu novell partit treballista. Vindrà Calvo Sotelo amb els seus pressupostos extraordinaris, els seus superàvits hipotètics i la seva intervenció catatròfica en els canvis. Vindrà Callejo amb el lluminós bagatge de totes les seves pensades pedagògiques. Vindrà Galo Ponte amb el seu concepte novíssim de la Justícia assistent, en lloc de la justícia poder.

Ens sembla molt oportuna l'actuació de la "Unión Monárquica Nacional" en aquestes circumstàncies. Ella ens recordarà el que potser tots plegats hauríem oblidat massa fàcilment: els seus set anys indignes de la de la Dictadura.

Si algú sentís afeblir-se la seva convicció que cal exigir inexorablement totes les responsabilitats,

les responsabilitats polítiques i, sobretot, les responsabilitats de gestió, veurà esvaïts tots els seus dubtes davant la contumàcia imprudent dels mateixos interessats.

La "Unión Monárquica Nacional" exercirà, doncs, una funció claríssima en la política espanyola: recordar a tots els espanyols, i especialment a tots els catalans, el que fou la Dictadura. No era fàcil que ho oblidéssim. Ells, però, s'encarreguen definitivament a de que no ho oblidem.

Quant a llur "nou" programa cal repetir la coneguda i ja esmentada frase: "Nihil novum sub sole." El programa novell del comte de Guadalhorce es redueix, ara, a una versió endarrerida d'aquella famosa "política hidràulica" que representà durant molts anys en els grups polítics madrilenys el senyor Rafael Casset.

Aquesta parencia espectacular, a la qual demostra tanta devoció el Comte de Guadalhorce, i que tan cara ha pagat el país, no pot amagar, però, el contingut veritable de la "Unión Monárquica Nacional" abans "Unión Patriótica", i abans encara altra volta "Unión Monárquica Nacional". Són els homes que en totes les situacions i en tots els règims han personificat l'element anticatalà de la política madrilenya. Són els homes de la Dictadura.

DOCUMENT 30

LA VEU DE CATALUNYA31 juliol 1930Autor: Josep Plà

p. 5

ELS REPUBLICANS EN GENERAL

Liquidada la dictadura en els termes que hem exposat en la nostra petita Introducció a la història d'aquests últims mesos, es començà a parlar d'una de les coses més gracioses d'aquests darrers ays (sic): de la tamborinada republicana. Vaig contribuir, humorísticament i modestament, a fer circular la idea de què venia una gran tamborinada republicana -- la paraula té un valor meridional -- i vaig divertir-me veient la cara de terror que posava la gent en explicar-li el que passaria. Vaig procurar fer-li comprendre que l'endemà de la proclamació de la República el país es convertiria en un Eldorado i que tot s'hi faria a màquina. Per animar els barcelonins, el vaig assegurar que faríem una altra exposició universal amb jocs d'aigües tan màgics, que els darrers quedarien una criaturada. Vaig també arranjar l'estament agrícola, l'industrial i el comercial, assegurant que venia un ministeri format per Unanuno, Alomar, "Bellafilla", Bofill i Mates, Rovira i Virgili, Lerroux i altres federals de tota la -

vida. Vaig observar, però, que la gent es passava el dit xic per darrera l'orella en anar-se assabentant - dels grans progressos a què semblava estar providencialment destinada. De fet, em semblà descobrir que la gent no quedava pas massa engrescada. I la gent es desenganyà, gairebé del tot, en llegir que la famosa tamborinada portaria indefectiblement una república federal. La paraula federal glaçà totes les aparences.

Això és, mal explicat, el que ha passat amb el moviment republicà, aquests últims mesos. Primer, hi hagué un cert entusiasme. Sobre aquesta petita onada, refiant-se'n, hom començà a llançar manifestos i hom exposà grans pensades. La gent començà a escamar-se. Després, seguí la pura i franca demagògia -- prometent duros a quatre pesetes i altres criaturades -- però aviat es veié que el que hom volia assegurar eren uns quants districtes i una dotzena d'actes. I a mesura que s'anà refredant la calderada, començaren les lluites entre republicans. Avui hi ha sis o set unions republicanes... L'escamament de la gent anà seguint a proporció d'alló que la realitat quotidiana anava portant. Pel mes d'octubre, l'esmicolament serà horrorós, car s'ha de tenir present que avui molts republicans passen l'istiu a fora i la canícula no és pas època d'escissions ni de baralles. Només hi ha les indispensables. Els republicans han sofert en aquest punt les conseqüències de llurs m

mateixes idees. Han predicat que la divisió fa la força i aviat no quedaran ni les cues dels casinets de barriada. Això ha estat una franca demència i el més sensible és que partits catalans estan atacats del mateix mal. Aquesta demència l'han predicada i la prediquen persones que tenen fama d'ésser normals i fins raonables.

Naturalment: com més s'anà accentuant la divisió entre els republicans, el moviment entrà en un terreny de més espessa vaguetat. Aquesta vaguetat fou creada - afeg-int a la paraula república la paraula federal. Avui tothom és federal. Fins a l'època del Cop d'Estat, no-més els republicans catalans i els castellans que, com Lerroux, tenien intervenció en certes capes de la vida catalana, es deien federals. Avui tothom ho és, fins l'Alcalà Zamora, Indalecio Prieto i els socialistes que foren consellers d'Estat en temps de la dictadura. A Catalunya també quedà reforçat el federalisme amb aportacions autòctones. Però, què vol dir ésser federal? No crec que ho sàpiga ningú; almenys no veig que ningú tingui pressa d'explicar com quedaria constituïda una Espanya federal. Però es tractava de conservar la vaguetat -- perquè els republicans deuen creure que vaguetat i divisió són símptomes de força -- i trobareu en la paraula federal aquella atmosfera que necessitaven. El públic, què havia de fer? Només una cosa: girar-se d'esquena a tota aquesta comèdia manicomial. Es el que ha fet, completament desenganyat.

Que això passaria, a la llarga, amb els republicans espanyols, era previst i no podia fallar. Però, el cas realment greu és el que proporciona l'espectacle dels republicans catalans en aquest afer. Aquest espectacle és la qüestió del dia. LA VEU DE CATALUNYA l'ha tractat insuperablement. La resposta, per ara, ha consistit en un enfilall d'atacs i d'insults a la meua pobre persona. No és bonic? Com si els republicans no -- tinguessin res més a fer sinó insultar-me...! N'haurem de parlar.

Josep PLA

DOCUMENT 31

LA VEU DE CATALUNYA7 agost 1930Autor: Editorial

p. 5

ELS DE SEMPRE

En mig de la magnífica indiferència de la urbs, fou celebrat diumenge, al Saló Reina Victòria, l'acte anunciat per la nova "Unión Monárquica Nacional", - abans "Unión Patriótica", i abans encara altra vegada "Unión Monárquica Nacional". Aquest canvi de noms no és pas capriciós. Respon perfectament a la trajectòria i al contingut d'aquell escamot d'inadaptats i botiflers. El dia 13 de setembre de 1923, els grupets que constituïen la "Unión Monárquica Nacional" pertanyien tots - als elements polítics que governaven aleshores i que - feren possible i gairebé inevitable la Dictadura. El 28 de gener de 1930 es trobaven dintre de la Dictadura, sota el pseudònim de "Unión Patriótica". Ara volen tornar a actuar amb el vell nom de "Unión Monárquica Nacional."

Els discursos pronunciats pels senyors comtes de Fígols i de Guadalhorce pertanyen, políticament, al gènere còmic. Suscitaren tots els tòpics més desacreditats

de la més vella política. Es presentaren com a debelladors del separatisme i l'anarquia.

I els homes que parlaven així són precisament - els que contragueren totes les responsabilitats de gestió de la Dictadura. Aquestes responsabilitats seran exigides inexorablement pel país i per la història. Les conseqüències catastròfiques de llur gestió són massa visibles i massa greus perquè puguin ésser fàcilment - oblidades. A més a més, si el país sentís vel.leïtats d'oblit, ells ja s'encarregarien prou de recordar-li - llur funesta gestió. Actes com el de diumenge revelen tanta audàcia com inconsciència.

Fins i tot gosaren a parlar del problema monetari, que ~~ells~~ han creat, i de la normalitat constitucional, que ells han pertorbat. L'opinió pública no oblida, però, que si la rehabilitació de la ~~peseta~~ i el restabliment de la normalitat són avui problemes de tan difícil solució, el país no deu als homes de la Dictadura.

Després de sis anys llargs d'ofegar totes les manifestacions de la ciutadania i mantenir el país en estat de servitud involuntària, gosen encara a parlar de mandat del poble i dels estímuls de l'opinió!

Els assistents a l'acte de diumenge trobaven tan allunyats de la nostra urbs i de la nostra terra que cap dels oradors no parlà en català. Ni tan sols gosaren a

parlar cap dels catalans que hi assistien i que foren els servidors literals de la Dictadura a Catalunya.

La "Unión Monárquica Nacional" demostrà, una vegada més, el que altres cops hem dit: que no és ni "Unión", ni "Monàrquica", ni "Nacional". No és sinó un conglomerat que formen la incomprensió i el despit.

Incapacitada per a tota tasca constructiva, la seva actuació no pot ésser sinó un destorb i una nosa, sobretot per a aquelles mateixes, coses que diu representar i defensar.

L'opinió pública catalana donà diumenge un exemple magnífic. Deixà isolats els organitzadors i els reunits en la més reveladora indiferència ciutadana.

DOCUMENT 32

LA VEU DE CATALUNYA21 agost 1930Autor: F.Valls-Taberner

p. 5

DUES CONCEPCIONS, DOS METODES

I

Un sentit d'unió, que eviti les agressions injustes, els atacs enverinats entre els partits catalas, és necessari i és vivament desitjat per la generalitat de la nostra gent. Però aquest sentit d'unió, aquest esperit de convivència indispensable, no ha de representar pas cap negació de la varietat de matisos, de la diferència de les concepcions i dels mètodes polítics dels diversos sectors del catalanisme, donat que tal diferència existeix realment. Seria, no obstant, sensible i verament censurable que, per a justificar l'existència de qualsevol agrupació política que tingui existència distinta o separada d'altres, fossin cercats i inventats pretextos doctrinals, variacions ideològiques, diferències de procediment, que no responguessin a una prou fonda convicció. Que les conveniències de grup motivessin predominantment l'adopció de fórmules doctrinals segons les circumstàncies; que els canvis d'orientació no responguessin sinó a les influències de la moda del moment, al impulsos d'un desig de notorietat o d'un sno

bisme capriciós, o a sentiments apassionats i obsessio-
nats de rancúnia, seria certament funest i bla...mable
Quan les divergències, en vanvi, són veritables i fran-
ques, i responen a opinions arrelades, llur contraposi-
ció en discussió viva però correcta és cosa tota natu-
ral i oportuna. L'exposició del propi criteri es fa so-
bretot més necessària quan ha de portar-se precisament
a la consideració de l'opinió pública per tal d'il.lus-
trar-la exactament respecte al punt de vista propi i r
respecte l'actuació veritable, en el cas que aquest si-
guin tergiversats i desnaturalitzats en la polèmica -
pels contradictors.

Podem nosaltres passar per alt moltes coses, en bé
de la concòrdia interior que tant desitgem; podem pres-
cindir i hem de prescindir de moltes anècdotes, inci-
dents, aspectes persoals, nimietats i coses de detall
que en tota controvèrsia es barregen fàcilment. El que
no podem acceptar és que aparegui reiteradament falseja-
da, per error o per intenció, sigui com sigui, la nos-
tra significació i la nostra conducta; ni ens seria pos-
sible tampoc de suportar fàcilment la descaracteritza-
ció o el desconeixement manifest, quan no la negació
deliberada, de la nostra obra. Acceptarem de grat i amb
satisfacció desinteressada totes les col.laboracions,
tots els concursos, honradaments aportats, per a tro-
bar, tots plegats, solucions de concòrdia al nostre pro-
blema col.lectiu; celebrem de cor que un sentit de soli-
daritat peninsular triomfi avui en el nostre país i en

les altres terres d'Espanya i informi l'actuació dels diversos partits, però seria notòriament injusta, al nostre entendre, qualsevol forma de silenciació deliberada respecte l'esforç extraordinari i considerablement eficaç que, malgrat tota mena de contradiccions i de dificultats, que a molts altres descoratgen, varen realitzar decididament, sense defallença en temps menys propicis, els nostres més eminents capdavanters. Ells foren, realment, els qui prepararen l'ambient favorable que avui hi ha, a Espanya, per als ideals de Catalunya.

F. VALLS-TABERNER

DOCUMENT 33

LA VEU DE CATALUNYA23 agost 1930Autor: F.Valls Taberner

p. 5

DUES CONCEPCIONS, DOS METODES

II

No podríem tampoc aguantar sense protesta reiterada des insinuacions tergiversadores de la nostra actitud, insistents campanyes tendencioses que tracten de presentar-nos com a gent capaç d'intentar la mixtificació de la voluntat de Catalunya, com a catalanistes que ho esperem tot de la Monarquia i que en la nostra actuació política ens guiem preferentment per les preocupacions electorals, diuen de nosaltres, i contra nosaltres els diaris catalanistes republicans hom podria preguntar-se esverat: Però, ¿què passa? On som? On hem anat a parar? I bé: resulta, sentzillament, que, per la nostra part, no hi ha variació sensible respecte el que en períodes electorals anteriors passava en temps en què alguns dels que ara ens ataquen amb tanta irritació formaven part del nostre grup i cooperaven activament a la seva organització electoral. No hi ha lloc, doncs, a l'escam dol que ara voldrien armar; com sigui que, per altra part, resulta evident que qualsevol ineptitud, errada o mancament individuals que abans, o ara, o més endavant,

poguessin produir-se, no hi hauria dret a què fossin im
 putats a tota una agrupació que tants prestigis té guan
 yats justament per la seva obra d'alliberament ciutadà.
 Voler trabocar/les coses, tractar de donar un to de ge
 neralització a incidents particulars, no sembla pas gai
 re honest. En la lluita honrada dels partits procurem
 salvar els conflictes locals i les qüestions personals,
 que poden en alguns casos, quan la cosa s'ho val, li--
 quidar-se perfectament dintre el mateix grup (i no n'
 han mancat exemples); i anem més aviat a preciar, per
 a evitar tot confusionisme, en què consisteixen realment
 les divergències que fan distintes dues organitzacions
 polítiques de tant de relleu, avui, com són Acció Ca-
 talana i la Lliga Regionalista, cada dia més distanciat
 da l'una de l'altre, segons declarava abans d'ahir obert
 tament En Bofill i Matas.

Netejar l'ambient d'equívocs és ben convenient, és
 necessari; i, per la nostra part, confessem sincerament
 que no volem tampoc altra cosa. No serem pas nosaltres
 els qui mantindrem equívocs; ben al contrari desitgem
 destruir-los, perquè estem convençuts també que pertor-
 ben i desfiguren les coses més clares en perjudici dels
 alts interessos que havem de defensar.

I bèz amb aquesta finalitat, jo em pregunto, per
 aclarir la nostra posició: ¿ Es que estem en situació
 de guerra amb l'actual Estat espanyol (tal com en una
 ocasió declarava Acció Catalana), i, aquest cas, per

assolir la realització de l'ideal català, caldria destruir l'arquitectura política present i alçar-ne una altra nova i distinta, molt més racional; o bé és que ens considerem com a formant part de l'Estat espanyol i treballem dintre d'ell per assolir la seva transformació, per a contribuir a la seva renovació i per arribar, gradualment i per mitjans legals, a obtenir la solució definitiva del nostre plet col·lectiu, la qual creiem que consistiria essencialment en l'autonomia de Catalunya dintre d'Espanya?.

¿ Es que la qüestió de la forma de govern és - avui considerada indispensable en relació al problema català (Ja sia per principi, ja sia com a tàctica - per a dificultar la col·laboració ministerial catalanista) i en tot cas, si declàrem consubstancial la República amb la causa de Catalunya, ens situem, en conseqüència, en una posició marcadament revolucionària i actuem, com és obligat, d'una manera congruent; o - bé acceptem de fet el règim existent, i , en quant no contradigui evidentment els sentiments tradicionals i les aspiracions legítimes del nostre país, col·laborem, aprofitem les avinenteses possibles, en les funcions de govern en qualsevol dels seus graus, disposats a defensar a tot arreu i en tota ocasió els interessos morals i materials del nostre poble?

¿Som pròpiament un partit

legitimista d'un passat nacional, independent, invoquem inicialment, per a fonamentar les nostres reivindicacions polítiques, situacions pretèrites de la nostra terra, comencem encara els nostres manifestos recordant fets de conquesta, evocant la memòria de Felip V, o del Comte-Duc d'Olivares, o de Juan II, dels Compromissaris de Casp o d'Indívil o Mandoni; o bé considerem que, tot i ésser, aquells personatges i fets que respectivament representen, antecedents històrics remarcables i temes d'estudi interessantíssims, no poden ésser propiament actualitzats, ni és per a retrotraure-hi el fonament de les nostres demandes presents que lluitem políticament, sino que aquestes demandes, responent al fet actual, obent a la nostra voluntat d'ara en projecció cap al futur, el que tenen en compte són els drets essencials de la nostra ànima col·lectiva, les necessitats modernes de la nostra personalitat social, la qual volem defensar sempre contra els intents d'absorció, però que de cap manera no tendim a deslligar dels vincles naturals de solidaritat hispànica?

En aquestes preguntes hi ha cingudes dues concepcions distintes, a cada una de les quals corresponen, naturalment, mètodes diferents.

F.VALLS TABERNER

DOCUMENT 34

LA VEU DE CATALUNYA4 setembre 1930Autor: Editorial

p. 5

L'ELECTORALISME

L'autor d'aquestes ratlles ha estudiat en altre lloc els vicis que pertorben la col.laboració entre catalans. N'havia oblidat un: l'electoralisme. Es perfectament legítim que els nostres amics republicans facin llur campanya electoral a base de llur programa: Liberalisme, Democràcia, República, Catalunya; és natural que justifiquin llurs pactes, que tractin de mostrar al poble com, mitjançant la revolució, assoliren solucions més ràpides i segures, i que, per tant, les altres actituds són equivocades. També és perfectament legítim, que els catalanistes sense restriccions acudeixin a la tradició pròpia, i facin^{valer} les raons de la pròpia, actitud de cara a l'esdevenidor. Si no volen fer unes eleccions perfectament provincianes, celtíberes del més vell celtiberisme, hem de col.locar la lluita en l'esfera de les idees i dels principis inspiradors de les posicions de cadascú. Ara, oblidant armes més nobles, la fúria electoralista ha inventat l'encasellat catala

nista i la batalla contra un caciquisme que vol penjar-se a uns amics nostres. L'eminent Bellafila s'hi ha deixat caure i un seu imitador, que només resulta un parodista, ha dedicat, sense por a provocar riallades homèriques, odes suprapindàriques als debelladors de la nova hidra. Què hi ha de cert? Una capacitat exuberant d'imaginació literària. Quina és la realitat electoral a Catalunya, en ço que afecta el poder públic? A tota Espanya fins ara havia regit el sistema de l'encasellat oficial. Què volia dir encasellar un candidat? Que el ministeri de la Governació designava, contra el parer dels electors o amb el parer d'una part d'ells, el candidat del districte i posava a la seva disposició la - influència oficial i l'ajuda de l'autoritat . Quina és la situació present a Catalunya? Varia segons les "províncies". El Govern, de composició heterogènia i preocupat de no crear-se majors dificultats polítiques, sembla haver partit del principi, quant a les eleccions, de no oposar candidats encasellats per ell, als par---tits, homes o grups que preponderen indiscutiblement e en una determinada regió, circumscripció o districte. Quina actitud adopta davant d'aquests candidats? Pel - que hem pogut judicar fins ara, tots els matisos que van de cedir el monopoli de l'autoritat fins a adoptar una senzilla inhibició. Quines actituds hi ha en les terres catalanes? Les més variades: governadors que comprenen, i governadors que no comprenen; governadors de

tipus vell i governadors de tipus nou. A la "provincia" de Girona, per exemple, els catalanistes, republicans o no republicans, poden comptar amb el respecte de l'autoritat. A Mallorca, en canvi, que el Govern considera com a feu indiscutible del senyor March, anticatalanista perfecte, enemic declarat del senyor Cambó, el Ministeri cedeix al senyor March, tots els recursos, tota la força, tota la influència oficial. De fet, doncs la constitució, les normes i les finalitats --discutibles, es clar -- del Govern actual, si en algun lloc de terminaran actituds desagradables envers candidats d'A. C., en altres els afavoriran, com són respectats els catalanistes de la Ll.R., en uns dictrictes i combatuts en altres els amics del senyor Cambó.

DOCUMENT 35

LA VEU DE CATALUNYA8 setembre 1930

Autor: Editorial

p.1

"UNIO CATALANA " A IGUALADA
-----UNA CONFERENCIA DEL SR. VALLS I TABERNER

Amb un èxit esclatant, ha tingut lloc la inauguració de les activitats de la delegació d'"Unió Catalana" a Igualada, amb una conferència del president de l'entitat, senyor Valls i Taberner. L'espaiós local de la Lliga Econòmica va resultar petit per encabir tots els igualadins desitjosos de sentir el conferenciant i d'escoltar de la seva boca el programa i la orientació d'"Unio Catalana". Molts van haver de desistir d'entrar al local, perquè s'havia acabat, materialment, el lloc per encabir més públic.

El senyor Valls i Taberner va descabdellar el tema "Renovació política i difusió cultural". Abans, el senyor Puig Quintana, d'Igualada, fèu un breu i eloquent parlament, explicant el motiu del cicle de conferències que s'inagurava i la personalitat del conferenciant. Remarcà la necessitat que senten les noves generacions d'intervenir en la política i la necessitat, per tant, d'un estudi conscient dels problemes objectius per arribar a les realitzacions. Fou molt aplaudit i felici-

tat.

Després el senyor Valls i Taberner va començar el descabdellament del tema anunciat; captivà el públic - que l'escoltava amb una atenció i un silenci remarcable.

Tenia a gran honor d'inagurar aquest cicle de conferències com a president d'Unio Catalana, aquesta entitat tot just nada i que creix cada dia. Més que lluites estèrils entre nosaltres, ens convé tenir el sentit de la unitat, de la coordinació, de la cohesió. - Aquest sentit ha predominat altres vegades en moments importants i ha caracteritzat l'obra bàsica del catalanisme polític. Hem de recordar, amb emoció, els dies gloriosos de la Solidaritat. Aquell moviment fou dirigit per Salmeron, i ningú no va tenir cap inconvenient que fos dirigit per aquell il·lustre republicà. Aquesta significació no va pas d'ésser un obstacle perquè tothom el seguis lleialment. El sentit de la unitat es tornà a manifestar a l'Assemblea de Parlamentaris, i també quan la Redacció de l'Estatut per l'Autonomia, aleshores els capdavaners regionalistes sacrificaren punts de vista propis, en ares de la unitat. Després vingueren uns dies tristos. La política espanyola va arribar a un grau de corrupció que justificava un lògic pessimisme. Vingué la Dictadura. Va semblar un cop d'espasa per desfer un nus gordià que a tots ens estrenyia. Fins que l'hostilitat de la Dictadura no fou declarada decididament contra l'esperit català, els nostres homes, que ocupaven càrrecs públics i que tenien el deure de procurar el salvament de les nostres coses confiades a llurs mans

(conquerides en trenta anys de lluita política), no arribaren a la ruptura absoluta i definitiva. La reunió de Capitania General amb el dictador, reunió de tothom coneguda, va assenyalar la ruptura decisiva, no per altre motiu, sinó per mantenir la fidelitat a l'esperit de la terra. La negació d'aquest per el dictador, féu impossible tot acomodament. Des d'aleshores, l'oposició del dictador i de la nostra esperitualitat fou palesa, declarada i constant.

Vingueren els anys d'opressió, els anys de la negació hostil de tot el que era expressió de la nostra ànima catalana. Hem de constatar, però, que va haver--hi a casa nostra, en l'ordre pràctic, un cert conformisme. Hi havia, innegablement, l'oposició íntima i permanent del nostre esperit. No va haver-hi, però, cap fet prou contundent i cabdal que impossibilités la continuació d'aquell règim de vexació. La Dictadura va caure per la seva ineptitud. A la seva caiguda havia arribat l'hora de les reparacions imminents i de les unànimes reivindicacions. Semblava que els companys en la persecució haviem d'ajuntar-nos a l'hora renovadora per tal d'assolir un programa mínim comú de realitzacions. Calia, evidentment, per això, un estudi dels problemes - més fonamentals i més úrgents de la nostra vida pròpia per arribar a la coordinació d'esforços, de propaganda, i d'acció en allò que tots coincidíssim. Però, no no va passar això.

Aquesta hora que semblava la de la unió, ha estat

l'hora de la lluita acarnissada entre els catalanistes, l'hora en què s'han desencadenat les mesquines passions i les petites rancúnies. Aquests sis anys de dictadura havien de tenir, per a nosaltres, una ensenyança i, si més no, havien de servir per oblidar antigues lluites de grups i vells partidismes. Si la dictadura no havia estat una renovació, ho hauria pogut ésser aquest nou moment polític. Desgraciadament, no ha estat així, i s'ha vist, en certa manera, defraudat el desig popular d'una política renovada.

Per aixó, responent a aquesta necessitat, hem pensat en una nova entitat que juntés gent provinent de camps diversos que coincideixin en la necessitat de l'estudi de les qüestions vives; en la urgència d'examinar seriosament els problemes múltiples del nostre poble, amb l'intent de preparar-ne les solucions adequades o possibles; en les ganes d'una política de realitzacions; en el desig d'una intervenció decidida en la política general, de la qual no poden deixar-se separats els nostres problemes. Renovació política. Una renovació de doctrina en allò que calgui adaptar als corrents del temps, una renovació de mètodes i de procediments.

Hi ha qui creu que la doctrina es forma en un moment donat, per a quedar després i per sempre més estancada. Retreuen alguns fragments triats amb pinces, de textos d'homes eminents del catalanisme, com si fossin separables del conjunt de la ideologia, de la conducta

i de l'obra d'aquells homes egregis; com si alguns enun-
ciats teòrics fossin principis incommovibles. Una nació,
un Estat, diuen; això que en el seu temps era la darre-
ra paraula de la ciència política, avui ha estat subs-
tituït en el camp dels estudis del dret públic en form-
mació per una altra tesi. El respecte a la personalitat
nacional no exigeix avui que tingui tots els atributs i
totes les característiques de tal. La fórmula: Una na-
ció, un Estat, ha estat superada, perquè hi ha d'altres
mitjans i noves concepcions d'organització política per
deixar ben lliure el desenvolupament d'una cultura prò-
pia i la conservació amb ella de la personalitat dife-
renciada que correspongui a una entitat natural, a un
complex social complet. Hi ha noves orientacions, menys
rígides, més folgades i de major elasticitat. El proble-
ma de les minories lingüístiques nacionals té solucions
més complexes que les preconitzades en el sentit exage-
radament nacionalista d'altre temps. Hi ha avui una ten-
dència, que reputeu beneficiosa i encertada, que vol
evitar la identificació de l'Estat amb la Nació, que
intenta reduir aquell a les seves funcions tècniques
de govern i d'administració, que procura desterrar el
sentit d'enaltiment excessiu del concepte d'Estat i s'
esforça per fomentar la idea d'una major llibertat del
cos social, per facilitar una més ampla i espontània
vida de les personalitats col·lectives independentment
de l'organització estatal respectiva, i per garantir,
qualsevol que sigui aquesta, el respecte a l'espiritua-
litat característica i al particular desdoblament de la

cultura pròpia d'elles.

Volem adoptar avui una posició crítica que ens doni una visió clara i objectiva de les nostres coses, - que ens procuri un coneixement pregon dels nostres problemes i dels altres problemes espanyols, la mutua influència entre els quals no pot ésser negada. Hi ha una solidaritat peninsular que porta involucrada la repercussió inevitable dels problemes hispànics de les diverses regions.

Aquest nostre desig de renovació, relatiu a tot quant és contingent i mudable, no significa cap divorci amb l'antiga tradició. Cal, evidentment, seguir-la en tot quant té d'essencial. Dintre un veritable sentit de continuïtat, avui cal que fem el que haurien fet, en les actuals circumstàncies, aquells homes que ens adoctrinaren magistralment amb l'exemple vivit de llur assenyada actuació, de llur conducta model. Cal preguntar-se, a cada moment, tot buscant la major compenetració amb llur esperit, què dirien ells davant les actuals necessitats. Es, per altra part, examinant l'obra feta per aquells homes eminents, quan veiem notòria la solidesa i el valor de la seva labor. Quan em refereixo a homes eminents del catalanisme, tothom endevina que em refereixo, abans que tot, a Prat de la Riba, el qual ha tingut sempre la nostra més fonda adhesió. Prat, amb el seu gran seny, amb el seu considerable sentit polític, tan diferent d'aquell "tot o res", infecund, va produir, en quell temps (juntament amb els seus col.laboradors)

una nova política dintre del catalanisme. Prat va representar, també, aquest sentit d'unió del qual abans he parlat. Va fer la seva obra amb la col.laboració de -- tots els partits de la corporació pública que presidia. D'aquesta manera, la seva obra tingué un sentit de totalitat i no pas un aire partidista.

El catalanisme no és solament un ideal de lliberat, és tant o més, un ideal de perfecció. Ha d'impulsar el progrés material i espiritual del país. Ha d'enlairar el to col.lectiu, ha d'alçar el nivell general de la nostra civilització. Si només fos un joc de paraules, no valdria la pena de lluitar amb tant d'afany per quedar sempre en el buit, i per a venir a parar, fatalment, en últim terme, a una depressió de l'esperit pùblic. No ha d'ésser el catalanisme cap ideal fantasmagòric, sinó un ideal de possibilitats; el que necessita el nostre poble és un ideal de possibilitats realitzables, beneficioses per a Catalunya que serveixin tanbé d'estímul i d'exemple per als altres. Tpt hom ha de col.laborar en aquesta obra. No ha d'ésser l'esforç d'uns quants homes abnegats, per eminents que fossin. Ha d'éser una obra conjunta feta per la suma dels esforços individuals continuats. Pas a pas, sense impaciències, hem d'anar treballant amb fe persistent, tenim a davant l'exemple de Prat de la Riba i el d'aquest altre polític nostre eminent, que és Francesc Cambó. Jo no comprenc com s'ha pogut combatre i com s'ha pogut a

dir que no seria possible una acció conjunta, sota la -
direcció de Francesc Cambó, aquest gran polític de pres-
tigi, d'experiència i de capacitat excepcionals.

Quan la solidaritat, els catalans no vàrem mirar
la significació i la procedència del que fou el nostre
cabdill, llavors pet tots venerat. No foren cap obsta-
cle les idees particulars de Salmerón. No comprenc com
podrien ésser un obstacle, avui, les matisacions polí-
tiques d'un o d'altre. El fet, però, es que avui els -
catalanistes no fem aquesta actuació coordinada i con-
junta que era de desitjar; hem romput l'esperit de --
convivència en altre temps instaurat. "Unió Catllana" --
vol, però, dintre del seu camp d'acció, inspirar-se en
el sentit de coordinació, de col.laboració de treball
en comú.

Als qui vénen a la nostra agrupació, no els pre-
guntem llur particular classificació política. Neces-
sitem naturalment, un mínim de coincidència, el neces-
sari per la col.laboració. i demanem, més que res, bona
voluntat. Aixó és el que representa una renovació sen-
se cap divorci amb la tradició, ans al contrari, amb el
més fidel sentit de continuïtat. De tots els nostres -
problemes, el que més preferentment ha d'interessar-nos
és el de la nostra cultura. De l'obra substancial de -
Prat de la Riba, l'obra de cultura per ell creada, s'ha
mantingut en peu, malgrat els grans trasbalsos passats
La Dictadura ha volgut desfer moltes coeses nostres. Al

gues no tenien prou vitalitat i han sucumbit sota l'opressió. No ha estat, però, pròpiament enderrocat res del que era ben vital, la força no ha pogut reeixir contra l'obra de cultura, no ha pogut res , en el fons,-- contra l'esperit.

L'obra de cultura, o ha resistit o ha quedat en estat latent, en vies fàcils de nova marxa i d'immediata restauració. Això ens demostra que hem de fer obres reals, estructurades d'una manera viva, que no puguin desaparèixer per accidents adversos.

Hem de procurar que aquella obra de cultura intensa tingui una major extensió, una més gran difusió. Hi ha, però, institucions de cultura nostres, i institu---cions de cultura de l'Estat. No volem establir, sistemàticament, rivalitats innecessàries que representessin duplicitat d'esforços útils. Preferim la coordinació, en quant sigui possible, i en quant repressenti un profit veritable. Per això, veiem amb satisfacció en aquest aspecte l'obra de les actuals Corporacions populars nostres. Ine (sic) aquesta labor dels nous temps sigui tan bé fecunda i contribueixi positivament a impulsar el -progrés material i espiritual de Catalunya.

Quan el senyor Valls i Taberner va acabar la seva conferència, va sentir-se una forta ovació. Passaren a felicitar-lo molts amics i molts oients. El públic comentava molt favorablement el contingut i la forma d'aquesta conferència.

DOCUMENT 36

LA VEU DE CATALUNYA

9 Setembre 1930

Autor: Enric PRAT DE LA RIBA

Pàg. 1

ELS HEROIS MARTIRS

Pròxima l'anyal commemoració del dia 11 de setembre, creiem d'un interès i d'una actualitat insuperables reproduir el següent article d'Enric Prat de la Riba, inserit en aquestes mateixes planes de LA VEU DE CATALUNYA l'any 1899, ara en fa trenta un:

No som pas dels catalans que es deturen amb preferència en l'època de la nostra història simbolitzada amb aquesta data, ni tampoc en la guerra anterior dels Segadors. La història catalana, per educar i enfortir el nostre esperit, té les pàgines esplèndides de la creixença i l'edat d'or de la Pàtria, amb herios mascles, sans i ben equilibrats, herois triomfadors que duen l'èxit per company, que preparen amb temps totes llurs empreses i les calculaven fredament sense sentimentalismes malaltissos ni exaltacions d'il·luminat.

Són aquests homes els que van fer la Pàtria, els que han de prendre per model les generacions que han de refer-la. Jo així ho he cregut sempre; i per això, en compendiar la història de Catalunya vaig estendre'm en la narració d'aquesta edat, i, en canvi, vaig ressenyar lleugerament aquests períodes de decadència.

Però tots els pobles n'han de tenir d'herois martirs,

herois vençuts, víctimes unes vegades de llur propi desequilibri, altres vegades dels vicis dels seus conciutadans, o de l'ambient general de la humanitat, contrari a les idees i als interessos que representen. Tots n'han de tenir i Catalunya n'ha tingut en abundor durant la seva llarga decadència.

La data que he escrit per a capçalera d'aquestes ratlles és la fita darrera d'aquesta trista decadència. Barcelona, cap i casal de Catalunya, va fer una heroica resistència al poder reunit d'Espanya i França. Tots podem estar-ne orgullosos. Decadents, pobres i amb la consciència ja mig perduda de la seva nacionalitat, aquells catalans van batre's amb el mateix ardiment que els que seguien el rei En Jaume, a la conquesta de Mallorca, o els que, a les ordres de Pere el Gran, desfeien el poderós exèrcit de Carles d'Anjou a les costes de Nàpols o a les platges de Sicília. Aferrats a les institucions polítiques de la terra, donaven la vida per defensar-les, sense saber el que significaven i portant ja un tros de la seva ànima lliurat a la influència castellana.

Fa pena l'esperit d'aquella època: idees, sentiments, aspiracions, tot es troba confós, barrejat, amb idees, sentiments i aspiracions castellanes. El seu patriotisme raja abundantment, però enterbolit per influències exòtiques. Idees de legitimitat dom les que durant aquest segle han clapat de sang els camps de la nostra terra; fèrvides, idolàtriques adhesions a interessos dinàstics; animositats contra els francesos fomentades per guerres recents; susceptibilitats de l'esperit religiós, excitades per l'exemple de la política interior de Lluís XIV, s'ajunten amb amor a les llibertats tradicionals com en els tradicionalistes de la legitimitat borbònica d'avui els actu-

als "fueristes" o carlins de les províncies Bascongades i Navarra.

Foren vençuts; no perquè el moment no fos favorable, ni la seva política encertada, sinó perquè anaven contra els corrents absolutistes d'aquella època, dominants a tota Europa: perquè anaven contra la influència castellana dominant en tot Espanya, dominant en la pròpia Catalunya, dominant en l'esperit mateix dels que queien en els baluards del Portal Nou o Santa Clara o dels que en castellà escrivien opuscles i cançons per enardir els combatents, o en castellà defensaven els drets de Catalunya en les cancelleries europees. Els catalans de llavors, de tota la vida de la nació no en sentien sinó una petita part: la part política. En totes les altres coses la consciència de la individualitat catalana era totalment esborrada de la seva ànima. I encara això els més patriotes; els altres ho eren per esperit dinàstic o per esperit religiós, més que per altra cosa. Prou varen adoptar una bandera espanyola, la bandera d'un partit espanyol, manera la més fàcil d'agafar el timó del Govern d'Espanya. Poru van fer-se així amb l'ajuda d'Aragó, València i una part de Castella i amb la poderosa aliança d'Anglaterra, Austria, Holanda i Portugal. No van caure en el romanticisme o el fariseisme (que de tot hi ha) dels que posen l'odi a una personalitat o a una raça per sobre l'amor al seu país, i perquè els va semblar convenient per a Catalunya, van seguir la causa dels Austries, dels mateixos Austries que pocs anys abans havien afusellat defensors de les llibertats catalanes.

Però no van treure'n res, ni res no haurien aconseguit encara que la victòria s'hagués decantat a favor de les seves armes: l'ambient de la Cort i els corrents de l'èpo-

ce i la terrible degeneració de tota la cultura catalana també haurien fet inútil el triomf.

A tots els herois martirs de la nació catalana, tant els de 1714 com els de 1640, com els de més enllà, redordem-los per a plorar-los, per a compadir-los, per agrair llurs esforços i llur sacrifici, però no per imitar-los. Ja n'ha tingut prou de martirs Catalunya; per ésser forta i gran necessita herois que s'imposin, genis que guanyin.

Acotem el cap davant la tomba del Comte d'Urgell, però guardem-nos de seguir la seva política, que va dur-lo a morir estèrilment a Xàtiva. En comptes del seu "tot o res", fem com els grans fundadors del nostre poble, com els Ramons Berenguers, com el rei En Jaume, com En Pere el Gran, que posaven les fites de la terra allí on podien, i la restauraven de mica en mica, avui un tros, demà un altre.

Venerem i glorifiquem la memòria de Pau Clarís i d'En Margarit, però aprofitem-nos de l'experiència que ens han llegat, per a saber portar la lluita allí on convinguí, allí on tinguem més força, als camps en què hagi d'ésser-nos favorable tenint en compte les condicions socials, les aptituds i la població de Catalunya.

Guardem-nos de tancar la nostra pàtria en una nova pressó de Xàtiva, seguint una política de romàntica intransigència. Mentre és viva i forta i rica, s'acosta a tornar a ésser reina, a tenir la possessió dels drets; pobre i agarrrotada i malmesa, tornaria a començar el dolorós calvari de quatre segles de decadència, d'on va ressuscitar

feixugament.

Plorem la malaventurada sort dels que van morir l'any 1714, però guardem-nos d'empènyer novament Catalunya a esdeveniments que podrien ésser-li fatals, com van ésser-n'hi llavors, amb tot i les grandíssimes probabilitats d'èxit amb què van iniciar-los.

Que la sang generosa de tants herois, vessada estèrilment, ens ensenyi els esculls que hem d'evitar i ens orienti vers els veritables camins de salvació.

DOCUMENT 37

LA VEU DE CATALUNYA15 setembre 1930Autor: Editorial

p. 5

MANIOBRES SOSPITOSSES

Dies enrera cridàvem l'atenció dels nostres lectors envers la forma sospitosa ~~com~~ eren suscidades i plantejades algunes vagues. Avui cal insistir-hi.

Es evident que algunes de les vagues iniciades i altres de les anunciades no tenen res a veure amb les millores de l'estament obrer. A nosaltres ens semblaran sempre lícits i respectables els esforços que realitzin els treballadors, pels mitjans legals, per a obtenir el reconeixement de llurs organitzacions autèntiques i el millorament de llurs condicions de vida. Es notori, però, que algunes de les vagues suscidades darrerament no responen a aquells esforços lícits, sinó a altres inspiracions prou visibles.

Convé que l'opinió pública i l'obrer català s'hi fixin. Si fóra intolerable que, ni en aquestes circumstàncies ni en altres, ningú intentés cap mena d'injustícia contra l'estament obrer, tampoc podria consentir

el cos social que mitjançant maniobres sospitoses, algú volgués crear un estat d'inquietud i d'agitació que no produiria sinó contratemps i pèrdues, la primera víctima dels quals resultaria el treballador català.

En aquest moment de crisi econòmica universal, - quan arreu del món constitueix un problema anguniós el nombre creixent de treballadors sense feina, seria una tàctica suïcida provocar a casa nostre noves dificultats a l'avui difícil desenvolupament de la producció. Durant els darrers anys, a tot arreu del món, la vaga ha perdut, als ulls dels obrers, el seu prestigi mític. Ni com a reivindicació de classe, ni com a instrument revolucionari, la vaga, avui, en les condicions actuals del món, no pot reeixir. Fracassa sempre. Els jornals perduts no són recuperats mai. El temps escolat no torna mai més. L'economia del país, després d'una vaga, perd per a sempre una part de la seva aptitud per a finançar les reformes socials.

Qui, en aquestes circumstàncies, i en l'estat actual del món i de l'economia del país, suscití temeràriament, a Catalunya, vagues artificials, és a dir, amb finalitats extra-obreristes, ocasiona, conscientment o inconscientment, un dany, que pot arribar a ésser irremparable, a la producció catalana, és a dir, al treballador català.

I a més a més; conscientment o inconscientment fa el joc als elements que encara somien amb el restabliment de la dictadura.

Confíem encara que el civisme actiu de l'opinió pública i el seny pairal dels obrers de la nostra terra no tolerarà aquelles maniobres sospitoses, i que els conflictes pendents de resolució tindran el degut engament jurídic.

Si algú creu que, malgrat tots els alligonaments de l'experiència, pot ésser repetida ara una tàctica que ja fracassà deu anys enrera i que l'única cosa que aconseguí fou obrir el pas a la dictadura, s'equivoca lamentablement. Ara que cal evitar, entre tots, que aquesta equivocació ocasioni greus perjudicis a l'economia del país i als nostres treballadors.

Suara mateix han acabat les vagues al Nord de -- França. Com nota el "Journal des Débats" han estat totalment inútils. L'acord que les ha resoltes podia haver estat clos el primer dia. S'ha canviat una paraula. En lloc de "prima de fidelitat" es parlarà de "prima de presència". Tot queda igual. Sols no queden iguals les pèrdues que ha ocasionat la vaga: els danys a la producció, el dèficit de les fàbriques; les privacions sofertes per les famílies dels obrers, la minva de la

recaptació de l'Estat, les despeses extraordinàries que hauran de cobrir els pressupostos municipals de Roubaix i Tourcoing...

DOCUMENT 38

LA VEU DE CATALUNYA17 setembre 1930Autor: Editorial

p. 5

LES INCIDÈNCIES DE LA VAGA

Convé molt a l'interès col·lectiu que l'opinió pública en general, i en particular l'estament obrer, no es distregui dels greus esdeveniments que es desenvolupen aquests dies a la nostra urbs i en diversos indrets de la nostra terra, i que són ben significatius.

Els organitzadors de les vagues i el moviment obrer no amaguen pas llur veritable abast i llur decidit propòsit. Cal, doncs, que ningú no s'enganyi quant a la veritable significació dels fets que ara es descabdellen als ulls de tots nosaltres. Si fos possible qualsevol equívoc, prou s'encarregarien de desfer-lo els mateixos inductors dels esdeveniments.

Ja no som sols a reconèixer que el pitjor que podrien fer els nostres obrers, en aquestes circumstàncies, és deixar-se caure en el parany, adoptant actituds i prenent decisions que espantin el cos social i

puguin servir de justificació remota als partidaris de la repressió violenta. Fa dies que venim adventint el mateix als nostres treballadors. Fa dies que cridem l'atenció dels ciutadans, de tots els ciutadans, perquè no es deixin sorprendre pels fets. Amb un cos social - conscient, que sent els imperatius elementals de l'instint de conservació, no són possibles les sorpreses de l'atzar ni les escomeses de l'anarquia.

Qui en aquests moments de crisi econòmica universal, susciti a la nostra terra parèntesis revolucionàries, sense finalitats concretes, causa un dany positiu a la causa de la nostra producció i atempta directament contra l'interès vital de les classes treballadores. Els organitzadors de la vaga ja dirigeixen llur campanya contra el que ells anomenen la "burguesia catalana" i aquest adjectiu explica moltes coses.

Els nostres obrers han de reaccionar cívicament contra tot quant signifiqui voler aprofitar-se de llur esforç i del producte de llur treball per a sospitoses maniobres polítiques de caràcter revolucionari. És molt curiós de constatar com els mateixos que prediquen als treballadors indiferència política volen aprofitar-se de la força que representen els obrers per a servir una determinada política.

Amb el pretext de defensar els interessos de l'estament obrer, que tots els altres sectors de la col.

lectivitat han de mirar com a propis, els iniciadors d
del moviment volen fer servir les nostres masses treba
lladores per a finalitats que no amaguen i que no resp
ponen a les necessitats autèntiques del nostre proleta
riat.

DOCUMENT 39

LA VEU DE CATALUNYA19 setembre 1930Autor: Editorial

p. 5

A L'ENTORN DE LA VAGA

El cos social reacciona sempre en sentit constructiu. Es per això que mai no accepta la fatalitat d'una eixorquia. La societat, com la naturalesa, poden patir tots els trasbalsos i totes les convulsions, però tendeixen, per llei immanent, a l'equilibri.

Aixíles revolucions són preparades per un ambient, per un esperit revolucionari que cerca, amb la destrucció del'ordre existent, l'adveniment i la implantació d'un ordre nou. I aquest ambient, aquest esperit revolucionari és el que crea l'entusiasme popular que fa possible el triomf de les revolucions.

Davant la vaga del ram de construcció i dels serveis de neteja que travessa Barcelona, cap dels estaments de la nostra urb no ha sentit ni un instant d'entusiasme. Els treballadors, invocant el nom dels quals s'ha suscitat, i s'ha mantingut la vaga, no s'han sentit en cap moment solidaritzats amb els impulsos neta-

ment revolucionaris que han inspirat els promotors i e
els dirigents de l'episodi. L'obrer ha vist, tot seguit
que en aquest cas concret no es tractava d'una defensa
eficaç dels seus legítims drets, sinó d'utilitzar-lo com
a instrument de tèrboles finalitats polítiques.

El cos social ha rebutjat, amb instint actiu, un
moviment condemnat a l'eixorquía. Adhuc els obrers que
han secundat la vaga ho han fet sense cap mena d'entusa-
siasme, amb una passivitat notòria que revela el dis-
gust dels uns i la resignació dels altres. Quant a la
massa ciutadana, que no estava directament interessada
en els orígens del conflicte, no amaga pas la seva con-
trarietat. Ningú no s'explica satisfactòriament que per
a resoldre un plet entre el Sindicat Unic i una empre-
sa particular calgui deixar sense escombrar els carrers
de Barcelona...

I els que no han adoptat davant del conflicte cap
d'aquestes posicions han romàs indiferents, discrets,
amb aquella mena d'incinsciència que pateixen tan so-
vint les societats no prou ben organitzades.

El conjunt d'aquestes actituds revela una absèn-
cia total d'ambient i d'esperit revolucionari. No són
ni la resignació una mica fatalista dels uns, ni la -
molèstia ciutadana que senten els altres, ni la indi-
ferència dels distrets, la preparació més adequada per

al fet de la revolució. I si el triomf de la revolució no ve per aquest camí, per on vindrà?

Els únics elements que venen ara la vaga amb secreta simpatia, no massa secreta d'altra banda, són els partidaris de la dictadura, el que, mentre insisteixen a recordar que durant set anys la urbs s'ha vist lliure d'aquests espectacles vergonyosos, donen a entendre que es poden ésser evitats sinó amb una altra edició de la mateixa manera de governar. Es clar que els que això - diuen obliden els altres espectacles encara més vergonyosos que donà la dictadura. I obliden també que la reproducció dels mateixos conflictes, en la mateixa forma, després de set anys de dictadura, és la demostració més palesa de l'absoluta esterilitat d'aquell règim d'excepció per a tota obra constructiva.

Insistim doncs, en la necessitat urgent que el cos social en general i l'estament obrer en particular reaccionin conscientment i evitin la recidiva en les malures predictatorials. Els set anys, qualificats justament d'indignes, ens han hagut d'ensenyar a tots alguna cosa. Ni la tàctica ja fracassada en 1919 pot contribuir a millorar les condicions de vida del nostre obrer, ni el cos social pot reincidir en les omissions ni en les passivitats d'aleshores, que sols produïren el triomf més insolent, més sagnant i més infecund de totes les violències.

DOCUMENT 40

LA VEU DE CATALUNYA22 setembre 1930Autor: Editorial

p. 5

LA LLIÇÓ DE LA VAGA

Hem viscut uns quants dies en l'ansietat de la preparació d'una vaga revolucionària. El seu anunci repercutí en la vida de la ciutat, i produí, com era lògic que succeís, alguns efectes a l'estranger. Resol~~ta~~ la vaga, però, és necessari treure'n alguna ensenyança.

La més fonamental és que, ni en els elements treballadors de Barcelona ni en la ciutat en conjunt, hi ha, avui com avui, cap entusiasme revolucionari. Hom -tindrà més o menys fe en els altres procediments per a assolir el triomf de les idealitats polítiques de cadacú, o les aspiracions d'ordre material. Però, aquell -foc interior, general, que portant unes minories a l'exaltació, amb la simpatia i la benvolença d'una gran massa, permet les revolucions polítiques o socials, --evidentment avui no existeix.. Unes reduïdes minories, poden intentar autosugestionar-se en un moment donat.

La fredor circumdant no pot ésser vençuda.

Podrien fer-se seriosos estudis sobre aquest estat d'esperit. I fóra bo que els fessin, especialment, els homes que tinguin prou serenitat d'esperit per a comprendre aquest fet, i prou contacte directe amb les masses obreres, per a percebre exactament llur psicologia actual. Però, segurament que entre les diverses causes que hi deuen influir deu trobar-se el convenciment de la ineficàcia dels mitjans violents. El bon sentit del mestre obrer li ha ensenyat que, quan la violència - no és eficaç, els seus efectes no queden limitats a la inutilitat, sinó que resulta contraproduent, això és, que no solament no ~~produïx~~ el bé que es cerca, sinó que dóna un mal major que el que es volia remeiar.

Sembla com si els directors de les organitzacions obreres haguessin tingut, en aquests moments, aquesta clara percepció del problema, donant una lliçó de sentit polític als elements polítics, que, pel fet de ser-ho, n'haurien de tenir més. Una reculada a temps, en un intent de revolució per endavant condemnada al fracàs, acredita a qui sap comprendre la lliçó.

Als que no acredita és als "ojatateros" de la revolució; als polítics que no han sabut fer-se càrrec del veritable estat d'esperit del poble, i estan espe-

rant que la calsse obrera els doni feta la feina que -
ells prediquen, però que no saben fer.

DOCUMENT 41

LA VEU DE CATALUNYA25 setembre 1930Autor: Editorial

p.5

EPILEG ALS PACTES

I

PERSISTENCIA DE L'EQUIVOC

En un dels nostres articles sobre els "pactes" - entre republicans de dintre i fora de Catalunya, dèiem: "Volem persuadir-nos que, d'avui endavant, els senyors Lerroux, Alcalà Zamora, Indalecio Prieto, abandonaran tot perjudici i esdevindran campions de Catalunya en la seva lluita per la llibertat". I afegíem: "En aquest - sentit --ho hem de reconèixer-- la reunió de San Sebastián és important." Ni sols imaginàvem que, en unes - Corts Constituents, aquells "leaders" poguessin deixar de lluitar per l'Estatut que es dictessin els catalans. Dèiem més: "Estem segurs que tampoc no poden haver posat per condició que no faran res per Catalunya mentre no hi hagi república." I conclouïem: " En tot cas, si hi ha dubte, convindria esvair-lo. Perquè la gent nostra s'il.lusiona fàcilment."

En efecte, hi ha dubte. I n'hi ha, tant pel que afecta un futur immediat com pel futur remot d'unas --- Corts Constituents. Les impressions recollides entre - els nostres amics durant una breu estada a Madrid, ens

confirmen --perdoneu la incongruència dels mots-- en la certitud del dubte. Hi ha "leaders" republicans que no es consideren pas lligats, pel pacte de Donòstia, a defensar l'Estatut que els catalans portessin a la deliberació d'unes Corts Constituents. Aquelles Corts, i en elles, aquells , examinarien, discutirien l'Estatut, podrien modificar-lo i serien lliures d'aprovar-lo o de no aprovar-lo. D'alguns dels personatges que assistiren a la reunió pot suposar-se que defensarien l'Estatut; del conjunt, no. Més clar: el conjunt no es comprometé a solidaritzar-se amb l'Estatut que elaboressin - els catalans.

...

Es així? No és així? Només la totalitat d'aquells "leaders" ens podran treure de dubtes si es dignen declarar-ho ben explícitament. Ho declararan? En tot cas, el desig d'aclarir l'actitud real, envers Catalunya i el seu plet, d'aquelles persones, no pot prendre's, - sense inexactitud i sense injustícia, com una campanya antirepublicana. Hem de fer remarcar, per a confusió de sofistes, que --havent-nos reservat el nostre parer particular sobre formes de govern aplicades al nostre país i sobre les solucions més adequades, quant a les persones, a l'actual moment històric espanyol --no hem aportat a aquests articles cap argument a favor de la monarquia com a tal ni contra la república com a tal. No era aquesta la qüestió debatuda. Debatíem, per contra, la

utilitat, d'un punt de vista purament català, de certs pactes i contractes; tractàrem d'esbrinar-ne les possibilitats per al futur: maldàvem per palesar el retrocés que representaria tornar a les formes de lluita política del segle passat, que el catalanisme justament vingué a superar. Per a nosaltres --i aquest era l'eix de la nostra argumentació-- els problemes més essencials del nostre poble no eren aquests problemes de forma.

Constitucionalment, el problema central radica a determinar quines hagin d'ésser les relacions de Catalunya i l'Estat espanyol, de Catalunya i la resta d'Espanya. Som partidaris, a dintre i a fora, per als nostres problemes interns com per als externs, de les unions, tant com som adversaris de les unitats. La solució federal, que en el fons tots patrocinem, és una forma d'unió; d'unió voluntària, és clar, per dir-ho amb mots agradables, per bé que el factor voluntat, en aquestes unions, vingui, de fet, sostingut o, millor diriem, arrossegat per unes necessitats implacables. I no hi ha unió, ni preparació per a la unió, sense uns fonaments psicològics col·lectius que li serveixin de suport. Perquè dos o més pobles s'entenguin cal que algun ideal comú els animi i els faci mútuament comprensius. I, al nostre entendre, la plataforma psicològica sobre la qual el problema de les relacions entre Catalunya i Espanya fou tractat a San Sebastián, és una -

plataforma de divorci, no d'intel.ligència. Podeu, si voleu, declarar la guerra a Espanya; sereu conseqüents, si voleu separar-vos-en. Si no us voleu separar, si us hi voleu entendre, caldrà la intel.ligència mútua. No s'ha descobert la forma d'entendre's sense intel.ligència.

DOCUMENT 42

LA VEU DE CATALUNYA26 setembre 1930Autor: Editorial

p. 5

CAL PARLAR CLAR

Amb motiu de la diada de la Mercè la Lliga Regionalista ha hissat als seus balcons la bandera catalana acompanyada de la bandera espanyola. Aquest fet no és sinó la realització pràctica del que clarament havien anunciat els nostres il·lustres amics senyors Abadal i Ventosa i Calvell en els memorables discursos del mes de juny darrer. En ells quedà clarament exposada l'actitud de la Lliga Regionalista, amb la ratificació de l'article primer dels seus estatuts: treballar per tots els mitjans legals per aconseguir l'autonomia de Catalunya dintre l'Estat Espanyol. I en relació amb el Reial decret derogatori del dictat per la Dictadura en 18 de setembre de 1923, els senyors Abadal i Ventosa expressaren amb claredat meridiana el criteri i la posició de la Lliga: protesta contra la limitació imposada a l'exhibició de la bandera catalana, per ésser manifestació d'un reül incompatible amb l'esperit de generosa cordialitat en què convé inspirar les disposicions governatives, i més si, com aquesta, van encami-

nades a reparar un greuge i una injustícia; però de
claració concreta que, no essent la Lliga separatista, no
era ni podia ésser obstacle, per a enaltir la bandera-
catalana, l'obligació imposada pel Reial decret d'his-
sar al seu costat la bandera espanyola.

La posició és lògica, és diàfana, i dintre la nos-
tra ideologia, absolutament inatacable. I com que a la
Lliga hi ha el costum que "els actes estiguin d'absolu-
ta conformitat amb les paraules", el dia de la Mercè es
procedí d'acord amb ço que havien proclamat els senyors
Abadal i Ventosa.

Doncs bé: aquest fet ha provocat un article de -
"La Publicitat" en el qual, parlant de tot, àdhuc de Jau
me I i de Sant Ramon de Penyafort, --ja s'ha deixat cór
rer allò de la bandera quincalla-- s'ataca insidiosament
la Lliga i els seus homes. No ens emociona l'atac. No
és el primer ni serà el darrer. Malgrat aquests atacs,
i potser a causa d'ells, la Lliga i els seus homes han
vingut fent, en els trenta anys darrers, aquesta obra
esplèndida de reconstitució de Catalunya que tots els
esperits imparcials admiren.

No ens interessa, per tant, entrar en una polèmi
ca infructuosa estèril. Però sí que creiem interessant,
més que interessant necessari, amb motiu d'aquest inci-
dent, demanar que "La Publicitat " i Acció Catalana -

precisin llur posició com la Lliga Regionalista ha precisat la seva.

Es evident que no es pot demostrar una oposició a l'exhibició de la bandera espanyola fins al punt de renunciar a hissar la bandera catalana sinó adoptant una posició separatista. Si el que es vol és l'Autonomia de Catalunya, amb república, amb monarquia, com sigui, és indubtable que, sempre que subsisteixi un Estat espanyol, per atenuada que sigui la seva sobirania, per limitades que siguin les seves facultats, aquest Estat tindrà una bandera que serà símbol de la unitat, sense perjudici de les banderes que tinguin Catalunya i els altres pobles hispànics confederats.

Negar la bandera comú, considerar la seva exhibició com una claudicació no es pot fer sinó negant l'Estat central, del qual és símbol aquella bandera.

Es aquesta la posició de "La Publicitat" i d'Acció Catalana? Si és així, cal proclamar-ho amb tota franquesa. El separatisme, com totes les idees lleialment professades, mereixerà de tothom, fins dels adversaris, un respecte i una consideració que no mereixeran mai - les actituds equívokes.

En relació amb el nostre poble, és lamentable que, com si no hagués passat res, es torni a caure en els ma

teixos errors d'abans de la Dictadura. Els extremistes verbals sense cap conseqüència pràctica, les actituds pseudo-revolucionàries que han hagut d'esperar el retorn a la normalitat per a manifestar-se, les actituds sistemàticament malhumorades, han fet molt de mal al nostre moviment, i li han fet perdre ensems l'estimació i el respecte.

Els que siguin separatistes que tinguin el valor de proclamar-ho i de lluitar per la realització de llur ideal. Els que no ho siguin, els que creguin que no hi ha altre mitjà d'obtenir l'autonomia de Catalunya sinó en virtut d'un acord amb l'Estat espanyol, tenen el deure de facilitar aquest acord suprimint tot motiu legítim de recel i de pugna.

Sobretot, en el moment actual, quan arreu d'Espanya es dibuixen corrents de cordialitat i de comprensió envers Catalunya, quan els intel·lectuals proclamen la justificació de les nostres reclamacions, quan gairebé tots els sectors polítics les accepten, quan el Govern procedeix com ho ve fent en algunes de les coses nostres, just és proclamar-ho, com ho feia fa pocs dies "La Publicitat" amb motiu del Reial decret sobre el Patronat Escolar, amb un esperit a què, desgraciadament, no estem gaire acostumats, és d'una enorme matusseria política contestar amb una actitud que a tots els espanyols --republicans i monàrquics, intel·lectuals i po

lítics-- segurament els ha d'allunyar i desplaure.

Els que creguin que s'ha de conquerir la llibertat contra Espanya per la força, i que tenim mitjans - per a fer-ho, poden criticar l'actitud de la Lliga Regionalista. Els que no ho creguin tenen el deure de no desviar el nostre poble de l'únic camí que pot conduir-lo a la satisfacció de les seves aspiracions.

DOCUMENT 43

LA VEU DE CATALUNYA26 setembre 1930Autor: Editorial

p.5

EPILEG ALS PACTES

II

DISTINCIONS ENTRE CATALANISTES

Ens resistirem fermament a dividir-nos en republicans i antirepublicans. No hi passem; no hi passarem. ¿Per la nostra prauja d'unanimitat? No. Sens dubte, la unanimitat, si no factible, no és menys desitjable. En defecte de la unanimitat total, una certa coincidència del major nombre és, per als objectius essencials, indispensable. Més diríem absolutament indispensable; sen se ella no farem res, mai, enlloc. Però la vida és com plexa, els homes volen orientar-la o violentar-la en sentits divergents o antagònics, i la classificació dels partits s'imposa, si no com una utilitat teòrica, com una necessitat ~~inevitable~~, fatal.

¿Com ens diferenciarem, doncs, els catalans, els catalanistes, políticament? No res més natural que mar quem les diferències si volem superar els personalismes, segons els distints criteris que aprofitem, els uns i els altres, a la nostre societat catalana, tan complexa en la seva vitalitat. ¿Ens separaríem en cledes republicanes ~~i~~ monàrquiques, quan dintre cada cleda podríem --

trobar-nos separats, molt més vivament, no ja per formes, sinó per veres essències? No; si voleu col·locar-nos per damunt de les persones, de les eventualitats, de les mutabilitats, dels equívocs i de les confusions, adopteu uns cognoms que responguin a la realitat dels impulsos ideals i vitals de l'home actual. La gama no és curta. Pot haver-hi catalanistes tradicionalistes, catalanistes conservadors, catalanistes liberals, catalanistes feixistes, catalanistes nacionalistes, catalanistes internacionalistes, catalanistes obreristes e estil anglés, catalanistes socialistes estil alemany, catalanistes sindicalistes. ... Si hi ha acostaments - que produeixen integracions, emobineu els denominatius i obtindreu nacionalistes conservadors, nacionalistes obrers, etc. A ningú, que s'ho digui, no podem discutir-li el nom genèric de catalanista. A ningú, si ell no vol, no podem aplicar-li adjectius que rebutja. I si hi ha algú que, sense oposar-se als adjectius que els altres es donin, vol dir-se simplement catalanista, significant així que el fet català el preocupa per damunt de tots els altres fets, respectem-li aquesta voluntat de significació.

¿Com ha estat possible que, d'un punt de vista estrictament català, hagi pogut preconitzar-se la nostra divisió en monàrquics i republicans? Aquesta divisió es una divisió --fixeu-vos-hi bé -- que només pot interessar als monàrquics i als republicans no catalans. A

Alemanya, per exemple, ¿qui dubta que la lluita entre república i monarquia és ben viva? I tanmateix els partits que governen no es diuen republicans, ni els de l'oposició de dreta monàrquics; cadascú cerca el nom més adient als seus objectius nacionals i socials.

Cal cercar unes distincions polítiques segons contingut político-social i no segons forma. Així neteja riem eficaçment l'atmosfera d'equívocs. També des... la diferenciació en esquerres i dretes, reservant-la - només per a marcar matisos de conjunt, i encara en de terminats aspectes. Vàlida per a aquests usos vulgars, la d stinció de dretes i esquerres no resisteix el més petit anàlisi. La realitat de les aspiracions d'un home modern, d'un ciutadà conscient, és massa complexa, - perquè pugui encabir-se confortablement en aquestes clas sificaccions. I no cal dir, en fi, que tota divisió política, a casa nostra, a base religiosa, ens semblaria més nefasta encara. La religió, afer sobretot de consciència, ha d'estar per damunt de la baralla dels partits. La religió va a l'home, a l'home total, a tots els homes; els partits no existeixen per a ella. La política va als ciutadans, com a tals; la religió està per damunt d'ella. En totes les categories divisionals que assenya làvem hom pot ésser republicà o monàrquic, catòlic o no catòlic.

DOCUMENT 44

LA VEU DE CATALUNYA27 setembre 1930Autor: Editorial

p. 5

EPILEG ALS PACTES

i III

OBRRERISME I CATALANISME

Comentant les possibilitats de l'acció revolucionària que la reunió de San Sebastián venia a anunciar, preguntàvem també, un mes enrera: "¿Serà una explosió social, un aixecament obrer, sindicalista? Corren, certament, rumors d'intencions semblants; és ben possible, però, que no tots els reunits a San Sebastián n'estiguin al corrent." Efectivament, després els rumors s'han confirmat: hi ha hagut, arreu d'Espanya, esclats obrers; Barcelona ha tornat a anguniar-se, però aviat s'és restablerta la calma. Fins quan?

Algun dia haurem de parlar, amb tota l'extensió que reclama el problema per la seva profunditat i vigor del cas de les nostres masses obreres. Es una dissort que no hi hagi més gent, intel·ligent i generosa, que s'aboqui a l'estudi d'aquest problema, que reculli els batecs de l'ànima obrera i els transformi en corrent social i polític normal. Hi ha sobre això una gran responsabilitat difusa. Crec que els obrers i els seus con

ductors s'han equivocat profundament no havent-se decidit a incorporar-se a la vida cívica de Catalunya, plantejant llurs problemes tan vivament com valguessin, però en el pla de la lluita política. Haurien així constituït una força, un instrument de govern dintre Catalunya de gran influència a tota Espanya.

Ara: Per a què serveixen, políticament, aquestes masses? Per a utilitat dels descontentaments. Hom prepara una revolta antidictatorial; o un cop d'Estat antidinàstic; o una sublevació republicana. Més encara: convé a determinades esferes per avortar determinats moviments. No sabem com; el cert és que, en tots aquests casos, hom diu comptar amb els obrers organitzats; que hi haurà vaga general; que es provocaran disturbis, etc., etc. ¿Què passa aquí? On va a parar les reivindicacions proletàries? ¿Quí és el més il·lús en aquest bescanvi d'il·lusions, en aquest mercadeig de promences? Sigui com sigui, el qui hi perd és l'obrer.

Hi ha una profunda, legítima diríem, en tot cas natural, inquietud obrera. Aquesta inquietud cerca, reclama satisfaccions. I aquesta inquietud humana d'una classe, d'unes masses, la veiem, massa sovient, instruments de partits, d'homes o de nuclis que no són obreristes, ni senten les inquietuds proletàries. Heu's ací l'error que es repeteix i que porta, fatalment, la decepció en la consciència de la massa obrera, la por del desconegut en l'ànim de la burgesia.

Davant els partits formalistes, les masses obres-
res es troben en posició semblant a la de les masses -
catalanistes. Essent obrerisme i catalanisme realitats
polítiques vives, aquells partits els volen atreure -
per a fortificar-se. On anem, per aquest camí? A què
les coses i problemes essencials serveixin de peanya a
les coses i problemes secundaris. L'obrerisme, si vol
triomfar, lluny de la violència soviètica, a estil d'
Anglaterra, d'Alemanya o de Txecoslovàquia, ha de cor-
poritzar-se en partit polític autònom, mestre de si ma-
teix, disposat al govern, és a dir, a la transformació
dels seus ideals en matèria de legalitat. Com el cata-
lanisme, si vol triomfar, no ha d'anar a la cua de par-
tits monàrquics (autònoms, aliada d'al) o d'aglomera-
cions republicanes, sinó que ha d'ésser una organitza-
ció autònoma, aliada d'altres organitzacions de caràc-
ter idèntic o semblant, disposada a governar dintre i
fora i a fer cristallitzar en lleis les pròpies ambi-
cions. Si hom és realment liberal i demòcrata, hom^{no} pot
triar altre camí. A un bon liberal Uriburu li ha de fer
menys gràcia que Irigoyen. Llegiu Alomar.

DOCUMENT 45

LA VEU DE CATALUNYA4 octubre 1930Autor: Josep Plà

p. 5

COM ABANS, PITJOR QUE ABANS...

Quedem, doncs, que avui, entre nosaltres, pel sol fet d'ésser exclusivament catalanistes, és a dir, pel fet de creure que Catalunya té permanentment interessos a defensar, situats al marge de tota possible forma de govern, hem agafat una terrible fama de monàrquics, de reaccionaris i d'enemics de la llibertat i de la democràcia. Això és, almenys, el que diuen els republicans d'aquests dies, els quals quan parlen de nosaltres s'obliden de mencionar el fet que, per la doctrina, ens trobem al centre de la vida i de la realitat, el que fa contrast amb l'ur posició, la qual, per la doctrina - que preten tenir, els obliga a moure's en un camp de pura i simple possibilitat, en un terreny vague, inconsistent, governat per forces purament hipotètiques, des dibuixades per un esdevenidor d'inseguretat. Catalunya mentrestant, té interessos permanents a defensar... i la política no és pas l'art de desorbitar les coses, és a dir, l'art de convertir les coses possibles en -- coses misterioses, sinó l'art de convertir les coses possibles en reals.

La posició que tenim ens dóna dret d'observar la posició dels republicans catalans. El cas dels republicans catalans que es diuen catalanistes -- ho hem dit mil vegades -- és completament distint del cas dels republicans espanyols. Aquests consideren que un canvi de règim seria excel·lent per a Espanya. Els republicans catalanistes tenen condicionada la seva acció pel problema de Catalunya, el qual passa, en bona doctrina --segons el pensament del Sr. Prat, que pretenen monopolitzar-- per davant de tots els altres. Això ens sembla que és ben clar i que no té discussió possible.

Ara bé: l'argument dels republicans catalans consisteix a dir que tot acostament del catalanisme al republicanisme espanyol ajudaria considerablement a resoldre la nostra qüestió. Aproximem Catalunya a la República --diuen-- i són faves comptades...

Parlem-ne un moment, però, d'aquest argument tan brillant. Catalunya ha estat diverses vegades més acostada al moviment republicà que ara. El moviment federal català fou a l'època de Pi i Margall una cosa molt important. Pi i Margall era un gran nom. Era una personalitat considerable. Era, dins de la política general i dins de la política catalana, un valor definit, clar. ¿Què obtingué Catalunya del federalisme republicà? Que tothom es posi la mà al pit i parli clar... Avui el moviment republicà català no te ni la dècima part d'im-

portància que tingué en l'època de Pi i Magall. Avui, per concretar més encara, no arriba, ni de molt, a és ser el que fou el moviment republicà català en l'època de Lerroux. No té ni masses, ni directors, que arribin al relleu gegantí que arribaren a tenir Pi i Magall i Lerroux. Certament hi ha federals de tota la vida respectables, com són ara D. Jaume Bofill i Mates, el senyor Bellafila i algun altre. Però no crec que, ni possant la imaginació a pressió, es puguin arribar a comparar amb els seus il·lustres avantpassats.

De manera que ens trobem amb aquest fet: Amb què el moviment republicà català, que de fet no és sinó una excrecència del vell federalisme, es troba, relativament als moviments anteriors, en una franca inferioritat. I si els vells moviments no obtingueren res per a Catalunya, ¿què hem d'esperar d'aquest darrer, que es troba --ja es pot dir entre nosaltres-- dirigit per mitja dotzena de purs i simples aficionats?

Catalunya, l'opinió catalana, veu això perquè hi ha coses que no es poden amagar. Catalunya veu que, amb República o amb Monarquia, hauria d'adreçar-se als mateixos homes per tal que fossin defensats els seus interessos permanents i reals. Catalunya fa passar els seus interessos per sobre de tota possible forma externa i, sobretot, per sobre de tota possible reacció biliosa personal. Si es pot parlar, a Catalunya, de

maturitat, és « aquest fet que cal cercar-la, perquè això és una maturitat real.

Josep PLA

DOCUMENT 46

LA VEU DE CATALUNYA9 octubre 1930Autor: Editorial

p. 5

EL SECRET DEL SENYOR CARRASCO

Tothom ha anat descobrint el misteriós secret - del senyor Carrasco, a propòsit del pacte de San Sebastián. Es clar que, a nosaltres, la descoberta no ens ha sobtat ni mica, per tal com sempre havíem suposat - el que avui ja apareix com a realitat crua. Ni nosaltres ni tots aquells que, actuen com a polítics i no - mai com a aficionats, hem estat defraudats, sinó que - hem vist confirmades totes les sospites i totes les previsions que ens mereixia el pacte de San Sebastián.

La jugada és clara. I és tan clara com perillosa i arriscada.

El secret del senyor Carrasco implica una equivocació màxima que pot comprometre seriosament molts interessos de Catalunya, així com la mateixa sort de les esquerres catalanes. Talment sembla un destí maïastruc la reincidència desgraciada, per part d'aquestes esquerres, d'adoptar sistemes i maneres que ja abans d'ara, i en altres experiències doloroses, donaren un resul--

tat negatiu i contraproduent que perjudica Catalunya i les seves aspiracions d'una manera considerable.

El mateix, desgraciadament, passarà ara. A San S Sebastián, el senyor Carrasco, sens dubte, va creure's fer una gran cosa establint una col.laboració revolucionària, que, baldament hagi volgut mantenir-se secreta, no ha pogut ésser-ho d'una manera absoluta. Així veiem --altrament confirmat per la realitat-- com les forces del senyor Carrasco passen a ésser col.laboradores dels moviments socials i de les agitacions més o menys revolucionàries. Millor dit, persegueixen la finalitat que es congreï i exploti la revolta social, creient que, --gràcies a aquests moviments, serà factible i senzillís-sim assolir un èxit polític consideralbe a favor d'Acció Catalana i dels republicans espanyols.

El catalanisme d'esquerra i els republicans espanyols s'han volgut conquerir el sindicalisme anàrquic com a col.laborador. Però, aquest sindicalisme anàrquic, que, éssent antipolític, té molt més sentit polític que ells, s'està servint dels aficionats catalanistes i dels republicans per a les seves campanyes socials. I succeirà, com ha passat altres vegades, que, en comptes d'influir políticament i catalanitzar l'esmentat sector, el catalanisme republicà serà desfet o absorbit pels altres elements.

La pitjor cosa és provocar o facilitar l'adveni-

ment de períodes revolucionaris, amb l'esperança còrgosa que el desordre i del desori que se n'originen ha de sortir-ne beneficiada una política determinada. Aquestes coses sempre se sap com comencen. Però mai no se sap com acaben.

Tal podria passar ací. Aquest coqueteig amb els elements més extremistes, aquest afany d'aprofitar - qualsevol incident per tal de crear conflictes i vagues creient que amb aquesta tàctica es fan avançar les probabilitats d'un renoneixement de les aspiracions de Catalunya, ha de tenir un desenllaç fatal. Quan la tempesta es desferma, predomina l'element més fort damunt - tots els altres. No falla mai això en les revolucions. Els resultats i les derivacions que han tingut totes - les conegudes, des de la francesa a la russa, han estat distints dels que cercaven els que les provocaren, i ells mateixos foren les primeres víctimes.

Que els aficionats a polítics s'equivoquin no és d'estranyar. El que no és comprensible és que hi hagi catalans que vagin contra llurs propis interessos i idelas, i s'engresquin i aplaudeixin que es provoquin conflictes dels quals han d'ésser les primeres víctimes.

DOCUMENT 47

LA VEU DE CATALUNYA21 octubre 1930Autor: Josep Plà

p. 5

ON VA EL SINDICALISME ?

Tots havem conegut i coneixem aquell ciutadà benaventurat que afirmava, durant els anys indignes, que la qüestió social era morta. Primo de Rivera, que passarà a la història amb el renom de l'home més inconscient del segle, havia resolt la qüestió social i la qüestió catalana, i les negava de pla, amb mitja dotzena de decrets d'aspecte necrològic. Els resultats d'aquesta política, que hom no sabia com qualificar sense sortir del lèxic corrent, són visibles. Els resultats d'aquesta política han estat una pura i simple desgràcia -- desgràcia que el país haurà de pagar proporcionalment a la fredor i a l'equanimitat que demostren tenir tots plegats.

La qüestió social, com la qüestió catalana, s'hauran d'enfocar amb elevació i serenitat un dia o altre. Si no es fa d'aquesta manera els catalanistes ens trobarem amb la qüestió social cada vegada més entre peus i els obreristes es trobaran també cada dia més amb la

qüestió catalana. Aquestes dues qüestions són la cara i la creu de tota la vida penínsular. Tant se val negar-les com no negar-les. Exesteixen , són l'essència de la realitat d'Espanya i formen els dos punts aguts de la vida del país. Seria d'una poca solta enternidora tractar, en el terreny polític., d'escamotejar-les.

Si tot això és la pura realitat, havem de dir de seguida, però, que s'equivocaria completament el qui cregués que estem a punt de veure entrar la qüestió obrera en la fase catastròfica gravetat que caracteritzà a Catalunya aquesta qüestió, des de la immediata post-guerra fins al Cop d'Estat. Encara que avui tota la demagògia política agita la qüestió social amb un deliri inusitat, encara que hàgim passat en pocs mesos per la promesa de dues o tres vagues generals, és visible que l'ambient és absolutament antirevolucionari. El sindicalisme, l'anarquisme, han rebrollat amb la restabliment de les garanties. Però el sindicalisme té un ambient molt petit en comparació amb l'onada fantàstica que provocà el període i les idees de la guerra. Està en la consciència de tothom que aquells estats no és podran pas reproduir, que ni es podrà intentar reproduirlos. I és que, malgrat el que afirmen constantment certs polítics, no es veu enlloc que es reproduixin les condicions objectives de la revolució. El país, comparativament parlant, té una marxa normal. Les con-

dicions generals són molt millors que les de molts altres països. És impossible, per altra part, que una visió purament catastròfica dels problemes de la realitat pugui ésser mantinguda indefinidament. L'experiència és la mara de la ciència.

Tot això no vol dir, però, que s'hagi completament esvaït aquell esperit que provocà en el passat immediat tantes desgràcies. L'anarquisme, com a ideologia és d'un primitivisme i d'una rusticitat esborronadora. La persistència del fenomen anarquista al nostre país, que és en aquest punt una vertadera excepció en tot el concert del països del món, és realment estranya. Sembla impossible que una classe tan formidablement positiva i realista com la classe obrera hagi adoptat com a base filosòfica de la seva actuació un simulacre de sistema que en el món conreen només els pseudointel·lectuals decadents i els petits burgesos maniàtics d'oratòria. Per altra part, tot sembla indicar que persisteixen els mètodes de treball que amargaren i ennegriren la vida d'homes com Layret i Seguí, que amb tant de coratge tractaren de posar-se davant el moviment. La irresponsabilitat de la direcció del moviment és de tothom coneguda. Els anarquistes catalans, que han bescantat amb tant d'ardor els costums polítics, no han pogut resoldre mai la qüestió de la responsabilitat del moviment. Per altra part, la manca de control que s'observa i s'ha ob-

servat sempre en l'organització és un fenomen d'una no
 torietat definida. No és pas necessari entrar en detalls
 perquè les coses són prou sabudes i la història és d'
 abans d'ahir. Però cal recordar-ho, per a evitar recai
 gudes que podrien ésser fatals per a tothom. Hi ha un
 altre punt que cal subratllar, encara, que no és sinó
 la conseqüència natural de la ideologia, de la irrespons
 sabilitat i la manca de control que senyalàvem, i és -
 allò que podríem dir-ne la volubilitat, la lleugeresa
 revolucionària. En la història del moviment obrer del
 nostre país hi ha una quantitat enor-me de fantasia -
 que contrasta i ha contrastat sempre amb la serietat i
 el pes considerable dels interessos que permanentment
 estan en joc.

Convindria a tothom que el moviment obrer es norm
 malitzés i entrés en una fase de realitzacions positi-
 ves. Es comprén que els joves demagogs de la revolució
 de setembre que fan mítings ardents hagin descobert la
 importància del sindicalisme i estiguin disposats a
 obrir tots els crèdits i a fraternitzar amb el primer
 que passi. Es un empatx de carlisme familiar que opera
 per reflex. Però això no vol dir que les coses no siguin
 com acabem d'exposar-les. L'anarquisme serà un fenomen
 que serà discutit mentre no transformi la irresponsabil
 litat, la manca de control i la volubilitat de la seva
 direcció i no posi la ideologia que proclama en el punt

que correspon a les coses de la realitat i de la vida

JOSEP PLA

DOCUMENT 48

LA VEU DE CATALUNYA24 octubre 1930Autor: Editorial

p. 5

LA POR A LA REALITAT

En tots els mítings, en tots els articles, en totes les manifestacions de llur propaganda, els capítols republicans insisteixen, naturalment, a preconitzar el canvi de la forma de govern com a únic mitjà eficaç de resoldre els problemes de les terres d'Espanya. Diem que aquesta insistència ens sembla natural. No se rien republicans si no maldessin per la República.

Però el que ja no resulta tan natural és que tots ells, el mateix a San Sebastián que a Madrid o a València, eludeixin amb tota cura qualsevol al·lusió a com hauria d'ésser aquesta República, és a dir, en quina forma hauria de resoldre les qüestions de govern que la realitat suscita.

¿Com resoldria el problema de l'organització de la defensa del país, amb quin criteri aniria a les revisions aranzelàries, quina seria la seva actitud davant les qüestions religioses, com concebria la reforma de

l'administració local, com estructuraria la diversitat dels pobles d'Espanya, quina política internacional de fensaria, quin sistema electoral adoptaria, com enfocaria els fets econòmics, com endegaria els conflictes socials? Ni d'aquestes, ni de tantes altres qüestions importantíssimes, que són l'actualitat arreu del món, no en diuen una paraula. S'acontenten amb anunciar que tot això ho deixen a l'autodeterminació del poble, a la voluntat i a la sobirania del país.

Es clar que és el poble, finalment, en el normal exercici dels seus drets i dels seus deures de ciutadania, qui ha de dir l'última paraula, qui ha de decidir en darrera instància. Però els partits polítics i llurs "leaders" existeixen, precisament, per a oferir i proposar al poble les solucions que ells creuen millors, - les solucions per a les quals, en bona doctrina democràtica, ells procuren guanyar l'adhesió, el vot, i l'assistència de l'opinió pública.

Dir que es deixen totes aquestes coses a la voluntat i a la decisió del poble és no dir res. Perquè el poble ha de decidir, precisament sobre les ponències dels partits polítics, que són llurs programes. El poble ha d'optar, després d'oïdes totes les propagandes, entre les diverses solucions que li ofereixen els partits polítics. Això és tota la política i tota la democràcia.

De tal forma, que si tots els partits polítics diguessin el mateix, és a dir, que ells es sotmeten al que vulgui el poble, sense oferir-li, però, matèria apata per a la decisió, no seria possible l'exercici normal de la democràcia. El poble no podria exercir la seva sobirania, per manca d'una possibilitat d'opció.

I és que aquest silenci significatiu sobre el contingut polític, social, econòmic, religiós, etc., que hauria d'omplir el continent de la forma republicana, no obecix sinó, en els uns, a l'absència de tot pensament efectiu de govern; en els altres, a una infantil habilitat tàctica i estratègica; en tots, a la por d'esguardar fit a fit la realitat.

Tots ells senten la por d'exterioritzar el propi pensament i les pròpies solucions, perquè saben que llur sol enunciat congruïria en contra d'ells el pensament i les solucions de tots els altres.

Però aquesta habilitat elemental no serveix cap finalitat pràctica. Prou visibles que són les discrepàncies i les diferències irreductibles, en la doctrina, en el procediment i en les persones. Si no gosen a confessar-ho clarament, tant se val. No cal que amaguin l'espectacle de llurs discòrdies. No cal que s'esforcin a donar la idea d'una solidaritat i d'una disciplina que no existeixen. Tothom està convençut del que passaria l'endemà de la proclamació d'aquesta república.

DOCUMENT 49

LA VEU DE CATALUNYA25 octubre 1930Autor: Josep Plà

p. 5

VENEDORS DE FUM

L'últim document patològic que aquests dies hem pogut llegir és el que conté les aclaracions de Marcélli Domingo al meu vell amic Domènech de Bellmunt, a aquest simpàtic Domènech de Bellmunt que dóna tantes conferències i segueix tants de pobles predicant les quatre vulgaritats fantasmals de la mitja dotzena de "figurons" pedants que conegué i tractà a París en l'època infausta de la Dictadura..Posats en l'obligació ineludible de desbarrar a quatre vents, farem descobrir---ments que deixaran parat tothom. A veure si resultarà què davant un Macià, un Gassol, un Carner Ribalta, tot el país també haurà badat. ¿ On aspirem a parar, Domènec de Bellmunt?

Diu Domingo: "Unes eleccions convocades al marge de la Constitució i per un govern que no ha entrat dins la llei són unes eleccions il.legals, i incorreran en delictes i incompetència d'il.legalitat tots els qui, en un sentit o altre, hi prenguin part. Unes eleccions convocades per un govern sobirà i per unes Corts Consti---

tuents que vinguessin amb l'únic deure de judicar tots els Poders que han viscut i viuen fora de la llei serien unes eleccions mirant al poble i als principis jurídics insubornables."

Deixem estar les tres últimes ratlles, d'una brillantor massa enlluernadora per haver-les necessàriament de tenir en compte. Limitem-nos al galimaties considerable que formen les ratlles anteriors--ratlles que reflecteixen, en sembla, el sentir del republicanisme espanyol actual.

Quan Domingo parla d'un govern que viu fora de la llei, d'un govern que convoca eleccions al marge de la Constitució, fa fer un trist paper al revolucionari, i en general, als republicans. El Govern actual i els seus procediments polítics són la resultant lògica i natural del Govern anterior de la Dictadura. Hem de tenir la bona fe, doncs, d'anar al gra. I, posats a anar-hi, preguntem, amb tota la ingenuïtat de què som capaços: ¿Què feren les persones que més s'agiten actualment, per evitar primer la Dictadura i consegüentment la seva resultant actual, el govern d'avui? Qualsevol diria que la situació de Berenguer és un fet de generació espontània. Qualsevol diria que la Dictadura ha estat un somni, una cosa irreal. Ara bé: ja que Primo de Rivera ha existit i ha governat el país durant set anys, per alguna cosa deu haver existit i governat. Aquesta "cosa"

deu ésser el poble, posant-hi a primera fila els republicans. Primo de Rivera, el seu govern, la seva dictadura, s'explica pel poble. Tot polític s'explica per la mateixa funció. En aquest cas diguen-me si és lícit voler judicar una situació a base d'eliminar, d'escamotejar un dels seus elements més essencials. El servilisme popular és tan abjecte com el cortesà. Si hi ha avui, doncs, un govern reputat il.legal, que convoca eleccions il.legals, deu ésser perquè ens trobem davant una situació en la qual ha col.laborat tothom, n'és responsable tothom i ha contribuït a crear-la/tothom. Jo no vull creure que un Primo, un Calo Ponte, un Calvo-Sotelo, siguin mers productes d'una mecànica cósmica, submergida en un misteri profund. No siguem cànids! La Història l'ha feta sempre tothom i sobretot l'han feta les persones el nom de les quals no surt mai al diari.

Nosaltres, els d'aquesta banda, som més enraonats, parlem més clar i no hem pensat mai que, esquematitzant vulgarment les coses, es pugui anar endavant. La Dictadura ha existit per la vergonya de tots plegats. Moltes persones de les que més criden avui, quasi no se n'adonaren: tan fort agafaren el son. El criteri d'aquestes persones crec que es pot seriosament rebutjar. I bé: de la Dictadura hem anat a parar al Govern actual, que és un govern que camina lentament, amb peus de plom, a amb una prudència potser exagerada, cap a la normalitat. Crec que totes les persones que visquérem apassionada-

ment l'època miserable de la Dictadura ens hem de feli
 citar d'aquesta prudència. I això per una raó molt sen-
 zilla: perquè una altra dictadura de set anys entra per-
 fectament dins el sistema estàtic del país i concorda a
 amb les llarguíssimes vacances horitzontals que solen
 prendre's els revolucionaris. La Dictadura ens ha demos-
 trat que no ens podem pas refiar dels revolucionaris.
 No caurem pas a la rateta d'emprar-los, quan ens han f-
 fet quedar amb un pam de nas. Ja ho heu llegit aquests
 dies: "Hauríem tingut dies de glòria si el general Wey-
 ler no hagués passat de noranta anys." Si tan solament
 n'hagués tingut setanta cinc, estàvem salvats. Relati-
 vament al general Weyler, doncs, hem fet quinze anys
 tard.

Ébé: caminem cap a la normalitat, no pas a la nor-
 malitat escrita amb majúscula --que és una noció pura-
 ment metafísica, això es, irreal -- ni cap a la norma-
 litat de tipus anglès o escandinau, sinó cap a la nor-
 malitat nostra, penínsular, que és l'única, que jo sà-
 piga, de què podem disposar. Dic això, per prevenir el
 fet que hi hagi algun càndid que surti amb una normali-
 tat de laboratori per guarir de tots els mals. I bé: -
 per anar a la normalitat, el Govern, de fet, que mentre
 no n'hi hagi un altre és el de dret, convoca i va a -
 unes eleccions. Què podem objectar? Després del que ha
 passat, no crec que puguem objectar res, ni crec que si-
 gui productiu obstaculitzar un procés que ens podria és

ser, carregats com estem d'experiència, de la més gran utilitat.

Domingo afegeix: "Unes eleccions convocades per un govern sobirà i per unes Corts Constituents... etc." Amb això l'ex-diputat per Tortosa vol dir que convindria que hom fes immediatament la revolució i que el personal de la revolució triomfant -- que seria, si la revolució sortís al gust de Domingo, el govern sobirà-- convoqués Corts Constituents que hom no sap ben bé de què servirien si no és per flanquejar unànimement l'obra del govern sobirà.

Suposem, però, una cosa ben senzilla: que la revolució no és fàcil, cosa perfectament pensable, donat que la revolució és un fet que ha de sortir d'unes condicions objectives, més que de l'acord unànimement pres per una dotzena de persones reunides al voltant d'una taula de cafè. En aquest cas, què hem de fer? Hem d'esperar que es produeixin aquestes condicions objectives, però si, emmentrestant, es dona una possibilitat electoral que ajudi a produir-les no crec pas que convingui negligir-la. Ja veieu que em poso en el punt de vista més favorable. Aquest punt de vista coincideix perfectament amb el sentit comú. En aquest cas, ¿per què s'ha de fer el desmenjat? Quin impuls suïcida porta els republicans a l'abstenció? I els republicans catalans que, pel fet d'ésser-ho, saben que Catalunya té interessos permanents a defensar, ¿per què s'han de desinter-

sar de les eleccions? ¿ Es que esperen, per ventura, - que surti un decret a la Gasetta que digui que les Corts vinents seran constituents? Totes les Corts en són, de constituents. Si les qüestions plantejades a Espanya són d'estructuració constitutiva, les Corts seran constituents. Si hom no planteja aquestes qüestions, per més que hom faci i digui, les Corts no seran consti--tuents. ¿ Estem entesos, o bé som uns simples venedors de fum?

Es realment sensible -- sobretot per al lector - que dues ratlles de galimaties republicà comportin uns aclariments tan llargs. Però la feina de matar la brillantor de les coses i de reduir-les a la grisor de la vida ha estat sempre llarga, insípida i pesada. Ho hem hagut de fer perquè les declaracions de Domingo són un document típic del moment -- del galimaties del moment.

Josep PLA

DOCUMENT 50

LA VEU DE CATALUNYA26 octubre 1930

p.1

PARLAMENT DEL PRESIDENT. SENYOR VALLS I TABERNER

El president de l'entitat, senyor Valls i Taberner, va dir:

Inagurem avui les tasques d'Unió Catalana, comencem la nostra actuació pública, amb aquest acte demostratiu de la nostra existència. El procés de generació de la nostra entitat no s'ha realitzat pas amb precipitació. Gradualment hem anat preparant la constitució d'aquest nucli d'estudis i de propaganda que avui, madurats ja els plans originaris, emprèn la seva labor.

No naixem per cap impuls de malhumor ni per cap instint d'impaciència. No representem cap partit nou i menys, encara, signifiquem cap escissió. La nostra finalitat i el nostre propòsit essencials estan consignats en l'article primer dels nostres Estatuts i en la lletra que ara havem fet circular.

En ells fem constar com en els ... moments de represa general de l'activitat política, durant els quals no ves promocions s'incorporen a la vida pública, en l'hora present de renovació de les forces d'opinió de Cata

lunya, alguns elements de classificació o de procedència diversa, però coincidents en el propòsit de dedicar-nos a l'examen documentat i reflexiu dels problemes principals del nostre país amb el desig de preparar-ne les solucions adequades o possibles, ens havem agrupat i hem constituit amb el nom d'Unió Catalana aquesta entitat d'estudis i de propaganda, l'objecte primordial de la qual és el de contribuir a difondre i intensificar la cultura ciutadana.

Entremig de les lamentables discòrdies estèrils que avui enfosqueixen la política catalana, i per damunt dels apassionaments partidistes merament negatius, desitgem instaurar en el nostre nucli un sentit de convivència, de diàleg, d'examen objectiu de les realitats vives, de coordinació, d'esforços. Volem emprar mètodes de col.laboració i de treball conjunt i pretenem ésser, no pas mers teoritzants, sinó, principalment, homes de realitzacions. Tal com assenyalen els nostres Estatuts ens proposem portar a terme totes les activitats conduents a aquelles solucions que estimem més modernes i més justes i sobre-tot més possiblement realitzables per als distins problemes plantejats a Catalunya, cooperar amb totes les associacions de dintre i de fora d'Espanya la finalitat de les quals sigui l'estudi i solució de tals problemes, establir relacions amb les entitats de dintre i fora de Catalunya, que coincideixin amb la tendència de la nostra agrupació i interessaranos així mateix pels problemes hispànics.

Aquesta és l'obra de cultura ciutadana que volem e
 emprendre. Perquè entenem nosaltres que fer ciutadania
 no és fmentar totahora la irritabilitat de la gent, no
 és mantenir i exacerbar un esperit de protesta crònica
 i d'orb enfurimament . El poble català, aquest poble -
 nostre impulsiu, impressionable, vehement, que degut a
 defectes propis, considerablement agreujats per circums
 tàncies històriques determinades, és massa fàcilment -
 propens a estats passionats momentanis, no necessita
 avui políticament d'excitants, sinò que són tònica, més
 aviat, el que li calen. Estem enfarfegats de retòrica
 superficial, de verbalisme inflammat, de tòpics sentiment
 als; estem cansats de la ineficàcia de pensades circumu
 stancials, de projectes sorpresa, d'improvisacions inu
 dividuais gratuïtes que, de tant en tant, com les suc-
 cessives explosions d'una traca, a propòsit per a man-
 tenir la garzara tumultuosa i el soroll eixordador, per
 rò estèril en quant a utilitat duradora, agiten ocasion
 alment la consciència pública sense deixar-hi pòsit
 substanciós.

Creiem preferible, com a més fecunda i més legítima
 la normalitat silenciosa d'un treball quotidià persever
 rant, fet sense tanta fressa, però amb continuïtat i -
 precisió majors; i a aquesta obra, que aspirem a què est
 igui informada d'un esperit de renovació i d'un sentit
 d'eficàcia, volem dedicar els nostres esforços. La nost
 ra activitat no ha d'ésser una gesticulació retòrica,
 no ha de consistir en un verbalisme brillant, però buit

i innocu. Desitgem endinsar-nos en l'estudi de problemes concrets que no poden ésser desatesos, de qüestions vives que no poden ésser posposades a fórmules generals i a concepcions abstractes. Es per altra part, per l'estudi documental i l'experiència pràctica de les qüestions reals que podem més fàcilment aconseguir d'acord entre homes d'ideologia diversa, units, però, pel denominador comú de l'amor a la terra. Aquest estudi, a més, en fer-nos veure la complexitat i la dificultat de les qüestions que examinarem, forçosament haurà de llevar-nos petulància, podrà fer-nos més comprensius i mesurats i ens donarà per conseqüència més aptitud per a l'activitat política respectiva i per a intervenir en el regiment de la cosa pública. Perquè sembla evident que en les actuacions d'administració i de govern la idoneïtat eficient dels que exerceixin funcions públiques, més que una qüestió de capacitat natural i de bona voluntat (condicions que han d'ésser, naturalment, pressuposades) és ja ara una qüestió de mètode i de preparació.

No som, però, especialistes que estudien aspectes parcials o detalls particulars dels nostres problemes. Volem enfocar l'examen d'aquests articuladament dintre una visió de conjunt. I així, avui, per a presentar-vos un esbós organitzat del programa complex que en la nostra tasca d'estudi haurem de tenir present, els nostres amics Vidal Guardiola, Balcells i Trias de Bes, us explicaran en síntesi els punts principals a considerar en el camp de l'economia, de la cultura i de la vida

jurídica del nostre poble. Ells us exposaran en línies generals la nostra orientació en aquestes matèries; - ells us mostraran el nostre pensament i els nostres mé todes de treball. Sentim tots que es vegi privat en aquest moment de poder estar entre nosaltres l'amic Jo an Estelrich que tant i tant ha treballat en l'organit zació de la nostra entitat; la seva veu viva i plena - hauria estat sentida avui, aquí, ara, si raons includi bles no l'obliguessin a estar una temporada absent.

La nota culminant d'aquesta sessió la constituiran les magistrals declaracions del Sr. Cambó, que ens ha fet l'honor de trametre'ns i que seran llegides al final de l'acte. En aquest admirable document, del millor entre els millors que ha redactat el nostre emi nent polític, són assenyalats d'una manera esplèndida, la nostra misió, el nostre deure i el to que ha de tenir la nostra labor. En aquesta magnífica pàgina, densa d'idees i refulgent de claror, la més excel·lent fe de batisme de la nostra agrupació que avui inicia oficialment la seva vida.

El notable parlament del senyor Valls i Taberber fou acollit amb forts i insistents aplaudiments.

DOCUMENT 51

LA VEU DE CATALUNYA26 octubre 1930

Autor: Francesc Cambó

p. 5

PARAULES DE FRANCESCO CAMBO

A l'acte oficial de la inauguració d'Unió Catalana foren llegides les paraules següents del nostre il·lustre amic Francesc Cambó,

Es ben notòria la simpatia amb què vaig acompanyar la gestació d'Unió Catalana. Avui, dia de la seva inauguració oficial, sento l'impuls irresistible de confirmar aquella simpatia.

Els recels que, en uns, i la satisfacció que, en altres, féu néixer la sospita que es tractava d'una nova dissidència sorgida entre la Lliga Regionalista trigà ben poc a esvair-se. Si dissidència hagués estat, nn estariau davant d'Unió Catalana els qui en porteu la direcció, ni jo hauria donat el concurs de la meva simpatia a un nou intent per a afeblir la més gloriosa de les agrupacions polítiques catalanes, aquella la història de la qual és quasi tota la meva història política.

...

Unió Catalana no és, ni ha d'ésser mai, un partit; però pot aportar un concurs apreciable a tots els partits catalans que vulguin, lleialment, servir Catalunya.

Dintre el clos dels partits és natural que la passió -- una noble passió -- arbori l'esperit dels afiliats i caracteritzi llurs companyes. Fin-s s'ha d'admetre, tenint en compte el meridià que passa per Catalunya, que les lluites polítiques, en certs moments, -- l'actual n'és un -- vinguin a alterar el significat gramatical de moltes paraules i haguem de veure com s'apliquen qualificatius virulents contra institucions i persones que mereixen el major respecte a qui els invectiva i que sols serveixen per assenyalar que aquests -- pertanyen a una col.lectivitat política distinta.

Unió Catalana, en canvi, no necessita viure en un ambient de passió, sinó, en mig d'una activitat calma i serena.

Tenim avui, a Catalunya, partits catalans que encarnen, o pensen encarnar, totes les ideologies. Benvinguda sia aquesta diversitat, mentre ella respongui al fet real de diverses conviccions fonament sentides. Lamentable fóra que n'hi pogués haver algunen què la ideologia diferencial hagués estat posterior al fet de la diversificació i no tingués altre origen i fi que justificar-la: més, estigueu tranquils, que aquestes diversificacions artificials, cas que n'existeixi alguna, te

nen curta vida i fi poc gloriosa.

Unió Catalana ha d'ésser compatible amb tots els partits impregnats d'esperit català, mentre representin una afirmació, la que sigui. Unió Catalana no ha d'ésser incompatible sinó amb les agrupacions i els homes inspirats en un sentit purament negatiu, que senten el frenesí de la destrucció per la destrucció mateixa, i amb aquells altres esperits -- que acostumen a qualificar-se a si mateixos de purs i selectes -- que viuen embaladits contemplant un rètol que cobreix una façana, sense que mai hagin tingut la curiositat ni hagin volgut fer l'esforç de saber el que hi ha darrera el rètol i la façana.

...

Unió Catalana, al meu entendre, ha de tenir per missió mirar darrera els rètols i les façanes i, tenint en compte les realitats permanents, -- aquelles que resisteixen les majors crisis polítiques -- preparar la tasca dels que hagin de regir els destins del país i els homes el concurs dels quals els serà indispensable.

...

Des del començ ~~de~~ les meves propagandes polítiques, no m'he cansat de proclamar la mateixa doctrina: L'autonomia no és un fí; no és sinó un mitjà per a enfortir-nos i perfeccionar-nos. Unió Catalana no té per fi portar l'autonomia de Catalunya: aquesta és la tasca dels

partits. Té com a fi assegurar que, si ve l'autonomia, no tingui el fracàs definitiu que li portaria la incompetència dels qui haurien de regir-la i administra-la. Aquesta és la missió per al demà. Per a l'avui, té la missió de crear un nucli, el més ampli possible, d'hommes que es consagrin a l'estudi dels problemes d'interés col·lectiu, tant els que afecten al patrimoni espiritual com els que toquen el patrimoni material, a fi que tant en les funcions de govern interior de Catalunya com en el Parlament, com en la participació en el govern d'Espanya, puguin demostrar llur competència.

Les funcions de govern, en els cercles diversos en què s'exerceixen, són avui d'una complexitat immensa, i ho seran més cada dia. En política, com en altres ordres d'activitats, l'aficionat ha de desaparèixer. Per a totes i cada una de les funcions de govern es necessita una preparació i una competència, sense oblidar que, per a l'acció coordinadora, exclusivament política, els únics competens i entesos són els polítics.

Unió Catalana ha d'aspirar a ésser l'escola dels catalans cridats a exercir funcions de govern, tant en un municipi modest com en la direcció dels afers catalans o participant en el govern d'Espanya.

Ha de consagrar-se a l'estudi de tots els problemes: culturals, socials i econòmico-financiers, que són avui la preocupació del món enter. Es precís que Catalunya i

i els catalans surtin d'aquest deplorable encongiment menestral en què vivim fa alguns segles i que ens incapacita, col·lectivament, per a tota acció imperialista i per a tot gest que tingui una certa grandesa.

Jó voldria que Unió Catalana fos la gran antena que recollís les preocupacions del nostres temps -- no per a satisfer una curiositat de diletant, sinó per a extreure'n tota la substància que pugui aclarir el nostre pensament i guiar la nostra acció: els múltiples aspectes del pla quincenal soviètic i les conseqüències, tant de llur triomf com de llur fallida, han d'ésser estudiats amb el mateix interès que les repercussions polítiques i econòmiques de les resolucions que es prenguin a la Conferència inter-imperial britànica.

El problema de l'ensenyament primari, secundari i universitari, l'elaboració i l'expansió d'una cultura, han d'atreure tant fortament la vostra atenció com el tràgic problema cerealista, que condemna a una mínima capacitat de consum molts milions d'espanyols.

L'estudi sincer i lleial dels punts flacs que té la indústria catalana és especialment oportú en moments en què la crisi industrial exterior prepara moments de duríssima competència. Però tan interessant com aquest estudi ho és el de la poca afició a la lectura de tots els espanyols --catalans inclusiva-- i dels procediments

a seguir per a intensificar el mercat del llibre.

La lluita entre el rail i el cautxú, amb les noves perspectives que ens ofereix, és problema d'intere--rés tan viu com la transformació del film, que convertint-se en sonor, ha deixat d'ésser internacional per a tornar-se nacional. L'organització de la Justícia, la dotació i garanties de la Magistratura, la simplificació de procediments i tràmits judicials, és problema --tan apremiant com el de la reorganització de l'exèrcit. La política de monopolis i d'intervencions parcials de L'Estat en les economies provades --problema que es planteja arreu-- és, per als espanyols, problema tan actual i tan transcendent com el de la desvaluació monetària, amb totes les seves conseqüències, que són tant més grans com més triguen a sentir-se.

I podria seguir enumerant problemes en els quals es pot veure fàcilment que, així com els que semblen --més allunyats tenen o tindran fortes repercussions a Espanya, aquells que ens semblen problemes exclusiva--ment nostres son creats o influïts per el que passa als altres indrets del Planteta.

Mireu si n'és d'immens el camp d'estudis, de propaganda i d'acció que s'ofereix a Unió Catalana!

Jo tinc plena confiança que, en ésser ben pública la missió que acompliu, vindrà a vosaltres la selecció de la juventud catalana i rebreu, més abundós del que

puqueu pensar avui, la incorporació d'homes ja fets, d'autodidactes solitaris, que descobriran amb gogi vivís-sim l'existència d'un organisme on les seves aficions i aptituds poden obtenir la màxima eficàcia.

...

Els homes amb sentit de direcció i govern dels afers públics són escassos a Catalunya. La supressió de tot organisme general de govern autòcton i la quasi constant eliminació dels catalans -- imposada i volguda alhora -- de la governació de l'Estat ha fet de Catalunya un poble protestari.

Unió -- Catalana ha de portar un gran esforç a suprimir aquest punt feble que té Catalunya.

...

Cal que prediqueu als catalans bon xic més de modèstia en voler i en exigir, i una major generositat en donar. Quantes coses podrien fer, els catalans, que ningú no els en priva! Ah!, però preferim, sovint, deixar sense sembrar i collir en el camp que ningú ens disputa, per a llançar-nos a reclamar iradament un altre cap, al qual tenim dret indiscutible... però què també deixariem erm un cop ens fos concedit!

...

No és el vostre camp el dels grans principis i de

les frases altisonants: és el de les realitats més modestes, però més fecundes; el d'aquelles petites realitats que, si ho mireu de prop, han fet la grandesa del més grans pobles dels nostres temps... i de tots els temps.

...

El camí que jo us assenyalo, amics i companys d'Unió Catalana, no és el camí de popularitat, però és el camí de prestigi. No en tingueu, però, cap recança: la popularitat es guanya quasi sempre fent un mal al poble, que aplaudeix un dia, per a maleir l'endemà, mentre que el prestigi creix amb la pàtina dels anys i dels segles.

Tingueu la seguretat que la gran Catalunya en què tots somiem no es farà amb encenalls, virulències i cridadissa. La farà molt més la tasca serena i generosa dels homes d'Unió Catalana.

FRANCESCO CAMBO

DOCUMENT 52

LA VEU DE CATALUNYA29 octubre 1930Autor: Joan Estelrich

,p.5

LA UNIO CATALANA DAVANT ELS PROBLEMES DE LA CULTURA I
EL MOMENT ACTUAL.

IV

ELS PROBLEMES DE LA CULTURA

Els meus companys m'han designat perquè fes referència especialment als problemes de la cultura. Què entenem per cultura? Aquest mot és un complex que indica i sintetitza coses ben distintes, Potser reexirè a aplegar en dos blocs tot el contingut d'aquesta paraula: la cultura com a creació, i la cultura com a instrument. Com a creació, la cultura és la més autèntica expressió de l'ànima d'un poble, d'una civilització, d'una raça, manifestada en totes les produccions de l'esperit. Com a instrument, la cultura és el conjunt de coneixements que necessiten, en grau distint, posseir els homes, per a poder produir, treballar, lluitar i millorar-se en la vida.

Com a creació, nosaltres, els catalans, només tenim una cultura. En l'esfera literària -- que no és tota la cultura -- ella té per expressió única, autèntica, el nostre idioma, les expressions manllevades només

ens donen productes híbrids. Com a catalans, necessitem per a l'expressió lliure del nostre esperit totes les garanties. No podem conïure dintre un Estat compost, mentre aquest Estat no consideri les creacions de la nostra cultura autòctona com a produccions tan dignes de respecte d'estímul i d'ajuda com qualsevol altre. Tècnicament, la millor garantia radica en una respectuosa inhibició de l'Estat que no intervé en la formació del treball cultural -- que deixa en mans autònomes de corporacions acadèmiques, d'instituts especialitzats i al lliure albir del geni creador -- en no ésser per a assegurar-li la llibertat de desplegament. No crec que que sigui aquest el moment de detallar quines institucions, quines organitzacions, cal fortificar o crear en cara a casa nostra, per tal de nodrir, exaltar i estimular la nostra producció original en tots els seus aspectes. Un dels més essencials és la difusió del llibre com a garantia de vida i estímul a l'activitat de l'autor, hi ha solucions parcials que hem assenyalat en articles i conferències; però la solució única, radical, radica en la intensificació de la instrucció pública, que com veieu, s'entronca amb la consideració de la cultura, com a instrument vital. Retinguem, en conclusió preliminar, aquest principi: en el món modern, sobretot donada la constitució complexa dels Estats. Ja no és possible de vincular una cultura a un Estat, la funció de l'esperit, per la seva pròpia naturalesa, no pot agermanar-se a la funció pròpia de l'Estat; és una coacció a la intel·ligència obligar-la a produir-se i a organitzar

-se, nacionalment i més encara internacionalment, dintre el burocratisme dels Estats, que no són, sovient, sinó estructuracions externes, filles de la inèrcia his-tòrica o de la imposició d'uns tractats. O l'Estat dei-xa en llibertat les cultures dels seus territoris o - les cultures es desvincularan de l'Estat.

La cultura, com a instrument, planteja a la socie-tat un problema de justícia i un problema d'economia. Una societat i concretament els organismes que la re--presenten col·lectivament té el deure d'assegurar i d'exigir a tots els individus que la formen, un mínim d'instrucció, de coneixement, perquè aquell individu pu-gui valer-se en la lluita per la vida i pugui ésser a*í* útil a la col·lectivitat. Com més elevat sigui el - grau d'educació de cada individu, amb millors condicions es trobarà per a desplegar, la propia vida; com més ele-vat sigui el grau d'educació general del conjunt, en m*í*llors condicions es trobarà aquella agrupació humana per a competir amb les altres agrupacions. La intel·ligència i sobretot la intel·ligència educada, aplicada a la p*ro*ducció, és potser la més valuosa de totes les riqueses naturals; una societat ha de tendir, per tant, per raons econòmiques a aprofitar totes les espurnes d'intel·ligen-cia que és produeixin dins ella; la recerca del talent és la recerca més profitosa. I això només s'obte amb unes institucions pedagògiques tan intenses i tan extenses que donin lloc a la revelació espontània del talent, sen-se que pugui perdre cap possibilitat. ¿Quines són aquestes

institucions? Heu's aquí on el problema es complica. C
 Condicions especials del nostre poble fan que hàgim de
 tenir en compte multiples circumstàncies. Per començar,
 la necessitat de posseir diverses llengües per a la vi
 da de relació; els catalans semblen destinats a ésser
 almenys trilingües. Problema de la llengüa materna, de
 l'educació primària, de les escoles privades, de l'en-
 senyament professional, del secundari, de la Universi-
 tat. De res podem estar avui gens contents. De dalt a
 baix són necessàries la reforma o la millora, la crea-
 ció o la supressió. Pròximament inaugurarem els nostres
 debats amb l'exposició i discussió de la ponència sob
 bre ensenyament preparada pel doctor Balcells. Per a-
 vui bustin aquestes indicacions.

DAVANT LA REVOLUCIO

Uns órrers mots sobre l'actualitat. Corren vents
 de revolta. Revolta vol dir renovació? Tots estem d'acord
 que Espanya necessita un canvi intens; que li cal refor-
 mar-se profundament. La gran reforma interna, intel.leg
 tual, moral i política., fora la gran revolució. ¿ Es -
 aquesta la d'ara? Sens dubte. Espanya, en molts aspectes
 esta massa endarrerida, i per a posar-se al nivell dels
 grans pobles moderns, li caldrà un revulsiu enèrgic, un
 avenç precipitat. Aquest revulsiu, aquest avenç accele-
 rat, s'anomena revolució! Però, és aquesta la que ens
 anuncien? O bé ¿almenys la revolució merament política

impulsará la revolució interna? Aquí es departeixen els parers. Hom tem la revolució "more-hispanico" hom tem la sublevació estil hispano americà, que no resol res i priva, distraient l'atenció del país, acaparant la passió pública, que és resolguin, en règim defectuos, però normal, moltes coses. Son les revolucions que trasbalsen, empobreixen i no reformen ni renoven. Temem una revolució que fos nomes l'erupció de tots els mals humors hispànics. Però no temem cap revolució que portés una elevació en la vida cívica del país i que col·loqués la nostra societat en millors condicions per a solucionar els seus problemes i aspirar a millors destins; d'aquesta; en som els primers convençuts, els primers revolucionaris.

Hom propaga l'esperit revolucionari contra coses en gran part envellides, desacreditades i, si no mortes, condemnades fatalment a morir. No res a objectar. Però la propaganda és feia sovient o bé en nom de principis, també en gran part desacreditats, o bé sota el miralleig de les fórmules taumatúrgiques, o bé amb prometes de revolucions que són almenys perilloses per a una societat com la nostra. I bé: cal aquí tenir el coratge d'aturar-se i dir. Socialment, hem d'estar disposats a acceptar tots els progressos que puguin millorar la nostra societat, començant pel seu element bàsic, l'obrer; però no acceptarem principi, com el comunisme estil moscovita, o com l'anarco-sindicalisme, que no podran ésser mai as

similats, sense perill de mort, per la nostra societat catalana. Políticament, cal tenir també el coratge de dir que aquests mots de nacionalisme, democràcia, liberalisme, parlamentarisme -- als quals, amb reserves o sense, molts de nosaltres ens sentim adherits -- són -- conceptes a revisar; no endebades es produeixen arreu del món els fenòmens que tots coneixem i patim: vivim una època de més profunda pertorbació en els fets i en el valor de les paraules del que els més exaltats revolucionaris puguin imaginar, l'esforç que haurem de fer per a equilibrar-nos amb les noves realitats, per a incorporar-nos a les noves correnties del món, serà potser més gran del que ens pensem. Per a tots els casos estiguem previnguts.

JOAN ESTELRICH

DOCUMENT 53

LA VEU DE CATALUNYA4 novembre 1930

Autor: Lluís Durán i Ventosa

p. 5

SI ES VOL TRANSFORMAR ESPANYA

Hi ha a Madrid, i bé podríem dir a tot arreu d'Es-
panya, molts elements de positiu valer en el món intel-
lectual i en l'econòmic que es troben en una situació
difícil en el moment actual de la vida espanyola. Són
molts més dels que molta gent es pensa, els homes de ve-
ritable cultura i d'honrat patriotisme que voldrien una
transformació política i social d'Espanya -- treient a
la política el tipus fictici i caciquil que li donaren
els antics partits de la Restauració de la Regència, i
que accentuaren les colles, més que veritables partits,
que es succeïren a la desaparició de Canalejas i de Mau-
ra -- i que voldrien donar-li un to veritablement d'Eu-
ropa occidental, amb una organització de l'Estat ajusta-
da a les realitats socials, i una preocupació veritable
dels homes polítics pels grans problemes de tot ordre -
que la vida moderna planteja.

D'aquests homes n'hi ha en tots els sectors del pen-
sament polític espanyol. N'hi ha^a la dreta (tipus Ossorio
i Gallardo, i uns quants homes, molts d'ells ben intel-
ligents i ben intencionats, que el segueixen; i tipus
"Debate", etc.). N'hi ha a l'esquerra, per usar la ter-

minologia corrent (tipus Ortega i Gasset, D. Josep Mara^ñón, Bello i tants d'altres). N'hi ha prestigioses representacions en la premsa (els homes de "El Sol", de "La Voz", de "La Estampa", del futur diari "Ahora", etc. etc.). N'hi ha d'escampats a tot arreu, als centres intel·lectuals, als medis econòmics, a les Cambres de la Propietat, i del Comerç, i de la Indústria, en tot allò que representa quelcom en la vida del país.

Però molts d'aquests elements senten una decepció en presenciar el desenvolupament dels esdeveniments polítics. Pressenten un retorn al règim enderrocat violentament l'any 1923 i s'indignen davant la possibilitat d'un nou torn pacífic de les antigues colles fictícies. Fins ara s'havien alarmat, tement un nou predomini del sistema polític representat per Bugallal. Ara s'indignen encara més davant l'eventualitat desencoratjadora que aquest tingui un "pendant" en un García Prieto o un Romanones...

La manera com degenerà la Dictadura de Primo de Rivera, simple cop de força, sense cap contingut ideològic, explica prou aquest perill. La vida política, com hom diu de la naturalesa, sent l'horror al buit. I si nó hi ha amb què substituir aquelles ficcions, aquestes tornaran. Però -- i això és el que haurien de reflexionar -- aquells elements ben intencionats de tota Espanya -- per a impedir que tornin, no n'hi ha prou amb el pany: cal posar-hi els mitjans per a impedir-ho, i aquests mitjans no poden esser negatius, sinó que han d'ésser constructius, i ben constructius.

L'única manera d'impedir que torni a imperar la ficció i el caciquisme es l'organització de noves forces, representatives del desig de renovació i d'europeització política d'Espanya. Però aquestes noves forces s'han d'organitzar sacrificant les aspiracions a perfeccions quasi impossibles, per tal d'aplegar tots els elements que puguin ésser convergents a un objectiu ideal comú i representant-les en forma que puguin ésser adequats substitutius a les oligarquies eixorques a què haurien de barrar el pas.

L'engrescament per la qüestió llampant, però insignificant en el fons, de la forma de govern, constitueix un obstacle formidable per a tal objecte. Si els elements que haurien d'ésser els agents actius d'una transformació política social, cultural i econòmica del país s'engresquen amb el mite d'una república eventual, i abandonen el treball pesat i llarg, però l'únic positiu, d'aquella transformació, amb els mitjans de què en cada moment puguin disposar, no han d'estranyar-se que, mentre ells ho esperen tot d'un nou "messianisme", en el fons exactament igual al que hom esperava en 1923, els elements "pràctics" es preparin per a tornar a ocupar els llocs d'on llavors foren trets.

Es clar que per a això cal córrer els riscos d'impopularitat momentània. Però l'home veritablement polític no s'ha de deixar impressionar mai per aquest risc. No altres, a Catalunya, hauríem pogut ben fàcilment deixar-nos portar d'aquesta onada purament sentimental, solament d'impressionabilitats nervioses, i, lliurant-nos a

a extremistes republicans i nacionalistes, hauríem recollit amb tota seguretat una popularitat momentània . Nosaltres, però, sabem que hauria estat a costa d'un mal gravíssim causat a Catalunya i d'un desprestigi de finitiu, després. Els homes de la resta d'Espanya que tenen la mateixa bona fe que nosaltres i el mateix desig de renovació integral que nosaltres tenim s'haurien de posar en condicions que llurs esforços poguessin ésser ben utilitzats. D'altra manera no es podran plàn - yer que altres ocupin el lloc que ells renunciem a pen - dre.

Els moments actuals de trasbalsament de tota la vi da política i de revisió i anul.lació o revalorització de tots els valors polítics haurien d'ésser els més pro - picis per a l'organització de totes les grans agrupacions que poguessin ésser eficaçment renovadores. Però no podrà queixar-se, després, que cap renovació hagi vingut qui, abandonant l'única tasca eficaç, s'hagi adormit en l'a - gradable ganduleria de l'esperança en els extremismes de totes menes.

I és clar que el sector de dreta o d'esquerra que se'n refiï més serà el que més en patirà.

LLUIS DURAN I VENTOSA

DOCUMENT 54

LA VEU DE CATALUNYA8 novembre 1930Autor: Editorial

p. 5

L'ADVERSARI VERITABLE

Hom diria que per a un important sector del catalanisme no hi hagi d'haver lluita política a Catalunya sinó amb la Lliga Regionalista. Aquesta ha vingut a substituir la mà dels jesuïtes, "la pèrfida Albión" i tots els altres llocs comuns de què els ignorants i poca-soltes abusen en tots temps per a donar als altres la culpa de tot.

Però l'opinió catalana s'equivocaria profundament si oblidés on és l'adversari veritable. Per a trobar-lo, cal només fer retrocedir el nostre pensament a l'any passat, per aquest mateix temps, i reflexionar una mica sobre les conseqüències que encara estem tocant - del desgovern de la Dictadura.

Una manca de memòria i una confiança excessiva en l'esdevenidor podrien ésser fatals per a Catalunya. En cara que es mantinguin en la penombre, no han desaparegut pas els elements polítics que seguien, ací, el ge-

neral Primo de Rivera. I constituiria una veritable temeritat oblidar que la immensa majoria d'ells, si el s seguien, no feren més per odi al catalanisme i als se us homes més representatius que no pas per adhesió afirmativa a les confoses i contradictòries idealitats del difunt general.

Aquests elements esperen, callats i mig amagats, que les divisions dels catalans els obrin altra vegada el camí, que cregueren barrat definitivament quan caigué la Dictadura. Però, no pas tan amagats que no comencin a trobar-se, aquí i allà, senyals inequívokes dels seus treballs. Des de Milà i Camps al comte de Fígols i en Sala, passant pels Torres, Lacambra i altres de menor quantia, els amics de la Dictadura segueixen treballant, alguns obertament, dissimuladament els altres. N'hi ha que fins discuteixen les eventualitats d'una lluita electoral a la ciutat de Barcelona, i s'engresquen amb la possible presentació d'una candidatura de diputats a Corts. No cal dir, a més, si es bellu--gen els sempiterns contraris de les aspiracions regionalistes per les comarques gironines, tarragonines i lleydatanes.

La campanya d'aquests elements dictatorials va dirigida, principalment, contra els homes i les aspiracions de la Lliga Regionalista. És molt lògic. Ells - veuen prou clarament quin és l'adversari fort. També

senten l'evidència que és solament de les nostres files i en aquestes columnes on s'els ha atacat justament, però severament. La dissecció de l'administració municipal de la Dictadura, feta pels nostres benvolguts amics senyors Maynés i Vidal i Guardiola, els ha arribat a l'ànima.

Però tot això no constitueix sinó una raó de més perquè, com sempre, els nostres homes representatius i els nostres amics de tot arreu, actius i previnguts, segueixen combatent els mantenedors de la trista i vergonyosa situació dictatorial, de la qual, no havem d'oblidar-ho pas, tot just fa nou mesos que haven sortit.

DOCUMENT 55

LA VEU DE CATALUNYA18 novembre 1930Autor: Editorial

p. 5

DESPRES DE LA VAGA GENERAL

Acabem de sortir de la vaga general o ho sembla, al menys. I encara que el bon sentit de la massa més gran dels nostres treballadors hagi impedit que, tingués totes les majors conseqüències revolucionàries que molts desitjaven, són ben bé de dolore, les desgràcies ocasionades, els morts i ferits a que una manifestació absolutament innecessària ha donat lloc. Per tots conceptes és ben lamentable tot el que ha succeït.

És incompreensible que en una ciutat on tanta gent s'indigna per l'existència al cap d'amunt del sistema polític imperant d'un Poder irresponsable, i no elegit directament pel poble, tothom accepti resignat, i fins amb l'alegria confiada dels neòfits republicans, la dictadura d'uns poders encara més irresponsables, que vénen accionant per mitjà d'agents misteriosos que, sense prèvia deliberació del poble, ni consentiment dels interessats, disposa de tota la vida d'una gran ciutat, suspent el treball, el tràfic, la cultura, les distraccions, tot en una paraula.

Ningú no sap encara ben bé per què ha estat aquesta vaga general. Però es igual. Fos pel que fos, no hauria tingut sentit ni explicació. A tot arreu del món hi ha desgràcies en les col·lisions entre multituds i la força pública: a tot arreu del món hi ha vagues parcials, amb més o menys influència en el conjunt de la vida econòmica. Però, a tot arreu, hom ha comprès que les vagues generals no constitueixen remei per a res. Sobretot, són absurdes com a protesta per les reals o supostes - extralimitacions de la força pública. Ningú no sap aquí ben bé el que succeí a Madrid, en ocórrer les desgràcies i deplorables incidents de l'enterrament de les víctimes de l'esfondrament de la casa del carrer d'Alonso Cano. Però, fins en la suposició de que fos justificada la protesta, a ningú se li ocórrerà seriosament - que la vaga general de Barcelona contribueixi a l'aclariment del que a Madrid passà. I és absolutament inadmissible aquest sistema de protestar d'una col·lisió a Madrid, provocant noves i potser més sagnants, encara, col·lisions a Barcelona.

Aquest retorn al sistema de les vagues generals, - amb sos perills massa segurs de col·lisions, es funestíssim. No hem de considerar sobretot, els que som sincerament amants de la llibertat i d'una normalitat legal que permeti, a tothom, viure dintre del dret, sen-

se subjecció a tiranies de dalt ni de baix. Aquests espectacles retarden l'adveniment de tot règim de major llibertat. Certament que no tenen cap raó els que, en nom dels mateixos interessos de la classe treballadora, que, diuen, visqueren en pau, durant tot el temps de la Dictadura, enyoren el règim d'En Primo de Rivera. No tenen cap raó, perquè la falta gran d'aquest consistí en no haver sabut fer res per a prevenir aquests, e en altre cas, gairebé inevitables retorns als mals anteriors: però és un fet innegable que ha començat a formar-se aquest tristíssim estat d'opinió.

El bon sentit s'impossarà i no és de tèmer que es vulgui anar a cercar un remei tan greu com el mal. Però, en canvi, això allunya les il·lusions d'aquells - que pel mitjà d'aquestes procediments (a manca d'altres), havien tingut el somni, o somnien potser encara, en arribar a l'adveniment d'un República, al seu propi gust. Tots els catalans s'han preguntat, amb inquietud, aquests dies, que succeiria a Barcelona si estigués implantada ja a Espanya una República, retòricament presidida per l'Alcalà Zamora, i acítinguessim, per tota garantia, un Govern autònom presidit per En Nicolau d'Olwer...

DOCUMENT 56

LA VEU DE CATALUNYA19 novembre 1930Autor: Editorial

p. 5

LES VÍCTIMES DE LA VAGA

Han passat vin-i-quatre hores... Els serveis públics reprenen, lentament, llur ritme normal. Les botigues totnen a obrir llurs portes de mica en mica. L'instint de ciutadania reacciona a poc a poc. Les escombraries segueixen al carrer. Tothom en sent una mica de vergonya...

Cada hora que passa, però, és més clara l'absència de sentit i de finalitat de la vaga. Fins el motiu sentimental que impulsà la majoria dels obrers a secundar-la, manca de fonament després de llegir el solt d' "El Socialista", de Madrid, que reproduïm en altre lloc del diari.

La vaga, doncs, no respon a cap finalitat confesable, ni que fos una finalitat concretament revolucionària. No produeix cap mena de benefici a ningú. Perjudica enormement tothom.

En són víctimes, en primer lloc, els que han cai

gut morts o ferits pels carrers de Barcelona. Víctimes doblement sensibles, per llur absoluta esterilitat. Víctimes lamentables, de la dissort de les quals hom no pot fer responsables, en realitat, sinó les circumstàncies anormals, que reproduïen fatalment aquestes desgràcies.

N'és víctima també, i víctima ben lamentable, l'estament treballador, perduda la suma enorme de jornals que la vaga significa i que no serà recobrada mai més. Aixó sense comptar que tots els perjudicis que pateixen la indústria i el comerç com a conseqüència de la vaga redueixen fatalment llur capacitat de producció i de circulació, en dany ulterior de l'obrer.

N'és víctima, i víctima notòria, la divisa monetària del país, el crèdit públic, afeblit considerablement pels esdeveniments arbitraris d'aquests dies.

N'és víctima, per damunt de tot, la ciutat de Barcelona, en el conjunt integral dels seus ciutadans i dels seus estaments. Ja prou mala anomenada que té a l'estranger la nostra urbs en aquest sentit. No caldria, sinó, que ara, amb una veritable inconsciència, consentís que, davant dels turistes estrangers, confirméssim aquesta mala anomenada amb espectacles d'incivilitat, vandalisme i barbàrie.

Aquesta vaga sense finalitat, sense objectiu, sen

se explicació, de la qual ara ningú no vol assumir la responsabilitat, ni tan sols aquells que alegrement i inconscientment l'alentaren, és ja una vaga contra la ciutat de Barcelona. Tota la vida de la urbs resta sus pesa: la vida social, la vida acadèmica, la vida econòmica.

No acabariem mai si vulguéssim anomenar tots els perjudicis que causa la vaga a la ciutat de Barcelona i a tots els seus estaments, sense excepció. I cal repetir que, entre tots els perjudicats, el que ho és - més greument i més irreparablement ho és la classe obrera, més indefensa que les altres contra les vol·leitats atzaroses de la sort.

Cal, doncs, que, quant més aviat millor, passí - aquest mal sonni. Cal que Barcelona no sigui joguina n ni de polítics aficionats ni d'experiments soviètics.

DOCUMENT 57

LA VEU DE CATALUNYA21 novembre 1930

Autor: Editorial

p. 5

EL FRACÀS DEL MOVIMENT

Després de les convulsions agòniques d'aquestes hores, pot considerar-se acabada la vaga general revolucionària que, durant quatre dies, ha pertorbat la vida normal de la ciutat de Barcelona. Ha bastat que la urbs iniciés la represa del seu sentit civil perquè el ritme de la vida ciutadana tornés a endegar les activats col·lectives.

El moviment ha tingut caràcter francament i deliberadament revolucionari, en un sentit anarco-sindicalista. Ho confessava així, sense cap mena d'eutemismes, el manifest inicial de la vaga, anunciada ja setmanes enrera, amb la mateixa autèntica finalitat, sense aconseguir aleshores els seus propòsits per manca absoluta d'ambient. Aquesta vegada, però, l'ambient propici fou facilitat ocasionalment pel ressó sentimental que en la gran massa obrera de Barcelona trobà l'actitud dels seus companys de Madrid.

Però aquesta solidaritat generosa, que movia ing

tintivament la immensa majoria de la classe treballadora barcelonina, en la ment dels directors del moviment revolucionari no era sinó un pretext, com ells mateixos confesaven, sense cap mena de dubtes. I és per aixó, - precisament, que foren simultànies arreu de la ciutat la vaga i la revolta.

Es clar que un moviment anarco-sindicalista, si, d'una banda, podia iniciar-se, i de fet s'iniciava, amb una manifestació de disciplina de classe, havia fatalment de degenerar en una explosió d'anarquia. Cada arbre dóna els seus fruits, i un ideari anarquista no pot produir sinó gèrmens anàrquins i dissolvents.

La sang inútilment vessada, els perjudicis irreparables ocasionats a tots els habitants de Barcelona, però especialment a la classe obrera, els danys enormes produïts a la urbs, a la integritat de la seva vida i al seu bon nom, són les tristes i ineludibles conseqüències d'aquests quatre dies de fondíssima pertorbació.

Perdut el control de llurs masses, en les darres hores de la revolta, l'organització anarco-sindicalista, que durant aquests quatre dies interminables ha portat tan greu i tan estèril sotragada a la vida integral de Barcelona, ha patit el doble fracàs de palesar la seva impotència i la seva ineptitud. Impotència, per

aconseguir la realització de les seves finalitats revolucionàries. Ineptitud, per a organitzar un moviment en qualsevol forma afirmativa o constructiva, ni que fos en sentit anarco-sindicalista.

Encara que ha estat dit i repetit tantes vegades, com a síntesi d'una experiència mai no fallida, que l'home és l'únic ésser viu de la Creació que ensopega - dues vegades en la mateixa pedra, fóra de desitjar que els luctuosos i vandàlics esdeveniments d'aquests dies servissin, si més no, com a objectiva lliçó de coses - per a tothom.

Els morts són enterrats, els ferits es guareixen les destroces a les vies públiques, els elements de transport i els establiments són reparades, les escombreries, signe de la nostra vergonya, són recollides. El dinamisme actiu de la urbs esborrarà en pocs dies - les petjades materials de la revolta. Però el dany moral, el dèficit espiritual es perllongarà tot aquell temps que la consciència cívica trigui a formular-se a aquelles lleis infragibles del seu propi esperit que no consentin la repetició esporàdica, endèmica, arbitrària, d'aquest experiment i d'aquestes perturbacions qualsevulla que sigui el motiu, social o purament polític, on es pretengui fonamentar-les.

Perquè no cal oblidar que, fins quan comencen per una raó política, han d'acabar per endevenir revolucionàriament anàrquiques.

DOCUMENT 58

LA VEU DE CATALUNYA6 desembre 1930Autor: Editorial

p. 5

LES POSSIBILITATS DE LA REVOLUCIÓ

"Solidaridad Obrera" ha publicat un article editorial que mereix ésser llegit i meditat amb atenció. Qualifica els republicans de revolucionaris d'opereta i llur revolucionarisme de còmic. Els famosos acords de San Sebastián li suggereixen l'epítet de "gran charlotada". Afegeix que tractar de fer una revolució deliniada matemàticament, per tal que no vagi més enllà d'una república conservadora, solament podia ésser una p pensada d'homes com l'Alcalà Zamora. I conclou que la revolució espanyola solament pot ésser feta pel prole tariat i per al proletariat, car a pap dels altres sectors no hi ha elements revolucionaris.

Hem de confessar que, dissortadament, ens plagui o no ens plagui, el que diu "Solidaritat Obrera" és veritat. Des del seu punt de vista, té tota la raó. A Espanya no hi ha, avui com avui, altra revolució possi ble que la revolució social, amb totes les seves conse

qüències.

I aquella realitat ens obliga a fer algunes consideracions que creiem ineludibles en aquestes circumstàncies.

Es públic i notori -- cada dia ho proclamen en tots els tons -- que hi ha elements de la política catalana... que cerquen la solució als problemes plantejats avui a les terres d'Espanya -- i més concretament a Catalunya -- pel procediment revolucionari.

Aquests elements s'han de posar, ells mateixos, -- abans de tot, una veritable qüestió prèvia -- I aquesta sí que ho és ! -- ¿Com faran la revolució ? ¿ Quina és la matèria revolucionària amb que compten?

A casa nostra, a Catalunya, avui com avui, com proclama "Solidaridad Obrera", no hi ha sinó una possibilitat revolucionària: la de les masses del proletariat, enquadrades en l'organització del Síndicat Unic. Doncs bé: el fràcas de la darrera vaga demostra que el Síndicat Unic és impotent per a conduir un veritable moviment revolucionari. I ho és per dues raons fonamentals: perquè ni compta, per a una finalitat estrictament revolucionària, amb la majoria del proletariat barceloní ni té un pensament polític definit i en contacte més o menys actiu amb les corrents predominats al món. El

Sindicat Unic, ara com ara, pot comptar amb l'adhesió sentimental d'una massa considerable del proletariat català. quant a organització. No, quant, a ideologia ni quant a procediment. Per això li és relativament fàcil produir un atur complet. Però li és molt més difícil disciplinar una revolta o menar una revolució.

Si, doncs, en el panorama polític i social de Catalunya, avui com avui, no hi ha altra matèria revolucionària que la continguda en el Sindicat Unic, i aquesta és incapaç per a produir una veritable revolució, es a dir, una renovació violenta del règim establert a les terres d'Espanya, d'on ha de venir l'empenta revolucionària amb que certs elements somnien?

No resten altres possibilitats que les contingudes en el proletariat madrileny o en un moviment militar. Es a dir, no resten altres possibilitats que les estranyes a la política i a la societat estrictament catalanes. No volem discutir ara el grau de probabilitats - que puguin tenir aquestes altres solucions revolucionàries. No és aquest, ara, el nostre propòsit, Siguin les que siguin les hipotètiques probabilitats de triomf d'aquelles modalitats revolucionàries, és evident que ni en llur gestació, ni en llur desenvolupament, ni en llur concreció eventual no podran servir eficaçment la causa catalana.

Meditem-ho, doncs, serenament. Meditin-ho tots els que tenen una intervenció i una responsabilitat en la política catalanista. Prou obstacles s'amunteguen ja davant de la nostra ruta perquè encara ens complaguem a suscitar-ne d'altres! I d'altres tan greus i tan incerts com els d'una revolució concebuda i menada al marge dels nostres ideals i dels nostres interessos essencials.!

DOCUMENT 59

LA VEU DE CATALUNYAAutor: Editorial10 desembre 1930

p. 1

LA NOVA ESTRUCTURA DE L'ESTAT ESPANYOL

L'interessantíssim article que, sota l'epígraf suggeridor "Un proyecto", acaba de publicar al diari madrileny "El Sol", l'il·lustre escriptor castellà Josep Ortega i Gasset, ha estat, és i serà molt discutit arreu de les terres d'Espanya. Els comentaris que ja ha sucitat a tots els indrets vius de la Península, constitueixen un reconeixement explícit de la seva transcendència. Per l'alta mentalitat del seu autor, una de les primeres figures en el món intel·lectual de Madrid; per l'amplitud i la difusió de la tribuna que ha utilitzat, i per la importància essencial dels temes que planteja i desenrotlla, l'article del senyor Josep Ortega i Gasset mereix aquesta atenció i aquest comentari de tots els ciutadans que es preocupin seriosament per l'esdevenidor polític i la vida social de llur país.

"Un proyecto" és, com el seu mateix il·lustre autor indica, una síntesi dels seus treballs de propaganda cultural i política durant un quart de segle. Es, so--

bretot, la continuació i el complement de l'article "Organización de la decencia nacional", publicat també a "El Sol", de Madrid, el 5 de febrer. Entre aquestes dues dates ha aparegut l'article del mateix autor "El error Berenguer" que, dins el pensament integral de Josep Ortega i Gasset, apareix així ... un parèntesi ep*is*òdic.

L'il·lustre autor d'"Espanña invertebrada" reprèn ara, amb una precisió admirable, el tema central de les/seves doctrines i les seves propagandes de caràcter cívic. Dues són les característiques bàsiques de la tesi notablement defensada per l'autor: Enlairar la vida, la dis*cu*ssió i la lluita polítiques de les terres d'Espanya a un nivell de civilitat solidària, amb aquelles cond*ic*ions mínimes de modernitat i d'intel·ligència que li poden donar una eficàcia; i aconseguir que l'Estat sigui l'Estat dels espanyols, és a dir l'Estat coincide*x*i, en tota l'extensió de la Península, amb la Nació. Cal nacionalitzar el Poder, un poder fins ara extern a la Nació. Es per aixó que, com digué Silvela, Espanya no ha sortit encara del període constituent. Es per a*x*í també que la noble existencia de Maura fou un clam incessant davant el fet que "l'Estat" espanyol no era l'Estat "espanyol", sinó que era un Estat per èssència fraudulent.

Amb una exacta visió de la realitat, Josep Ortega i Gasset estatueix com el fet fonamental en la història

espanyola dels últims trenta anys aquesta anormalitat constitutiva de l'Estat espanyol, i proclama la urgència inajornable de constituir , "a la fi", un Estat Nacional, és a dir, que respongui a la realitat viva de les terres d'Espanya.

Per aconseguir-ho, l'il·lustre escriptor castellà rebutja, com a impossibles o com a inoperants, les solucions màgiques i les solucions catastròfiques, les il·lusions, dels que pateixen atacs de radicalisme infantil o la manca de comprensió i flexibilitat dels partidaris de la immobilitat i el quietisme. Cal, ~~---~~ doncs, estructurar sàviament una nova forma de convivència espanyola. Cal fer moltes coses abans de fer la revolució. El vell republicanisme tradicional és una cosa tan tradicional i tan inactual com el vell monarquisme. La nova figura de la República no consta encara en les ments dels espanyols. No s'hi val ni tan sols a parlar de revolució, quan encara no s'ha intentat organitzar en plenitud d'eficàcia l'opinió del país.

Aquestes idees fonamentals porten al senyor Josep Ortega i Gasset a deduir i concloure que, per a la reorganització del'Estat espanyol, no hi ha altra solució possible que els ciutadans prenguin amb les seves pròpies mans la direcció intransferible del seus propis destins.

Tals són les idees essencials de l'article de Josep

Ortega i Gasset. Prescindint ara dels matisos d'opinió que necessàriament han d'existir i sotmetre's al contrats de la vida pública, és evident que aquestes idees generals ofereixen un ample marge de convergència a tots els ciutadans espanyols que, seriosament, amb bona voluntat, és preocupin d'estructurar un nou Estat, un Estat que no recaigui ni en la ineficàcia anàrquica de la vella política, ni en l'arbitrarietat no menys ineficient i caòtica de la Dictadura.

DOCUMENT 60

LA VEU DE CATALUNYA10 desembre 1930Autor: Editorial

p. 1

INTERESSANTISSIMES DECLARACIONS DEL SENYOR CAMBO

L'esdevenidor immediat de la política espanyola.- La nostra actitud davant del govern.- El problema monetari.- Eleccions.- Corts ordinàries o constituents.- El problema català.

Madrid, 9. -- A dos quarts de sis de la tarda, el senyor Cambó ha rebut els periodistes a L'Hotel Ritz i els ha comunicat les quatre notes següents:

EL PROXIM ESDEVENIDOR DE LA POLITICA ESPANYOLA

"Para el próximo porvenir de la política española no vislumbro siquiera la posibilidad de que las fuerzas gubernamentales se agrupen en derechas e izquierdas, como pretenden unos o se encuadren dentro de un partido liberal y un partido conservador, como pretenden otros.

Estructurar las fuerzas políticas gubernamentales en derechas e izquierdas, no significa nada, o significa la pugna de principios inconciliables en lo político, en lo social y en lo religioso que condenaría a la esterilidad más absoluta todo intento de labor gubernamental.

Estructurarlas a base de la restauración de los viejos partidos liberal y conservador que antes de la dicta

dura ya no eran más que una apariencia y que hoy no son más que un recuerdo, significaría el vano intento de restaurar un pasado que todos debemos olvidar.

La característica común de los partidos guberna-mentales españoles antes de la Dictadura no era la inmoralidad ni siquiera la incompetencia, era la inercia y la ineficacia. Los partidos conservador y liberal vivían con el acuerdo tácito de no afrontar ni resolver ningún problema que ofreciera alguna dificultad como la ofrecen siempre los problemas vivos. Por esto don Antonio Maura fué una nota detonante dentro del régimen y a provocar su eliminación participaron liberales y conservadores, e igual fenómeno se hubiera producido con Canalejas si no hubiera sido asesinado cuando empezó a ser gobernante a la europea.

Hay que abandonar las luchas platónicas, alrededor de principios y frases tan retumbantes como vacuas porque en tales contiendas las distancias son inconmensurables e irreductibles y hoy precisa buscar la colaboración de los hombres capaces, vengan de donde vinieren, que p puedan coincidir en la apreciación de problemas reales y concretos, ante los cuales las divergencias de criterio por el hecho de ser commensurables pueden ser reducidas y eliminadas.

No hay que olvidar que cada día el factor hombre, el factor competencia, tiene más importancia en el gobierno de los pueblos y En España no los tenemos en tal abundancia para que nos entretengamos a base de diferencias convencionales a eliminaciones de las funciones directo

ras de los que tengan aptitud para ejercerlas.

Luego el tiempo nos dirá si surgen los hombres cum bres a cuyo alrededor se concentren grandes fuerzas socia les y políticas que puedan tomar la estructura de un par tido, que en todo caso no debería tener semeblanza alguna con los antiguos partidos gubernamentales españoles, que no eran una fuerza de opinión, base y sostén de los gobier nos, sino la planta parasitaria que vivía de la savia y a costa del desmadre de los gobiernos."

LA NOSTRA ACTITUD DAVANT DEL GOVERN

"Nuestra actitud frente al Gobierno actual es de una absoluta objetividad. Reconocemos y proclamamos el inmenso servicio que ha prestado al país, atenuando las convulsiones inevitables de la liquidación de un prolon gado régimen de dictadura.

Abonamos en su activo la supresión de muchos de los desafueros e iniquidades del régimen dictatorial y la ex tirpación de multitud de organismos e intervenciones per turbadores de la economía del país.

Ante la problema monetario elogiamos sin reserva la política franca y aystera del señor Argüelles que ata có en su raíz alguna de las causas de la caída de la pe- seta y aplaudimos en el Sr. Wais el valor de haber adop- tado una orientación salvadora para destruir los factores especulativos y psicológicos que actuaban en contra nues- tra moneda y que volverían a actuar produciendo una crisis gravísima so se manifestara el menor titubeo en perseguir los.

Pero al lado de estos y otros muchos abonos que puedan hacerse en la cuenta del actual gobierno, hay que adeudar en la misma el peso de algunos errores, entre los cuales se destacan los nombramientos de R.O. de alcaldes i tenientes y su atribución de viejos caciques dando con ello la impresión de que se intentaba restaurar un pasado que no puede volver.

ELECCIONES

"Yo estoy convencido de que el Gobierno actual, sin modificación alguna presidirá las elecciones generales y que estas tendrán lugar en la fecha anunciada; yo creo en la sinceridad de los propósitos del Gobierno de hacer unas elecciones sinceras porque no puedo dudar de su monarquismo y a nadie que tenga buen sentido se le ocultará que los amañes electorales tendrían contra el régimen una eficacia mucho mayor que las propagandas revolucionarias.

El hecho de arrebatarse a un republicano el acta que le dieran los electores sería contra el régimen un aríete más eficaz que la campaña de una minoría.

En los pueblos de Europa que no están bajo el régimen de la dictadura, sólo en Rumania y en España se da el caso de la intervención eficaz y decisiva de los gobiernos en las elecciones y es preciso que acabe de una vez esta vergüenza que junto con la tradición de los pronunciamientos militares impide que España tenga ante el mundo el prestigio que por tantos títulos merece.

No hay derecho a quejarse de que no haya ciudada-

nía mientras el poder intervenga para asfixiarla donde surge y no a su gusto. Esto es lo más revolucionario que puede ocurrir en un país porque es la única justificación de las aplaciones a la violencia."

CORTES ORDINARIAS O CONSTITUYENTES

"Aceptado por todos que la Constitución española puede ser modificada por Cortes ordinarias, no veo en el momento actual ninguna ventaja y si muy graves inconvenientes en la convocatoria de Cortes Constituyentes. Cuando están planteados en España tanto y tan importantes problemas que sólo pueden tener adecuada solución en el Parlamento, la convocatoria de Cortes Constituyentes significaría la postergación de aquellos problemas, para que el Parlamento consumiera todas sus energías en debates puramente políticos de orden constitucional.

Ello causaría una gran decepción y extendería a muchos espíritus la convicción de que el Parlamento no es un órgano adecuado para atender a las preocupaciones y servir los intereses del país. Quien lea la Constitución española apreciará que las reformas en que puede coincidir una mayoría parlamentaria se refieren a ligeras modificaciones de algunos, muy pocos, de sus artículos.

Creo, no obstante, que es preciso modificar la Constitución actual para poner término a la perturbadora confusión de los poderes estatales, causa primera y principal de la debilidad y desprestigio de todos ellos.

La realidad nos dice que durante toda la vigencia de la Constitución de 1876 el poder ejecutivo quebrantó

el prestigio y violó constantemente la independencia del poder judicial. Nos dice igualmente, que impidió que las Cortes ejercieran de verdad su función legislativa, empujándolas con ello a un abuso tal en el ejercicio de la acción fiscalizadora que el poder ejecutivo se vió también reducido a la impotencia, ya por los abusos tolerados de la fiscalización parlamentaria, ya por las extralimitaciones consentidas y aun a veces provocadas del poder moderador.

Y aun reconociendo que la responsabilidad de tal situación no arranca forzosamente del texto constitucional, pues es notorio que con textos similares no se han producido en otros países los daños que en España hemos tenido que lamentar, no puede olvidarse que la interpretación consustudinaria de un precepto tiene más fuerza que el precepto mismo, y es por ello que sin nuevos textos constitucionales estableciendo la órbita de cada uno de los poderes, volverá a caerse fatalmente en el régimen execrable que constituyó durante medio siglo la interpretación auténtica de la Constitución de 1876.

Otras realidades se presenta en España que es de máximo interés que encuentren dentro de una Constitución modificada, un cauce que la Constitución actual no puede ofrecer. Me refiero al llamado problema catalán y a los que se inician o pueden iniciarse en regiones españolas que hayan conservado o restaurado una antigua personalidad colectiva. Es conveniente que la Constitución establezca así el camino para dar adecuada solución a tales problemas como el límite infranqueable de las facultades que el Estado podrá conceder a los poderes regionales."

DOCUMENT 61

LA VEU DE CATALUNYA20 desembre 1930Autor: Editorial

p. 5

LA VELLA POLITICA

Convé que l'opinió pública s'adoni de la realitat de la situació política a Espanya i tingui idees concretes sobre el passat, el present i l'esdevenidor. La Dictadura vingué perquè la vella política havia fracassat. Aquest és el fet central de la situació. La vella política no solament no impedí la Dictadura, sinó que es fèu inevitable l'adveniment.

La Dictadura, al seu torn, fracasà per ineptitud i per vanitat. La Dictadura, en lloc de remediarels mals que havia produït la vella política, els agreujà tots. Pel seu egoisme antipatriòtic, barrà tots els camins d'evolució i cultivà tots els gèrmens revolucionaris. La revolució, però, en l'única forma possible que es presenta a les terres d'Espanya, tindria alhora tots els defectes de la vella política i de la Dictadura, d'on procedeix, en un grau superlatiu i dissolvent.

L'interès del país rebutja, doncs, igualment, la vella política, la dictadura, i la revolució, que no són, en el fons, sinó la mateixa cosa, és a dir, manifestacions diverses d'un sol procés de descomposició.

Aquests dies hem assistit, simultàniament, a diverses revelacions del que seria el moviment revolucionari, si triomfava, i del que és avui la vella política. Del moviment revolucionari ja en parlem en un altre lloc. - Diem ací algunes paraules quant a la vella política.

Alguns dels representants més autoritzats dels antics partits de torn s'han reunit i han fet declaracions. No hi ha res a dir quant a l'exercici de llur dret. Convindria, però, que aquests representants de la vella política es fecin càrrec de llur situació i s'adonessin que el país els ha abandonat definitivament.

I no obstant volen tornar i tornen amb fórmules vagues, amb el fetitxisme de les paraules, buides de contingut i d'essència política, preocupant-se de l'adjectiu de constituents d'unes Corts futures, com si al món no hagués passat res de 1914 ençà, com si a Espanya tot seguís igual que abans de 1917 o 1923. Nosaltres donem tota la importància que tenen a les normes jurídiques, a l'imperi de la llei. Però no confonem mai, per això mateix, les coses essencials amb les accidentals, la matèria amb la forma, el que és substantiu amb el que és adjectiu. Aquestes discussions bizantines sobre els accidents, sobre els adjectius, sobre les paraules, són les que caracteritzen totes les èpoques de decadència i es resolen sempre en l'esterilitat i en el desastre.

Es cert que alguns d'aquests representats de la vella política no vacil·laren, durant la Dictadura, en adoptar una cívica actitud de protesta. Cal agrair-los

cordialment aquell gest. Amb ell prestaren un bon servei al país i és redimiren, en part, de llur responsabilitat en l'adveniment de la Dictadura. Però aquesta - circumstància no els autoritza per a tornar a actuar - amb caràcter hegemònic o protagonístic en la política espanyola. I molt menys encara a retrocedir a una mentalitat i a una conducta que el país ha condemnat sense apel·lació.

L'interés públic exigeix clarament avui, a la governació del país, una mentalitat i una conducta totalment distintes. Unicament una renovació radical en la vida pública espanyola, pot donar a l'actuació del poder pú- blic la modernitat i l'eficiència que el moment univer^{sal} reclama.

DOCUMENT 62

LA VEU DE CATALUNYA20 desembre 1930Autor: Editorial

p. 5

EVOLUCIO I REVOLUCIO

(I)

EL MOMENT REVOLUCIONARI

El dia que Primo de Rivera donà el deu cop d'Estat, s'obrí, en la trista història contemporània d'Espanya, un nou període. Aquell gest era inevitable; aquell gest - era la conseqüència lògica de la política realitzada pels succeïdors de Sagasta i de Cànovas, que no sabien comprendre, i menys podien atendre, les necessitats d'una Espanya nova, abocada, després de les últimes desgràcies, a un segle nou, plethòric de possibilitats; sorgia Catalunya amb la seva exigència personal, adalera- da per encomanar la seva dèria ideal i pràctica a tota la península; s'enfortia i s'eixamplava el moviment obrer, el qual, mancat d'encarrilaments i d'intel·ligència, seguiria amb línia constant la ruta eixorca de l'extremisme violent; uns intel·lectuals, en el desert, ploraven i acusaven, sobre les culpes passades, i demanaven un nou Estat, redimit; un corrent d'inquietud havia de somoure, de cara al nou segle, les parts més vitals del país. Mai uns polítics, mai unes institucions no s'han mostrats, enlloc, tan inferiors a llur missió, tan incomprensives de les necessitats que els temps

nous portaven.

L'acte de setembre de 1923 era, doncs, inevitable. Tot el presagiava. Quan esclatà, no fèu sinó mostrar més evident la caiguda de moltes ficcions del poder, de l'autoritat, dels partits. No li calgué violentar moltes coses, perquè la major part eren ja corcades. Bastava un buí perquè caiguessin a terra. Però hi havia tanmateix un simulacre de legalitat. Retat aquest, i trepitjat, la porta restava oberta a totes les audàcies i cupiditats. Pel setembre de 1923 s'obria per Espanya, un camí vers la foscor, una ruta entre abismes i perills. Aquell 13 de setembre iniciava una línia tràgica i sinuosa dins la qual s'inscriuen el drama de Jaca i l'òpera de Cuatro Vientos.

Podrà romprels, aquesta línia fatídica amb un revirement insòlit de la consciència del país, servida per uns homes a l'alçada d'aquesta necessitat? La llei de vida ens obliga d'ésser optimistes; la llei moral ens obliga d'intentar tots els esforços; però la realitat històrica d'Espanya ens adverteix, també, perquè no ens sigui possible d'ador-mir-nos sobre el coixí de la confiança, que Espanya ha passat un segle, míserament, en constant epilèpsia política, en permanent lluita facsiosa, que Espanya és el país on arrelen més endientre tots els anacronismes i on és més difícil de desterrar les rutines, sens dubte perquè li manca una sòlida tradició de govern i una constitució escaient a les seves

realitats; i que estem exposats, per tant, a què, damunt aquest empostissat de comèdia, es repeteixin els dramas i les operetes, esclat de les passions més pertorbadores; l'obcecació violenta, la impaciència de l'arribisme, el cabotinatge i la fol·lia, que suren sempre per damunt del cas isolat d'abnegació o d'heroisme.

Hi ha un neguit, hi ha un cert estat d'esperit revolucionari, ací i allà. La vella política i la Dictadura en són els primers responsables. Heu's aquí un dels motius més fermes en què sostenim la nostra actitud contra llur. Per això, la vella política no pot tornar; per això la Dictadura no ha de tornar tampoc, si hi ha al país, un residu de civisme i de seny. Aquest neguit, aquest afany de capgirament i de convulsió, s'ha encomanat també a molts catalans, a antics companys d'ideal. Es, també, la conseqüència d'una desviació doctrinal i pràctica que, prenent peu de la insatisfacció de 1919, creà el cisme de 1921, s'apaivagà sota la pressió de la bota militar del setembre de 1923 al gener de 1930, i esclatà, de bell nou, després de la caiguda de Primo, amb més virulència de personalismes. Aquesta fracció desviada del vell catalanisme evolucionista, esqueix de la robusta soca, havia d'ésser per força joguina dels esdeveniments. Surant damunt la mar de l'avalot i la protesta, adherida al republicanisme vuitcentista, repintat de nou, havia de seguir per força les vicissituds de l'esperit revolucionari catastròfic, oposat,

per diàmetre, a l'esperit evolutiu i constructiu del c
catalanisme clàssic.

Hi ha, en tots nosaltres, un evident desig de trans-
formació profunda. ¿Ha de realitzar-se en forma de re-
volta general sagnant, trasbalsadora de tota la nostra
societat? ¿Ha d'ésser, per contra, un canvi en els espe-
rits, en els procediments, en les persones, en les ide-
es? ¿Ha d'ésser una simple substitució de règim, o,
més aviat, com pensem nosaltres, una modificació essen-
cial de l'Estat? ¿Fins a quin punt, en països com el
nostre, i en el nostre temps, les revolucions són pos-
sibles, i fins a quin punt són útils?

Heu's aquí algunes de les/preguntes a les quals pen-
sem respondre en successius articles.

DOCUMENT 63

LA VEU DE CATALUNYA22 desembre 1930Autor: Editorial

p. 7

EVOLUCIO I REVOLUCIO

(II)

LA REVOLUCIO BURGESA

Es possible la revolució a Espanya? Es desitjable? Tot és possible en aquest país, almenys en la intenció i en l'assaig. Qui pot desitjar un trasbalsament per la violència? L'ambiciós que aspiri a operar dins una societat sudamericanitzada, dòcil als cops de força; el sectari apassionat que cregui en les delícies de la dictadura proletària. Però l'home que, allunyat dels uns i dels altres, i distanciat també de tot esperit de rutina tradicional, sent la necessitat de transformació del seu país, de la seva reforma intel·lectual, moral i orgànica, tot i veient l'alçada de certs obstacles, el pes mort de tants mals usos, i l'oposició de tantes inèrcies històriques, reflexionarà llargament abans de donar una passa revolucionària. I, si ell no reflexiona, reflexionaran per ell els fets.

En efecte quins tipus de revolució coneixem? La revolució burgesa, la revolta militar, l'alçament proletari.

Les revolucions del segle XIX han estat revolucions burgeses, de signe liberal i democràtic. Avui 1930, tota revolució d'aquesta índole pren un regust anacrònic. Hem

vist, a Europa, les darreres revoltes de tipus nacionalitari a Irlanda, i contemplem encara les conseqüències sagnants del trossejament de Macedònia. L'única revolució burgesa imposant, que s'ha produït i que ha triomfat al costat nostre, és la revolució feixista. Observeu el seu caràcter: és patriòtica, burgesa i reaccionària. Es, socialment, la resposta de la burgesia a l'escomesa comunista. Es, històricament, el coronament del "risorgimento" i ~~l'adaptació~~ l'aplicació extrema de la "Itàlia farà da se". Per un fenomen de mimetisme polític, coincidint amb situacions anàlogues, l'esperit feixista s'és propagat en tots els països malalts, amenaçats de revolta. I, avui, en el nostre món occidental, no concebem una revolució burgesa que no sigui de tipus feixista, és a dir, antiliberal i antidemocràtica. La revolució burgesa democràtica sembla impossible; a Itàlia mateix, malgrat les ofenses del feixisme, no ha pogut organitzar-se. A Espanya, sempre endarrerida, era potser encara possible, l'any 1917, en plena guerra i quan l'experiència russa no havia esverat la burgesia. Però ja no fou possible durant la Dictadura de Primo de Rivera. Ningú no acaramullà tants greuges com aquell general: tots els estaments del país, tots els ideals, totes les persones, solvents, foren, un dia o l'altre, ofesos per/ell; i tanmateix la revolució, que hauria estat popular a l'interior i aplaudida a l'exterior, no pogué organitzar-se. ¿ Com pot fer-se, avui, i triomfar, si han desaparegut almenys alguns d'aquells motius de greuge? La revolta s'ha produït, i és possible que es reproduïxi encara, per creure molts elements, que es-

tingueren pacíficament tranquils durant la Dictadura de Primo, que un nou període de menor de pressió facilita ría la possibilitat de rebel·lar-se: argüment terrible, a favor de les vel·leïtats dictatorials i feixistes; ar gument terrible també, per al catalanisme, si hom pot - observar que elements nacionalistes que toleraven, amb paciència pot exemplar, la fúria anticatalana, aprofiten la primera avinentessa de llibertat, més o menys - parsimoniosa per a rebel·lar-se; no tingueren coratge per alçar-se per Catalunya, i en tindrien per alçar-se per la República! El nostre Cambó anuncià aquest contra sentit en el seu llibre "Les Dictadores".

En conclusió: ningú no creu que la revolució burgesa estricta, que instauraria una república burgesa, con servadora i, com a màxim, laica, sigui possible en les nostres latituds i en els nostres temps. Tant es creu im possible, que tot revolucionari burgès només pensa re volucionar-se si pot comptar amb l'ajuda militar o amb l'ajuda proletària, o, per més seguretat amb totes dues.

DOCUMENT 64

LA VEU DE CATALUNYA23 desembre 1930Autor:Editorial

p. 7

SERENAMENT

Cal que, després de la convulsió revolucionària per on ha passat el país, tothom servi la màxima serenitat. El moviment ha estat tan complex i tan híbrid, que l'estudi objectiu de les seves causes i dels seus efectes ha d'ésser detingut i precís. Una societat no experimenta una sotragada tan forta com la que ha patit l'Estat espanyol, sense que tota la vida del país se'n resenti per llarg temps.

En primer lloc, cal reconèixer que el moviment ha estat conseqüència immediata i directa de la Dictadura. Pel seu origen i per les seves motivacions declarades, semblava que la Dictadura venia, almenys, per a enfortir i reorganitzar les forces armades del país. La Dictadura fèu tot el contrari. Adhuc en aquest punt, que semblava de la seva pròpia i exclusiva competència, donà proves d'una incapacitat total. Desorganitzà tots els serveis, desfèu la disciplina i retrogradà l'Estat espanyols als temps d'Isabel II.

I mentre, d'una banda, malmetia l'exèrcit, com a instrument armat del poder públic, d'altra banda agreujava la malaltia tradicional del cos social hispànic -- l'absència de ciutadania -- amb una sistemàtica, antipa

triòtica i egoista persecució de la política. Privats els ciutadans de l'exercici de llurs drets més elementals, trencat i impossibilitat el lliure joc de la política i de les idees, la joventut del país no tingué alltre escola cívica que l'espectacle depriment del triomf de la força i de la inexistència de la llei.

Aquesta doble fallida essencial de la Dictadura ha produït, d'una banda, el pretorianisme en la seva forma més crua i atàvica; d'altra banda, l'extensió considerable del comunisme. Molts sectors de la joventut peninsular, que no han pogut rebre la influència educadora de les nobles lluites polítiques, han estat fàcils instruments de les predicacions i de les utopies comunistes a molts indrets de les terres d'Espanya.

Així, per l'actuació pertorbadora i dissolvent de de la Dictadura, s'ha produït a Espanya l'estat de coses actuals. El lamentable espectacle d'aquesta revolució ha estat d'un regust anacrònic tan accentuat, que un diari francès com "La Petite Gironde" ha pogut dir que els revolucionaris espanyols vivien endarrerits d'un segle.

Davant d'aquesta realitat evident, cal que tots els ciutadans amb consciència clara de llurs drets i de llurs deures s'apressin a remeiar serenament aquell doble estrall.

Contra els rebrots atàvics del pretorianisme, cal redreçar la consciència civil de les terres d'Espanya, en plenitud d'actuació ciutadana.

I contra l'extensió esbojarrada i suïcida del comunisme, cal oposar --especialment a Catalunya -- la intensitat del sentiment patriòtic. Trenta anys d'actuació política incessant havien amarat de catalanitat totes les manifestacions de la nostra vida pública. Tota aquesta essència de catalanitat s'esvairia si triomfava un moviment inspirat en la doble negació de la ciutadania que representen el pretorianisme i el comunisme.

I a Espanya -- prou s'ha vista aquest dies -- no hi ha avui altra substància revolucionària.

Meditin serenament aquesta realitat tots els que, il·lusionats o inconscients, no la veien abans. Avui la veritat és palesa i ningú no pot honestament enganyar-se.

DOCUMENT 65

LA VEU DE CATALUNYA23 desembre 1930Autor: Editorial

p. 7

EVOLUCIO I REVOLUCIO

III

LA INSURRECCIO MILITAR I LA REVOLTA PROLETARIA

La revolta militar. ¿ Què pot esperar-se encara d' un "pronunciamiento"? ¿ Caldrà ressuscitar tots els arguments, tota la literatura, que assenyalen el "pronunciamiento" com la major tara històrica de l'Espanya moderna? ¿ Caldrà denunciar encara aquestes convulsions de l' histerisme pretorià, que han arruïnat el país, que han esmicolat el sentit de l'autoritat i de la llei, que han impossibilitat la primacia civil, el resorgiment nacional? Si altres ho obliden, les víctimes de novembre de 1905 no ho podran oblidar. Aquestes revoltes al servei d'uns polítics, aquesta política al servei d'uns revol_utats, acabaria de precipitar Espanya al nivell més baix de les seves antigues colònies. Hispàniques malgrat la separació, aquelles colònies, salvant rares excepcions, no s'esforçaren gaire a redimir-se. Pitjor fou encara l' actitud de la metròpolis; s'esmerçà follament a posar-se per sota del nivell colonial. ¿ Voleu que Espanya sigui, definitivament, un Venezuela ? Doneu ales a l' ambició de certs cabdills impacients No; la més gran re_uvolució, la més profunda i ràdical, que pot realitzar-se a Espanya és arribar a un estat tal de govern cívico

i enèrgic que tota possibilitat de "pronunciamento" resti extirpada per a sempre. Que no es faci el miracle, si l'ha de fer el diable. Més clar: el diable, - per definició i per experiència, és incapaç de fer miracles. Les parts més sanes de l'exèrcit ho saben perfectament.

L'aixecament proletari. Després de l' experiència russa, tot comentari sobraria. La gran dissort nostra és que no tinguem un fort i nombrosíssim partit treballista, reformista i evolutiu. Les solucions obreres s' encarrilarien més fàcilment. Però les nostres organitzacions obreres són extremistes; anarco-sindicalistes o comunistes; dogma de la violència i de la dictadura proletària. Aquests intel.lectuals catalanistes que s' alien amb Maurin ¿no han llegit el seu darrer llibre, no han elogiat les seves paradoxes, el seu sectarisme d'intel.lectual marxista, primari tanmateix? ¿ No saben que el sindicalisme i el comunisme tenen el seus interessos propis i els seus mètodes de lluita que difereixen dels de les altres classes ? ¿ Què és, per a ells, doctrina essencial considerar com un desastre la direcció de les masses proletàries exercida pels petits burgesos, i col.laborar amb aquests únicament per a prendre'ls el lloc a la primera avinentesa? Constituir una república, amb l'aportació de tots, fóra cosa tal volta mínimament sagnant, si poguessin limitar-se certs instints hemofílics. Però la lluita terrible, impacable, a mort, fóra la que vindria, després, entre els republicans burgesos i les masses proletàries, dirigides per sindicalistes i comunistes que es trobarien, a la fi,

en una societat disgregada, víctima de lluites intestines, indefensa i lligada, i davant un govern que hauria pactat i que es sentiria incapaç d'oposar resistència al cop audaciós. Que la revolució proletària sigui possible, quin dubte hi ha? Es perfectament possible, i fóra inevitable si es destruïssin els darrers elements de cohesió que sostenen la nostra societat actual. La seva possibilitat és el seu perill. Perquè la revolució comunista tindria una insuperable capacitat de destrucció, igual almenys a la seva incapacitat de construcció. Admirats poetes, que dilueixen en llur ambient, embolcal·lant-les de retòrica gòtica-barroca, les més corrosives ironies, semblen burlar-se del perill comunista. Tant si la burla significa que no creuen en el perill o que l'accepten sense por, la conclusió és igual: manca d'informació i d'imaginació. Tornin a la sana lectura dels grans òrgans liberals europeus, i veuran si hi ha perill i en què consisteix. Llegeixin W. Martin, que no ignora els progressos del dogma de la violència proletària a Espanya.

La revolució burgesa democràtica és impossible. La revolució militar és indesitjable. La revolució proletària és catastròfica. La unió de les tres revolucions, que hom acaba d'assajar, en una provatura tràgico-còmica, és un monstre apocalíptic. És la negació, també, del sentit liberal, de la convicció democràtica, i de la fe patriòtica. El liberal i el demòcrata renunciïn, per definició, a la violència sagnant. No cal, que renunciïn a la pressió, però si a la imposició violent d'una mino

ria sobre la majoria o sobre les altres minories. Si són pacifistes, en el camp internacional, amb major motiu renuncien a l'ús de les armes dins el clos interior. Si no es revoltent per un imperatiu nacionalista, menys es revoltent, armats, contra una forma. Les armes del liberal, del demòcrata, del patriota, són la persuasió, la conquesta de l'opinió pública, l'organització de la consciència col·lectiva, l'obtenció del govern per una ascensió de l'ideal a la seva realització. Circula, en concepte d'axioma, l'opinió que tot poble, per a progressar, ha d'haver passat per la revolució. Aquest concepte és fals. La revolució d'un poble, per a ésser útil als altres pobles, no cal que es reproduïxi. Els països escandinaus han arribat a la línia superior de civilització, sense revolucions de cap mena: ni nacionals, ni democràtiques, ni proletàries. En aquests països, antirevolucionaris, anticatastròfics, el socialisme governa. Als països de ferment revolucionari, governa el feixisme, o amenaça governar.

DOCUMENT 66

LA VEU DE CATALUNYA24 desembre 1930Autor: Editorial

p. 5

EVOLUCIO I REVOLUCIO

IV

ORDRE I DESORDRE

En els articles anteriors hem donat alguns dels arguments que ens fan ésser contraris a tota revolució sangant, precedida i acompanyada d'insurrecció militar i d'agitació proletària. Si tota revolució necessita, aquí, avui, aquests dos elements, preferim, davant els perills que ambdós comporten -- si d'altres raons, doctrinals, no tinguéssim -- la ruta pacient, i potser més heroica, de la pressió de l'opinió pública, de l'evolució i de la intervenció davant les possibilitats de cada moment. I no és que el desordre ocasional, portat per un alt ideal noble, ens espanti. No som pas fetitxistes de l'ordre. I molt menys d'un ordre fonamentat en la injustícia, que és el desordre moral. Volem un ordre de tal mena, que totes les inquietuds hi trobin un endegament pacífic.

La Dictadura, filla d'un desordre, instituí el desordre com a norma, i no podia portar sinó el desordre, com a conseqüència inevitable. L'autoritat fé la missió, que la societat li confia, d'eliminar les causes de desordre i assentar un ordre realment cívic, un ordre que no sigui coacció constant sobre les persones i les consciències. L'ordre ha de garantir la llibertat. ¿Quin -

dubte hi ha que no ens satisfà, que no ens ha satisfet mai, l'ordre actual ? Si, justament, tota la nostra ambició catalanista, tota la nostra protesta davant l'Estat espanyol, era, ha estat i és la condemnaió d'un ordre superficial i fictici, d'un ordre ortopèdic i sobreposat, i el dolor d'un ordre basat en l'ajustament del poder a les realitats i als ideals hispànics! Però el camí de la violència i de la indisciplina militar no sembla el més escaient per a assegurar un novell ordre, un ordre més just i més pur.

Creiem que el moment és greu; que la sotragada ha estat extensa i profunda; que és hora d'aplicar el seny a dalt i a baix, els governamentals, els revolucionaris i els neutres. Ens ha semblat un deure ineludible denunciar, després de l'experiència, les errors i les desviacions revolucionàries. Però ens sembla un deure, també advertir, als que tenen la tendència a oblidar, que del setembre de 1923 ençà, han passat coses eminentment pertorbadores; que el darrer moviment, per desenfocat que estigués, és l'explosió d'un estat d'esperit, congriat en la ruptura de la disciplina i de la cohesió social i estatal; que, un cop restablert el principi d'autoritat, és farà més urgent, més indispensable que mai, d'investir de front, les realitats hispàniques, i portar remei a les aspiracions més apressadores. Si, en el moment de perill, és necessària la implacable demostració de força, a la llarga aquestes demostracions, si no van acompanyades de satisfacció a l'opinió pública, només serveixen per irritar les inquietuds. Ha passat, en el nostre país, alguna cosa de llargues ressonàncies internes. El poder i

les institucions no ho han d'oblidar. Tornar als motllos inservibles de vint anys enrera, fóra una obcecació fatal. I fóra suïcida, repetir les deslleialtats al país. Cal un esperit eminentment renovador, en procediments, en idees, en homes, en solucions. El retorn al passat és la guerra civil en els esperits. La guerra civil en els esperits es transforma, naturalment, en revolta activa. I ja hem vist quines són les eixides inevitables de tota revolta en el nostre país i en aquest temps. Si hi ha obstacles tradicionals a l'assoliment d'un ordre sòlid, aquests obstacles han de cedir.

Perquè tots estem conformes que aquest Estat no pot anar. Damunt aquesta societat nostra, pastada pels segles, volem formar un Estat nou, estimulador, aprofitador i suscitador d'energies. Però hi ha elements que no van contra l'Estat vell per a construir-ne un de nou; van contra la mateixa essència de la societat, i pensen que derruïnt l'Estat, o cooperant a la seva caiguda, feriran de mort la societat. I hi ha d'altres elements, pescados en aigües brutes, als quals tampoc interessa la reforma de l'Estat, però esperen de qualsevol commoció una avinentesa de lluïment per a llur ambició personal. Per - així moltes persones que desitgen, sincerament, absolutament, la reforma de l'Estat, temen caure en situacions pitjors si aquesta reforma fos portada per la violència amb esperit de venjança i sectarisme, i amb la col·laboració activa d'aquells elements pertorbadors. Creuen, d'altra banda, que res sòlid no s'ha bastit mai damunt la violència. I pensen, d'acord amb la idealitat directiva

dels creadors i organitzadors del catalanisme polític, que cal confiar aquests canvis a un procés d'evolució que nosaltres podem, certament, impulsar amb el nostre esforç de cada dia. Estan persuadits, en fi, que, no existint una situació política que calgui considera-r insultant per a la dignitat humana i patriòtica, tot ús de la força^{fa} un excés o una contradicció amb el propi es-perit. Ens hauria sabut greu, durant la Dictadura de Primo, passar per acomodaticis; no ens sap greu, en la si-tuació actual, que només acceptem com a transistòria, no aparèixer com a revolucionaris.

DOCUMENT 67

LA VEU DE CATALUNYA26 desembre 1930Autor: Editorial

p. 5

EVOLUCIO I REVOLUCIO.

V

LA REFORMA DE L'ESTAT

El catalanisme ha estat la primera força organitzada, el primer corrent d'opinió pública, que ha plantejat, a Espanya, el problema de la reforma essencial de l'Estat. No una reforma de nom, de símbols, o de formes, sinó una reconstrucció a fons, en l'estructura interna de l'Estat i en la seva orientació transcendent. Quan, trenta anys enrera, els més eminents pensadors i publicistes espanyols resolien en pura elegia llur generosa protesta i llur patriòtic desfici, el catalanisme es presentava ja amb un programa concret. Llavors les esquerres no veien, encara, la transformació d'Espanya, sinó com un canvi d'emblema, acompanyats de la secularització dels cementiris. El catalanisme tenia llavors en contra, no sols les forces tradicionals, sinó també les forces aparentment revolucionàries que es resistien a comprendre una Espanya distinta de la desgraciada Espanya vuitcentista que elles mateixes, tant com les forces conservadores i reaccionàries, havien creat. Les noves promocions catalanes sorgien a la vida pública i a l'activitat del pensament amb l'ideal renovador. I les noves seleccions castellanes venien després amb la pro-

testa dels antecessors ja transformada en ideal conscient i estructurat; tampoc les satisfieia l'Estat present. I sobre aquesta insatisfacció mútua, que no era cosa de partit ni de tendència, ni batalla entre ... esquerres, sinó consciència profunda en tots de la necessitat d'una reforma orgànica, han pogut formar-se i fortificar-se aquets corrents d'empatia inter-hispànica, que han cristal·litzat en ... d'intel·lectuals, en intercanvis d'interés i sense els quals no haurien estat tampoc possibles els pactes de partits.

L'acostament nostre envers ells era fet considerant el nostre problema, central per a nosaltres, com el punt neuràlgic que denunciava els altres problemes hispànics. L'acostament llur envers nosaltres era fet inscrivint la qüestió catalana entre les problemes primordials de la reforma hispànica. L'any 1900 el moviment català i els elements renovadors espanyols es troben en punts de partida molts distants. Les línies que parteixen d'aquests dos punts van acostant-se, fins a tocar-se, entre 1927 i 1930. Aquests anys darrers hauria pogut establir-se una col·laboració fecunda. L'exacerbació partidista subsegüent a la caiguda de Primo va distreure, però, els uns i els altres de tota col·laboració "au dessus de la mêlée"; la denúncia de la monarquia y el plantejament de la qüestió prèvia republicana diferien "ad kalendas graecas" l'assaig de treball en comú.

I ara és potser el moment de dir que el "proyecto" que l'eminent filòsof Ortega i Gasset donava a conèixer pocs dies abans de la darrera revolta, és una idea que ha

via sorgit, ja fa temps, entre nosaltres. Molts dels elements que anaren a Madrid, l'any 1927, amb motiu de l'Exposició del Llibre Català, deuen recordar que existia un projecte semblant. Establerts els primers contactes concordants, sofrint uns i altres un règim que impedia tota política de partit i tota vida parlamentària, sentint-se ja fatal, si no imminent, la caiguda d'aquella Dictadura i endevinant qu~~e~~aquesta caiguda ens trobaria abocats al més greus problemes de la nova estructuració de l'Estat, era natural que les seleccions castellanes i catalanes es sentissin inclinades a celebrar un aplec on es concretarien les bases d'acord per a la remodelació d'Espanya. Es curiós de constatar que els més freds de llavors, i els menys estusiastes de tota col.laboració, són els més fervents i els més col.laboracionistes d'ara en el camp republicà. L'acostament es refermava l'endemà de la caiguda de Primo. Llavors, l'acord entre intel.lectuals castellans i catalans fou concebut, de bell antuvi, com la signatura d'un document comú, amb la visió comuna dels problemes hispànics que calia posar en primer rengle, i a la solució d'les quals cadascú, dins l'esfera de la pròpia acció i influència, havia de contribuir. Els signants havien d'ésser no sols intel.lectuals, sinó representatius autèntiques de totes les activitats col.lectives. Si per comptes d'un manifest al país, amb programa concret, hi hagué uns adtes de senzilla concòrdia sentimental, fou, justament, perquè es reproduïren les mateixes fredors. Després del banquet al Ritz, il.lustres elements reprenien el projecte d'assemblea o aplec. Però ja era massa tard.

En 1927-28, una assemblea així hauria aplegat tot-hom i hauria tingut una transcendència decisiva en l'orientació de l'opinió pública. A primeries de 1930, abans de la represa de la lluita entre els partits, encara hauria estat possible i útil. Però ja era massa tard pel juny; i cosa totalment impossible, en plena agitació revolucionària com la que vivim del setembre ençà. Per això no comprenem com el professor Ortega i Gasset, en qui admirem una intel·ligència lúcida i una alta passió de reforma hispànica, hagi llançat, ara, el "proyecto". Un any, tres anys enrera, era el moment propici que potser ja no tornarà. Ara els esdeveniments se'ns han avançat.

Ara els camps ja estan massa separats i les actituds personals ja són massa fixes. Pocs voldrien renunciar a un compromís de partit. Tothom sent, com abans, la necessitat imprescindible de la gran reforma. Però els uns la desitgen com un capgirament de tota la societat. Uns altres la condicionen a un canvi previ de forma de govern. Uns altres la creuen factible, per bè que lenta i àrdua, prescindint de les formes de govern.

Nosaltres creiem tan necessària aquesta reforma, que estem disposats a emprendre-la sigui el que sigui el règim imperant, llevat d'aquells règims incompatibles amb l'exercici de la ciutadania. El nostre Cambó ha delineat un programa. No és un programa teòric i maximalista. A aquestes altures, ja no podríem accontentar-nos amb l'expressió d'un desig o d'un somni, de realització més o menys llunyana. Es una llista de coses a realitzar imme-

diatament, urgentment. Es un programa de govern. Per -
això, és un programa mínim, modest i elàstic. Està aca--
rat a les possibilitats del moment. Tot home d'Estat pro-
cedeix així. Si el dia de demà augmentent les possibili-
tats, llavors ell pot eixamplar el seu programa. Dintre
una línia ascendent, ferma i segura, el seu programa de
govern és una adequació constant a les possibilitats de
cada instant. Però, al costat del programa de govern, pot
tenir, el polític, un programa de partit, d'actuació so-
bre l'opinió pública, que precipiti la preparació de les
oportunitats i possibilitats. Algú s'ha queixat que^{en} el
programa del Sr. Cambó manquí una declaració de princi-
pis. Deixant de banda que un programa de realitzacions
de govern no és tractat de dret públic, qui vulgui co-
neixer els principis de la política del senyor Cambó,
pot acudir als seus llibres, que no són talment escas-
sos ni talment introbables.

DOCUMENT 68

LA VEU DE CATALUNYA29 desembre 1930Autor: Editorial

p. 1

EVOLUCIO I REVOLUCIO

i VI

HORA DE CONSTRUIR.

Recapitulem. Les darreres commocions han palesat, entre altres coses, dos perills essencials: els que deriven de la indisciplina militar; els que representaria una revolta proletària de tipus i procediments sindicalistes i comunistes. La descomposició interna de l'exèrcit era natural després de vint-i-cinc anys de mals exemples, i el pitjor de tot el que va donar Primo de Rivera.

Hi ha arreu d'Europa una preparació comunista. A Espanya, l'obrer industrial, i l'obrer agrícola es radicalitzen. Estem plenament convençuts que cap moviment de dictadura proletària no pot triomfar a casa nostra. Estem persuadits també que aquests elements, dins el conjunt dels que senten la pruija revolucionària, estan en minoria. No deixem de pensar que els mateixos republicans han tingut interès especial a posar en lloc visible els elements burgesos, i, a l'ombra, els elements proletaris més exaltats. Però aquestes minories radicals són les que s'imposen damunt les majories moderades. Sobre tot si s'esdevé un estat de descomposició i de terror. El comunisme, n'estem segurs, no podria triomfar; però

els transtorns que produiria serien incalculables.

No s'aturen aquí els perills. Les formacions feixistes provenen sempre d'estats com el que ara està - atravesant Espanya. En aquests moments de desorientació, d'inquietud, d'indisciplina, d'incohèrència social bastaria el crit d'un energúmen intel·ligent i fort per a aglomerar la reacció burgesa. Tenim sort que la nostra situació general no és tan greu com la d'Itàlia després de la guerra, com la d'Alemanya o Àustria avui. Tenim - sort, també, que les classes conservadores i industrials i tots els elements d'esperit renovador, troben representants de tipus liberal i democràtic, adversaris del feixisme. Tenim sort de l'existència de sentiments autonomistes arrelats que s'oposarien a tota primària sentimentalitat unitarista. Tenim sort, sobretot, que tots - els intents de matisació feixista neixen amb una manifesta coloració troglodítica, antimoderna, incomprensiva i inorgànica.

Es hora de construir. Els fenòmens que patim són, en gran part, producte d'un histerisme col·lectiu. La situació del país és superior a la mitjana mundial. Som dels qui menys patim, a Europa, les conseqüències de la crisi general. Sembla que vulguem, per voluntat, col·locar-nos al nivell en què els altres es troben per fatalitat.

Però la tasca no és fàcil. Cal resoldre la qüestió militar. Cal oposar un fre a tota investida d'extremisme proletari. Cal evitar tota vel·leïtat feixista. I en

mig d'aquestes necessitats, ja suficients per a acaparar l'atenció ciutadana, cal posar-se a treballar. Per avançar la solució del nostre plet català; regularitzar les reformes socials; assegurar la prosperitat econòmica. I, prèviament, garantir-nos un sistema de govern que faci possible l'actuació reformadora i constructora. Han de celebrar-se, per tant, les eleccions, com més aviat millor; ha d'evitar-se tot pretext d'abstencionisme, permetent la lli^{re} presentació de tot corrent d'opinió, sigui el que sigui. Cal un Govern i cal un Parlament. I, per, a arribar-hi, convé que es desin d'un costat els obstacles tradicionals, i que, d'un altre costat, el moviment cap a la normalització no es vegi entrabancat o aturat per esclats revolucionaris.

DOCUMENT 69

LA VEU DE CATALUNYA8 gener 1931Autor: F. Cambó

p. 1

EL QUE HAN ESTAT ELS PARTITS ESPANYOLS

Tots aquells lectors meus que hagin parlat amb un estranger sobre política espanyola hauran observat, segurament, com m'ha passat a mi, que no hi ha manera d'entendre's sense posar-se abans d'acord sobre el significat real que tenen, a Espanya, la majoria de les paraules del tecnicisme polític. Aquí hem adoptat el tecnicisme europeu, però tots sabem, per exemple, que les paraules democràcia, llibertat, govern, sufragi, opinió i tantes d'altres, per bé que siguin definides pel Diccionari de l'Academia, poc més o menys com poden ésser definides a Anglaterra i a Alemanya, són, en realitat, coses totalment distintes: aquí ens hem avessat a aplicar la paraula a una realitat, sempre distinta i moltes vegades contrària a la seva definició gramatical.

Per això, en parlar de partits, no començaré pas definint-los, car tots estariem d'acord a donar al partit una definició europea i, tanmateix, tots sabem que la realitat de la majoria dels nostres partits -- i molt especialment els partits del govern -- no tenen res a veure amb allò que són els partits en les grans democràcies d'Europa i de Nord-Amèrica.

Prescindim, doncs, de definicions i examinem allò que han estat els partits a Espanya d'ençà de la instauració del règim constitucional.

Tot seguit, per poc que aprofundim en la realitat, veurem que el segle XX, pel que es refereix als partits polítics espanyols, ha significat, fins a cert punt, un retrocés considerable en relació amb el segle XIX.

En aquest darrer segle es féu palesa, des del primer moment, la divisió entre dretes i esquerres; la dreta recolzava damunt la legalitat, damunt l'Església i damunt la tradició regionalista espanyola. L'esquerra recolzava damunt els principis de la Revolució francesa ... atenuats en arribar aquí, car també s'havien atenuat a França.

Les dues tendències agruparen grans masses de ciutadans. Foren tan grans, aquestes masses, que tret del proletariat agrícola i de l'incipient proletariat industrial (que no s'interessaven gairebé gens en la cosa pública), la burgesia, tant l'agrícola i la industrial com la comercial; l'aristocràcia i el minúscul món intel·lectual gairebé en totalitat, prengueren partit per l'un o l'altre dels dos bàndols. I foren en gran nombre els que no varen limitar a portar a llur partit la vaga simpatia amb què avui s'han d'accontentar els partits espanyols més puixants; molts foren els que hi aportaren llur fortuna i llur vida.

Dissortadament, donat el nostre temperament passional i la nostra intransigència, la lluita entre els dos

grans partits -- entre els partits més vivents i efectius que hagi tingut Espanya -- es va resoldre, per tres vegades, en el terreny de les armes y en lloc de contribuir al progrés d'Espanya la feren anar a la rerassaga de tots els pobles d'Europa amb els quals, tot i la nostra decadència, encara podíem tractar-nos en un peu d'igualtat durant el segle XVIII.

En molts millers de llars espanyoles hom conserva encara amb tradicional veneració els retrats dels pretents al tron de la branca masculina i els de llurs més famosos cabdills, tant d'aquells que defensaven la causa amb l'espasa, com dels que la defensaven amb la paraula i amb la ploma.

I en tantes altres llars hom conserva també els retrats dels herois més prestigiosos de la causa liberal: Espartero i Prim.

I les famílies en el si de les quals es conserven aquells retrats, mai no reberen res ni del partit, ni dels seus homes. No; si contrari, ells donaren molt al partit, quan no li donaren tot. En moltes d'aquestes famílies que avui viuen modestament perquè llurs avantpassats ho donaren tot "per la causa", he vist com encara es conserva viu el culte per l'ideal i pels homes que foren causa de llur ruïna.

En canvi, ¿ en aquestes llars es conserva el retrat de Cànovas, molt més proper a nosaltres, i que tant va donar als seus correligionaris, sense rebre d'aquest altra cosa que ingratitude i oblit?

Més tard, a l'època revolucionària, hi hagué una altra vegada un partit, el partit federal de Pi i Margall, l'únic partit republicà que tingué masses populars. També per "la federal" hi hagué entusiasmes i sacrificis. I això fou tant més extraordinari per tal com més del noranta per cent dels federals no sabien què cosa era "la federal"... i la confonien amb una mixtura de grosser anticlericalisme i de vaga repartidora. A Catalunya, on els federals sabien què cosa era "la federal" els millors se varen separar de Pi ... per considerar-lo poc federal.

. . .

En venir la Restauració, es va formar un partit al voltant de Cànovas, que comptava amb l' adhesió gairebé total de dues de les grans forces conservadores espanyoles, l'aristocràcia i la milícia, i amb la simpatia d'una part de la clerecia i d'una altra part de la burgesia; d'aquella, per causa del fracàs de la darrera guerra civil, i d'aquesta perquè Cànovas i la seva obra, la Restauració, representaven l'ordre i la pau, després de molts d'anys de pertorbació i de confusió.

En l'adhesió a Cànovas, però, ja no hi havia un ideal un romanticisme: hi havia només un interès. Els que ajudaven a Cànovas pensaven en allò que Cànovas els donava o els mantenia, però ja no es sentien amb cap impuls per a fer el més mínim sacrifici per Cànovas.

Durant, els primers anys de la Restauració, el partit conservador fou Cànovas en persona. Com que no hi havia sufragi universal hi com que comptava amb els grans

terratinents -- que eren els grans electors -- les eleccions el preocupaven molt poc. De la classe mitjana, que seguia essent liberal, del proletariat (de les masses del qual sols alguns nuclis avantatjadissims tenien noció de ciutadania), com que tenien escassa força electoral, Cànovas no se'n preocupava gaire. Temps venturosos aquells, en què, amb poca gent (comptant amb la fidelitat de l'Exèrcit) i amb poc esforç es governava el país... i Cànovas va poder governar mentre consagrava llargues hores a l'estudi i no poques a la vida de societat.

Si els meus lectors em permeten una lleugera digressió, diré que durant els deu primers anys de la Restauració, Cànovas, va realitzar una tasca admirable: va disciplinar l'Exèrcit; va apaigavar les lluites interiors; va atraure a la normalitat constitucional, si no grans masses (Cànovas sentia el menyspreu a les masses), si bon nombre d'homes qualificats que n'estaven fora; va saber salvar hàbilment la crisi de les illes Carolines, va saber triar els homes que realitzaren l'obra -- en la qual ell era perfectament llec -- de normalitzar la hisenda, i a la mort del rei Alfons XIII féu el gest -- que més el defineix com a home d'Estat: va saber deixar el poder perquè l'ocupés el partit liberal.

Hauria pogut fer molt més, en l'ordre cultural i econòmic, però els seu radical pessimisme sobre Espanya i els espanyols li va llevar tota mena d'estímul per a l'obra de l'engrandiment d'un país en l'esdevenidor del qual no tenia gens de fe.

Aquí he de recordar que la meva infantesa va trans

correr en un ambient d'admiració per Cànovas; el meu pare i la gent que venia a casa eren tots uns fervorosos canovistes. Això explica que jo així hagi llegit tots els discursos de Cànovas i tots els seus llibres i totes les seves conferències a l'Acadèmia i a l'Ateneu.

Durant el Parlament llarg, però, Cànovas va cometre un gran pecat que fou la causa de tota la corrupció de la vida pública espanyola que vingué després; va consentir que tot d'una i sense cap preparació s'implantés a Espanya el sufragi universal.

Tant Sagasta com Cànovas sabien que a Espanya no hi havia cultura ni ciutadania per a implantar totalment i de sobte el sufragi universal.

En proposar la reforma, Sagasta, (que ja la donava per fracassada) no era mogut per altre interès que el de subministrar un pretext, perquè donessin el salt, als republicans que s'estaven morint de ganes d'entrar a la monarquia; Cànovas, que sabia el que havia de passar, no va voler afrontar la impopularitat d'exigir que les reformes es fessin per etapes i va creure molt més còmodes preparar-se per al total falsejament del sufragi -- car sabia que en aquesta empresa comptaria amb el concurs de Sagasta i dels republicans convertits -- que no pas pendre's la molèstia de passar deu, quinze o vint anys realitzant l'educació cívica del país i estenent el sufragi per etapes fins que arribés a ésser universal de veres i no el trist i desmoralitzador espectacle que d'aleshores ençà hem presenciats.

I des de que es va inaugurar, en la llei, el sufragi universal a Espanya, va desaparèixer tot ideal i tot romanticisme en els partits governamentals, els quals esdevingueren, com dic en la frase que vitupera el compte de Bugallal, "planta parasitària que vivia de la saba i a costa del neuliment del govern".

Amb la instauració prematura i insincera del sufragi universal, tingué realitat aquell famós programa de Santiago Russinyol: construir un pont per a construir m més tard un riu.

Hom va otorgar a tothom el dret a votar, però com que hi havia pocs ciutadans preparats per a exercitar-lo -- i encara aquests pocs figuraven, en llur majoria, en partits adversos al règim monàrquic -- va organitzar-se, sistemàticament, la falsificació del sufragi, amb la creació del caciquisme: a cada província, amb sucursals i agències en viles i pobles, es situava un contractista de l'opinió pública rudimentària o inexistent; aquests contractista aportaria els vots que no donarien els ciutadans rebels; ell asseguraria el triomf dels candidats que el govern li manaria. En canvi, el contractista de l'opinió, en la seva respectiva demarcació, seria el representant del govern, de tot el govern: els magistrats i jutges estarien a les seves ordres, i ell seria, en realitat qui administraria justícia; tindria a les seues ordres el delegat d'hisenda i els advocats de l'Estat, i ell seria qui desidiria sobre pagaments d'impostos i sobre totes llurs incidències; a les seves ordres estarien el governador i els alcaldes i ja que no els

bisbes i els rectors, hi estaria un bon nombre de canonges que a la seva recomanació deuriem llur nomenament.

I així varem organitzar-se els partits conservador i liberal; el primer va trobar, en la persona de Romero Rubledo, l'home fet exprés i que fou, per a Cànovas, el contractista general de l'opinió espanyola. El segon, en perpetu reialme de trepes, solament recobrava la unitat en pujar al poder i amb el principal objecte de repartir-se el favor ministerial. Cal renonèixer, tot amb tot, que per raó de la seva pròpia fleblesa va cirar més de recrutar adeptes, entre la classe mitjana, que no pas el partit conservador.

I amb aquesta organització, perfectament concertada entre els dos partits de torn... i completada amb el present d'unes quantes actes, molt poques, a carlins i a republicans complaents, hom va viure a Espanya durant més de vint anys. ¿ Quins progressos podia fer la ciutadania espanyola amb aquest règim... que no vull qualifi-car per a no causar una nova molèstia al senyor Compte de Bugallal ?

Dintre del partit conservador hi havia un nucli que no va poder resignar-se al règim de corrupció a què el tenia sotmès el senyor Cànovas, i un bon dia, el senyor Francisco Silvela va pronunciar un discurs famós que va produir la seva separació de Cànovas, acompanyat de Dato, Villaverde, Besada i de tot el més selecte i florit del partit conservador.

Cànovas desaparagué i Silvela fou el cabdill del

partit conservador... Silvela va fracassar en la seva dèria de voler crear un partit a la moderna, que no fos "planta parasitària que visqués de la saba i a costa del neuliment del govern."

Després fou Maura qui, amb més fe i més coratge - que Silvela, va intentar desvetllar la ciutadania espanyola. Assolí, per primera vegada, que grans masses d'opinió i que la flor i nata del jovent espanyol es sumés amb entusiasme d'apòstol, a un partit de govern. Va poder fer unes eleccions tan sinceres ... com ho consentia l'anèmia de la ciutadania espanyola; és a dir, respectà la voluntat popular onsevulla que es manifestà; assolí que aquesta sorgís en alguns llocs on no havia existit mai; però allà on no va trobar ciutadans va haver de resignar-se al concurs de cacics. I en això no hi ha censura de cap mena, car la missió d'un polític, és governar homes i no pas fer miracles, guarint tolits i ressuscitant morts.

El partit conservador, però, no va conservar molt de temps l'esperit que li havia infós Maura, i aquest se'n va separar ... o el partit conservador es va separar d'ell; aquesta no és una avinentesa escaient per a explicar les causes d'un esdeveniment tan greu i transcendent.

La veritat és que, després de l'acabdillament de Maura, el partit conservador no pogué ésser el que fou amb Maura ni pogué tornar a ésser el que fou amb Cànovas ... perquè li mancava Cànovas, perquè havien sorgit nous factors dintre de la política espanyola i perquè l'esperit de ciutadania, àdhuc contra la voluntat i la pressió dels governs, anava creant alguns oasis en el desvetllar

de l'opinió gosava resistir les coaccions del caciquisme governamental.

A Barcelona primer i més tard a Catalunya entera, les grans masses havien après a votar i a fer respectar llurs vots; sempre serà un dels orgulls de la meua vida pública l'esforç, no petit, amb què vaig contribuir a què el sufragi universal fos una veritat a Catalunya. A Madrid, Pablo Iglesias organitzava, a l'ensem, amb paciència i teacitat, una obra semblant; en les grans capitals espanyoles i en alguns nuclis de Llevant i de Castella la voluntat dels electors podia més que l'encasellat ministerial, i, contaminats per aquesta santa rebel·dia ciutadana, els cacics ja no acceptaven els candidats "cuners" i gosaven imposar prestigis socials de llur respectiva demarcació.

Sense ideals, sense entusiasmes, amb dificultats per a recaptar una majoria, reduïts, a l'usdefruit, cada dia més precari i menys profitós, del poder, els partits governamentals passaren a ésser els "artificis" de què ens parla el senyor Sánchez Guerra... que coneix el "paño".

. . .

Fets recents proven que són artificioses aquestes organitzacions que el compte de Bugallal qualifica, no sé si seriosament o en broma de "grans partits".

Fa poques setmanes, en moltes ciutats i pobles d'Espanya sorgiren moviments revolucionaris directament encaminats a enderrocar el règim polític i social que els

"grans partits" tenen per missió principal defensar.

¿Qui va adonar-se, aquells dies, de l'existència dels "grans partits"? Quin concurs prestaren a les autoritats? ... Unes targes i uns quants telegrams de felicitació al govern... quan aquest hagué dominat ja les explosions revolucionàries.

. . .

Això és el que han estat i el que el senyor Bugallal vol que continuïn essent els partits governamentals espanyols.

En un article pròxim explicaré allò que, al meu entendre, haurien d'ésser.

F. CAMBO

DOCUMENT 70

LA VEU DE CATALUNYA9 gener 1931Autor: F. Cambó

p. 1

COL·HAN D'ESSER AVUI ELS PARTITS POLITICS

Quan el senyor Silvela no va poder "suportar" la desmoralització política en què havia caigut el partit conservador, precisament per haver-se organitzat per a la tasca de falsejar el sufragi universal, el fundador del partit que avui presideix el Comte de Bugallal va pronunciar, el dia 24 de gener de 1894, un famós discurs en el qual, després de lamentar-se que Cànovas no hagués reorganitzat el partit, expressava el seu pensament sobre l'esmentada reorganització, en els termes següents:

"I per què succeeix això? ¿Quina cosa destorba la realització d'aquesta reorganització? ¿Quina cosa destorba que aquesta obra es completi i es dugui a terme obra tan indispensable per a la vida del sistema parlamentari per a la vida de la monarquia, per a la vida de la pàtria? Es, senyors, que els partits no es reorganitzen si no hi ha una idea moral que presideixi llur reorganització; és que la vida col·lectiva no és possible sense un ideal, sense un pensament, sense un programa complet. (Bravo, bravo.)

Doneu-li aquest programa i el partit conservador es reorganitzarà ràpidament, car els partits són com els man

dataris dels interessos socials per a realitzar les necessitats de la pàtria, i quan el mandatari no inspira confiança a aquells els nogeois dels quals ha de regir, neix la desconfiança, neix el dubte, s'interrop la comunicació i la força i el partit es desacredita i s'afebleix i mor, mancat de la saba que constantment ha de recollir dels interessos socials que està cridat a representar i a realitzar. (Grans aplaudiments.)

Perquè els mers organismes artificials que hom anomena partits són instruments que no valen ni signifiquen res si no és per les forces socials i permanents que encarnen i representen. (Molt bé)".

En les paraules transcrites queda admirablement expressada allò que un partit no ha d'ésser i hom ja hi assenyala, en part, allò que un partit ha de tenir per a merèixer aquest nom: " Un ideal, un pesnament i un programa."

I abans d'acabar el seu discurs va concretar allò que els seus amics estaven disposats a fer: "Oferrir al país el sacrifici de la nostra tranquil.litat, de les nostres conveniències, de les nostres comoditats, dels nostres cabals, de la nostra activitat i de les nostres vides."

¿Qui pot haver-hi que pugui afirmar que algun dels partits governamentals espanyols, després de l'experiència de Maura, hagi assolit alguna semblança amb el partit conservador tal com el concebia Silvela i que hagi servit al país com Silvela oferia que anaven a servir-lo

els seus amics ?

No ; per a veure el que ha d'ésser un partit governamental que respongui a les terribles realitats que avui pesen damunt els governs, no podem trobar a Espanya cap exemple comparable als que d'altres països ens ofereixen en abundor.

L'Espanya dels nostres dies, tret de l'intent del senyor Maura, -- que es va frustar abans d'arribar al seu ple desplegament -- no pot oferir sinó alguns exemples incomplets, per referir-se a partits que no han sofert la prova del poder i que han tingut un camp d'acció limitat. Seria injust de deixar d'esmentar el partit socialista; seria encara més injust d'ometre l'exemple d'alguns partits catalans -- i incloc entre ells el partit radical -- que durant molts anys tingueren totes les característiques dels grans partits europeus: un programa acatat per tots; càbdlletges, personals o oligàrgics, reconegut's per tots; nuclis militants nombrosos i disposats a tot esforç i a tot sacrifici; masses que anaven als comicis com si es tractés de complir un rite sagrat i uns centres polítics on l'escoia era al costat de la secretaria i on les conferències culturals alternaven amb els actes de propaganda.

I, en definitiva, els partits de les grans democràcies europees no han estat, ni són altra cosa -- dintre un marc més gran, amb una organització més completa, amb un personal més nombrós i selecte, amb recursos pecuniaris immensament superiors... i amb un esperit de sacrifici, en les masses, menys explosiu, però més constant i

eficac -- que allò que foren i que tornen a ésser alguns dels partits catalans.

. . .

Un partit polític que no tingui per aspiració su-prema assolir el govern a fi de realitzar, des del poder, el seu programa fins allà on sigui possible, per a apro-parse a un ideal -- al qual ideal és possible que mai n no arribi, però que, com l'estrella polar dels navegants, ha d'ésser sempre la seva orientació i el seu guia --, aquest partit és, en el camp de la política, una degene-ració i una pertorbació.

El moment d'assolir el poder és, per a un partit, quelcom de semblant al fet de la maternitat per a la dona : un moment de glòria i plenitud, però també un mo-ment de dolor i de perill.

Ha estat en el poder on sovint s'han entumit... i on algunes vegades s'han corromput els partits polítics.

Hom oblida sovint que, si existeix l'Església trion-fant, en la qual els benaventurats gaudeixen plàcidament de la ventura eterna, en política cal estar sempre en -- període militant : que cal lluitar en l'oposició, reclu- tant adeptes i cabals i defensant el programa i els in- teressos del partit; però que cal lluitar amb més febre encara en arribar al poder, defensant amb la paraula i amb la ploma, en discursos i conferències, en llibres, periòdics i fascicles, la política del govern, atacada, difamada i deformada pels partits de l'oposició. I no s'ha de limitar aquesta lluita i aquesta propaganda a

la capital o algunes grans ciutats, sinó que cal fer-la arribar a tots els indrets del país.

Només així poden sostenir-se els governs de partit en una democràcia. Això és el que fan, al poder i a l'oposició, els grans partits anglesos. Això és el que vénen fent, de fa més de mig segle, el partit catòlic alemany i el partit catòlic belga; els socialistes alemanys, els socialistes francesos i els socialistes belgues.

Així, i així solament s'explica que un partit hagi pogut governar durant uns quants lustres, amb un règim de sufragi irreprotxable i en el qual el fet d'ocupar el poder era més aviat una nosa que un avantatge.

Parlem francament: mai, a Espanya, un govern no s'ha sentit confortat amb l'ajut del seu partit. Ha pogut comptar, al Parlament, amb els vots dels ministerials i àdhuc amb llur cridòria per a contrarestar la que podien fer les oposicions; però, fora del Parlament, a la capital, a les províncies i als pobles, on arriba a raig fet la campanya difamatòria contra el govern o bé on, simplement, els ciutadans senten la decepció de no veure totalment satisfetes les il·lusions en què havien somniat per a quan els de llur partit ocupessin el poder, mai cap govern espanyol no ha rebut l'encoratjament de la propaganda dels seus partidaris, i aquests mai no han contestat els sises de l'oposició ni han reconfortat l'esperit de llurs adeptes.

El governant, a Espanya, no té altra notícia del seu partit que les peticions insaciabls dels seus afiliats i les protestes i amenaces que aquests formulen

quan no són atesos. Mentre a Espanya sumaven molt més i les sones termes que les poblades de ciutadania, la preferència atorgada a la satisfacció dels apetits de llurs partidaris, amb natural postergació de la gelosa cura dels interessos públics, feia encara possible de mantenir l'artificialisme dels "grans partits" de què ens parla, amb un record eternit i amb ones llusissors d'esperança, el senyor comte Bugallal.

Però a mesura que l'opinió es desvetlla -- i a Espanya es va desvetllant -- cal donar per definitivament acabat el període dels partits amb aspiració constant a les beatituds de l'estat triomfant i cal organitzar-los amb l'esperit a base d'homes disposats a romandre tota la vida, per temperament, per convicció, per amor a llur país i per consciència de llur deure, en estat perenne de política militant.

. . .

Avui, a Espanya, només un il·lús pot desconèixer que els antics partits de govern són pures artificiositats que cal dissoldre o transformar radicalment. En dir això no tinc inconvenient a afirmar que dintre d'aquests partits o en els voltants hi ha, avui per avui, els homes més útils per a exercir una funció de govern. Perquè rendissin plena eficàcia, s'hi hauria prou amb infondre'ls un nou esperit, donar-los una nova fe i comunicar-los el convenciment que hi ha un passat que ha mort per sempre i que la política i especialment el govern són coses molt distintes del que eren fa alguns anys. I tinc i tot la convicció que són molt nombrosos els homes que avui estan adscrits als vells partits governamentals més per

rutina que per adhesió sincera i que estan desitjant adalorats la substitució o la transformació de llur respectiu partit.

Avui la política i el Govern han perdut molt en comoditat, però han guanyat molt en interès i en eficàcia. La política és un dels esports que exigeix un major esforç i un més constant entrenament. Ja no és una professió per a desenícinats i presumptuosos que es ficaven a la política com qui ingressa en un casino i l'aspiració suprema dels quals era assolir un títol de Castella o - una senaduria vitalícia; la política és una professió - per a homes d'acció i per a homes de pensament en estat de nodriment constant.

Als círcols polítics sobren els salons amb seients confortables per a posar-hi llargues hores contant xafarderies. Avui, un círcol polític és una secretaria, una biblioteca, uns arxius i una sala de conferències.

I no cal pas témer que minvés el reclutament en els partits en demanar un major esforç als militants. La humanitat viu moments d'heroisme i els que més valen de les noves generacions senten la mística de l'esforç i de l'aventura. Aquests mateixos que es plauen en els esports arriscats i que troben el major plaer en el risc i en l'esforç i àdhuc en el dolor, contribuïren a nodrir les filles dels partits que, ultra aquells esperons, els oferirien la satisfacció que procura el servei d'un ideal i l'esperit de disciplina.

La nova política espanyola no haurà de radicar solament a Madrid, ni predominantment a Madrid: caldrà fer-

la a tot arreu. Té raó Ortega i Gasset quan diu que la província "vol ésser més". No oblidem que si Primo de Rivera pogué durar sis anys i escaig es va deure, principalment, aquè no va tenir l'obsessió madrilenya, sinó que, pel contrari, va tenir cura -- amb encert o amb error -- però amb atenció constant, de la seva acció política a les províncies.

. . .

Ni per ara ni per molt de temps, no cal pensar en què un partit assoleixi a Espanya prou força per a governar per ell sol. No trobem governs homogenis, tret d'Anglaterra (i encara molt relativament), més que en els països de Dictadura, la qual, en suprimir l'oposició, ateny, no pas la majoria, sinó la unanimitat. Jo no sé si apareixerà un dia a Espanya un home o un grup d'hommes que arrosegui al seu darrera una força d'opinió tan gran que pugui governar amb el concurs exclusiu dels seus adeptes. Allò que considero totalment inadmissible és que hom pugui somniar no solament en contenir els avenços indubtables de la ciutadania, sinó en donar un pas cap enrera, amb el propòsit de crear així una majoria homogènia, basada sobre el falsejament del sufragi universal. Res no es podia fer que tingués tal quantitat de virus revolucionaris com un intent d'aquesta mena.

En matèria de sufragi, un cop hàgim assolit que la gran majoria dels que avui tenen dret electoral hagin arribat a exercir-lo, caldrà pensar en nous avenços del sufragi per a estendre la seva universalitat: somniar en

un retrocés és somniar en què puguin remuntar a llurs fonts les aigües del riu.

Crec que ens haurem d'acontentar amb governs integrats per elements afins i que puguin assolir, amb el concurs de diversos partits o grups, majories parlamentàries per a realitzar un programa concret de govern. No desconec pas els inconvenients d'aquest sistema: cal reconèixer, tot amb tot, que amb ell la política francesa té, per a tot allò que són interessos vitals del país un admirable esperit de continuïtat, i que el Parlament francès, per la flexibilitat que li dóna la multiplicitat dels seus components, consumeix la seva vida legal, la qual cosa solament esdevingué a Espanya una vegada, tot i tenint Parlaments amb majories homogènies.

No vull deixar de consignar que el perill que un partit es converteixi en "planta parasitària" que viu de la saba i a costa del neuliment del govern" és molt més gran amb un govern homogeni, ajudat per un sol partit, que no pas amb un govern que necessiti l'ajut de diversos partits. En el primer cas l'esforç del cap o dels caps, per a impedir que el partit segueixi la pendent del menor esforç, haurà d'ésser d'una energia suprema.

No cal oblidar tampoc que avui apareixen a Espanya, com pertot agrupament d'interessos que desitgen participar en la vida pública i que, si estan disposats a apropiarse i àdhuc a col.laborar amb els partits que consideren més afins, no estaran disposats a sumar-s'hi.

En resum, i per a acabar:

Estic conforme en què un règim democràtic exigeix l'existència dels partits polítics.

Estic conforme en què és de desitjar que els partits siguin com més forts millor, però amb la condició que la força els vingui de llur programa, de llur activitat, de llur prestigi, sense que mai no l'assoleixin a costa de la corrupció del sufragi i de la postergació dels interessos públics als d'un partit i dels seus membres.

Crec indispensable que els partits s'organitzin amb el caràcter indefinit de "militants", que llurs adherits estiguin disposats a aportar-hi llur esforç personal i llur cotització pecuniària, no solament durant els períodes d'oposició, sinó igualment durant els de govern.

Admeto la possibilitat, -no immediata, de governs homogenis, però cònsidero molt més probable que durant molt de temps ens haurem d'acontentar amb governs que cerquin llurs majories en el concurs de diversos partits i en el de les forces socials afins que no vulguin definir-se com a partit polític ni confondre's amb els existents.

I és impossible que això duri fora dels països de règim dictatorial, mentre no aparegui la nova fórmula política, que tothom cerca i que ningú no troba, que permeti que una nova estructura i una distinta organització dels poders estatals els permeti atendre, amb la rapidesa que avui és condició indispensable d'eficàcia, les realitats actuals, que són deu, i vint, i cent vegades

més copioses i aclaparadores que les que havia d'atendre
un govern d'ara fa cinquanta anys.

F. CAMBO

DOCUMENT 71

LA VEU DE CATALUNYA31 gener 1931Autor: Editorial

p. 1

MONARQUIA ? REPUBLICA ? CONSTITUCIO

Dos sectors republicans del catalanisme -- Acció Catalana i Acció Republicana -- acaben de realitzar un acte supremament, exclusivament oportunista. No els el retreiem pas per a combatre'l. Els demanarem només que no ens insultin quan creguin endevinar orígens oportunistes en actituds nostres inspirades en el bé de la terra, així com nosaltres l'entenem.

Aquests sectors cregueren, després de la caiguda de Primo, en l'adveniment de la República. Hi cregueren sincerament, no és així? I cregueren, per tant, quan, a canvi de promences per a Catalunya, s'aliaren als altres republicans hispànics, que feien un acte polític transcendental i hàbil. Sobretot hàbil i remunerador. Entorn del pacte de San Sebastián, abans, en i després del pacte, desplegaron una intensa propaganda furiosament republicana. Catalanisme i República foren presents com a lemes consubstancials. Hi ha tants testimonis d'això com de discursos pronunciats i d'articles escrits en els nostres confreres.

Prescindint de teories i desigs, de cara a les dures realitats, nosaltres no creiem en l'adveniment republicà. Prenent peu del Pacte argumentàrem, explicàrem, desplegàrem el nostre punt de vista. Ni podia, ara, venir la República, ni República i Catalunya eren consubstancials; Catalunya, als nostres ulls, estava per damunt dels règims, i, dins qualsevol règim, lluitaríem per ella. Per causa d'aquestes conviccions érem considerats com uns homes sense fe i de patriotisme escàs.

D'ençà que, per la primavera última, els sectors catalanistes s'anaren definint, fins a l'assaig revolucionari de desembre, tota la polèmica girà entorn d'aquest punt central. Mentre la prova estava per fer, la nostra opinió resultava, naturalment, discutible. Si la prova reeixia, evidentment, ens havíem equívocat; no havíem vist bé els elements de la realitat i ens caldria pendre a coll les conseqüències de la nostra visió, incompleta o falsa. Teníem raó si la prova fracassava. Ara bé: la prova fracassà, i tots els arguments llançats, com a dardells, contra nosaltres, queien per la base. Mancant els arguments, hom s'esmerçà a al·legar, per no respondre, àdhuc caient en calúnnia, que teníem un tracte de favor; i hom arribà, en instants de major depressió nerviosa, a insinuar l'amenaça.

No som, és clar, prou ingenus per a demanar als que s'havíem equívocat que ens donin públicament la raó. Ens

basta la raó que ens donen les realitats. Adhuc comprem un cert nerviosisme contra nosaltres per haver tingut massa raó. Però, de fet, el fracàs ha aparegut tan evident, fins als més obcecats, que la tònica dels escrits i el caire de les actituds ha experimentat una visible i ràpida modificació; podríem, sense exagerar el fenomen, parlar de virada. La modificació només afecta els principis; quant a les persones, continua la virulència. Ahir mateix els nostres líders eren amenaçats, a base de suposicions calumnioses i de no sabem quines responsabilitats, perquè el senyor Ventosa ha parlat a amb el ministre senyor Matos.

Qui llegeix, però, en els altres aspectes, "La Publicitat", "La Nau", ó el "Mirador" d'ara, no els condemnarà. Hi manca l'energumen de la divisió d'ahir, que pren avui l'aire d'un conciliador, devot de la més alta harmonia patriòtica. Hom s'avesa a parlar molt menys de república. Hom acentua el catalanisme. Hom torna a proclamar la necessitat de les concòrdies internes. Hom parla d'estructures de grans partits, ben diferenciats i ben catalans. Hom espanya que no reeixissin els intents adreçats a una nova obtenció de l'organisme unificador de Catalunya. I, concretament, hom pren la iniciativa d'exposar "als elements afins a la democràcia espanyola... els aspectes diferencials" que els problemes polítics "presenten desde el punt de vista català" i "la necessitat d'assenyalar... les fórmules concretes

que... assegurin ... l'assoliment de l'aspiració del - nostre poble". Rovira i Virgili explica tot aixó. Es tracta de donar "una actualitat permanent a les reivindicacions autonomistes del nostre poble". "Cap altra - qüestió, per important i per dramàtica que sigui, no - pot esborrar la nostra qüestió del camp de la realitat ni del cor dels catalans.". "Tot ens porta a situar la qüestió catalana en el lloc central!". La qüestió de les formes de govern no arriba a l'alçada de la qüestió nacional.". "No podem permetre que per interessos de dreta o per embranzides d'esquerra la qüestió de Catalunya passi a segon terme.". Molt bé, senyor Rovira, molt bé. Trobareu fàcilment els equivalents exactes d'aquestes fórmules en els nostres articles de mig any enrera. Ara només caldrà que els fets s'ajustin a les paraules. I que no siguem coberts d'improperis per haver dit abans el que ara dieu vós.

La vinent propaganda ja no serà feta, donc, a base de la república imminent, per bé que sigui igual, és clar, la violència contra nosaltres. Fracassat l'intent revolucionari, sembla que puguin tenir èxit les fórmules constitucionals i constituents i sembla àdhuc que puguin governar aviat els qui les propugnen, o llurs - amics. Es, doncs, hora d'aprofitar aquesta avinentesa. ¿No "es lluita per donar al conjunt ibèric una estructura estatal, ampla i moderna"? Doncs "la formulació de les reivindicacions catalanes apareix en el primer pla". "No es parla de reformes constitucionals ? No hi ha qui

demana Corts Constituents? I bé: en els problemes de caràcter constituent i constitucional ocupa un lloc - principalíssim el problema de Catalunya." L'actitud - és claríssima. Mai no s'havia fet una defensa tan convincent del més pur oportunisme. ¿ No havia de venir la República? Doncs mostrem-nos, si no els més ardits, els més fervorosos republicans. ¿ No s'acosten els - constitucionals i constituents? Sota aquest signe serà lliurada la pròxima batalla. La prudència i l'adaptació fan via.

Diem tot aixó, de bona fe, sense altra ironia que la que comporta la simple exposició d'aquests canvis venturosos. Sense fernes la més petita il.lusió de rebre un tracte equivalent, de bon grat felicitem els dirigents d'Acció Catalana i d'Acció Republicana, S'han p passat prop d'un any -- aquest absurd 1930, inútil per a Catalunya -- perdent el temps i fent-nos-el perdre. A veure si 1931, amb la superació dels personalismes, ens portarà les grans col.laboracions generoses per les idealitats comunes. Perquè si hi ha reconstitucions, no cal dir amb quin plaer rabiós en serem d'oportunistes.

Compte, però, a crear noves qüestions previes. Ja n n'hi ha prou.

DOCUMENT 72

LA VEU DE CATALUNYA15 febrer 1931Autor: F. Cambó

p. 1

EL MOMENT ACTUAL

Espanya, no des d'ahir, sinó de fa alguns mesos, dóna la sensació als ciutadans, però encara més als es-
trangers, de trobar-se en una situació pre-revolucio-
nària.

Tots eles elements de dissolució política i social actuen amb desfermada activitat; i molts d'ells, perquè no viuen altre món ni respiren altre ambien, que el que ells mateixos es formen, creuen de bona fe que la seva hora és arribada.

El Govern del general Berenguer, compost d'homes bons i encara, alguns, dotats d'intel.ligència excelsa, fa molt temps que ha anat donant, cada vegada més accentuadament, la sensació que no era ell qui preveia i dirigia els esdeveniments, sinó que n'era una simple jo-
guina..., d'ells i dels homes que els provocaven o admi-
nistraven. Com que mancava al Govern una orientació, no en dotava al país, que, en sa immensa majoria, no desit-
ja altra cosa que sentir-se orientat i dirigit.

I l'aristocràcia i l'alta burgesia donen ara, a tot arreu, però especialment a Madrid, el trist espectacle que ha donat a tots els països a la vigilia d'ésser ex-
poliades i extirpades.

A Rússia, l'any 1917, quan ja s'havien tancat els cabarets i els restaurants de nit, l'aristocràcia i l'alta burgesia es reunien clandestinament al Restaurant de l'Estació Central, i hi passaven tota la nit bevent i ballant. Un dia es veieren sorpresos per les primeres descàrregues del Cop d'Estat bolxevista que acabava per sempre amb l'aristocràcia i la burgesia russa.

. . .

El moviment pre-revolucionari espanyol és molt més superficial que, profund. Ofereix una intensitat molt menor de la que caldria preveure com a corol·lari d'una dictadura de més de sis anys.

Tota la seva força radica en les febleses i absències del Govern i en les inconsciències i covardies d'els elements anti-revolucionaris .

I no es que jo cregui que el govern que necessita Espanya, per a salvar la crisi actual, hagi d'ésser un govern de força, un govern forèstec que pretengui imposar-se per la violència. No res d'això !

Quan l'esperit revolucionari es tradueix en acte revolucionari qualsevol govern de dreta o d'esquerra, conservador o socialista, o bolxevista, es defensa amb la força i per la força.

Però a Espanya no es tracta de res d'això; la immensa immensíssima majoria del país ni vol revolució, ni vol dictadura, ni vol que tornem al vell règim.

Vol, simplement sentir-se governada com ho són els ciutadans francesos, anglesos, escandinaus i belgues; per una democràcia de veritat, que no s'espanti davantl' enunciat de cap reforma, però que les examini amb tota cura abans d'acceptar-les; que no toleri coaccions ni violències de ningú, ni de les masses obreres, ni de les coalicions plutocràtiques; un govern en el qual els interessos protegits per la llei tinguin la defensa del govern; en què tots els ideals sapiguen que, en conquistar les consciències, es convertiran en realitat, però que sàpiguen igualment que no es sometrà en llur nom a cap violència ni de paraula ni de fet; que els seus interessos de corporació o de classe seràn atesos degudament i resolts amb esperit d'estricta justícia.

Avui, en moltes províncies espanyoles, apareixen sòmptones d'un infens desvetllament regional, que interessa molt més que totes les vel.leïtats revolucionàries.

Avui, són molts els espanyols que, saben que la revolució pot portar-nos a les majors catàstrofes i significar un terrible retrocés per al nostre progés espiritual i material.

No fa gaires dies parlava jo amb un dels organitza dors de la revolució portuguesa i em confessava que en el moment actual, quan hi ha una potència bàrbara, com Rússia, que no pensa en altra cosa que en estendre als pobles del centre i de l'occident d'Europa la misèria de les seves masses i el fuet del seus directors, no participaria en un moviment revolucionari que podria sig

nificar la pèrdua de totes les essències de refinament i de civilització que devem a les influències gregues i romanes.

Un exemple decisiu del que vinc dient el trobem en l'estat d'esperit totalment distint que presenten a Madrid i Barcelona. Barcelona, i amb ella tot Catalunya, han estat sempre el punt neuràlgic de la vida espanyola; aquí ha sorgit tots els grans moviments d'opinió perquè aquí el moviment de ciutadania és molt més viu i s'estén a capes socials molt més extenses.

I aquí, a Barcelona -- com a tota Catalunya -- fins on el sentiment republicà té una llarguíssima tradició mai no interrompuda, l'esperit revolucionari es sent o ofert per l'ambient d'imposants masses socials, en plena vibració de ciutadania, que senten amb entusiasme grans ideals... però que no veuen en la revolució el camí necessari per al seu triomf.

A Madrid, per desgràcia, aquestes masses socials amb ideals apassionats i conscients, no existeixen, i és per això que una minoria no contrarrestada per ningú, dóna la sensació d'un ambient revolucionari que és un pur artificio.

Aquest fet és una prova més de la inconsciència dels governs i dels partits que miren amb terror i procuren combatre amb totes les armes la floració de grans ideals en les masses. Les masses sense ideals no resistiran mai l'empenta revolucionària d'una minoria excitada.

La revolució és com els escorçons que sols es troben pels terrenys abandonats i sense conreu.

Es amb l'acció ciutadana activa, que s'impedeix els esclats revolucionaris.

F. CAMBO

DOCUMENT 73

LA VEU DE CATALUNYA16 febrer 1931Autor: F. Cambó

p. 1

DAVANT DEL MOMENT PRESENT

Tots els pobles del món que per tenir un cert grau de civilització, tenen també un cert grau de complicació en llurs economies, passen, de fa un any, els terribles estralls de la més formidable crisi econòmica dels temps moderns. Pot un país en un moment determinat, per circumstàncies especialíssimes haver passat una crisi - més aguda encara de la que passa en aquests moments. Però mai el món modern no havia conegut una crisi que, essent molt intensa, s'estengués a tot el Planeta com - un nou diluvi universal.

Espanya és l'única excepció. No són, els temps actuals, els anys de les vagues grasses que visqueren, temps enrera, totes les manifestacions de la nostra economia. Represente, però, un gran progrés, si els comparem amb els anys de l'avant-guerra; i, si comparem el que passa a Espanya amb el que passa a qualsevol altre país, la nostra situació econòmica i financiera és privilegiadíssima.

La balança comercial espanyola ha vist reduir, en les estadístiques oficials, el seu dèficit tradicional. Per als que sabem com es fan aquestes estadístiques, aquestes dades ens diuen que es salda amb superàvit.

I els altres factors de la nostra balança de comptes augmenten considerablement aquest excedent, perquè els interessos que els espanyols cobren de l'estranger excedeixen, demolt, els interessos que els estrangers cobren dels súbdits espanyols.

La manca de treball no presenta sinó les manifestacions habituals en aquesta temporada. Podem dir que el problema dels obrers sense treball enlloc del món no és tan lleu com a Espanya.

Patim és veritat, una gran crisi monetària, en l'agreujament de la qual els factors econòmics no tenen cap intervenció. Doncs bé, Espanya ha tingut la sort immensa que la baixa de la pesseta hagi coincidit aquests darrers temps, amb una baixa de preu, que ha fet que la depreciació monetària tingués una mínima repercussió en l'augment del cost de la vida.

I, malgrat, totes aquestes venaurances que, providencialment, han caigut sobre Espanya, ningú pot negar que, per culpes de les quals els espanyols tenen tota la responsabilitat, plana damunt Espanya un núvol amenaçador, que pot descarregar una tempesta de funestíssimes conseqüències.

Hi ha qui ha dit que tota la història d'Espanya és una lluita permanent entre la Providència, que vol salvar-la i engrandir-la i els propis espanyols, que s'entesten a disminuir-la i destruir-la.

Per unes lluites polítiques, fins difícils d'ex-

plicar quan se'n parla seronament, s'ha estès entre molts espanyols i molts estrangers la preocupació que pot trobar-se Espanya embolcallada, d'un moment a l'altre, dintre greus esdeveniments. I aquesta preocupació porta l'emigració de capitals, la retirada de crèdits i, fatalment la baixa de la pesseta.

I són molts els qui no s'adonen que, a cada punt que baixa la pesseta i puja la lliura, tots els valors espanyols baixen de valor, i les rendes i pensions i els salaris van patint una reducció, poc perceptible avui, però que ho serà terriblement quan, amb la normalitat de l'economia mundial, vinguí l'alça de preus. En aquell moment si no s'ha deturat abans la baixa de la pesseta i provocat la revalorització que encara avui, és possible, Espanya patirà les dolors d'una crisi gravíssima.

Jo no he negat mai la primacia dels ideals sobre els interessos... amb tot i reconèixer que la prosperitat d'un país té una gran influència en els graus de la seva civilització, tant en l'ordre material com en l'ordre espiritual. Jo he estat, i espero ser-ho sempre un cavaller servent de grans ideals; però, en aquest moment que viu Espanya, jo em dirigeixo als homes que, de bona fe, professin qualsevulla ideal, el més extrem, el més allunyat i contrari del que jo professo, i els dic: ¿ Per què voleu assolir el triomf del vostre ideal damunt la misèria d'Espanya? ¿ Per què no entreu dintre una legalitat que ningú no us tanca, i no cerqueu dins d'ella, sense fer cap dany a la

vostra terra, el camí de servir i fer triomfar les vos
 tres ideals? ¿ No veieu que si assolíssiu el triomf pel
 camí de la violència i la revolta, destructora de rique
 sa i de crèdit, us trobaríeu davant d'una crisi que en-
 goliria el règim que haguéssiu fet triomfar?

. . .

Estem en moments en què ningú no té cap dret a mi
 rar amb indiferència suïcida com pot consumir-se la
 ruïna del país.

Més que totes les combinacions i habilitats, el
 que avui pot salvar a Espanya, és que tots els que cre-
 guin que el triomf dels seus ideals no és contrari,
 ans bé cenana, que la vida espanyola es desenrotlli
 dins el canal de la llei, facin sentir llur veu.

F. CALVO

DOCUMENT 74

LA VEU DE CATALUNYA24 febrer 1931Autor: Editorial

p. 1

LA POSICIO DEL CENTRE

L'acte cordial i transcendent que celebraren dissabte a Madrid els regionalistes no catalans, on fou llegida la carta de Francesc Cambó que ja coneixen els nostres lectors i on Joan Ventosa i Calvell pronuncià un discurs justíssim de to, suscita la qüestió dels avantatges i dels inconvenients d'una posició centrista.

El més gros dels inconvenients d'una posició de centre és que sovint ha de superar moments perillosos d'impopularitat. En altres avinenteses, però, aquesta mateixa posició de centre permet recollir i endegar a amb eficàcia, els grans moviments d'opinió. Tal fou el cas inoblidable de Solidaritat Catalana, on la posició centrista de la Lliga li permeté d'actuar com a nucli del moviment, tenint a la seva esquerra els republicans i a la seva dreta els tradicionalistes, que, aleshores, com en tantes altres ocasions, palesaren la seva profunda catalanitat. Per la mateixa posició de centre, la Lliga pogué entendre's successivament amb Samlerón, amb Maurra i amb Canalejas per a servir a cada moment de la millor manera possible, la causa essencial de Catalunya.

Un altre dels inconvenients de la posició centrista és que exigeix dels partits i dels homes que l'adopten la màxima competència, la màxima activitat i una amplitud de visió i de conducta que no necessiten els homes i els partits lliurats a la gosadia de tots els extremismos.

La posició de centre ofereix l'enorme avantatge de tenir sempre en compte, per damunt de tot, l'interés col·lectiu, la qual cosa requereix un alt sentit de responsabilitat, de col·laboració, de solidaritat. Així, en la història concreta del catalanisme, hem vist que mentre la força de centre, que era socialment conservadora, impulsava tots els avenços positius, la força anomenada d'esquerra no feia en definitiva això entrebancar i dificultar aquell progrés.

Aquesta mateixa condició dels partits de centre, que veuen el conjunt harmònic de l'interés col·lectiu, explica la crisi que passen a molts països d'Europa, com notava molt agudament Francesc Cambó en la carta als seus amics de totes les terres d'Espanya. Perquè en tots aquells països, on la cultura de les masses i el bon sentit dels caps polítics ha permès als polítics extrems de superar els períodes de violenta intransigència, quan aquests partits han arribat al poder han actuat com a partits de centre. Aquest és el cas de treballistes britànics i dels socialistes alemanys, per a no citar sinó els exemples més típics. Tan cert és que aquests partits han actuat en el poder com a partits de centre que ja a la seva esquerra han aparegut els partits comunistes.

La violència i la intransigència, com ha remarcat també Francesc Cambó, no són en el fons sinó manifestacions de feblesa i de manca d'aptitud per a exercir funcions de govern. Quan un partit perd aquella feblesa i adquireix força i aptitud per a governar, desapareix-en les violències i les intransigències i apareixen la comprensió, el sentit de responsabilitat, l'esperit de convivència. Conviure és essencialment endegar totes les activitats en forma que no s'entrebanquin ni es destorbin "centrar" tots els moviments de dreta i d'esquerra en l'harmonia d'un conjunt.

Per això, a Catalunya, com a totes les altres terres d'Espanya, on encara subsisteixen les concepcions més anacròniques de la política, i on sovient s'han debatut en la impotència els radicalismes més eixorcs, una posició de centre és absolutament necessària per a recordar a tothom que, per damunt de les discòrdies i de la lluita contradictòria de les faccions, hi ha sempre l'interès permanent del país.

Una posició de centre no és pas una neutralitat sense continuïtat. És tot el contrari: una visió i una actuació de conjunt.

DOCUMENT 75

LA VEU DE CATALUNYA8 març 1931

Autor: Lluís Duran i Ventosa

p. 1

LA LLIGA I L'ESDEVENIDORLa prova de previsió justificada la confiança

Allò nateix que alguns esperits de curta visió política trobaren potser criticable en les actuacions dels capdavaners de la Lliga Regionalista, ha deixat aquesta en la millor de les situacions imaginables per a posar remei, en el seu dia, als mals de caràcter econòmic, moral i social que s'ha començat a produir i que encara es produiran. Ella es troba en molt millors condicions, per a proparsar-ne i fer acceptar les solucions convenients, que si hagués compartit, potser la glòria, però, sobretot, la responsabilitat dels esdeveniments.

Els nostres homes han tingut sempre, almenys tant i probablement més, que molts dels homes que han instaurat la República, el convenciment ferm i absolutat que l'Estat espanyol necessitava, indispensablement, una transformació radicalíssima. Una transformació, més

en allò que és essencial que no pas en la fatxada. No pas un canvi de noms, amb conservació de l'esperit, com el que temem que satisfà molta gent, sinó una transformació del sentit de la política i de l'economia i de la cultura i del dret. Però els nostres homes més il·lustres i més representatius cregueren que, mentres hi hagués una petita probabilitat de realització d'aquesta gran obra transformadora, estalviant al país el gran trasbals en la seva economia i en la seva pau social i religiosa que comprenien que un canvi de fatxada del règim havia de portar, tenien l'obligació de procurar-la. No importa massa, de moment, les interpretacions - que interessadament s'hagin donat a llur actitud. La veritat és que, havent previst que havia de succeir el que a tants ha sorprès aquestes darreres setmanes, es prestaren a fer el necessari per a estalviar al país - aquest tràngul, i els que encara lògicament poden venir.

Però és un fet que l'opinió espanyola, més encara intensament que la catalana, és decidí inequívocament a favor del càstig fulminant del règim que judicava culpable de tots els mals, sacrificant a aquesta satisfacció el risc que se li feia veure del trasbals inevitable. Donc bé: si l'interesat, que és el país, ha triat ja i la seva decisió, per ésser seva i per moltes raons d'altres ordres, és inapel·lable, els homes que compliren amb llur consciència, exposant "abans" els perills del trasbals, tenen "després" la missió d'atenuar, tant

com a llur mà estigui, els mals ocasionats i de prevenir encara els que es puguin evitar. Fòra molt còmode, però molt poc digne i menys patriota, limitar-se a la contemplació dels estralls previstos, constatant-ne llur realització.

Jo no crec en la teoria que calgui anar seguint no més les successives oscil·lacions de l'opinió pública, ajupint-se un dia a la Dictadura perquè una gran part del país la deistjava; acontentant-se, un altre dia, d'un règim de transició, mentre assegurés l'ordre; entusiasmant-se després amb la República, perquè una opinió quasi unànime l'ha considerada (~~unànime~~) desitjable. L'home polític, conscient del seu deure, ha de procurar guiar l'opinió, i no pas deixar-se emportar per ella. Però quan les manifestacions d'opinió, com en el cas - concret actual, han portat a un fet indiscutible, no és pas sobre la realitat d'aquest fet que cal entretenir-se, sinò sobre la manera com el país en tregui els millors avantatges per a la realització dels seus ideals permanents de llibertat i les seves aspiracions d'engrandiment, de prosperitat i de cultura.

I és per això que la Lliga Regionalista i els seus homes es troben en les millors condicions imaginables, precisament perquè llur actitud anterior els eximeix de tota responsabilitat pel que hagi vingut succeint, i el que pugui passar, mentre no hagi arribat l'hora de exer

cir funcions actives de govern. De res del molt que ha decepcionat tanta gent se'n pot exigir la responsabilitat més insignificant als que, a rics de llur pròpia im popularitat, en faren presents els perills als ciutadans al seu degut temps. Però, en canvi, aquest sentit de previsió els dóna major dret a la plena confiança del poble. Talment l'amic qui ha previngut un altre amic - dels perills d'una determinada manera de portar un negoci tindrà la seva molta major confiança quan, arribat el cas de comprovar-ne les conseqüències, lluny de retreure-li el no haver-ne fet cas i abandonar-lo, es posi dretament i honradament al seu costat per ajudar-lo dintre de les noves condicions en què els seus afers hagin quedat.

Mes no és del cas fer tan sols, encara, judicis històrics. N'hi ha prou amb fer constar que Catalunya es troba en un moment difícil i transcendental. En aquest moment, la Lliga segueix oferint al poble català tot el seu concurs, avalat per una història de trenta anys. Durant aquests trenta anys, molts partits han nascut, han predominat i han mort. La Lliga segueix vivint i es prepara per a la realització de la seva missió, perquè no li ha faltat mai el sentit de la seva responsabilitat, que sap que en definitiva sempre l'opinió catalana sap discernir.

Les dates de 1909-ri i de 1914 i següents, en són la penyora més palesa.

Lluís Duran i Ventosa.

Demà, LA VEU DE CATALUNYA publicarà un altre arti
cle del senyor Lluís Duran i Ventosa, sota els epígrafs
"La Lliga i l'esdevenidor.-- El Problema de Catalunya".

DOCUMENT 76

LA VEU DE CATALUNYA24 març 1931Autor: Editorial

p. 1

UN INTERVIU AMB EL SR. F. CAMBÓ

EL CENTRE CONSTITUCIONAL I LA SEVA MISSIO. --- L'ACTITUD
DELS MAURISTES. -- L'ARTICLE DE "GAZIEL". -- EXTENSIO
DELS IDEALS REGIONALISTES. -- SITUACIO FAVORABLE DEL PL
PLET DE CATALUNYA. -- LES ELECCIONS MUNICIPALS I LES QUE
HAN DE SEGUIR-LES. -- CATALUNYA, MESTRESSA DELS SEUS PRO
PIIS DESTINS.

Hem volgut escoltar la paraula definidora del nostre il·lustre amic Francesc Cambó sobre alguns dels aspectes més vius i més urgents de l'actualitat política. I, aprofitant la seva tornada a Barcelona, hem pogut conversar amb ell els breus instants que li han consentit les seves múltiples i inflexibles obligacions d'home públic. L'hem trobat amb més entusiasme i més energia que mai. El seu optimisme és l'optimisme reflexiu i serè del que, convençut de la força invencible de l'ideal, guaita els esdeveniments amb la confiança del triomf definitiu. El seu verb orientador respon ràpidament a les nostres preguntes. Heus ací les seves respostes, fidelment recollides:

-- Què ens pot dir del Centre Constitucional?

-- Que va néixer amb prestigi i força i que, de dia en dia, va adquirint-ne més i més. Rep, diàriament, mol

tes adhesions individuals i col·lectives i, dintre un termini molt breu -- d'algunes setmanes --, no hi haurà racó d'Espanya que no tingui una sòlida i prestigiosa organització. Vostè haurà vist com la institució del Secretariat, com a base de l'organització d'un partit, que instaurà el Centre Constitucional, van establir-la tots els altres partits espanyols: és una satisfacció per a nosaltres veure, una vegada més, com les nostres iniciatives són copiades pels altres, ultra la que ens dóna aquest símptoma que tota la política espanyola va a una radical transformació. Fins fa poc, no es concebia el partit sinó amb un Cap omnipotent i amb uns adherits in condicionals a la persona del Cap.

. . .

-- ¿ No han sorgit divergències entre regionalistes y Mauristes dintre el Centre Constitucional?

-- Ni la mínima. Els mauristes, dintre de la política espanyola, havien estat sempre (salvant algunes modalitats locals) els més afins a nosaltres. No en va el seu cabdill havia estat l'home de l'autonomia de Cuba i de l'entusiasme apassionat pels moviments d'opinió que molts polítics monàrquics consideraven pecaminosos. I, quant a doctrina, cal no oblidar que el Centre Constitucional acceptà com a programa les notes que vaig publicar els dies 10 i 12 de desembre, en les quals hi ha exposat un programa de govern que, d'ésser íntegrament aprovat, significaria la tasca més extensa i més profun

da que s'hagi fet a Espanya des de la instauració del règim constitucional,

Ja sé que, tant a Madrid com a Barcelona, hi ha qui em combat per la formació del Centre Constitucional; a Madrid, perquè consideren que el Centre serà massa fort i deixarà, fora d'ell, poca substància governamental. A Catalunya el combaten, alguns, o per aquell esperit provincià que inclina la gent a fugir de companyies, per por d'ésser enganvat, o pel desconeixement que sols un partit general espanyol, amb força a tota Espanya, pot donar la solució de concòrdia del problema català. Mentre pogués aixecar-se contra nosaltres la prevenció del separatisme, la solució de concòrdia del problema català no fóra possible... i jo no veig altra solució, ni en vull cap altra.

-- ¿ I d'aquelles acusacions del Duc de Maura a la Mancomunitat de Catalunya?

-- Quan les vaig conèixer vaig escriure-li exposant-li la seva injustícia, i, davant les meves afirmacions -- que pogué comprovar plenament --, va reconèixer; no-blement, que eren filles d'un error d'informació i manifestà que, en la nova edició que prepara, seran plenament rectificades.

La veritat que el mateix que ara dic ho hauria pogut dir fa molts mesos, com ho és igualment que als diaris que han retret cent voltes aquelles paraules del Duc de Maura els hauria pogut jo retreure els textos imombrables que els seus amics actuals d'enllà de l'Ebre han de

dicat, durant un quart de segle, a injuriar Catalunya i el catalanisme. Però, per aquest camí, haureu de reco - nèixer que la premsa catalana hauria passat a ésser la premsa més banal de l'univers.

. . .

-- ¿ Ha llegit vostè l'article que "Gaziel" li dedicà divendres passat?

-- Naturalment! Jo no deixo mai de llegir els articles de "Gaziel": quan no em plaça el fons -- cosa freqüent --, la forma m'encisa sempre, "Gaziel" és un artista, un gran artista, amb totes les qualitats i els defectes dels artistes.

Per això "Gaziel" té un amor propi exagerat, i aquest amor propi li aconsellava -- ! fins li obligava... jo admeto la circumstància eximent pel que acaba de fer! -- atacar-me amb virulència a la primera ocasió que se li presentés.

Recordeu com mesos enrera em dedicava uns elogis hi perbòlics, a totes llums excessius, per tal d'agreujar i rebaixar els altres homes de la Lliga i molt especialment els membres de la Comissió d'Acció Política: Abadal, Ventosa, Duran, Puig i Cadafalch. Aquests, i tots els al tres homes de la Lliga, il·lustres per llur talent, per llur cultura, per llur patriotisme, per la netedat de l' llur vida pública i privada, eren tractats per "Gaziel" com a ésser insignificants, quasi menyspreables, l'amis tad i companyia dels quals em privava a mi de volar pels

alts horitzons de la política. I com que jo, naturalment no em vaig separar d'aquells homes -- que són, a gran distància, els primers temperaments i les primeres capacitats polítiques amb què compta la Catalunya de'avui --, sinó que, ben al contrari, vaig col.laborar-hi amb la intimitat i l'efusió de sempre, "Gaziel" havia de sofrir-ne una profunda decepció i una greu ferida d'amor propi. ¿I què més natural, que ara em retiri tots els llaços i totes les corones que, amb prodigalitat barroca, m'anava penjant pocs mesos enrera? Ara, per acabar de fer justícia, hauria de simultanejar els atacs que em dirigeix a mi amb paraules de justa reparació als homes de la Lliga que un dia menyspreà... i que porten fet per Catalunya molt més del que "Gaziel" podrà fer durant la seva vida.

"Gaziel" té la decepció de veure que jo no he seguit la tàctica política que ell s'imaginava. No se li ha ocorregut, ni per un moment, que l'equivocat podria ésser tant ell com jo. En un problema de tàctica política entre ell, que no h'ha fet mai, i jo, que n'he fet sempre, no admet, ni per un instant, que l'equivocat pugui ésser ell, en matèria que li és aliena es sent, com la cosa més natural, revestit del do de la infal.libilitat. No sé si es d'envejar o de plànyer, però sí que puc assegurar-li que, si algun dia tingués jo la menor sospita que m'arribava un fenomen semblant, em retiraria de la política immediatament.

El que em dol, i això no puc amagar-ho, per l'afecte que he tingut i tinc a "Gaziel", és que sigui ell,

esperit delicat i selecte, que llanci el crit de "Canbò no!", parió d'un crit semblant que marcà el grau de ma jor abjecció en què hagi caigut la política espanyola, i del qual senten vergonya els que el proferien i els que el corejaren.

-- ¿ I del que diu "Gaziel" que l'han abandonat els intel.lectuals de Madrid i Barcelona ?

-- Entre quasi la totalitat dels intel.lectuals catalans, no ni tinc sinó amics personals. I, quant als que m'honoren amb llur confiança política, recordo ara a corre-cuita: Don Antonio Rubió i Lluch, Josep Puig i Cadafalch, Joaquim Ruyra, Lluís Millet, Antoni Nicolau, P. Bosch Gimpera, Ferran Valls i Taberner, Joaquim Balcells, Joan Estelrich, Joaquim Folch i Torres, M. Vidal i Guardiola, Josep A. Vandellós, Josep M. Tallada, Manuel de Montoliu, Josep M. Sert, Josep Llimona Josep M. Arías de Bes, J. Roig i Raventós, J.M. López Pico... i podria seguir la llista, en la qual trobaríem la quasi totalitat dels intel.lectuals catalans que te en una cotizació fora de Catalunya i fora d'Espanya.

Em sembla que no és molt de plànyer la meua solitud, ja que, per desgràcia, no és prou fecunda Catalunya per què es pugui presentar una llista que superi la que aña bo de donar-li.

I quant als intel.lectuals castellans, no ha de fer sinó esperar alguns dies per veure el brillantíssim es tol que s'és agrupat al Centre d'Estudis de Madrid, so ta la nova presidència.

Ara, si "Gaziel" creu que per a ésser intel·lectual, s'ha d'ésser republicà i revolucionari, m'inclinare da vant l'afirmació de l'il·lustre redactor de "La Vanguardia".

. . .

-- Quines notes característiques ha pogut observar vostè en l'estat de consciència de les altres terres d'Espanya?

-- Una onada molt extensa de republicanisme, o millor dit, d'anti-monàrquisme. Crec que aquest moviment que tots havíem previst per a quan caigués la Dictadura, és molt més superficial que profund.

I coincidint amb aquest moviment, un altre de molt més pregant de caràcter regionalista que està prenent extensió insospitada i que no és, com altres vegades, esperit d'imitació o simple gelosia, sinó expressió d'un sentiment afirmatiu i consciència d'una personalitat col·lectiva.

-- ¿ Creu que en les eleccions generals es manifestarà aquest sentiment regionalista?

-- No crec fermament. A les Balears, com a les comarques dels antics regnes d'Aragó i de València, el Centre Constitucional obtindrà representació nodrissima. Confio igualment que Galícia, Navarra i el País Basc elegiren molts representants que aniran amb nosalltres. I a Lleó, i a les dues Castelles, a la Rioja, la

Manxa, Extremadura i Andalusia, el Centre Constitucional presentarà un brillant estol de candidats, en mig d'un ambient de simpatia popular i sostinguts per la força de l'organització que estem forjant.

. . .

-- ¿ Creu que tot aquest moviment pot aprofitar-ne la causa de Catalunya?

-- Crec que s'hauria de mirar alguns regles enrera per a trobar un ambient tan favorable per a una solució harmònica del problema català. En donar, per tots els partits catalans, tant de dreta com d'esquerra, la garantia que no ens mouen propòsits secessionistes, i en mostrar, tots, el nostre interès definitiu per Espanya i els seus problemes, la prevensió hostil i ferrenya -- contra la qual eren inútils tots els nostres esforços -- ha desaparegut, i avui hi ha un desig sincer, per part de tots els partits, d'arribar a una solució de justícia davant les reivindicacions autonomistes de Catalunya.

He de confessar-vos que, en escriure en 1927, en plena Dictadura, en mig d'un ambient general pessimisme, el meu llibre "Per la Concòrdia", jo no podia pensar que la campanya que amb aquell llibre s'iniciava arribés, amb el concurs de tots, a situar tan ràpidament, en postura tan favorable, el problema de Catalunya.

. . .

--- I de les eleccions municipals, pot dir-me'n al
guna cosa?

-- Tindran, a tota Espanya, un caràcter essencial
ment polític. A Catalunya tindran, però, un caràcter --
distint, també essencialment polític: ¿ Preferirà Cata-
lunya que es vagi, immediatament i per vies legals --
que avui ens estan de bat a bat obertes --, a la solu-
ció harmònica del seu plet secular, o preferirà compro-
metre la seva sort, una vegada més, en una aventura in
certa i perillosa ?

En les primeres eleccions i en les dues que han
de seguir-les Catalunya tindrà, una vegada més, el pro
pi destí en les pròpies mans.

¿Sabrà, aquesta vegada, aprofitar l'ocasió que, per
un atzar quasi miraculós, se li torna a presentar? Ai-
xò és el que ha de dir Catalunya, mestressa, ara més
que mai, dels seus propis destins.

DOCUMENT 77

LA VEU DE CATALUNYA28 març 1931Autor: F. Cambó

p. 1

L'ESPERIT DE CONTINUÏTAT

El que dóna a un poble la màxima força és tenir arrelat profundament l'esperit de continuïtat: sentir vivament el lligam d'una generació amb la que la precedeix i amb la que ve a substituir-la.

A Catalunya, per desgràcia, hem vist, sovint, com una generació es girava d'esquena a l'altra, i produïa així una dolorosa interrupció en el curs de la nostra història.

Avui mateix, que s'ha arribat a un grau de catalanització molt extens, la unitat, per desgràcia, no correspon a l'extensió. I una de les causes, tal volta la primera, és l'escàs o nul coneixement que tenen, la immensa majoria dels catalans, de llur història pròpia.

Els pobles de més intens patriotisme són aquells que millor coneixen la història llur. El sentiment de pària s'és anat fent més fort i més concient amb la coneixença de les gestes dels seus avantpassats; dels moments brillants i dels moments tristos i tenebrosos de la seva nissaga; dels esforços inaudits de generacions enteres, per a donar-li o el poder, o la riquesa, o la

cultura... o el frenesí patriòtic per assolir, en l'es-
devenidor, la potència i la llibertat. Parlen amb el
francès més modest i en tots ells trobareu un coneixement
de la història de França molt superior al que poden apre-
ciar en les classes cultes i en les masses catalanistes
a casa nostra.

Però el que és més de remarcar és que les darreres
promocions dels catalans d'avui, aquells que es diuen i
es creuen catalanistes, no tenen, generalment, la menor
noció de la història del catalanisme, no sols en el dar-
rer terç del segle passat, sinó en el primer terç del se-
gle corrent. Per a molts d'ells la història de Catalunya,
i especialment la del catalanisme, comença amb el Cop d'
Estat de Primo de Rivera: el que passà abans ho miren com
embolescaltat dins un nimbe semi-misteriós, i els noms de
Prat, del Dr. Robert, de l'Alsina, de l'Almirall, els sem-
blen de personatges misteriosos, d'existència imprecisa i
vaga.

Tot el que passa avui a Catalunya, el trist especta-
cle que donen avui els catalans, en un moment transcon-
dental de la nostra història, seria impossible si tots,
si almenys els que pontifiquen des d'una fulla qualsevu-
lla o des de qualsevulla tribuna, coneguessin la histò-
ria de Catalunya o almenys la de la seva renaixença po-
lítica.

Jo he de reconèixer que Rovira i Virgili, tendencio-
sament i apassionadament a voltes, d'una exactitud impeca-
ble altres vegades, fa sovint referències a la història
de Catalunya, tant a l'anterior com a la posterior a la

Renaixença, que són veritables, i profitoses lliçons de la nostra història. Desgraciadament, ni tan sols els seus col.laboradors li fan atenció, car en les mateixes fulles en què ell escriu apareixen sovint articles que exhibeixen un tal desconeixement de la història de Catalunya i del catalanisme com si el seus autor acabés d'arribar de la lluna.

I aquesta situació, que fou sempre de doldre, ho és especialment avui que es troba en estat més florent és precisament la història. Mai no havíem tingut a Catalunya un conjunt d'historiadors de la vèlua de Martorell, Nicolau, Rovira, Rubió i Lluch, Ferran Soldevila, Valls i Taberner i altres. Tots ells fan una tasca meritíssima: desgraciadament els que n'aprofiten són en nombre escassíssim. Les dues càtedres de Martorell, una d'història general i l'altra d'estudis monogràfics, a manera de seminari, amlgrat la competència del professor, malgrat la seducció dels temes que s'estudien a la càtedra-seminari, gairebé no tenen amanes.

¿No podrien fet tots els diaris catalans una campanya per a convèncer a llurs llegidors, per a persuadir les noves promocions catalanistes, que l'estudi, l'estudi fervorós de la història de Catalunya, és la base essencial d'un catalanisme conscient i fecund?

Tots hem convingut que en el camp de la cultura no hi han d'arribar els esquitxos de les nostres baralles polítiques. Jo crec que aquesta campanya, en la qual, sense necessitat d'un acord previ, tots coincidirien en una tasca conjunta, ens honoraria a tots i seria una bo

na lliçó i un bell exemple que tots donarien al poble de Catalunya.

Ea molts anys que vinc pensant que el coneixement de la història de Catalunya nols arribarà a les masses populars a través del teatre i del cine.

Jo crec que Josep M. de Segarra té condicions excepcionals per al drama històric d'ambient poemàtic. Tinc plena confiança que, en aquest gènere, a la moda de Schiller, trobaria En Segarra la més adequada i perfecta aplicació de les seves dots excepcionals de poeta i de poeta de multituds. Per què no fer-ne una prova? I, si la prova resultés, com jo hi tinc plena confiança, quina glòria per a l'autor? Quin profit per a Catalunya!

. . .

A tots els pobles on el ressort del patriotisme és la força qui els dona serenitat en períodes normals i heroisme en les grans crisis, el coneixement de la història pairal arriba a tots els estaments.

A Anglaterra, A França, a Alemanya, la immensa majoria dels nacionals coneixen els fets principals de llur història i en ells arrelen el sentiment patriòtic.

La Itàlia feixista renega la història dels seus immediats predecessors, però ja la relliga amb la Itàlia de Crispi, de Cavour, de Garibaldi, per a no parar fins a la Roma imperial.

A França, a Anglaterra, a Alemanya, tots els que han passat per l'escola primària recorden i reverencien els

noms dels grans escriptors; no sols de l'època clàssica, sinó dels contemporanis.

A Catalunya s'obliden, amb una facilitat sorprenent, els noms i les obres dels que més han fet per la nostra Renaixença: recordeu-vos que, no fa molts anys, es descobrí per la immensa majoria que Mn.Cinto havia estat un altíssim poeta i que Narcís Oller, viu encara aleshores, era un notable novel·lista.

I, mentre les noves generacions no es guareixin d'aquesta tara, totes les victòries dels polítics s'esvain com la pols de l'era: un poble no és el lligam d'un territori amb una generació, sinó amb la ininterrompuda cadena de totes les generacions.

F. CAMBO

LA VEU DE CATALUNYA1 abril 1931Autor: F. Cambó

p. 1

L'EFICACIA DE L'ACCIO CATALANISTA

Es curiós veure com molts dels catalanistes de la darrera volada parlen, amb l'aplom que dóna la inconsciència, dels minsos resultats obtinguts pel moviment polític català que, poc abans de començar el segle, deixà la vida còmoda dels cenacles per a llançar-se a una actuació vivíssima que no parà fins a l'adveniment de la Dictadura.

Els que així parlen tenen l'avantatge indiscutible de llur joventud. Tenen, però, el desavantatge de llur ignorància, que és més greu quan es té el valor de parlar de coses sense haver-se pres la lleugera molèstia d'estudiar-les.

Com que la meua vida política comencà en plena adolescència, a les darreries del segle passat, puc judicar de l'eficàcia de l'acció catalanista des d'aqueslls temps, ja llunyans, fins els temps que vivim ara.

Cal, però, començar per l'afirmació d'un criteri que ha estat bàsic en la formació de la consciència catalanista de les generacions que s'interessaren per la política abans de l'adveniment de la Dictadura. Fins llavors, havíem coincidit tots els catalanistes, sense distinció de matís o de capella, en què era cent voltes més

important intensificar l'esperit de catalanitat en la massa que obtenir del govern una concessió, una reforma. El primer era una obra primària que venia a constituir com el fonament de totes les reformes institucions i autonomies que haguéssim de bastir-hi a damunt.

I a aquesta tasca ens hem consagrat els catalanistes d'acció des d'abans que finís el segle XIX.

Quan algú, amb sorprenent lleugeresa, ha parlat d'escoles que s'haurien pogut construir a Catalunya amb l'les despeses electorals que s'han fet, oblidava que tota l'obra cultural de la Mancomunitat, de l'Ajuntament i de la Diputació de Barcelona, i de mots altres ajuntaments de Catalunya, han estat possibles mercès als èxits electorals del catalanisme. Hem oblidat que sense una força política, que en un país democràtic s'ha d'obtenir en les eleccions, tots els esforços de la iniciativa privada haurien restat sense defensa i a mercè del caprici del primer ministre d'Instrucció Pública, amb esperit de catalanofòbia, que hagués volgut destruir-los.

Han oblidat, també, els que han fet la gratuita afirmació que ara contesto, que les eleccions, en els anys venturosos en què no hi havia entre nosaltres deplorables discòrdies, servien admirablement per a la gran tasca de catalanització del nostre poble.

Les victòries electorals de 1901 i 1902 tornaren l'ús del català a l'Ajuntament de Barcelona i als de les ciutats catalanes que l'havien foragitat.

La Solidaritat que, externament, no fou més que un

homenatge esplendorós, un gran triómf electoral i una actuació parlamentària de la qual molt pocs poden sentir-se orgullosos, fou, en realitat, molt més que això, mil voltes més que això; fou la cració d'un moment sentimental que féu possible que, en pocs mesos, la tasca de catalanització avancés tant com en temps normal hauria pogut avançar en una o diverses dècades. Pregunteu els homes del camp de més de quaranta anys, que avui són catalanistes i llegeixen i escriuen en català, i un diran, en llur immensa majoria, que fou la Solidaritat qui va convertir-los.

La Solidaritat va desfer-se. Per culpa dels seus components, no obtinguérem l'any 1908, i amb força de llei, una Mancomunitat molt més nodrida de facultats i de mitjans que aquella que, migsubreptícialment, poguérem obtenir després, en 1913. Es parlà molt, aleshores, del fracàs de la Solidaritat; se'n parla sovint encara. Jo confesso que fracassà -- per culpa dels catalans -- en la tasca important, però no primària, d'obtenir un començ d'autonomia; però, en la tasca de catalanització de la gran massa del nostre poble, el seu éxit fou immens, i en ell recolza i d'ell viu l'extensa catalanitat dels nostres dies.

Si es compara la Catalunya amb altres pobles, als quals l'atzar de la guerra els ha resolt, amb poc esforç llur problema diferencial, és fàcil d'establir que la conclusió que Catalunya ha restat molt enrera. En primer lloc, no es pot considerar que la gran guerra i les seves conseqüències hagin estat un "petit detall".

Però jo us diré que m'estimo més una Catalunya sense autonomia i parlant català que una Irlanda, semi-independent, on el coneixement de la pròpia llengua és una excepció .

Des dels començos de les meves propagandes, he sostingut sempre que preferia mil voltes que Catalunya es-tigués capacitada per a l'autonomia, sense tenir-la, a què l'obtingués, sense merèixer-la. En el primer cas, el triomf és qüestió de temps; en el segons, el fracàs -- i un fracàs que pesaria sobre moltes generacions -- fóra inevitable.

Quan jo vaig entrar, l'any 1893, al Centre Escolar Catalanista, es publicava un sol diari escrit en català, "La Renaixença", que restava, habitualment, sense que ningú el tallés per a pendre's la molèstia de llegir-lo. En Guimerà, el seu director, passava mesos sense fullejar-lo i molts i molts dies era un caixista qui el redactava de cap a peus... Calgué la intervenció d'En Duran i d'Aldavert, i uns anys després la d'En Domènech, En Prat i En Puig, perquè la "Renaixença" fos llegida... pels catalanistes: la circulació no acompanyava la seva empen-ta combativa.

Cada número de LA VEU DE CATALUNYA, setmanari, llavsors dirigit per En Verdaguer i Callís, era esperat pels catalanistes com un esdeveniment d'importància.

Jo recordo la sorneguera indiferència amb què ens escoltaven als pagesos del Vallès, quan un escamot d'estudients anàvem els diumenges per les places a predicar

les Bases de Manresa!

En aquells temps els catalans que escrivien en català no passaven d'un centenar i els que el llegien estaven molt lluny del miler.

Quan fou suspesa "La Renaixença", per un famós article d'En Prat, vingueren a Barcelona, tots els catalanistes de Catalunya. Entre tots, d'homes fets, no n'hi havia un centenar: dos o tres de cada comarca; bones persones totes ells; solitaris i de mal geni la majoria, que trobaven en el catalanisme la manera de tenir un ideal sense haver-lo de compartir amb cap més veí de llur poble.

Quan a les darreries del segle XIX s'inicià de bo de bo la recatalanització de Catalunya, la consciència catalana estava a punt de patir un d'aquells eclipsis que de vegades duren segles en la història d'un poble; sovint resta una gaspira que produeix l'abrandament en l'esdevenidor; a voltes fins la gaspira s'apaga i no resta més que una zona de diferenciació pintoresca i folklòrica.

Tammateix, els que recordem la Catalunya de la darrera dècada del segle XIX, i la comparem amb la Catalunya d'avui, sentim la satisfacció de la nostra obra.

Catalunya no té encara l'autonomia... principalment per culpa dels catalans. Jo no crec que el retard hagi estat un mal. Avui, sols de la voluntat i del seny dels catalans depèn d'assolir-la en data propera.

Jo estimo massa Catalunya per a creure que la incons
ciència d'avui, l'esperit negatiu i destructor d'avui,
sigui res més que un accident passatger. Jo crec que, a
Catalunya, no trigarà a imposar-se el seny i la ponde-
ració, perfectament compatibles amb els entusiasmes més
arborats i amb els ideals que volin més enlaire.

Perquè ho crec, espero i desitjo que vingui aviat
una solució autonòmica que posi en les mans, prudents i
fermes, dels catalans, el govern de llurs afers pecu-
liars i propis, sense el perill que ens mostrem incapa-
ços de regir-los.

F. CAMBO

DOCUMENT 79

LA VEU DE CATALUNYA14 abril 1931Autor: Editorial

p. 1

LA NOSTRA POSICIÓ

Els esdeveniments demostren la fermesa de la nostra posició constant. L'actitud dels homes de la Lliga fidels sempre als mateixos ideals, i conseqüents amb els procediments que hem vingut seguint en trenta anys de vida política, justifiquen la confiança que fins en aquests temps tempestuosos, els hi ve demostrant una gran part de l'opinió de Catàlunya, per la que treballlem i volem treballar sempre, dintre dels mitjans legals.

En aquells dies de vacil·lacions i de dubtes de la tardor passada, i del mes de gener, quan els elements republicans defugien de prendre part en les eleccions, constantment varem defensar lefensar (sic) l'opinió favorable a la consulta del cos electoral. Sempre hem opinat que la voluntat únicament pot ésser expressada mitjançant unes eleccions. I amb tota energia, i amb plena consciència del que sosteníem, ens vam oposar

que ningú pretengués interpretar la voluntat popular deduint-la d'una vaga general revolucionària o d'una sublevació militar.

Siguin els que vulguin, els esdeveniments, sempre serà preferible que aquests siguin conseqüència d'una inequívoca manifestació del cos electoral. I ens cap la satisfacció interna que els nostres homes hagin contribuï (sic) a que la voluntat del poble hagi estat manifestada per mitjà del sufragi, com constantment havíem demanat que es fes. Al cap i a la fi, ho encerti o s'equivoqui, ningú té més dret de disposar dels seus propis destins que el poble mateix.

Ara el que convindria és que els qui, per la confiança que el poble els ha dipositat, es troben investits de la suprema autoritat i de la força que la voluntat popular els dóna, sàpiguen correspondre a aquest desig de pau i de respecte a la llei que el cos electorals ha demostrat voler.

Volem esperar-ho. A ningú convé tant com als qui des d'ara han començat a tenir la responsabilitat de la vida política, que aquesta es desenvolupi pacíficament.

DOCUMENT 80

LA VEU DE CATALUNYA14 d'abril 1934Autor: F.Valls i Taberner

p. 1

SERENITAT I DIGNITAT

La importància del resultat electoral de diumenge és ben palesa. Seria pueril tractat de negar-ne la gravetat. Una onada d'accentuat esperit esquerrà s'escampà pels col·legis electorals de tot Espanya; Catalunya n'ha participat en forma anàloga a la de les altres regions, però amb matissació peculiar. La flamarada revolucionària s'ha exterioritzat en aquest moment. Encesa per la Dictadura, manxada per gent diversa, aquesta foguerada serà tant més perillosa com menys serenitat hi hagi de part dels qui han d'estar interessats a salvar totes aquelles coses sagrades que puguessin resultar amenaçades d'incendi. Serenitat i dignitat és el que, més que mai, cal en aquesta hora delicada i transcendental.

No és el moment de lamentacions, ni de recriminacions retrospectives. Cessin ara les petites baralles personals, les mesquines disputes de capelleta, els atacs ofensius entre grups afins, que mai no haurien -

hagut d'arribar a certs extrems. Que siguin superades les baixes rancúnies i les discòrdies infundades entre tots aquells elements que tenen una fonamental solidaritat d'interessos, de sentiment i d'aspiracions essencials davant del perill comú.

No és pas amb un criteri apassionadament partidista ni amb sofístiques obstinacions com havem d'examinar la realitat actual i buscar l'orientació concreta de la nostra conducta; ni és posant l'esperança en maniobres menudes o en mers jocs d'habilitats com haurem de procurar atendre les exigències considerables de l'hora present. Enfoquem el problema plantejat pels fets candents, procurem aprendre les lliçons que cal deduir-ne i orientem segons principis superior la nostra actuació successiva. No és qüestió de pessimismes ni d'opportunismes, sinó de compliment del deure, obeint al sentiment de responsabilitat acrescuda per a tots nosaltres en aquest instant. Procedint sobretot amb dignitat sense esveraments, sense obcecacions, tendint més que mai a augmentar per a demà la nostra força, fent tot el possible per tal d'intinsificar, no pas la nostra vehemència i pugnacitat, sinó el nostre prestigi. Es amb l'enfortiment de tots els nostres valors morals fugint de les baralles i divisions inútils, i esguarant per damunt de tot, amb esperit eqüànim i decidit, l'interès suprem del nostre poble, com podrem fer cara

als majors perills i salvar les més grans dificultats. Esperit de sacrifici és el que cal i que cadascú ocupi el lloc que veritablement li pertoca, sense vel.leïtats sense precipitacions ni impaciències, sense desordre, sense confusionismes, Que tothom faci el possible per evitar transtorns estèrils, i perquè el que hagi de ve nir vingui amb el menor trasbals.

Es marca en certs aspectes de la vida col·lectiva una divisòria clara, que sembla excloure la possibilitat de posicions equívokes, indefinides o potser anacròniques. Per altra part la votació ha assenyalat notòriament, més que d'un partit, d'un ampli sector d'opinió que avantposa als corrents mudables d'impulsos e adulterats els sentiments bàsics de catalanitat i d'ordre social. Aquesta agrupació extensa, salvada diumenge a Barcelona, per la importància de volum que aconseguí, del naufragi electoral que l'onada avassalladora produïa, haurà de veure's sense dubte consolidada i reforçada en noves ocasions. I aquesta ampla agrupació, basada en la coincidència de gent diversa, però representativa en essència dels principis d'ordre, de catalanisme i de concòrdia hispànica, és la gran força que ha seguit i seguirà les assenyades orientacions de Francesc Cambó, el cabdill preclar, d'alta intel·ligència, de capacitat extraordinària i de noble fervor pel bé de la pàtria. En aquesta hora crítica per a Catalunya i -

per Espanya, en què cal, tot realitzant una renovació profunda, salvaguardar els interessos vitals del país, no li regategem la nostra adhesió i el nostre concurs.

F.Valls i Taberner

DOCUMENT 81

LA VEU DE CATALUNYA15 abril 1931Autor: Editorial

p. 1

L'ORDRE I LA REPUBLICA

L'alcalde senyor Aiguader, en una crida adreçada als ciutadans barcelonins, diu que ara tot atemptat contra l'ordre és un atemptat contra la República. Es veritat. Cal, però, que a les paraules responguin els fets i al propòsit de conservar l'ordre els mitjans i la voluntat de mantenir-ho.

Els directors del moviment triomfant han de recordar sempre que la primera condició perquè el nou règim es consolidi definitivament, és que inspire una absoluta confiança, al poble, a tot el poble. Els governs o els partits de classe, si obliden que representen l'interés col·lectiu, són condemnats al fracàs.

Un govern representa els drets i els interessos de tots, i no d'una classe o d'un sector determinat. I un govern d'un règim nou necessita, encara més que cap altre, aquesta atenció i aquest respecte a l'opinió pública, per a guanyar la confiança general. En el cas

concret d'ara, l'incipient règim republicà ha d'esforçar-se en oferir a tothom les màximes garanties de seguretat a les vides i a les propietats dels ciutadans i de manteniment de l'ordre públic. Cal renonèixer que en general, la sensatesa i la sobrietat de la gran massa del poble de Barcelona han sabut evitar incidents desagradables o perillosos.

Alguns episodis, però, han inquietat justament l'opinió pública i llur repetició seria molt perillosa. Tots estem interessats en què el trànsit del vell règim al nou es faci amb la mínima pertorbació possible. Però els més interessats en aquest manteniment estricte de l'ordre, són ara els mateixos vencedors en les diades de diumenge i dimarts, car res no podia comprometre més els fruits de llur victòria que la impotència a servir la pau i garantir els drets de tots.

Una república democràtica, més encara que una monarquia constitucional, necessita la cooperació de tot hom, car una república democràtica, o no és més que un rètol en una façana, o és la participació activa del poble, de tot el poble, en el govern del país.

Així esperem que ho comprendran els que tenen la responsabilitat i porten la direcció del moviment victoriós.

Document 82

LA VEU DE CATALUNYA16 abril 1931Autor: Editorial

p. 1

LA NOSTRA ACTITUD

Passada l'efervescència d'aquests primers dies, i començats a calmar-se els apassionaments, lògicament explicables, dels moments primers de tot canvi de règim podem definir la nostra actitud. No ha d'ésser sinó la derivació, lògica també, de la nostra doctrina constant i dels procediments a què s'ha ajustat sempre la política catalanista.

Nosaltres no creiem indispensable fer una professió de fe republicana, con mai, amb absolutament mai, no haviem fet una professió de fe monàrquica. Les nostres aspiracions han estat sempre les d'obtenir l'autonomia de Catalunya dintre l'Estat espanyol, per tots els mitjans legals i actuàvem dintre de la legalitat monàrquica, que era la legalitat establerta fins el dia 14 d'aquest mes, com ens proposém seguir actuant dintre de la legalitat republicana que des d'aquest dia s'ha establert.

En el nostre clos segueix cabent-hi tothom que vulgui les nostres mateixes idealitats i prefereixi els mateixos procediments de legalitat. I la nostra actitud i els nostres propòsits de treballar per Catalunya i per la llibertat, la prosperitat i la grandesa de Catalunya ha d'ésser exactament, dintre de la República, la mateixa que fou dintre de la legalitat anterior.

I no hi ha d'haver cap mena de susceptibilitat per a ningú en aquesta actitud nostra. I molt menys de tèmer per a l'estabilitat de les noves institucions. Durant el temps de la legalitat monàrquica, molts amics nostres tenien conviccions republicanes, i potser en el fons de llurs ànimes desitjaven la instauració d'una República, però dominaven les conviccions llurs, per a atendre només l'ideal de la llibertat i l'autonomia de Catalunya. Doncs ara, entre nosaltres, els que puguin enyorar la caiguda monàrquica, o segueixin tenint alguna convicció monàrquica, si volen seguir entre nosaltres, pferaran també aquests sentiments per a seguir treballant, també dintre la nova legalitat, solament per Catalunya. I la nova legalitat té, en nosaltres la màxima garantia de respecte, perquè si demostrarem abans que sabíem respectar la legalitat que hi havia, agradés o no agradeés a molts del nostres amics, bé sabrem respectar la legalitat nova, a la qual, per altra banda, hom no hi veu pas l'oposició de seriosos enemics.

El nostre respecte i la nostra actitud han d'ésser més clars encara, quan, essent el nostre ideal la llibertat i l'autonomia de Catalunya, no se'hs pot pas -- ocórrer de fer res perquè el poble català deixi passar l'ocasió d'obtenir-les. Amb tota energia havíem vingut censurant aquells que havien impedit que Catalunya aprofités els moments bons que se li havien presentat. Nosaltres no incorrerem pas en aquest pecat. I fidels al nostre ideal, parlant o amb silenci, actuant directament o romanent a un costat, si patriòticament calgués nosaltres farem tot el que possible sigui, tot el que compreguem millor, per assegurar a Catalunya la realització del seu propi destí.

Amb la llibertat amb què creíem que dintre d'una República les opinions honradament sentides han de -- poder ésser expresades, hem de manifestat que hauríem preferit que una actuació conjunta de tots els representants dels diferents sectors de l'opinió catalanista hagués donat a aquesta la garantia de la seva voluntat total. Però no volem insistir-hi, ara com ara. Pot ser en aquests moments d'instauració, a l'hora d'un règim autonòmic i d'un règim republicà, hom hagi cregut que assegura més el triomf d'aquest el procediment que s'ha emprat. No voldríem, per altra part, tampoc, que ningú ens suposés uns desitjos de governar que no tehim. Volem dir, només, que nosaltres no temim necessitat d'oferir-nos, perquè, des que LA VEU DE CATALUNYA

aparegué, ha estat, i mentre visqui estarà, sempre
oferta a la causa de Catalunya.

DOCUMENT 83

LA VEU DE CATALUNYA17 abril 1931Autor: Editorial

p. 1

LA REPUBLICA DE TOTS

Constituït el govern provisional de l'Estat Català de la República Federal Espanyola, veiem amb goig que s'inicia entre tots els estaments i tots els sectors de la vida pública catalana un viu moviment de solidaritat i d'harmonia.

La República naixent, si ha de amntenir-se i solidar-se--- i nosaltres no tenim cap interès en què no es solidi i es amntingui, sinó tot lo contrari, -- ha d' ésser la República de tots. Una classe o un partit poden aconseguir circumstancialment la victòria. Però, aquesta victòria no serà fecunda si no encarna i no interpreta autènticament la consciència col.lectiva.

Es, doncs, un deure de tots, com diu l'il.lustre patrici senyor Ramon d'Abadal en la nota lliurada al - govern provisional de Catalunya, no sols no destorbar

el normal desenvolupament de l'incipient organisme polític representatiu de Catalunya, sinó col.laborar-hi amb tota cordialitat i amb tot entusiasme.

Un altre motiu de joia ens ofereixen els esdeveniments del dia, la visita dels ministres del govern federal de Madrid que han vingut a Barcelona, per a resoldre harmònicament el problema de Catalunya. L'ambient de simpatia amb què han realitzat el viatge i amb què han estat acollits, fa concebre les més falagueres esperances en la doble consolidació de la República espanyola i de la llibertat de Catalunya. Car convè que no oblidem, ni els uns ni els altres, que a tots ens interessa resoldre els problemes bàsics de la constitució definitiva d'Espanya, en forma que a seguri la lliure i germanívola convivència dels seus pobles.

En els moments actuals, quan neix tot un nou ordre de coses sota els millors auspicis, tot el secret per aconseguir el triomf definitiu és que s'ajunti el coneixement dels catalans, de tots els catalans, a la voluntat efusiva de concòrdia de tots els pobles hispànics.

DOCUMENT 84

LA VEU DE CATALUNYA17 abril 1931Autor: J. Puig i Cadafalch

p. 1

PER LA PAU

El moment actual és ple de transcendència i pot - ésser per a Catalunya la fita àuria on comenci una nova època històrica, plena de grandeses, o el començament d'una via de passió, plena de tristeses. Hem aconseguit, almenys, el fet de la constitució d'un govern, en harmonia amb el d'Espanya, que regeixi i administri Catalunya en els seus afers peculiars.

El govern constituït, que nosaltres reconeixem com un fet joiós, té responsabilitats immenses i cal que se'n faci càrrec en la seva actuació. Si aconsegueix consolidar-se i estructurar les seves relacions amb el Poder Federal central, hauria fet a Catalunya un gran servei, realitzant els nostres somnis i aspiracions i els de tots el poble català. Per arribar-hi, cal que tothom l'ajudi. A ningú sinó a ell interessa obtenir ara la col.laboració de tots. Una solidaritat de sentiments hauria d'ésser la roca fonament de la Catalunya

del temps a venir.

Confessem que les dificultats són moltes, i és lleial no amagar-les cloent els ulls.

Plana damunt de tots la fatalitat de la Història que hem de trencar per a Catalunya. Els catalans hem malmès amb les nostres mans les ocasions de la nostra autonomia i hem reblat sovint nosaltres mateixos, per dissensions, la nostra pròpia cadena. El règim republicà té el record històric de la primera República espanyola, i la visió actual de les Repúbliques hispano-americanes, i cal també escapar del que sembla una trista llei històrica.

Ens han dividit passions que injustament ressonaven pel carrer i entelen la diafanitat d'aquesta hora de triomf. A tots, i més que a ningú als governants, i interessa cloure les portes d'aquestes discòrdies. Ens separaven problemes de tàctica, no de finalitat, quant al problema de la llibertat de Catalunya. Els nostres vots no eren adversos, sinó en favor del reconeixement de la personalitat política catalana.

Ens separaran, encara, molts problemes en els temps a venir, tots els problemes, si voleu, de la vida interior d'un poble. Discutirem, lluitarem, però dintre del règim Català estatut. Ara per ara, s'ha for

mat un govern dels que han col.laborat en la revolució, als quals el poble ha donat els vots. El dret del govern es seu; però nosaltres l'assistirem amb la discussió; amb la col.laboració i la contradicció. El seu greu perill és si pensa en la temptació de governar sol i propasar-se, abans que els problemes nombrosos en què tots concordem, aquells que poden profundament dividir-nos.

Han de pensar que tenen el deure no de fer el clos d'un partit o la cleda d'un estament, sinó el de fer un poble.

J. PUIG I CADAFAELCH

DOCUMENT 85

LA VEU DE CATALUNYA17 abril 1931Autor: Agència Havas

p. 1

UNA NOTA DEL SR. CAMBÓ

París, 16. -- L'ex-ministre de Finances, senyor Cambó, arribat ahir a la nit a París, ha lliurat a l'Agència Havas la següent declaració escrita:

"El moment actual no és el més indicat per examinar amb serenitat els esdeveniments que acaben de produir-se a Espanya. Els fets parlen amb una claredat i precisió impresionants. La Monarquia més antiga d'Europa ha desaparegut i ha estat reemplaçada per una República de fet, que serà consagrada de dret i per immensa majoria dintre d'algunes setmanes, en el temps precis per a reunir les Corts Constituents.

Feliçment la República no ha vingut a Espanya a través d'una revolució. La revolució militar hauria provocat la guerra civil i desorganitzat l'exèrcit. La sublevació del proletariat hauria provocat la guerra social. La República ha vingut pel camí més noble,

pel que pot donar-li la major força, evitant que el nou règim que neix es vegi voltat de rancúnies. Ha vingut per l'expressió sincera del sufragi del poble, que era precisament, l'únic camí pel qual els republicans espanyols no es volien aventurar, ja perquè dubtessin que llurs idees haguessin penetrat en les masses rurals o bé perquè no tinguessin confiança en la sinceritat del Govern.

Els republicans participaren en les eleccions del diumenge passat per excepció i amb la declaració prèvia que tans sols podrien tenir una transcendència administrativa.

Feliçment per tot el món i sobretot per Espanya, i contra la voluntat expressa dels republicans espanyols la República de fet ha vingut per les eleccions, i cal esperar que podrà, per mitjà del vot de les Corts Constituents, convertir-se en República de dret, que no sigui d'una casta o fracció sinó de tots els espanyols.

La noble actitud de l'ex-rei ofereix al país la garantia que no es produiran aldarulls en la societat espanyola, si no són els irreductibles que els provoquen procurant envorinar els difícils problemes davant els quals es trobarà el nou règim, amb l'esperança de veure sorgir la restauració amb el sofriment col·lectiu.

Els elements socialment conservadors no han d'oblidar que els atacs injustificats contra el Govern o contra el règim que representa, no farien sinó provocar un moviment envers els extremistes de l'esquerra, cosa que podria tenir per a Espanya i per als espanyols conseqüències funestes.

Cal, abans que tot, un esforç per a restaurar el crèdit d'Espanya. Caldrà que nosaltres, els homes que posseïm alguna autoritat als còrcols financers, proclamem, sense preocupar-nos de l'agraïment i del respecte que mereixerà la nostra gesta, que tenim plena fé en el Govern de la República, la qual compta ja amb el concurs unànime dels exèrcits de terra i mar i de la guàrdia civil. I que obtindrà l'assistència de totes les classes i corporacions que puguin contribuir eficaçment a salvar les dificultats de l'hora present.-
Havas."

DOCUMENT 86

LA VEU DE CATALUNYA18 abril 1931Autor: Editorial

p. 1

PER CATALUNYA I LA SEVAAUTONOMIA

Seguim, amb tota la patriòtica atenció que cal, ~~de~~ esdeveniments que vénen desenvolupant-se amb la ràpida sa habitual en moments polítics d'aquesta naturalesa. I amb el desig més viu i més sinver que els elements d directores i responsables encertin.

Cap pensament mesquí hauria d'inspirar avui els catalans . Els de dalt, s'han de fer càrrec de la grandesa i de la transcendència de llur missió. Els de baix, que avui fóra antipatriòtic cintribuir, ni amb el desig íntim, tan sols, inspirat en un partidisme qualsevol, al fracàs de la temptativa d'estructuració d'un govern de Catalunya.

En aquests moments, fins les discrepàncies en les apreciacions de l'actuació dels que tenen amb la direcció de la política la responsabilitat del que vagi pas

sant, haurien d'ésser amagades. Mentre no hi hagi perill de mals sense remei, serà més patriòtic ofegar - tota discrepància, que pugui dificultar en el més mínim l'èxit de l'obra difícilíssima de l'estructuració política de Catalunya, a la qual tots, activament i passivament, hem de contribuir, sense regateigs.

Cal que tothom es faci càrrec ben bé de les dificultats enormes amb què ha d'anar lluitant el Govern de la Generalitat de Catalunya. Si s'hagués pogut trobar amb un organisme ja establert, comprensiu de la totalitat de Catalunya, per defectuosa que hagués estat la seva contextura, la tasca del Govern Català hauria estat molt més senzilla. Amb canvis de persones, si s'hagués entès necessari, i amb ampliació d'atribucions, en poques hores haurien pogut salvar-se moltes dificultats. Cal comparar només la situació diferent del traspass de règim en l'un o en l'altre dels Palaus de l'antiga plaça de Sant Jaume.

Això ens ha de donar a tots, amb la comprensió de les dificultats dels que dirigeixen, un alt sentit de la pròpia responsabilitat en els judicis. Però, damunt molt per damunt de tota diferenciació partidista, convé ajudar a què l'obra iniciada, d'estructuració de l'autonomia política de Catalunya, sigui un èxit, obtenint

-la tan ampla i, sobretot, tan sòlida, com sigui possible.

I com que aquesta obra no la poden realitzar en aquests moments només que els que avui tenen la direcció política, amb Francesc Macià, personalment, al davant, l'obligació de tots els catalans, no és solament la de no posar-hi dificultats, sinó la de no regatejar-li res perquè Catalunya assoleixi i estabilitzi la seva autonomia.

DOCUMENT 87

LA VEU DE CATALUNYA18 abril 1931Autor: F. Valls i Taberner

p. 1

LEGALITAT I ORDRE

Legalitat i ordre són dos principis bàsics d'una bona actuació pública, i en ells s'ha fonamentat sempre la nostra agrupació política. Sobre aquesta base indispensable és com cal treballar dintre del nou règim acceptat lleialment ... el risc anguniós d'un canvi tan profund com el que s'ha operat i que afortunadament ha tingut lloc sense els excessos i trastorns irreparables que a molts legítimament ens donaven temença, constituït el nou poder per mitjans jurídics i no per procesiments de subversió violenta, convé assegurar la normalitat de la vida civil, base essencial de la consolidació del nou Estat. El sosteniment d'aquest ordre nou i el seu arrelament progressiu han de descansar, perquè veritablement siguin reals, en la major força d'atracció, en el major grau de satisfacció general que pugui arribar a produir. Per això els homes que tenen la responsabilitat del moment present han de procu

rar que llur actuació no sigui tarada de sectarisme i de parcialitat, sinó que ella ha d'estar inspirada en un sentit superior de totalitat i de comprensió.

El nou estat de coses, en formació encara, ha d'ésser, doncs, tant com sigui possible, obra de tots. El règim que s'està estructurant a Espanya, i dintre d'ell la modalitat autonòmica de Catalunya, han de basar-se en el més ample consentiment, en la major concordança possible dels ciutadans. Aquesta concòrdia civil, qualsevol extremisme intransigent, qualsevol radicalisme intemperant, sigui com sigui, de dalt o de baix, d'obra o de paraula, la poden fer perillar.

Cal insistir en la conveniència de refrenar la fàcil tendència al maximalisme verbal, sempre perillosa i generalment contraproduent: Un afany immoderat d'expressions llampanes, una afectació imprudent, podrien ésser causa de conflictes; i aquests constitueixen no solament una desavinença funesta entre conciutadans, sinó una font de perills per al règim mateix. El triomf d'una causa prové en molta part de la simpatia que sapiga guanyar. Per una causa simpàtica és, doncs, el primer deure i el constant esforç que s'haurien d'imposar els partidaris d'un ideal. Particularment pel que fa a les nostres coses, mai no insistirem prou a recomanar a tothom la contenció en tot el que es refereix

- a actes, noms i mètodes. Compte amb les exageracions i inútils, compte amb la nomenclatura estrident, compte amb qualsevol mena de precipitacions innecessàries.

El veritable esperit cívic i el sentit eficient de catalanitat no sortirien pas en definitiva beneficiats del conreu d'elles.

F. VALLS I TABERNER

DOCUMENT 88

LA VEU DE CATALUNYA20 abril 1931Autor: J. Vallés i Pujals

p. 1

LA PATRIA NOVA

Per voluntat inequívoca del poble espanyol, expressada lliurement per mitjà del sufragi, ha caigut la monarquia ... s'han produït alhora dos fets transcendents: la instauració del règim republicà i l'alliberament de Catalunya.

A aquest doble triomf ha contribuït més que ningú el catalanisme. A la seva acció es degué la destrucció del convencionalisme que feia de les eleccions una ficció; per obra i gràcia d'ell, per primera vegada a Espanya, el sufragi universal fou l'expressió genuïna de la veritable democràcia, si les darreres eleccions han estat un model de sinceritat i de legalitat, lloat per tothom, s'ha degut en bona part, a les excitacions dels nostres homes i a la presència d'un d'ells al Govern.

I si la voluntat popular, quan ha pogut ésser lliurement manifestada, ha fet triomfar d'una manera esclatant

tant el nostre ideal nacional, ha quedat confirmat plenament que ens assistia tota la raó quan dèiem que, a més a més del fet històric i del fet geogràfic i del fet d'una comunitat natural, la nostra aspiració de llibertat recolzava en el valor del nostre poble.

Es, doncs, l'esdevingut, el coronament de la nostra llarga ascensió. Es ben justificada la jda intensa que ha produït arreu.

No cregui ninú, però, que ja ho hem assolit tot i que la tasca ja és acabada. Tot el contrari. La tasca que ha finit és la destrucció, la d'enderrocament. Però ara comença la de contrucció, que és la més seriosa i la més delicada. Tenim desembarassat el solar, i tenim l'encàrrec d'aixecar-nos la casa. Aquesta construcció és la que ara he, d'emprendre. Hem de fer, usant la frase de Maragall, la Pàtria Nova.

I si l'obra destructora poden portar-la a cap uns quants, en la realització de l'obra constructiva cal que hi siguin tots. I no em refereixo sols a les forces polítiques, sinó a tots els ciutadans.

Hem d'evitar, en primer lloc, el fetixisme de les paraules, que tant de mal han fet als espanyols i als llatins en general. No es cregui que dient: "ja tenim República", "Ja tenim autonomia", ho hem assolit tot i que el que fins avui han estat misèries i deficiències

es convertiran, com per art d'encantament, en aquelles ... de la típica Xauxa. Així serà sit tots ho volem i si al servei d'aquesta voluntat hi posem el màxim es - fore. Però no serà si, no sentint aquesta responsabili - tat, esperem que tot ens vingui fet de dalt.

Hem de crear una política i una administració no - ves; hem de crear una nova ciutadania. I aquesta és una obra pacient i esforçada, la més plena de perills, al costat de la qual una revolució és un joc de nois.

Hem d'adquirir l'hàbit de governar-nos, que havem perdut durant els llargs segles que Catalunya ha estat regida des de fora. I això ens obliga a una forta dis - ciplina interna, a un esforç continuat, a una col.labo - ració constant, a perdre el vici de censurar i de com - batre els homes a qui encarreguem la tasca feixuda d' orientar tot aquest treball...

Hem de crear una opinió pública a la moderna, que s'interessi i s'apassioni pels problemes transcenden - tals, i abandoni la petita anècdota i la xafardenia...

Hem de curar-nos de tot el munt de vicis adqui - rits durant aquest temps. El burlar les disposicions del Govern ja no podrà tenir d'ara endavant l'excusa que es tracta d'un govern que no és nostre. I, en con - seqüència, s'hauran de prestar tota l'assistència a l' autoritat, i s'haurà de realçar i ennoblir la justícia i s'haurà de votar sense excusa, i s'haurà d'ésser just

i adjunt i president de taula electoral, i membre de l
 les comissions de repartiment d'impostos, i s'haurà de
 • deixar de fer recomanacions, i de subornar els empleats
 i la competència i la dignitat hauràn d'ésser els su -
 ports de la burocràcia, i els estudiants hauràn d'apro -
 fitar-se, acabant amb la malura de les Universitats -
 constantment tancades... Haurà de morir aquella frase
 tant immortal: "el que és del comú no és de ningú", per
 a dir, d'ara endavant: "el que és del comú és de tots
 i de cada un de nosaltres".

Sols així aconseguirem que darrera dels dos noms
 gloriosos que ha aèxecat la democràcia triomfant, hi h
 haigi la veritable Pàtria Nova.

J. VALLES I PUJALS

DOCUMENT 89

LA VEU DE CATALUNYA20 abril 1931Autor: Lluís Durán i Ventosa

p. 1

PER QUIN PROCEDIMENT LES CORTS CONSTITUENTSSERAN ELEGIDES ?

Amb el problema, per a nosaltres, cabdal, de l'estructuració del Govern de la Generalitat de Catalunya, ha de compartir la nostra atenció el problema de les Corts Constituents. Sempre ens hauria hagut d'interessar. Ara, encara més, perquè en dependrà la sort futura de la nostra autonomia.

Però, ¿ com seran elegits els diputats que hauran de deliberar sobre la constitució de la República? Heus ací un programa interessantíssim, i ben urgent. En pot dependre la consolidació de les noves institucions generals i de les que Catalunya vulgui donar-se. Sigui'ns permès, pel que pugui valer, avançar des d'ara una opinió.

...

No és de creure que el Govern Provisional de la República pensi convocar unes eleccions de tanta transcendència amb la Llei electoral que fins ara havia regit, i amb el repartiment de districtes i de circumscripcions que havia servit per als Parlaments anteriors al Cop d'Estat de Primo de Rivera. Això darrer fóra en absolut inadmissible, perquè ni tan sols s'ajustava al propi text constitucional de 1876, segons el qual calia que hi hagués un diputat per cada cinquanta mil habitants, i cap de les grans ciutats d'Espanya elegia ni la meitat del nombre de diputats que constitucionalment els corresponia pel cens de llur població. Els governs tenien por de les votacions adverses de les grans ciutats i sense negar obertament la necessitat de noves demarcacions electorals, no les acordaven mai.

Sense que coneguem el pensament del Govern Provisional, hem de suposar que el té ben format i decidit en aquests punt. Un interès elemental de la naixent República l'ha de portar, en primer lloc, a equilibrar la representació dels grans nuclis urbans i de la gran massa del país agrícola, donant, a tots, la representació adequada en el futur Parlament, atenint-se a la regla general derivada del cens de població. I, en segon lloc, és de suposar també que anirà directament a la supressió dels Districtes, per a constituir grans circumscripcions en les quals l'elecció és faci per mitjà

de votacions de les llistes de candidats presentades pels diferents partits.

No podem ni pensar que el Govern Provisional, tingui, en aquesta matèria, el més petit escrúpól. Li interessa fer una nova llei electoral, per a aplicar-la a l'elecció de les Corts Constituents. I interessa al país, en el seu conjunt, que així sigui, i que la consulta al cos electoral sigui feta amb les màximes garanties de què la representació de tots els ciutadans en les Corts Constituents reflecteixi totes les matisacions de l'opinió.

...

I això darrer és el que ens fa afirmar l'altíssima conveniència que la Llei electoral que el Govern Provisional doni, i que és de creure que donarà dintre de poc-i per aquesta urgència m'avanço a parlar-ne-- implantí decididament i valentament el principi de la "Representació proporcional".

No n'hi hauria prou amb la implantació de l'escutini per llista, prèvia la constitució de grans circumscripcions, en la Llei hagués de determinar, prèviament i en una forma arbitrària, el nombre de candidats que cada elector pogués votar, en un règim anàleg al de la llei vigent, en les ciutats on hi havia establerta una

reserva per a les minories. Fóra molt perillós que un Govern Provisional establís arbitràriament que a Madrid i a Barcelona, posem per cas, entre vint diputats que s'elegíssin, la majoria hagués d'ésser de catorze i la minoria de sis, o de 13 i 7, o de 12 i 8. ¿ Quin calcul previ podria determinar-ho? ¿ Quin fonament hi hauria per a la presumpció que no hi hagués sinó una candidatura de majoria i una de minoria, quan els matisos d'opinió són tants? ¿ Amb quina autoritat un règim provisional tancaria la porta a la veu de les diferents possibles minories ?

Amb un règim de Representació Proporcional no és una llei la que arbitràriament fixa, per endavant i per sempre, la proporció d'una majoria i d'una minoria, si nó que és el resultat, en cada cas, de l'expressió de la voluntat del cos electoral, la que estableix la pro porció de les actes a distribuir entre els components de les diverses candidatures.

Aixó és el que han establert totes les noves Repúbliques que s'han constituït després de la guerra, i - que algunes Monarquies constitucionals, models, tenen també establert. Es, sobretot, el que ha permès l'estabilització de la República alemanya, que té com a base del sistema seu electoral la Representació proporcional ben neta i ben pura. Adoptant, només, amb les diferen-

cies naturals, o la llei belga o la llei alemanya, el Govern Provisional de la República espanyola, podria donar al país un procediment electoral gairebé perfecte.

...

I no he esmentat sense més ni més la República alemanya. Ho he fet recordant innegables analogies de neixement de la República alemanya actual i la tot just nascuda República espanyola. No és ara ocasió d'explicar-les. Però la República alemanya s'ha estabilitzat gràcies al règim de Representació Proporcional, que no deixa de tenir alguns inconvenients, i fa més difícil l'art de governar, però que, en canvi, pot proporcionar a les Repúbliques la necessària estabilització. El sentit de permanència que en les Monarquies dona la Institució Reial, les noves Repúbliques l'han trobat, almenys aproximadament, en la força que la Representació Proporcional permet donar a la part del cos electoral que té solidesa d'opinions i constància en elles. Sense la Representació Proporcional, i amb un règim purament majoritari, qui sap si la República alemanya hauria pogut resistir els apassionaments de l'opinió.

Cal tenir en compte, a més a més, com s'ha arribat a Espanya a la República, Conjuncions de diferents ideologies han fet caure la Monarquia. Però, ara, és lògic

que cada una d'aquestes ideologies vulgui afermar-se. Hi ha diferenciacions entre elements republicans que no tenen cap raó d'ésser; però, en canvi, és indubtable que hi ha, i que hi ha d'haver, republicans d'un sentit conservador, i republicans d'un sentit radical; que hi ha unitaris i federals, i que no és la mateixa la ideologia republicana que la socialista, i que el comunisme mateix fóra millor que tingués un derivatiu al Parlament, que no pas al carrer...

Convé facilitar totes aquestes matisacions, i obrir de bat a bat les portes a tots els pensaments polítics mitjançant un sistema de Representació Proporcional que assegurí al cos electoral que cada agrupament polític tindrà tants representats com proporcionalment resulti de la distribució dels vots que obtingui.

. . .

¿ No hi haurà ningú que s'encarregui de defensar tot això davant del Govern Provisional de la República?

Lluís DURAN I VENTOSA.

DOCUMENT 90

LA VEU DE CATALUNYA21 abril 1931Autor: Lluís Duran i Ventosa

p.1

ENCARA SOBRE L'ELECCIÓ DE LES CORTS CONS-
TITUENTS

A Catalunya, on més encara que a la resta d'Espanya està tan matisada l'opinió política, és molt més indispensable encara una llei que organitzi el procediment electoral, sota la base de la Representació Proporcional, Solament amb ella podran ésser sentides totes les veus diferents sectors del pensament català.

A simple escrutini per llista, amb la fixació prèvia, per la llei, dels diputats que puguin sortir per majoria o per minoria, no podria satisfer les moltes varietats de l'opinió catalana. Perquè a Barcelona, en realitat, s'han fet sempre les eleccions de diputats pel sistema de majories o minories, i l'experiència ha demostrat les deficiències del sistema.

En les eleccions de l'any 1910 es donà un cas extraordinari de quedar absolutament eliminades de la representació parlamentària de Barcelona forces electorals que, si no sumaven tant, totes juntes, com la del

partit que obtingué la majoria de les actes, s'hi acostaven sensiblement.

Però l'exemple més evident i que enclou una lliço més decisiva és el de les darreres eleccions municipals. I em plau parlar-ne, perquè puc fer-ho sense que ningú temí cap interpretació partidista.

L'ajuntament actual de Barcelona ha estat elegit segons una sistema pròpiament ja d'escrutini de llista, prèvia fixació per la llei dels llocs de majoria i de minoria. I el resultat que ha donat fa que no sigui pas l'Ajuntament un reflex exacte de la proporcionalitat dels vots emesos pel cos electoral de Barcelona. Ho dic sense que les meves paraules puguin despertar cap recel ni susceptibilitat de ningú, perquè la falta de la dita proporcionalitat ho ha perjudicat gens la candidatura de la Lliga Regionalista, sinó que perjudica gairebé només la candidatura que, a la seva presentació almenys, en representava l'oposició, o sigui la d'Acció Catalana.

Examinem-ho fredament.

En les eleccions municipals del dia 12, a Barcelona emeteren llur vot uns 120.000 electors. Uns 43.000 a favor de l'Esquerra Republicana, 28.000 a favor de la Lliga Regionalista, altres 28.000 a favor del partit

radical i uns 18.000 a favor d'Acció Catalana. Els res tants vots foren repartits, fins a uns quatre mil aproximadament, entre les altres candidatures que lluitaren isoladament en alguns districtes.

Aquests 120.000 votants contribuïren a la designa ció de "cinquanta" regidors, o sia, que perquè l'elec - ció reflectís exactament les opinions expressades, ha - via de resultat que cada 2.400 vots havien de donar un acta de regidor. Així hauria pogut resultar de l'aplica ció de qualsevol dels diversos procediments de Repre - sentació Proporcional. Però no fou el que succeí amb l'escrutini majoritari actual.

La Lliga Regionalista i el partit lerrouxista no poden queixar-se del resultat, perquè amb els 28.000 vots han obtingut, aquells i aquest, dotze regidors. I aquesta és la proporció que els corresponia, a raó de 2.400 vots per regidor. Però, en canvi, no resulta - just que la llista d'Acció Catalana, amb 18.000 vots, no obtingués ni una sola acta de regidor, quan, a la proporció deguda, n'hi corresponien set o vuit.

Durant el període electoral ens combatérem reci - procament, com és natural en aquests casos, Acció Cata - lana i la Lliga Regionalista. Però no hem de cometre ara la niciesa de negar que Acció Catalana tenia i té una força en l'opinió. I que a Barcelona li convenia

que Acció Catalana tingués una representació proporcion
nada a la seva força electoral. Si això no succeí, fou
degut a la llei electoral vigent.

. . .

Dic tot això, no pas per anar discutint el que ha
passat, ni per a treure conseqüències de consolació al
resultat de les eleccions. El que ha passat, ha passat
i no són pas comentaris el que ara interessa.

He citat aquest exemple perquè amb ell crec haver
pogut demostrar d'una manera objectiva, i amb tota im-
parcialitat, els avantatges de la Representació Propor
cional, i els inconvenients d'un simple escrutini de
llista, amb fixació prèvia dels llocs de majories i de
minories.

Si les eleccions del dia 12 haguessin estat elec-
cions de diputats a Corts, la candidatura de les Esque-
rres catalanes hauria vista triomfants cinc diputats,
i la Lliga dos. Els radicals, amb els seus altres 28.000
vots, no hauriem tingut cap diputat, i Acció Catalana
tampoc, amb els seus divuit mil. ¿Hi haurà algú que c
regui que això hauria estat bé?

A Madrid és més difícil de fer aplicacions pràcti
ques de tot quant vinc dient, perquè en les eleccions
municipals darreres solament lliutaren, l'una davant l'

altre, una candidatura monàrquica i una altra republicana-socialista. Però no podrà pas obligar-se a republicans i socialistes a què eternament hagin d'anar junts.

Les eleccions pròximes és ben possible que hagin d'aspirar a la representació parlamentària, amb candidatures pròpies, els socialistes per una banda i els republicans per l'altre, i que entre els republicans mateixos hi vulguin aspirar els més conservadors, separadament dels més radicals. A més a més, ¿qui assegura que no es representarà mai més candidatura monàrquica per Madrid? I els comunistes, ¿no voldran, també, provar fortuna?

L'experiència ha demostrat que sovint succeeix el que mai ningú hauria pogut sospitar que passés. Molts somriuran davant l'eventualitat que, amb un procediment d'escrutini per llista, sense representació proporcional, sortissin a Madrid, elegits per majoria, els candidats socialistes, i per minoria els monàrquics quedant sense representació els republicans històrics. ... Però és que qualsevol combinació impensada pot convertir-se en una realitat.

I és que l'opinió només podrà quedar representada de la mateixa manera que s'hagi expressat, adaptant-se per la Llei el principi de la Representació Proporcional.

DOCUMENT 91

LA VEU DE CATALUNYA9 maig 1931Autor: Editorial

p. 1

LA SOCIALITZACIÓ DE LA TERRA

El Consell de Ministres de dijous aprovà un importantíssim decret que reforma i regula el dret de propietat quant a les finques rústiques.

Segons l'article primer, les comissions municipals de policia rural procediran a investigar quines finques roturades no es treballen segons l'època i el conreu - que hi correspon. Per l'article segon, les esmentades comissions han de requerir els propietaris de les finques al·ludides que immediatament realitzin els conreus que calguin, segons el programa que els serà presentat, previ informe de un perit, tècnic o pràctic. L'article tercer diu que, dintre dels dos dies següents al de la notificació d'aquell programa, el propietari podrà nomenar un altre perit que emeti un informe en el termini de tres dies. Si hi ha dissentiment, el jutge municipal, assessorat per un tercer perit, resoldrà finalment, sense cap opció a recurs. Per l'article quart, si el propietari no comença els conreus dintre del termini de

dos dies, la comissió municipal de policia rural ha d'ordenar que es realitzin els treballs amb el personal que lliurement ella assenyali, i en cobrarà l'import al propietari, que l'haurà de pagar dintre del termini de tres dies. Per l'article cinquè, si el propietari no abona aquestes despeses, es procedirà d'ofico a llur exacció, amb l'embargament de béns del deutor i pel procediment d'apremi. Els articles sisè, setè, vuitè i novè, es refereixen al caràcter social d'aquests serveis, en virtut del qual cap dels funcionaris que hi intervinguin no devengaran drets ni honoraris.

La sola anunciació del contingut d'aquests articles ja en demostra la transcendència. Es un veritable decret de socialització de la terra.

La primera cosa que sorprèn en el decret és com una qüestió de tan gran importància, una qüestió que pot oferir i ofereix molts aspectes, ha estat palntejada i resolta amb aquesta urgència. Es evident que, ni per l'època actual de l'any, ni per la imminència de la convocatòria de Corts, no hi havia cap raó que exigís la immediata promulgació d'aquest decret. A les Corts, que seran convocades i reunides abans de dos mesos, haurien pogut sentir-se totes les veus i contrastar-se totes les opinions i tots els interessos lícits. Una reforma de tal transcendència convè que sigui avalada per la lliure discussió de tots els seus aspectes.

Nosaltres no sabem si les disposicions d'aquests decret produiran efectes beneficiosos en algun lloc de les terres d'Espanya. Quan a Catalunya estem segurs que seran rebudes per la nostra pagesia amb justificada inquietud. Ni l'època de l'any on som és la més propícia al compliment de les disposicions que enclou el decret, ni la tesi ni el procediment adoptats, en la forma que ho són, poden oferir les garanties desitjades de justícia, conveniència o eficàcia. Si la finalitat del decret és que siguin conreades totes les finques rústiques que ofereixen condicions per al treball agrícola, no és difícil de preveure que, amb les pertorbacions que produirà la seva aplicació, pot donar resultats contraproductes.

Lliurar així el dret de propietat i la seva interpretació a les possibles passions partidistes o personals dels pobles, grans o petits, sense altra aplicació possible que la del jutge municipal, ens sembla verament temerari. Molts dels jutges municipals són persones competents i digníssimes, però, àdhuc en els casos més favorables, és excessiva la responsabilitat que el decret els atribueix per a resoldre en última instància una qüestió de tan enorme transcendència.

Voldríem, doncs, que el Govern de la Generalitat de Catalunya s'estudiés detingudament aquest decret i, en possessió de totes les dades i informacions que calguin

vegi. la forma d'aconseguir per a la pagesia catalana
aquell mínimum de garanties que és necessari per a no
pertorbar imprudentment el fecund desenvolupament de
la nostra agricultura.

DOCUMENT 92

LA VEU DE CATALUNYA16 maig 1931Autor: Editorial

p.1

EL CONREU DE LES FINQUES RÚSTIQUES

Els nostres lectors ja coneixen la raonada exposició que la Joventut de la Lliga Regionalista ha adreçat al President de la Generalitat de Catalunya sobre el decret relatiu al conreu de les finques rústiques. La Joventut de la Lliga, atenta sempre a les realitats vives de la nostra terra i a les característiques pròpies de la seva esperitualitat i de la seva economia, ha demanat al President de la Generalitat de Catalunya que s'adrexi al Govern Central per tal d'obtenir que de l'aplicació de l'esmentat decret sigui expressament exceptuada Catalunya.

El mateix Govern Central, en adonar-se de l'abast i transcendència d'aquest decret, com a conseqüència de les observacions que hi feren LA VEU DE CATALUNYA i altres diaris, i de l'exposició de la Joventut de la Lliga, ha publicat una circular que ve a ésser com una rectificació de la seva obra. Quant a Catalunya, la circular confirma totalment la raó que ens assistia per a oposar-nos a l'aplicació del decret a la nostra terra. Diu així, tex

tualment:

"El régimen agrario y social de Cataluña, hará seguramente innecesaria la aplicación del decreto en su territorio. Si en algún caso, sin embargo, los gobernadores de Barcelona, Gerona, Lérida o Tarragona hubieren de intervenir por los motivos y con el carácter que se acaba de exponer, habida cuenta del párrafo segundo, del artículo segundo, del decreto de la Presidencia del Consejo de Ministros, fecha 9 de los corrientes, lo harán procediendo de acuerdo con la Generalidad de Cataluña."

La circular, però, no deroga el decret, i, mentre aquest decret existeixi en la seva forma actual, existirà el perill que hi hagi qui el vulgui utilitzar per a finalitats pertorbadores i partidistes, fàcils a totes les revifalles del caciquisme.

Si la circular reconeix que el decret pugna amb el règim agrari i social de la nostra terra, com nosaltres diguérem des del primer dia, el més lògic i el més just és que de la seva aplicació sigui exclosa expressament Catalunya, com ha demanat la Joventut de la Lliga Regionalista al President de la Generalitat.

Qualsevol altra solució deixaria subsistents tots els perills del decret.

LA VEU DE CATALUNYA

20 Maig 1931

pàg. 1

L'ASSEMBLEA DE LA GENERALITAT
DECLARACIO DE LA LLIGA REGIONALISTA

Davant les actuals circumstàncies, la Lliga Regionalista, conscient de la transcendència d'aquest moment, propici a la favorable resolució de les aspiracions de Catalunya, ha estat disposada a donar la seva assistència i sostenir el seu criteri respecte a l'Estatut que l'Assemblea de la Generalitat ha d'elaborar i subjectar al plebiscit del nostre poble, a malgrat del sistema d'elecció dels representants que han de formar-la, que creia poc adequat.

Desitjosa que aparegués la major unanimitat entre tots els catalans, va acceptar gustosa la intel·ligència que se li brindà pels altres sectors de la política catalana, per aconseguir una solidaritat de tots ells respecte a l'Estatut d'autonomia, i va arribar-se a un perfecte acord en el qual s'assignaren a la Lliga determinats districtes, i ella no tingué inconvenient a cedir-ne d'altres en els quals les seves forces eren superiors a les dels altres partits. L'acord a què es va arribar obtingué la conformitat de tots.

Per causes que no hem ara d'investigar, ni avui per avui judicar, el pacte de solidaritat, de fet, ha estat trencat contra nosaltres.

No solament s'ha trencat el pacte, sinó que, després de l'eliminació de tants Ajuntaments que tenien dret al vot, li arriben notícies certes que encara ara, a darerera hora, es prenen mesures inexplicables contra d'altres, per a evitar que votin o coaccionar la voluntat dels seus regidors.

La Lliga Regionalista no vol en aquesta hora fomentar dissensions entre catalans. Ja que no s'ha volgut o no s'ha pogut sostenir l'acord a què s'havia arribat, retira tots els candidats que presentava pels Districtes que concretament se li havien designat per tots els partits, i deixa el camp lliure per als partits que vulguin anar a l'elecció.

No vol dir això que es desinteressi de la sort de l'Estatut que s'ha d'elaborar. No posarà obstacles a què els qui tenen avui a les seves mans el govern de Catalunya treballin per a la consecució de les aspiracions del nostre poble. Per a ells la glòria i per a ells la responsabilitat. Però la Lliga té en aquest punt un criteri, que és el seu deure i el seu honor sostenir.

No vol dir tampoc que es desinteressi dels problemes generals de l'actual situació. Molt al contrari. Per a la consolidació del règim actual, per a la salvació dels interessos morals i materials, que són la base de la nostra Societat, la Lliga lluitarà sempre, i des d'aquest moment començarà la seva campanya perquè, en les pròximes eleccions, el vot veritablement democràtic, el vot del sufragi universal, sigui conscientment donat, i s'aplegui sota els plecs de la nostra bandera, que no defuig cap transformació progressiva, però que vol que la societat catalana reposi en fonaments tan fermes que les convulsions malaltisses d'un moment no puguin destruir-la.

DOCUMENT 94

LA VEU DE CATALUNYA22 maig 1931Autor: Editorial

p1

EL MILLOR CAMI

Els lamentables incidents que han provocat la retirada per la Lliga Regionalista dels candidats convinguts amb les altres agrupacions polítiques per a l'Assemblea de la Generalitat, i la ruptura de l'avinentsa general convinguda en principi, i que ha fet constar també a "La Publicitat" el Partit Catalanista Republicà han fet ben patent l'equivocació soferta en convocar, en la forma que s'ha fet, la designació dels representants de Catalunya en l'Assemblea esmentada.

Nosaltres veiérem ben clar, des del primer dia, - que el procediment ere det tot equívo^{ca}t, que no responia ni a l'esperít de catalanitat ni al de democràcia, Callàvem, però, per a no rompre aquest front únic de Catalunya de què es parlava. I els nostres capdavan^{te}rs, malgrat la convicció de l'error que es cometia, es mostraren disposats a tota mena de sacrificis. Però, ha estat inútil. Perquè els principis democràtics no po-

den violar-se impunement. I tot camí polític que se n' allunyi, cercant en combinacions artificials allò que ha de trobar-se en la realitat només, condueix necessàriament a situacions lamentables com l'actual.

La preparació d'un Estatut o d'una Constitució política fonamental, planteja un doble problema tècnic i popular. L'han de preparar els homes de doctrina i d'experiència política i l'ha d'acceptar el poble amb el vot dels seus representants legítims. Però en la preparació s'ha de tenir en compte la coexistència d'aquests dos elements indispensables. En el cas actual es podia obtenir, per diversos camins, qualsevol probablement de millors resultats que l'adoptat, pel que es va veient.

Nosaltres ens havíem fet la il·lusió de veure Catalunya donant una mostra de la seva altíssima capacitat política, i oferint un exemple de transcendència als altres pobles d'Espanya. N'hauria tingut prou amb donar-se una pròpia llei electoral, per a la designació de la seva Assemblea de la Generalitat, convocant democràticament tot el poble català a designar uns representants seus per sufragi universal, i aplicant, per primera vegada a Espanya, el sistema de representació proporcional. En aquesta forma hi havia la seguretat que tots els partits polítics catalans no sols hi haurien aportat les forces efectives amb què compten i en

la proporció que la voluntat electoral hauria demostrat sinó que, en major o menor nombre, cada agrupació política hi hauria designat els seus homes més eminents i més capacitats, els quals haurien ofert la doble garan-
tia d'ésser homes de doctrina i d'experiència política i de venir ungits amb la confiança d'un sector de l'opi-
nió pública.

I tot això es podia fer molt sensillament i en pocs dies, sense necessitat tans sols de grans prepara-
cions. La Generalitat podia demostrar la seva capacita-
ció política establint una llei electoral amb represen-
tació proporcional, cosa facilíssima de fer adoptant -
qualsevol dels sistemes adoptats en les noves Repúbli-
ques nascudes després de la guerra. En vuit dies podia
haver-se fet, sense que el Govern provisional de la Re-
pública hi pogués tenir res a dir, per tractar-se d'un
afer interior de Catalunya. L'autonomia política hauria
quedat instaurada, de dret, sense recels de ningú i do-
nant un alt exemple de capacitat.

Si no es volia fer això, que era el millor i el -
que molts catalanistes de tots els matisos deistjaven i
el que, si no recordem malament, ha preconitzat un ho-
me tan poc sospitos de partidismes i tan catalaniste -
com En Manuel Folguera, en la reunió de Centre de Depen-
dents, podia haver-se adoptant un altre sistema: el de

convocar deu o dotze o vint persones, entre les primeres capacitats polítiques de Catalunya, catalanistes de tots els matisos, encarregant-los la preparació d'un projecte a ésser sotmès després al referèndum d'Ajuntaments o individual. Si hi hagués hagut encert en la designació d'aquests homes, el procediment podia haver donat bons resultats.

Aquest ha estat el procediment que ha escollit el Govern provisional de la República espanyola. Ha nomenat una Comissió per a "preparar" un projecte de Constitució de la República, i ha designat homes que li han semblat els més capacitats, i ha donat la Presidència a un home tan allunyat de partidismes com l'Ossorio i Gallardo. L'exemple que, com a catalanistes de sempre, nosaltres hauríem desitjat de poder donar a tota la resta d'Espanya, tenim el sentiment de no haver-lo sabut donar, i que, en canvi, de Madrid ens vingui l'assenyalament d'un camí millor.

. . .

Malgrat tot el que passi, però, la nostra fe incommovible en l'esdevenidor de Catalunya ens permet seguir esperant que, siguin els que es vulguin els errors, Catalunya ha d'acabar fent trionfar el seu ideàl.

I nosaltres, i tots els nostres amics, els nostres il·lustres capdavaners els primers, estem disposats a tots els sacrificis que calgui, enraonant quan convin-
gui, callant quan sigui necessari, proposant solucions quan procedeixi, deixant serenament als altres la ini-
ciativa i la responsabilitat, per tal que l'autonomia de Catalunya sigui un fet i els catalans puguem dirigir la nostra pròpia vida en el conjunt dels pobles hispànics.

Per això, com ha dit molt bé la Lliga Regionalista, ella no posarà cap obstacle a què, els qui tenen avui a les seves mans el Govern de Catalunya, treballin per la consecució de les aspiracions del nostre poble. Per a ells la glòria i per a ells la responsabilitat. Si ho encerten, tots n'estarem joiosos; i, siguin els que siguin els homes que governin en l'hora del triomf, tots ens sentirem feliços del resultat gloriós dels nostres trenta anys d'intensa activitat política dedicada només a la causa de Catalunya.

I si troben dificultats, sempre estarem disposats a oblidar la part que provingui dels errors comesos, i sempre tots els nostres homes seguiran treballant per la llibertat i la bona ordenació de la nostra terra.

DOCUMENT 95

LA VEU DE CATALUNYA22 maig 1931Autor: Editorial

p. 1

DEMOCRÀCIA CONTRA DEMAGÒGIA

Els nostres amics de la minoria regionalista de l'Ajuntament de Barcelona han rebut moltes felicitacions per llur actitud serena i raonada en la sessió de dimecres. Davant la posició demagògica de la majoria, que plantejà per sorpresa un debat que s'havia convingut - eludir, la minoria regionalista reafirmà la seva actitud democràtica.

Nosaltres, com hem dit sempre, som enemics de totes les formes de violència i de totes les dictadures, blanques, negres o vermelles. Nosaltres volem que els pobles hispànics puguin ara estructurar lliurement una República democràtica, una República on els drets, els interessos lícits ... sentiments de tots els ciutadans espanyols tinguin la màxima garantia del dret i de la llei.

Defensem l'ordre públic, l'ordre material i l'or-

dre jurídic, car, sense aquest element essencial, no és possible la convivència civil. Nosaltres no comprenem com cap esperit liberal, cap ànim serè, pot demanar l'expulsió d'uns ciutadans catalans, siguin els que siguin, que no han comès cap altre delicte que tenir idees distintes dels que això demanen. Ho comprenem encara menys, quan entre els ciutadans catalans l'expulsió dels quals es demana hi ha compatriotes emients, que han honorat el nom de Catalunya a l'exterior. I no volem adduir altres raons d'ordre religiós que són, després de tot, les més respectables, car no hi ha res més perillós ni més temerari que ferir sense necessitat els sentiments més íntims del poble o d'una gran part del poble.

Direm que aquells ciutadans catalans no han comès altre delicte que tenir idees distintes dels que els combaten, perquè si fos d'altra manera ja el Fiscal de la República hauria presentat les querelles corresponents.

La República, com deia Sameron, ha d'ésser la República de tots. Qui intenti fer la República incompatible amb el Catolicisme comet un atemptat contra la República. La República ha d'ésser la llibertat, la llibertat per a tots.

Tots violència és una transgressió de la llei i la

lleí és ara la llei de la República. Ningú no ha de tenir un interès superior al del Govern, i al de les corporacions que hi col·laboren, a conservar l'ordre, i en l'endegament pacífic de tots els problemes i de totes les transformacions. Suscitar, sense una necessitat - apremiant, conflictes d'ordre espiritual és promoure d dificultats que caldria eludir.

La majoria consistorial oblidà que els acords que va pendre no eren de la seva competència, car per a res no es referien a l'administració municipal. Eren afers de la competència del Govern., que havia de sotmetre'ls a les Corts Constituents, úniques que tenen sobirania. La majoria demostrà, a més a més, amb les seves interrupcions constants, us absolut desconeixement de la matèria sobre la qual es pronunciava.

Els nostres amics de la minoria regionalista de l'Ajuntament prestaren dimecres un servei eminent a la causa de l'ordre, que és, avui, la causa de la República. Davant l'actitud demagògica d'una majoria que no demostrava ni un sentit agut de la responsabilitat ni un control sever dels impulsos sectaris, sabé mantenir una posició equànime, una posició democràtica.

Dimecres, la minoria regionalista de l'Ajuntament sostingué, davant la intransigència de tots els sectarismes, la bandera de la llibertat i del respecte a -

a les tradicions religioses del país i als drets de tots els ciutadans.

Nosaltres persistirem en aquesta actitud. Si els nostres amics de l'Ajuntament constitueixen avui, dintre el Consistori, una minoria, aquesta minoria representa per a Barcelona i per a Catalunya aquell esperit de continuïtat i de contenció sense el qual no fóra possible ni la consolidació del règim actual ni la salvació dels interessos morals i materials, que són la base de la nostra societat i de la nostra civilització.

La nostra bandera, com deia la recent declaració de la Lliga Regionalista, no defuig cap transformació progressiva, però vol que la societat catalana reposi en fonaments tan fermes que les convulsions malaltisses d'un moment no puguin destruir-la.

Per haver interpretat autènticament aquest esperit de continuïtat i de contenció, per haver respost al sentit integral de la Lliga d'harmonitzar l'ordre amb el progrés en un conjunt evolutiu, els nostres amics de la minoria regionalista aconseguiren dimecres pal·lesar les diferències radicals que existeixen entre una concepció demagògica i una concepció democràtica i maldaren noblement per la pau de Barcelona, per la unitat de Catalunya, per l'interés de la República.

DOCUMENT 96

LA VEU DE CATALUNYA23 maig 1931Autor: J. Puig i Cadafalch

p. 1

EL PROGRAMA DE LA PAU CATALANA

En els èxodes materials i morals dels pobles hi ha un moment tràgic en què moren els profetes que els han conduït pel desert. El poble els enterra, i després s'en passa. Catalunya, en ple desert, sense ovirar encara la terra de promissió, viu aquest passatge de la història humana. Una part del poble en l'enterrament dels profetes els apedrega. Als vells els substitueixen altres nou-vinguts. Són els moments en què els genis i els herois triomfen, però també els de la pujada ràpida i la caiguda estrepitosa de l'allau d'aprofitadors, de les nul.litats d'aquest llast que aixequen els partits triomfants i que deuen llençat aviat si no volen ràpidament caure. Ni arribistes ni aprofitadors serveixen als grans ideals. Aquest vell ensenyament de la Història cal que el tingui present l'home il.lustre que avui presideix a Catalunya

Hom es pregunta si anem a constituir la Catalunya

d'uns quants o la Catalunya de tots. Estem en aquest -
 greu perill que decidirà en un instant solemne l'esde-
 venidor. A la unió de tots, per tots demanada, l'ha -
 substituït l'acord frustrat.

Tindrem així un Estatut que no haurà discutit un
 sector immens de Catalunya perquè n'haurà estat privat
 Per patriotisme, per poc que sigui viable, el votatà
 potser, romànticament, tot Catalunya en el plebiscit;
 però no n'hi ha prou d'això perquè la llei d'un poble
 esdevingui llei nacional. Si una llei no entra en la
 consciència de tots, fins dels contraris, té una vida
 efímera.

Quan els actuals vencedors hagin satisfet llurs
 perjudicis, demanant les expulsions que els plaguin i
 destruint les coses caduques i les coses vives; quan -
 hagin hissat prou les banderes, ensenyat els nous him-
 nes i rebut prou ovacions, fetes les visites triomfals
 quedarà encara un immens programa a començar.

El primer: fer la pau rompuda i estructurar de nou
 socialment i moralment i políticament, el país, i tor-
 nar la unitat i la concòrdia a Catalunya que la Manco-
 munitat havia estatutit, destruïda pels anys de dictadu-
 ra. La unitat superant les províncies i els districtes
 la concòrdia superant les banderies.

S'oblida massa, en aquests moments, que un poble no és una multitud que crida ni el seu règim sols una quincalla de renovació agrària, o unes utopies socials. Entre aquestes i el nostre estat de civilització balcànica hi ha un llarg i penós camí a seguir que és tot un programa a aprendre pels governants en les estones de lleure: el de les reformes socials compatibles amb la nostra economia; el de la construcció de l'utilitatge material: camins, ferrocarrils, el telègraf o telèfon a tots els pobles, els treballs hidràulics, la repoblació de boscos; el sanejament, els hospitals i l'assistència social; dresprés tot el que manca a dos grans triangles de Catalunya, la del Nord'Oest al Pirineu, cap a la Vall d'Aran, i la del Sup cap a Tortosa. Tot Catalunya és mancada dels elements fonamentals, de la cultura; fer que cada poble tingui les escoles primàries; que les ciutats tinguin les escoles tècniques; els Liceus d'ensenyança secundària; fer la Universitat de cap a peus; els grans Instituts; crear les Biblioteques populars i la Biblioteca nacional. Formar la minoria escollida que ha de guiar. Fer la Hisenda sòlida, base de tot, harmonitzada amb els impostots que no matin el treball.

Abans de destruir l'Estat burgès, companys comunistes, potser caldria crear-lo; abans de fer les grans reformes proletàries, bé ens cal tenir l'obrer intel·

ligent i el tècnic efectiu, abans d'empendre volada ens cal, potser, tenir la mitjana civilització europea. El comunisme ignorat dels pobles primitius o la debacle de l'organització industrial fallida per incompetent no és pas l'ideal dels homes moderns.

Veus aquí tot un programa a realitzar quan s'hagués cridat i esvalotat prou. I potser, ciutadans governats cal ja pensar-hi; i aquest fou el vell programa de la Mancomunitat de Catalunya, en la realització del qual, durant anys, treballaren junts tots els partits de Catalunya i aquest serà, si no hem perdut l'enteniment, el programa d'un gran partit que realitzarà la República de tots i la Catalunya de tots. Per a dur-ho a bon terme ens caldrà, penso, en contemplar el panorama polític, ressuscitar alguns dels profetes enterrats i apedregats.

J. PUIG I CADAFALCH

DOCUMENT 97

LA VEU DE CATALUNYA28 maig 1931

Autor: R.D'Abadal

p. 1

EL QUE HAURIEM DIT A L'ASSEMBLEA

Catalunya va plantejar novament, davant de l'Estat espanyol, el reconeixement de la seva autonomia. La voluntat de Catalunya d'aconseguir-la s'ha manifestat amb una tan constant persistència, que no pot ésser negada ni desconeguda pels mateixos a qui apassionaments inexpicables puguin induir o amagar-la.

Podríem fàcilment recordar les diverses etapes que ha seguit el nostre poble en el camí de les seves reivindicacions. Però no cal. Estan a la memòria de tothom.

Recordem la Solidaritat. Recordem l'Assemblea de Parlamentaris. Recordem les glorioses Assemblees de l'any dinou. És que cada vegada la veu del poble, expressada directament pel sufragi, o expressada pels seus representants, i assistida pel mateix poble, estava present i sostenia amb el seu concurs entusiasta aquelles manifestacions de la voluntat catalana.

Ara va a elaborar-se l'Estatut de la nostra autonomia, que ha d'ésser presentat a les Corts Constituents d'Espanya. Cal que aquest estatut concreti amb tanta justesa l'aspiració del poble català que tots els ... elements puguin sumar-se a les conclusions que s'hi formulen. I cal despertar al poble aquella vibració de les altres vegades, aquella vibració que necessita per a ésser profundament sentida que tots els ciutadans sàpiguen que són ells els que es donen la llei i que la llei que s'han donat respon a llurs aspiracions.

L'Assemblea no ha nascut del sufragi del poble, i el poble no s'ha somogut amb una apel·lació al sufragi, sota la bandera de l'Estatut que es va a fer. Per això ha de presidir els treballs de l'Assemblea un tacte tan exquisit, un seny tan perfecte que en l'obra que surti d'ella vegín els ciutadans tan clarament representats llurs desigs, i els comuniqui una adhesió tan ferma a ells, que el remogui l'esperit tan profundament que esclati aquella vibració que ha d'aureolar la reclamació de la nostra autonomia.

Sertosament el poble català ja té manifestada la seva voluntat amb una unanimitat admirable. Aquell mil·lenar d'Adjuntaments, aquella totalitat d'Ajuntaments de Catalunya --que és menyspreable la xifra imperceptible dels que hi faltaren -- que l'any dinou amb les mans dels representats alçades juraven acatament a l'

Estatut fet per tots els seus representats elegits pel mateix poble, mostraren quines són les aspiracions de Catalunya.

Sostenim-les i proclamen-les. Que no es digui que el nostre poble sofreix vel.leïtats de voluntat que acusen vacil.lacions respecte del seu destí. Que no es pugui dir tampoc que aquestes vel.leïtats imposen la necessitat de veure com es fixa la seva definitiva voluntat.

Allà, a l'Estatut de l'any dinou, es reconeixen a Catalunya les atribucions que corresponen a les seves necessitats peculiars amb una intensitat i amb una llibertat tal, que ella solu és la mestressa de manejar-les com convingui més al seus interessos. La cultura, el dret, les obres públiques, etc., tot quant pot fer en el seu desplegament que arribi amb el seu treball a conquerir-lo la civilització que vol i mereix, eata en les seves mans. Netegem-lo --si cal-- de freseologies entrebancadores, perfeccionem-lo en les deficiències que pogués tenir; però sostenim-lo com a voluntat proclamada unànimement per Catalunya.

El nostre Estatut ha d'anar a les Corts Constituents de la República espanyola. En aquests moments de reconeixement de llibertats, les llibertats col.lectives no poden ésser desconegudes; i en aquestes hores de concòrdia

serà garantia que la voluntat de Catalunya, proclamada en ell, es coordina harmònicament amb la unitat d'Espanya l'haver estat també proclamat pels senyors Marcel·lí Domingo, Alexandre Lerroux i Francesc Largo Caballero, tres ministres del Govern actual, que no mancaran a la paraula donada aleshores, com no hi pot mancar Catalunya.

Nosaltres posarem tots els nostres esforços i les nostres energies perquè aconseguixi l'Estatut d'autonomia tota l'autoritat que li cal per a imposar-se, i sigui aclamat per tot el poble català amb la fervor i emoció d'aquelles aspiracions llargament sentides en el moment en què s'anuncia la seva realització.

R. D'ABADAL.

DOCUMENT 98

LA VEU DE CATALUNYA29 maig 1931Autor: J.E. (Joan Estelrich)

p. 1

MOMENT DE CONSTRUCCIÓ

Les aigües van calmant-se després de la riuada. Tot hom ja hi veu més clar. Ja veu tothom també que la història dels pobles no es fa amb idilis. Apareixen els perills reals; es desen els fantasmes utòpics. Suren les realitats inedugibles; es submergeixen les teories vanes. Cada dia es posen més aprova -- per a cada partit per a cada director de masses, per a cada home de Govern -- les condicions i les dots de governar, d'assolir i exercir autoritat. La prova es fa a Madrid; la prova es fa a Barcelona.

La desorientació d'un moment, és, ací, substituïda ràpidament, entre la gent que sap aliar els ideals amb l'ordre, per una orientació que accentua cada dia més. Les masses socials més adherides a les aspiracions de la nostra terra, per un sentit de tradició renovada i renovadora, que no exclou les més generoses ambicions de progrés efectiu, troben, com han trobat sempre, en nosaltres, l'adequada expressió, en el moment adequat, d'

un pensament i d'uns sentiments col·lectius. Aquestes masses tenen la sensació que no estan abandonades. La nostra actitud davant la nova situació, l'actuació as-senvada i serena de la nostra minoria a l'Ajuntament d de Barcelona, la posició digna de la nostra agrupació davant unes eleccions, com les de diumenge passat, que es preparaven amb tots els vicis dels vells règims, cons-titucionals i anticonstitucionals, ens han guanyat nom-bre de simpaties, de les quals rebem constants demos-tracions.

Ningú ja no gosa recriminar-nos per la nostra abs-tenció de les eleccions a l'Assemblea de la Generali-tat. Amb les nostres soles forces, teníem un bell nom-bre de llocs assegurats. Però s'havia dit, en tots els camps, que no era hora de lluites de partit, que no era hora de combatre'ns, entre catalans; que era hora, per damunt dels interessps partidaris, de concòrdia interna i d'unanimitat patriòtica. Aquesta veu del seny i de l'interés col·lectiu, en la cobejança electoral, fou desoï-da. Es "preparaven" unes eleccions, amb tots els trucs de l'antiga consuetud. Quan anàvem a començar, els cata-lans sobretot, una nova vida política, ¿podíem nosaltres col·laborar a l'espectacle desagradable? Els incidents del diumenge a Vilanova, a Gandesa, a d'altres indrets, confirmaren les nostres aprensions. Els fets posteriors confirmaren, amb unes dades més, la raó que teníem. En

unes eleccions directament populars, les violències i el trencament d'unes poden explicar-se per la intervenció indisciplinada d'elements incontrolables. En unes eleccions de segon grau, entre regidors, entre governants de Municipis, no pot de cap manera justificar-se. La primera prova electoral, després de l'adveniment de la República, no produeix cap joia. Els resultats del 12 d'abril, el record del 12 d'abril, exigien major -
circumspecció.

Ara bè. No acudir a semblants eleccions no vol dir desentendre's de l'Estatut. Com, també, fer unes males eleccions no vol dir fer un mal Estatut.

Nosaltres esperem que s'elaborarà un Estatut perfectament adequat als dalers del nostre poble, manifestats en forma irrecusable i concreta, insistentment, en diverses oportunitats. Hi ha a la Generalitat, hi haurà a l'Assemblea, polítics eminents i juristes prestigiosos que, sens dubte, hi marcaran el criteri de la justesa i de la viabilitat. Estem segurs que, amb patriotisme i bona voluntat, poden assolir-se aquells punts de coincidència màxima, als quals tots els catalans puguin adherir-se. I estem segurs també que, davant un resultat així, el Govern de Madrid es farà solidari del projecte d'Estatut i les Corts Constituents no podran sinó apro-

var-lo. Nosaltres, personalment, fora de l'Assemblea, no desaprofitarem cap avinentesa per a una lleial col·laboració, dins la fidelitat als nostres principis de sempre, que coincideixen amb els ideals del catalanisme històric. I si es considera necessària una col·laboració més estreta, més directa, no mancaran, sens dubte, les fórmules d'establir-la i fer-la efectiva. Però nosaltres no la sol·licitarem pas; que no volem restar cap glòria a d'altri. Ens considerem, més aviat, com una reserva. Reserva per al adia de demà. Un demà que no desitgem pròxim. El nostre doler més fervent -- com a demòcrates i liberals pràcticament sincers -- és que la funció de govern pugui repartir-se, alternativament a la nostra terra; i que tots els corrents d'opinió popular, verament democràtics, puguin, en adquirir el volum suficient, pendre la responsabilitat de la prova governamental.

El canvi de règim ha vingut sense violència, sense revolució. La revolució "a priori" no donà resultat. Ara, la revolució, la violència "a posteriori", que reclamen, enyoradissos, els jacobins, posaria en perill gravíssim els resultats del 12 d'abril. Contra el parer de gent ben intencionada, que volen justificar els excessos de les darreres setmanes en el fet de passar un moment revolucionari, opinem que la situació del moment no és revolucionària; les declaracions del Govern

ho desmenten cada dia; i si, de fet, malgrat el Govern i els interessos del Govern, passéssim un període revolucionari, convindria que aquest període s'entronqués immediatament. Perquè no és concebible que es convoquin -- i la convocatòria és imminent -- Corts Constituents es pelna Revolució. ¿Què podria sortir-ne? No; el moment no és, no pot ésser de revolució; el moment és i ha d'ésser de construcció.

Per aixó mateix, sense necessitat d'adherir a tots els actes del Govern ni a totes les disposicions dels ministres, és possible l'adhesió activa i lleial al règim i l'actuació decidida dins els règim, per a la més ferma consolidació del règim. Per aixó mateix, tot i oposant les degudes objeccions a les errors de prioritat i de procediment dels governants locals, és possible de formar, patriòticament, la unió entorn de la Generalitat, que significa l'afirmació del nostre govern autònom i de congregiar la simpatia entorn de la persona que la presideix i actualment la simbolitza. Macià és, per a nosaltres, avui, l'home insubstituïble en el seu lloc. El seu nom és elevat, popularment, a emblema. Els seus partidaris haurien d'ésser, per tant, els primers interessats a col·locar-lo superiorment, per damunt de les tendències i les classes. Rera Macià no s'hauria de veure un partit, s'hi hauria de veure, només, un poble amb el seu ideal.

No insistirem en les coses que es podrien fer i no s'han fet, en els bons exemples que s'haurien pogut donar i no s'han donat. En aquests punts vidriosos, les nostres intervencions seran únicament les indispensables. Insistirem, per ara, en aquest fet essencial: és vitalment necessari obtenir ara la consagració i estructuració de la nostra Autonomia. S'acosten, amb tota evidència, períodes de prova per a la nostra societat. Pensar que nosaltres ens alliberarem de les convulsions que sofreixen o han sofert tots els països no constituïts i àdhuc molts de constituïts, és una il·lusió panglosiana. No es guanya res d'amagar el perill. S'ho juguen tot els qui esperen miracles. Les forces convulsives - truquen impacientment a la porta. No ens fa cap por les més ardides reformes dins els principis bàsics que sostenen la nostra societat occidental. Però ens fa por l'anarquia i la dissolució. ¿Què en faria de la llibertat un poble ... o misèrrim? -- J.E.

DOCUMENT 99

LA VEU DE CATALUNYAer
1. juny 1931Autor: Editorial

p. 1

LA DEPRECIACIÓ DE LA PESSETA

Es curiós d'observar amb quina facilitat s'altera l'ordre d'urgències que l'opinió pública atribueix als problemes.

En l'hivern 1928-1929, quan després d'una alça de la pesseta, en gran part fictícia, i que la Dictadura no sabé aprofitar, la lliura començà a valer més de 30 pessetes, i el nostre il·lustre amic Francesc Cambó advertí - els perills de la "inestabilitat", de la "depreciació" i sobretot, de la "inestabilitat amb tendència a la depreciació" fou titllat oficialment de derrotista.

En l'estiu de 1930 els senyors Ventosa i Vidal Gardiola tornaren a clamar contra la inestabilitat en moments en què la lliura ja valia més de 40 pessetes. I s'inicià a Barcelona, però sobretot a Madrid, una campanya d'injúries personals que assolí la màxima intensitat en els moments en què el Sr. Ventosa, des del Ministeri de Finances, inicià i desenrotllà l'esforç més seriós i sistemàtic encaminat -- cal remarcar-ho -- a corregir, simultàniament, la depreciació i la inestabilitat.

La Premsa d'esquerra (aquesta premsa d'extremisme ver-
balista, desemfrenat i inconscient, però perillósissim)
intentà denigar-lo, inventant burdes acusacions recolza-
des en l'absurda hipòtesi que la política de normalitza-
ció monetària podia estar al servei d'interessos entes-
tats en què la pesseta no millorés massa.

Quan tot això s'escrivia, la lliura tendia a baixar
sota de 45 pessetes. I cal recordar les condicions en què
tot això tenia lloc: una agitació política sense fre i -
una compra de divises per part dels espanyols per sumes
enormes, desconegudes fins aquell moment. Quan soni l'ho-
ra de la justícia, les estadístiques demostraran fins a
quin punt la gestió del Sr. Ventosa ha permès de demorar
més d'un mes la davallada que ara s'està produint.

Però, no som encara en l'hora de la justícia, sinó
en l'hora de les preocupacions. I nosaltres no podem -
creure que l'actual ministre de Finances, fervent reva-
loritzador, convençut --segons va declarar-- que la pes-
seta valia, fa un mes i mig, més del que representa el
canvi internacional, es mantingui impassible davant la
davallada d'aquests dies, que representa una ruïna del
patrimoni comú i una espantosa pertorbació per a la in-
dústria i el comerç de bona fe.

No comparam tampoc, el silenci de la Premsa d'es-
querra, que trobava massa alta la lliura a 40 i no diu

res quan la lliura s'atansa als 60.

Demostren els fets, amb fatal cruessa, que quan els problemes estan ben plantejats per homes de govern, i llur solució està ben enfocada, no basten unes quantes frases boniques dels nous governants per a escamotejar el problema ni per a fer possibles altres solucions.

El ministre de Finances parla cada dia de l'exportació de capitals. En parla massa. Condemnem en teoria la fugida de capitals, però hem d'advertir que és molt gran la responsabilitat del Poder Públic quan segueix una política de restriccions sense un pla sistemàtic que ofereixi prou garanties.

Hi ha molts cotoners que gemeguen encara perquè feren cas del Sr. Calvo Sotelo quan els acusà de mals patriotes en el moment que volien cobrir les compres de cotó a 30 i 32 per lliura. I ara ens trobem davant un cas semblant. ¿Es repetirà el que aleshores succeí?

El senyor Ventosa també imposava determinades restriccions (llegeixi's la seva reial ordre del 10 d'abril), però ho féu dins un conjunt de mesures que tenien un doble objectiu: el sanejament monetari i el restablement de la llibertat. El comerç accepta les restriccions, si n'espera un avantatge positiu.

La situació present es caracteritza per la desconfiança

ça del públic en els propòsits del ministre de Finances sobre el sanejament monetari. Dir que portarà el problema a les Corts Constituents, on d'altres preocupacions absorbiran l'atenció dels elegits, no és dir res. I es comprèn que la gent contesti a les restriccions, filles de la nerviositat del Poder públic, amb una nerviositat major. I es comprèn també que es generalitzi un fenomen molt més perillós que l'exportació de capitals i contra el qual res no podran totes les mesures restrictives: el retraïment dels capitals, amb la consegüent paralització de tota la vida econòmica.

El Ministre de Finances té el deure de donar aviat la impressió que domina els esdeveniments i que no està dominat per ells.

Es molt nebulosa l'actuació del Banc d'Espanya, a part de la satisfacció de veure augmentar els seus beneficis en trenta, quarante o cinquanta milions de pessetes, pel fet de l'augment de la circulació fiduciària sense noves immobilitzacions d'or. El Sr. Prieto no té en aquest punt una política definida. Ho acaba de confessar però no calia. Prou que ho demostren els fets.

Fa pena que els desordres (que continuen, malgrat tots els anuncis) en els pagament de l'Estat destorbin la vida de tota la Banca privada. Fa pena que, per una barreja de precipitacions i prejudicis, es deixés cancel·lar sense resistència, l'emprèstit Morgan, per aca-

bar després amb negociacions oficioses de noves operacions, que la situació general, agreujada per la davallada dels canvis, no permetrà de realitzar.

Poc podia pensar el Sr. Ventosa que hagués de trigar tan poc el moment de la seva rehabilitació, el moment - que tothom giraria els ulls vers una política general seriosa al servei d'una política monetària aciençada.

Els diaris de l'esquerra, que trobaven massa alta la lliura a 44, no diuen res (ho recordàvem suara) de la lliura, molt mal orientada, a 57. Han canviat de criteri? ¿Creuen, potser, que la baixa de la pesseta beneficia - les classes treballadores?

Hi ha qui, davant la nostra insistència, sobre aquest punt, dirà, tal vegada, que donem massa importància als problemes d'ordre material. Hi ha, fins i tot, qui ens - acusa de no pensar sinó en la butxaca. S'equivoquen radicalment els que així pensen. La política cultural i la política econòmico-social no són pas dues polítiques distintes. Són dues manifestacions inseparables i solidàries d'una sola política. Malaurats els pobles i els governants que ho obliden.

Es ben conegut el nostre criteri de col.laboració honest dintre l'actual règim. Però, recordem unes paraules d'una conferència del Sr. Vidal Guardiola, donada el dia 8 d'abril proppassat al Círcol de la Unió Mercantil de M

Madrid: "Un dels perills més grans que amenaçaria la consolidació d'un nou règim, si es produís el canvi, seria la desorganització del nostre mercat monetari i dels canvis internacionals. Arribaria ben aviat un moment que les preocupacions monetàries absorbirien tota l'atenció dels governants i no els permetria d'ocupar-se de la preparació i execució de les reformes que espera el país."

DOCUMENT 100

LA VEU DE CATALUNYA3 juny 1931Autor: J.E. (Joan Estelrich)

p. 1

PER A CREAR CONFIANÇA

Es de suposar, a hores d'ara, que tothom, interiorment almenys, haurà reconegut l'evidència. L'obcecació d'aquests dos mesos últims durava massa, tanmateix. Ja heu vist, tristament, durament paleses, les conseqüències d'aquella obcecació partidista. Per follia sectària foren atacats els únics homes que havien plenament previst, sense il·lusionismes, els perills que s'acostaven; per irritació partidista fou desqualificada la política monetària del nostre Ventosa, l'única reeixida que s'hagi realitzat d'ençà que la pesseta està novament malalta; per inqualificable ofuscació, fou bescantat el nostre il·lustre amic, amb motiu del crèdit Morgan, unint la insídia a l'ofuscació. El mateix futur President es considerarà en el deure de repel·lir, per al futur, les conseqüències de l'operació bancària.

Hi ha, sens dubte, unes causes generals, hi ha, sens dubte, un fenomen universal de crisi que, en un moment de feblesa, ha penetrat dins casa nostra. Ha penetrat,

però, perquè s'ha produït el moment de feblesa. La confiança de les primeres setmanes, s'ha tornat de sobte - desconfiança. Causes? Poseu-hi totes les que vulgueu, - atribuïbles a les maniobres reaccionàries; no podreu dei xar de posar-hi les causes internes: la propaganda feta anteriorment, per motius únicament partidistes, contra la idea i els projecte de revalorització i d'estabilització; la denúncia, per motius també partidistes, del crèdit Morgan; els disturbis plebeus i les amenaces demagògiques; les confessions de desorientació i d'impotència del mateix ministre.

No hi ha hagut confiança perquè, amb insistència suï cida, han predicat la desconfiança els mateixos que ara necessiten confiança. Tothom diu, ara, més o menys oficiosament: no hi ha motiu vàlid per a la davallada; tot això és maniobra i especulació. (Exactament el que ens deien durant la Dictadura de Primo) Tothom argumenta: cal estabilitzar. (Però la fúria contra Ventosa es cobria amb la no-estabilització.) La crisi de la pesseta --deient, i, de cert punt de vista, era veritat -- és la crisi del règim. I doncs, la crisi actual ¿què seria? ¿quina crisi, formidable, anunciaria? Temeràriament, Mar cel·li Domingo intueix: la sort de la República depèn - de la sort de la pesseta.

La sort de la República només? La sort del país, avui vinculat a la República. Es hora de seny i d'examen de

consciència; d'assegurar un ordre estàbil i de reprimir la mania legislativa. Es hora de parlar poc. (¿ Per - què parlen aquests ministres cada dia, inlassablement - als periodistes? De tant parlar, Miquel Maura, primer i Indalecio Prieto, suara, han estat a punt d'ensorrar-se Direu que els ministres s'assabenten del que han de fer quan els repòrters els ho demanen; vella, vellíssima po lítica...) Es hora d'obrar amb cautela.

Si els nostres homes s'oposaren a la Revolució, confiant en l'evolució, i en l'elevació de la democràcia, fou perquè compregueren, sentiren vivament, que en un moment d'aguda i profunda crisi econòmica general tot trasbals revolucionari significava la penetració de la gran crisi dins casa nostra, la nostra incorporació a la depressió universal. El canvi s'és produït sortosament -- com es produeixen tantes coses a Espanya (¿ no recgr em ja el cop de Primo, en el sentit advers?) -- amb el mínim ressò revolucionari. I tanmateix la commoció ha estat forta.

Benvinguda sigui -- diguérem de bon principi -- puix que el pobla ha volgut el canvi: benvinguda sigui, puix que havíem de començar, segons se'ns prometia, un autèn tic període democràtic en la nostra història; benvinguda sigui, puix que si desapareixen, segons diuen, tots els obstacles, seria arribada, a la fi, l'hora, tan desitjada, de la remodelació, de la construcció d'un nou Estat,

sostingut per uns ciutadans reformats. Però hi ha els pe rills, puixants, que ens volten. Difícil és construir en mig de la inseguretat. El Govern pot exigir, de tots els ciutadans, ajut. Nosaltres podem exigir de tots els com-patriotes seny, serenitat i àdhuc disposició al sacrifi-ci. Podem demanar que ningú no s'inhibeixi, que ningú no manqui al seu deure social. Però el Govern té l'obliga-ció suprema, si vol l'assistència de totes, de governar per a totes. Qualsevol altra cosa seria discòrdia civil, més o menys encoberta.

Endebades l'apariència victoriosa d'uns dies voldrà imposar-se sobre la viva realitat permanent. Endebades l'obcecació i la ira partidista spesforçaran a enderro-car prestigis autèntics. Endebades la passió furiosa de cretarà estracismes. No creiem massa en la justícia de la història: però creiem en les rectificacions que la veri-tat oposa a la il.lusió, al desmèrit, a la fúria. Caldrà tenir més compte de la realitat oblidada. S'imposaran, per la pròpia força, els prestigis que no són prestigis per mite o llegenda. I seran cridats, de nou, els homes previsors. El país no pot pas permetre's el luxe de pres cindir-ne. -- J.E.

DOCUMENT 101

LA VEU DE CATALUNYA6 juny 1931Autor:Lluís Durán i Ventosa

p. 1

LA LLIGA I L'ESDEVENIDOR

Posició claríssima

L'endemà mateix de les eleccions municipals que provocaren després la proclamació de la República, en el primer comentari dedicat per LA VEU DE CATALUNYA al resultat de les eleccions, feia ja constar que demostrava palesament que, fossin quines fossin les eventualitats polítiques i el canvi de règim a què poguessin donar lloc, no fóra possible deixar de comptar amb el sector importantíssim de l'opinió catalana que la Lliga representa.

L'efervescència i la desorientació que el gran traspàs ha provocat pogueren distreure un moment d'aquesta realitat alguns dels elements que en aquests temps han surat, poc experimentats en política. Tots els elements genuïnament polítics, amb tot, i més encara els de major responsabilitat, han vingut comprenent-ho, i això explica que salvant excepcions molestes, però de poca transcendència en realitat, la Lliga, en el seu conjunt, hagi estat respectada en el seu valor polític indubtable.

La rapidesa increïble amb la qual els esdeveniments polítics es desenrotllen i les masses d'opinió es desplacen, ha vingut, no solament a confirmar aquesta afirmació de l'endemà d'aquella diada, que podia haver estat una desfeta, sinó a deixar ben clar i ben patent als ulls de tothom que, no sols en la vida política de Catalunya i de tota Espanya s'haurà de seguir comptant amb la Lliga Regionalista, sinó que a Catalunya no hi ha cap agrupació política en una situació tan clara i tan avantatjosa i amb un esdevenidor tan segur com ella.

Solament podràn sentir-se sorpresos, i potser trobar pretensiosa aquesta afirmació, els que en la política no vegin sinó l'anècdota diària, o el resultat immediat d'una foguerada d'opinió. Hi convindran, amb tot, els que recordin les alternatives diverses de l'evolució del catalanisme polític, en aquests quaranta anys, suara evo...ts, amb motiu de la commemoració de les Bases de Manresa.

I es que la doble significació de la Lliga, com a representació de catalanisme polític i portantveu de tots els element socialment conservadors de Catalunya, oberts a tot progrés, però defensors incansables de tot quant en una societat europea occidental és fonamental i ha d'ésser indestructible, la deixen com aglutinant necessari i potent de tots els catalanistes essencials i d'una massa immensa d'opinió catalana.

No existeix, ni pot existir, avui com avui, a Catalunya, cap altra agrupació política que pugui representar, dintre la República, el contrapés indispensable, en aquest règim democràtic més encara potser que en cap altre, als extremismos d'esquerra. La República ha nascut esquerrana com era lògic que succeís, i és molt possible que encara es decanti més cap a l'esquerra. No tindria res d'estrany que així s'assenyalés clarament en les eleccions imminents.

Però ha d'arribar el moment que, per a la vida mateixa de la República i fins per a la consolidació de tot allò que sigui viable del que les esquerres hagin implantat, es faci necessari un moviment en sentit -- socialment conservador. Això és tan evident que tot-hom ho comprèn, i els mateixos representants de les esquerres no poden deixar de veur-ho. Ningú no voldrà fer res que importi el risc de llançar els elements conservadors lluny de la República. Però el governamentalisme conservador que hagi d'actuar en salvaguarda dels interessos i els sentiments fonamentals d'una societat ha de venir representat per una agrupació política que inspire la confiança necessària pels seus homes, pel seu sentit polític, per la seva orientació i, mentre sigui possible, per la seva història.

I a Catalunya es indubtable que aquest paper no el pot disputar ningú a la Lliga Regionalista. Ha constituït, per a alguns, una preocupació inversemblant el dubte de si aquesta se'n voldria encarregar. Coneguda la seva història, i el seu criteri catalanista, i la --

seva opinió sobre les formes de govern, és ben clara la missió que correspon a la Lliga Regionalista. Per això he dit que no hi ha cap grup polític a Catalunya que tingui al seu davant un camí tan dret i tan pla. Solament depèn de la rapidesa amb la qual l'opinió catalana li doni la seva plena confiança que pugui realitzar més o menys de pressa la seva missió, primerament de fre, d'encarrilament després, i de seguida d'ampla i ferma i durable construcció.

Als restants pobles d'Espanya seran d'altres elements els que es constituïran en l'aglutinant necessari per a la formació d'aquesta força política estabilitzadora d'una República. I potser allí sigui més difícil, perquè en pocs llocs existia una força política d'idealismes moderns i de sentit essencialment conservador i de la flexibilitat d'actuació de la nostra Lliga. No serà tan fàcil, potser, l'acomodament de molts elements a les noves direccions que necessàriament hauran de rectificar actuacions anteriors. Així i tot, hom veu fàcilment dibuixar-se les noves organitzacions als restants pobles d'Espanya. Però ací, els antics republicans, es diguin radicals, es diguin esquerra catalana, hauran de continuar en el seu lloc d'esquerrers. Ho vulguin o no, hauran de deixar la Lliga en el seu paper lògic, aglutinant tota aquella opinió catalana que no voldria pas sentir ni parlar de nous problemes de forma de govern, però que vol ésser dirigida amb tot el respecte a les seves tradicions, als seus més pregonos sentiments, als seus més vitals interessos.

Per això és tan franc i tan segur, per a la Lliga, l'esdevenidor polític, passi el que passi de moment. Uns mesos d'agitació política no són res. Cal aguaradar fit a fit l'esdevenidor, de directa actuació i responsabilitat, segurament molt més pròxim del que ningú no podia preveure fa unes poques setmanes.

LLUIS DURAN I VENTOSA

DOCUMENT 102

LA VEU DE CATALUNYA7 Juny 1931Autor: F.Valls Taberner

p. 1

EN LA PROXIMITAT DE LES ELECCIONS

Les Constituents han estat convocades. Entrem en el període electoral, que representa ara un moment de transcendència en la història política espanyola. De les eleccions del dia 28 ha de sortir l'organisme legislatiu que promulgui la Constitució fonamental de l'Estat i lleis orgàniques complementàries, i que aprovi l'Estatut de Catalunya. Totes les qüestions importants de la vida del país, així les més urgents com les menys peremptòries, es trobaran forçosament sotmeses a deliberació en aquestes Corts extraordinàries.: sobre tota mena de problemes relacionats amb la nova estructura política hauran aquestes de pronunciar-se. ¿Què serà conservat del sistema de Dret públic anterior? ¿Què serà derruït? ¿Quina nova construcció jurídica serà edificada? ¿Com s'operarà la transformació del règim econòmic i social? ¿En quina manera podran quedar salvaguardats els interessos espirituals del nostre poble? ¿Quina forma d'organització del poder i de l'administració serà donada a Espanya?

I en aquest moment que pot ésser, doncs, en certa manera decisiu, per la quantitat i la categoria dels -- problemes a resoldre, que ineludiblement s'hauran de -- tractar a les Corts, perquè ara, regits com estem excep -- cionalment per un Govern provisorí de plens poders, no hi ha Constitució de l'Estat i, per tant, en elles bona o dolenta, se n'haurà de fer una indispensablement; en aquestes circumstàncies extraordinàries i greus, ¿ de quiba manera es va a les eleccions per a les Constitu -- ents?.

Per al sol efecte d'aquestes eleccions, l'actual Govern va implantar per decret del dia 8 de maig una i innovació atrevida del sistema electoral. El canvi prin -- cipal introduït per aquest decret era la substitució del sistema de districtes unipersonals per circumscrip -- cions, a part d'altres modificacions com la de la rebai -- xa de l'edat per votar i la de l'elegibilitat de les do -- nes. Per a justificar aquelles substitució, el Govern alegava la raó que amb el nou procediment es facilita -- ria més la puresa del sufragi i es donaria una millor proporcionalitat entre el nombre dels electors i el -- dels elegibles, i permetria d'assignar un diputat per cada 50.000 habitants. En realitat, però, el nou sis -- tema, tal com venia regulat en el decret, resulta in -- just i dificultós.

Posats a modificar la llei electoral, el més raonable i equitatiu hauria estat, sens dubte, la implantació de la representació proporcional per aquell dels seus sistemes que hagués resultat en aquestes circumstàncies més fàcil d'aplicar. Hem de recordar que precisament fou en una de les planes de la VEU DE CATALUNYA on, llavors que el Govern preparava la modificació el electoral, publicà el nostre il.lustre amic Sr. Duran i Ventosa uns interessants, articles advocant perquè, si de cas, fos adoptada la representació proporcional; i no hem de repetir ara les raons atinades i convincents exposades amb tanta d'oportunitat en aquells articles. També damunt les planes de "La Publicitat" el Sr. Martí Esteve va defensar en aquells instants, amb argumentació pertinent, el sistema electoral proporcional. En el mateix sentit escriví el Sr. Rovira i Virgili a la "Nau".

Però la modificació electoral promulgada pel Govern no va pas anar per aquest camí. Ben al contrari. El sistema contingut en l'article 7 del decret de 8 de maig resultarà en la pràctica més antiproporcionalista en relació a la varietat d'organitzacions polítiques, que el sistema districtual anterior. Serà de fet un sistema més durament majoritari que dificultarà molt més l'adequada distribució de les representacions parlamenu

tàries segons la força real del diversos sectors polítics i representarà per tant, una dominació més rigorosa del partits de major votació sobre els nuclis de minoria, alguns dels quals, malgrat la importància que - tinguin, podran quedar ofegats. Ha empitjorat, doncs, la forma d'accessió de les opinions distintes al gran comici legislatiu. Si bé s'han acabat les candidatures - personals, els individualismes dels francotiradors de la política (i això és certament un avantatge), s'ha dificultat, però, al mateix temps, la riquesa vària i poliforme de grups i tendències en un moment en què es va a establir un règim que ha d'ésser per a tothom.

La substitució dels districtes per les circumscripcions planteja la realitat evident que les candidatures hauran d'ésser, per consegüent, presentades per partits organitzats o per coalicions de grups. En la vintena de dies del període electoral, en el qual ens trobem ja de ple, no és fàcil la improvisació de partits i d'organitzacions electorals, amb tota la complicació del mecanisme que representen. No és ara difícil, doncs, de preveure aproximadament els elements que entraran en lluita en les eleccions imminents. La significació de cada un d'ells vindrà precisada, no solament per la que a si mateixos s'atribueixin, sinó també per aquella que determinin les circumstàncies del moment i la posició que cada un ocupi dintre del quadre general de les for

ces en actuació. I això vol dir que la lluita vinent no serà una mera lluita de partits. Tindrà un abast - més ample, serà d'una transcendència superior, portarà conseqüències més profundes. Per això tothom haurà de pensar en l'obligació de donar el seu vot en forma que no resultés un vot perdut: cadascú haurà d'aportar el seu sufragi a aquella condidatura amb la qual les seves opinions i sentiments tinguin major afinitat i mallor defensa.

F. VALLS TABERNER

DOCUMENT 103

LA VEU DE CATALUNYA9 juny 1931

Autor: Lluís Duran i Ventosa

p. 1

LA LLIGA I L'ESDEVENIDOREl problema de Catalunya

Si els elements que un any enrera representaven l'aspiració republicana a Catalunya no haguessin fet im possible la consecució provisional d'un principi d'autonomia, mitjançant almenys una Diputació general Catalana, elegida directament per sufragi; en altres termes si l'any passat hagués prosperat la noble iniciativa de l'aleshores President de la Diputació senyor Maluquer i Viladot, l'adveniment de la República hauria ... la Lliga Regionalista en unes condicions certament molt més difícils que les d'ara, en el punt concret, i per a tots nosaltres capitalíssim, de la solució del problema de Catalunya. Es molt curiós de constatar com els esdeveniments mateixos fan canviar sovint les situacions, afavorint, de vegades, els que superficialment poden semblar perjudicats. Es veritat que això només succeeix als que, per tenir unes idealitats constants i ben altes, i orientacions precises, es troben en les millors

condicions per a situar-se sempre bé.

En efecte si l'adveniment de la República hagués sorprés Catalunya amb la seva unitat ja reconeguda, i representada legalment per una Corporació elegida pel poble, s'hauria pogut evitar el pas de donar-li una representació revolucionàriament, que sempre vol dir dictatorialment. Però, aleshores, hi hauria hagut una altra gent i unes representacions d'altres partits. No diré que haguessin estat millors ni pitjors que els d'ara; dic, només, que serien uns altres. I és ben evident que aleshores la Lliga hi hauria tingut, predominant o en situació d'inferioritat, una important representació. I amb aquesta, i és el que ara cal fer constatar, una gran responsabilitat. La Lliga, aleshores, hauria tingut, i no l'hauria pas refusada per difícil que hagués estat, una gran intervenció i una gran responsabilitat en la proposició de les solucions organitzadores de la personalitat de Catalunya i de la seva autonomia política.

De la manera que els esdeveniments s'han desenvolupat, la Lliga i els seus homes han estat pràcticament eliminats d'una tasca per a la qual semblaven més indicats que ningú els homes que havien fet tota l'evolució del catalanisme polític, des de les Bases de Manresa al dia d'avui, passant pel moviment inoblidable, de sembra fecunda, de la Solidaritat Catalana. Sigui com

sigui, ha passat així. Ni els homes de la Lliga, com tampoc els de l'antic catalanisme històric, no són - cridats. Però, això mateix, els deixa en la millor - situació per a judicar i actuar inspirant-se només en el sentit catalanista. Els que n'han estat els defini- dors, els territzadors i els propagadors, són els que es troben avui i es trobaran demà en les millors condi- cions per a comprendre i decidir si l'obra que es pro- posi respon només a apariències i faramalles o si in- terpreta, d'una manera positiva, el sentit polític del poble català i el que la seva capacitat fa necessari.

Si la Lliga Regionalista s'hagués trobat amb la responsabilitat directa d'una intervenció predominant en la confecció del projecte d'Estatut, la seva situa- ció hauria estat més difícil. Tota mena d'extremistes s'haurien posat contra d'ella; i, amb la propensió deg- graciadament massa general de tots els extremismes, l'ani- magversió contra els homes els hauria portat a una gue- rra contra l'obra a ralitzar. Tota atenuació que patriò- ticament hagués proposat o secundat simplement la Lliga a les fantasies dels uns i dels altres, hauria estat a acollida amb crims de defecció o potser de traïció a la causa de Catalunya. En canvi qualsevol demanda absurda en l'estat actual de Catalunya i de la resta d'Espanya com algunes que aquests dies hem vist propagar, hauria tingut grans probabilitats de prosperar, fent pòser im- possible l'aprovació del projecte.

Però la situació que els esdeveniments han creat a la Lliga Regionalista, forçant-la a l'absència material de l'Assemblea proponent de l'Estatut, li permetrà coadjuvar en una altra forma, en la forma que els veritables patriotismes fan néixer, a l'obra d'una redacció de la futura Constitució catalana, plena del sentit de les possibilitats que indubtablement es proposen alguns, almenys, dels elements que hi poden ésser més influents. Nosaltres no creiem que el pacte famós de San Sebastián pugui tenir més eficàcia que la que li doni, alhora, el seny dels que proposin l'Estatut de Catalunya i l'autoritat que sobre llurs amics de la resta d'Espanya vulguin exercir els caps dels antics partits republicans. En aquest sentit, la Lliga Regionalista acompanyarà cordialment en llurs esforços els que aquí treballin per a l'efectivitat d'aquella primera condició.

Si els uns i els altres fracassessin, la Lliga Regionalista, que no s'ha compromès a cap programa de tot o res, conservaria la seva llibertat d'acció per a seguir treballant, com sempre, per l'autonomia de Catalunya; com sempre, també, per tots els mitjans legals, conquistant-ne la part que es pogués. I per tot cas de dubte, el seu desinterès constant i el seu provat amor a la cauda de la llibertat de Catalunya, a la qual, amb l'acció de trenta anys, ha conquistat tots els catalans

que avui la tenen en llurs programes, la Lliga Regionalista té l'autoritat més gran per a judicar si l'obra es realitza bé o malament. Amb l'amor de qui ha infantat el nou catalanisme polític portant-lo del bressol del Dr. Robert al ple aire lliure de la Catalunya total de la Solidaritat Catalana, apreciarà millor que ningú la viabilitat i l'eficàcia de la concreció que es doni a les seves aspiracions, encara que siguin altres els qui se n'encarreguin.

I això, sense que ningú més ho digui, fins potser protestant, algú, que jo m'atreveixi a fer-ho constar, això estarà ben present en l'ànim dels redactors de l'Estatut. Aquestes veritats planaran silenciosament en l'atmosfera de l'Assemblea. I absent materialment d'ella la Lliga Regionalista, hi serà, en realitat, més present que cap altra agrupació política de Catalunya.

Lluís DURAN I VENTOSA

LA VEU DE CATALUNYA11 juny 1931Autor: Editorial

p. 1

EL QUE HA D'ESSER L'ESTATUT DE CATALUNYA

Els homes directors del Partit d'Esquerra Republicana, que son els que tenen avui, a Catalunya, la responsabilitat del Govern provisional de la nostra terra, -- han dit i repetit en tots els tons, aquests darrers dies, que ells volen fer un Estatut d'Autonomia de tendència esquerrana. I afegeixen, encara, que esperen que les que ells -- amb un simplisme massa vuitcentista -- anomenen "dretes" votaran també aquest Estatut, com ells votaren anys enrera, per solidaritat patriòtica, l'Estatut que aquelles "dretes" presentaren. Diuen, a més a més, que cal sotmetre a les Corts Constituents un Estatut de tendència esquerrista, per tal que pugui ésser -- aprovat per aquell cos deliberant, on hi haurà, indubtablement, una majoria d'aquella tendència.

Aquesta exposició del problema, feta pels capdavaners més autènticament representatius de l'Esquerra Republicana, demostra, amb tota claredat, que no tenen un concepte prou precís, ni del que foren els anteriors projectes d'Estatut d'Autonomia de Catalunya, ni del que hauria d'ésser ara la tasca concreta de la Diputació provisional de la Generalitat.

En primer lloc, és totalment allunyada de la reali-

tat històrica l'afirmació que el projecte d'Estatut de 1919 fos una obra de "les dretes", acceptada patriòticament per "les esquerres". A la memòria de tots està, i consta inequívocament en documents incontrovertibles, que aquell projecte d'Estatut fou elaborat i redactat amb el concurs actiu de tots els matisos d'opinió que aleshores tenien una representació a Catalunya, des dels socialistes fins als jaumins. "Les dretes" feren exactament les mateixes concessions que "les esquerres", per aconseguir una solució de concòrdia, un Estatut harmònic, que fos l'expressió dels punts de coincidència de tot un poble, i no el programa d'un partit.

En segon lloc, els directors responsables de l'Esquerra Republicana confonen lamentablement el que hauria d'ésser l'Estatut d'Autonomia de Catalunya amb el que podriem dir-ne la Constitució interior de la nostra terra. L'Estatut d'Autonomia de Catalunya hauria d'ésser solament el pacte entre Catalunya i l'Estat central o federal. Es a dir, hauria de contenir únicament la relació de les facultats que es reconeixen al Govern autònom de Catalunya i de les que es traspassen o es reserven a l'Estat central o federal. Hauria d'ésser solament un Estatut de reconeixement de l'Autonomia de Catalunya, on es concretessin claríssimament les facultats i atribucions que es reconeixen al Poder català, i les que resten a càrrec del Poder central o federal, amb les normes de relació entre els dos poders i la delimitació concreta de llurs respectives finances, punt essencialíssim, en el qual no semblen fixar-se gaire els capdavanters de l'Esquerra Republicana.

Es evident que aquest Estatut d'Autonomia de Catalunya, i de relacions entre el Poder català i el Poder central o federal, no ha d'ésser un Estatut de "dreta" ni d'"esquerra". Ha d'ésser un Estatut de tot el poble de Catalunya que hi vegi el reconeixement de la seva autonomia, és a dir, de la seva llibertat i personalitat col·lectiva. Una vegada aprovat aquest Estatut i acceptat o reconegut per les Corts Constituents, com a llei orgànica de Catalunya, haurà arribat l'hora de cridar el nostre poble a unes eleccions sinceres i lliures, - perquè, amb sufragi universal directe, i amb representació proporcional, designi els seus representants legítims i siguin aquests representants els que elaborin i redactin el projecte de Constitució interna de Catalunya. Aleshores Catalunya es donarà la Constitució interna que vulgui, en ús de l'autonomia que li haurà estat reconeguda. Es clar que la majoria de l'Assemblea lliurement elegida pel poble català matisarà la Constitució amb la seva tendència. Però, àdhuc en aquest cas, la Constitució no ha d'ésser partidista; car, si ho fos, - ens exposarien a canviar de Constitució contínuament, seguint les oscil·lacions inevitables de l'opinió pública i del cos electoral. Una Constitució ha de tenir l'elasticitat necessària perquè pugui ésser, sense freqüents esmenes, la llei normativa del país. Una Constitució ha de permetre que, dintre de les seves àmplies bases, un govern de "dretes" pugui realitzar el seu programa quan el cos electoral li atorgui la seva confiança, amb la mateixa llibertat de moviments i amb la mateixa subjecció a les lleis fonamentals del país que un

govern d'"esquerres", quan el sufragi popular li doni la majoria.

Es, doncs, ben clar que una cosa és l'Estatut d'Autonomia de Catalunya, i un altre la seva Constitució interior. Involucrar o confondre les dues coses és un error fonamental de concepció política. Suposar que, una vegada reconeguda l'Autonomia, han d'ésser les Corts Constituents de la República espanyola les que ens diguin com ha d'ésser governada internament Catalunya, és la negació absoluta del concepte mateix d'Autonomia.

Es claríssim, també, que, un Estatut d'Autonomia no pot ésser l'Estatut de un partit, sinó que ha d'ésser l'Estatut de tot un poble. I des d'ara nosaltres volem dir amb tota lleialtat que l'Esquerra Republicana ha d'anar molt en compte a evitar els perills de redactar un Estatut d'un sol partit, car aleshores podria donar-se el cas que no pogués votar-lo tot un poble. I aquest perill cal evitar-lo i superar-lo, per damunt de totes les altres coses.

LA VEU DE CATALUNYA

12 Juny 1931

Autor: Josep PLA

Pàg. 1

LA REPUBLICALA SITUACIO POLITICA

No hi ha dubte que les últimes declaracions i actes del Govern han contribuït positivament a fer l'aire polític més respirable. La publicació del decret de convocatòria de Corts, l'obertura --de fet-- del període electoral, l'anunci que només se celebraran dos consells de ministres a la setmana, el propòsit anunciat pel president del Govern provisional de presentar el Consell la dimissió així que s'obri el Parlament, són elements que han contribuït positivament a crear al voltant del Govern una "detente" i a fer més dúctil i manejable la situació general. En realitat, la campanya electoral començada ja a hores d'ara equivaldrà a l'obertura d'una vàlvula de seguretat per la qual s'evaporaran els mals humors de l'esquerra i de la dreta. D'altra banda, el fet que el Govern es decideixi a posar fre a la fúria legislativa que l'ha caracteritzat fins ara és un dels elements més positius de l'estat de millorament que ha sofert la situació política. Sobre aquest punt les opinions semblen coincidir amb una sorprenent unanimitat i, encara que estirant una mica la paradoxa, hi ha qui diu que la República seria avui de granit si el Govern provisional hagués tingut el bon sentit de no fer absolutament res --i això sembla que ho han comprès com ningú els intel·ligents administradors del Ministeri de l'Economia. Es indubtable que el simple anunci que l'obertura dels diaris no continuarà donant cada dia un sobresalt al cor del país, ha

contribuït a aclarir un estat d'enfermament que en certs moments fou excessivament rígid.

Un altre element de pacificació dels esperits s'ha de trobar en el fet curiosíssim que l'opinió pública ha fet pel seu compte la substitució del Govern provisional per un govern presidit per don Alejandro Lerroux i ha donat a aquesta substitució un marge tan ample de confiança que no sembla sinó, pel dir de la gent, que la felicitat definitiva d'aquest país depèn del compliment d'aquesta profecia. Es, en tot cas, curiosíssim el que ha passat durant les setmanes que portem de nou règim amb don Alejandro Lerroux. Els primers dies tothom afirmava tenir la sensació que el senyor Lerroux es trobava "embotellat" al Ministeri d'Estat i fins es parlava de la seva situació de literal inferioritat davant els altres ministres. Però d'aquella data fins ara, hom no sabia dir ben bé per què, si per "handicap" dels seus companys de Ministeri o per haver fet don Alejandro alguna cosa excepcional, el cert és que el paper de Lerroux no ha fet sinó créixer, fins al punt que avui es troba ésser el ministre d'Estat la primera personalitat de la República i, en tot cas, l'home més escoltat del Govern provisional. Per què s'ha produït aquesta enorme transformació? ¿Es perquè el Sr. Lerroux és un dels ministres que ha parlat menys i ha fet més del Ministeri? ¿Es perquè ha comprès amb més lucidesa que ningú que el gran problema de la República és assegurar per damunt de tot la continuïtat nacional, prescindint dels problemes previs i de declaracions d'ostracisme? ¿Es perquè la gent ha vist que, ultra ésser un republicà de tota la vida, és un polític de cap a peus, un polític al costat del qual els seus companys de Govern provisional queden una mica diletants? Jo no sé pas el que ha passat; només sé que al voltant de la figura del Sr. Lerroux s'ha produït una gran transforma-

ció emmarcada entre el fet del seu primitiu isolament al Ministeri i el fet del seu discurs de València, amb el corresponent llançament del nom del Sr. Cossio per a la presidència de la República --llançament que ha produït una gran impressió ací per les comparacions que hom ha fet de seguida amb la carrera de don Niceto.

La projecció de la figura de Lerroux per al futur immediat és, doncs, un element que contribueix positivament al millorament de la nova situació. En la composició de lloc que fa l'opinió pública al voltant d'aquesta figura hom atribueix àdhuc a la combinació Lerroux un caràcter essencialment republicà, però socialment conservador. Hom parla de col·laboracions ofertes a don Alejandro provinents dels elements que s'han salvat del naufragi de l'antic règim i fins i tot hom assegura que la seva tàctica consisteix a recollir, dintre les parets eixamplades del lerrouxisme, els elements vius de la política espanyola, que són, com tothom sap, els cacics. Tot això que portem dit fa que el Sr. Lerroux hagi estat portat a fer, per les circumstàncies, una funció de pacificació.

Des del punt de vista català --que és en definitiva el que més ens interessa--, Lerroux no es pot pas veure com des del punt de vista general espanyol. Lerroux podrà ésser la dreta republicana a Espanya, però no crec que a Catalunya pugui representar mai una situació d'aquest sentit. Ni la història d'aquest polític, ni la significació que té entre nosaltres, ni les seves concepcions podran ésser aptes, aparentment, per a recollir a Catalunya el matís que recollirà amb facilitat a la Península. En aquest punt hi ha també una manca de sincronisme entre Catalunya i la resta d'Espanya que fa una certa impressió. Això no vol dir que es pugui suposar que Lerroux perdrà

influència a Catalunya. Tot el contrari. Només que a Catalunya, Lerroux, l'home de la dreta republicana a Espanya, haurà d'accentuar el seu esquerranisme si vol mantenir les posicions. I de fet és el que fa a hores d'ara davant la nostra qüestió social: no fa sinó flanquejar l'entrada del socialisme a Catalunya per tal de crear, de cara al Sindicat Unic, l'anti-cos que fou l'any 1903 el lerrouxisme respecte al catalanisme. Política conservadora, també, si voleu. Però d'un matís sensiblement diferent al del color general de la seva política a la resta de la Península.

Aquests són, al meu entendre, els elements essencials de la situació política d'aquest moment. La seva combinació fa un panorama que té un primer terme més millorat respecte als primers termes anteriors, gràcies als actes i a les declaracions últimes del Govern, i té un futur al qual el poble està disposat a concedir un gran marge de confiança.

Josap Pla

LA VEU DE CATALUNYA

15 Juny 1931

Autor: F. VALLS TABERNER

Pàg. 5

A PROPOSIT D'UNA CANDIDATURA

Parlem-ne d'aquesta candidatura anomenada d'"Unitat catalana", que ha sorgit de cop, esporàdicament. Parlem-ne; que certament no estarà de més, per a evitar desorientacions, de precisar bé les coses, de seriar les dades principals. No sigui que encara arribessin a produir-se confusions de fets, de conceptes i de significacions. Cal que s'aclareixi tot ben bé; això és el que interessa perquè cada u estigui en el seu paper veritable i actual segons la pròpia responsabilitat. No sobrarà, doncs, l'exposició d'unes quantes dades conegudes ja successivament a través de la premsa: serà útil de recordar-les recopilades ara.

La Lliga Regionalista ha estat el primer dels partits catalans que ha manifestat públicament la seva decisió de presentar candidatura pròpia per a les eleccions de les Corts Constituents. En la declaració que va publicar el dia 21 de paig proppassat, la Lliga, tot explicant els motius pels quals hagué de retirar els seus candidats per a les eleccions de segon grau de la Diputació provisional de la Generalitat, anunciava el seu propòsit de lluitar amb bandera desplegada en les eleccions legislatives immediates. La Lliga havia estat llevors invitada a participar en una intel.ligència que se li brindà pels altres sectors de la política catalana per a aconseguir una solidaritat de tots ells, respecte l'Estatut. L'acord a què semblava haver-se arribat amb aquest objecte per aquelles

eleccions de la Generalitat, fou trencat, i no pas per la Lliga. Ella llavors explicà a l'opinió pública el que havia passat, i cap protesta dels que ara es mouen i remouen tant amb el pretext d'una unitat catalana, no va sentir-se públicament en aquell moment. La Lliga va retirar-se, i deixà el camp lliure als partits que volguessin anar a aquelles eleccions, les quals tothom sap, d'altra banda, amb quins mètodes varen ésser realitzades; aquí mateix en varem parlar després, i tothom ho recorda prou.

L'abstenció de la Lliga no volia dir pas que es desinteressés de la sort de l'Estatut que s'ha d'elaborar. Palesement ho declarava en la nota abans al·ludida, en la qual manifestava també concretament que no posaria obstacles a que els qui tenen avui a les seves mans el govern de Catalunya, treballin per a la consecució de les aspiracions del nostre poble. Però la Lliga --afegia-- té en aquest punt un criteri que és el seu deure i el seu honor sostenir. I continuava aquella nota amb referència a l'abstenció momentània de la Lliga: "No vol dir tampoc que ella es desinteressi dels problemes generals de l'actual situació. Molt al contrari. Per a la consolidació del règim actual, per a la salvació dels interessos morals i materials, que són la base de la nostra Societat, la Lliga lluitarà sempre, i des d'aquest moment començarà la seva campanya perquè, en les pròximes eleccions, el vot veritablement democràtic, el vot del sufragi universal, sigui conscientment donat i s'aplegui sota els plecs de la nostra bandera, que no defuig cap transformació progressiva, però que vol que la societat catalana reposi en fonaments tan fermes que les convulsions melatísiques d'un moment no puguin destruir-la." El propòsit i la significació de l'actitud adoptada eren doncs, prou clarament anunciats.

Un cop les eleccions per a les Constituents foren convocades, la Lliga, pocs dies després de la publicació del decret que obria el període electoral, va adreçar al poble català el seu manifest-programa, donant a conèixer clarament el seu pensament davant els problemes polítics actuals, marcant d'una manera precisa la seva posició i explicant amb tota franquesa, sense equívocs ni reserves, els punts de vista que defensarà a les Corts. I alguns dels paràgrafs finals del manifest diuen així: "A tothom convidem a aplegar-se al redós d'aquest programa. La Lliga Regionalista no ha estat mai exclusivista en la tria dels homes que presenta a l'elecció del poble. Ella enarborà el seu programa i ara, com sempre, cercarà a qui millor el representi i pugui defensar-lo. En aquests moments de tanta transcendència per a la futura organització de l'Estat espanyol i de Catalunya especialment, és del més gran interès que el nostre poble decideixi si vol comptar amb una agrupació política prou forta i prou prestigiosa pels vots que ell li hagi donat, que pugui fer prevaler el seu sentit de llibertat i d'autonomia de Catalunya dintre d'Espanya. Es necessari que el poble afirmi si vol comptar amb una gran agrupació política, forta pel nombre i la qualitat dels seus adictes, per la cohesió i disciplina de tots els seus elements, pel prestigi i la demostrada experiència política dels seus capdavanters que, dintre de la República, pugui fer valer el desig general de la conservació de l'ordre, de l'imperi de la justícia per a tothom, del respecte a les tradicionals creences religioses del nostre poble, de la conservació de les bases fonamentals de les societats civilitzades; un partit que assegurí el lliure desenvolupament de la nostra economia, tant interessant per al ric com per al pobre, per al patró com per a l'obrer." Així, sense estret esperit partidista, anunciava la Lliga la seva intervenció en les eleccions imminents, segons un programa definit,

i fent una crida general als qui s'hi sentissin en coincidència essencial. Era ella, no res menys, la primera d'entre les agrupacions polítiques catalanes que publicava el seu manifest electoral.

L'endemà mateix de la divulgació d'aquest manifest apareixia en alguns diaris una nota signada pels senyors Folguere i Duran, Vicens A. Ballester, Sagerra i de Sis-car, Maspons i Anglasell i altres personalitats, proposant l'establiment d'una vasta solidaritat catalenista en vistes a les pròximes eleccions. Invocava aquesta nota com a fonament de tal iniciativa la presumpció d'una corrent popular favorable a aquella idea, de la qual haurien estat expressió els actes celebrats a Manresa i a Barcelona al Centre de Dependents, el diumenge anterior. Però què havia passat realment a Manresa? El que havia demostrat precisament l'acte de Manresa amb les impertinències del senyor Gassol, era la impossibilitat d'amalgamar el que es trobe massa contrapuntat de to, de mètode i d'ideologia. Mal exemple adduïen, doncs, en aquesta ocasió, els redactors de la nota. De quina manera havien estat recollides les signatures d'aquesta, i com havien estat obtingudes algunes d'elles mitjançant certs equívocs, és cosa, per altra part, ben curiosa.

Coincidint gairebé amb la publicació d'aquesta nota, el Partit Catalanista Republicà publicava l'acord d'abstenir-se de lluitar com a partit en la ciutat i circumscripció de Barcelona, i de deixar a les seves delegacions regionals de Lleyda, Girona i Tarragona, en llibertat d'acció per a participar en les eleccions en la forma que estimessin convenient. I res més, oficialment. De fet, però, el que ha subseguit al dit acord és l'aliança amb les esquerres a Girona, Lleyda i Tarragona.

En quant al partit d'Esquerra republicana de Catalunya, la seva actitud respecte l'intent d'una candidatura d'unitat catalana ha estat des del primer moment francament hostil, segons ha vingut manifestant de manera categòrica i aspra al seu diari "L'Opinió".

Ara bé, Dissabte passat, els signants de la crida per a la solidaritat electoral, publicaren una altra nota, manifestant que allunyats com volien estar de les tasques posteriors, confiaven a un Comitè, nomenat provisionalment entre els adherits a la crida, la missió de portar a realització la iniciativa proposada.

Qui compon aquest Comitè? Això no ha estat publicat. Però el cert és que aquest Comitè anònim (anònim davant l'opinió pública) proclama tot seguit una candidatura, integrada per personalitats diverses, de tota respectabilitat, sense haver obtingut prèviament llur consentiment; personalitats de significació no solament distinta, sinó fonamentalment contradictòria en alguns punts essencials de les respectives tendències polítiques. I bé: la política d'un poble no ha d'ésser conduïda en l'anonimat, ni dirigida de baix a dalt, ni impulsada per mètodes de confusió, de sorpresa, de combinació a l'atzar i de desatencions tan inacceptables com la de llançar noms en barreja improvisada contra la voluntat mateixa dels interessats.

No és prou evident que amb procediments semblants en compte d'obtenir una unió el que resulta fomentat en últim terme és una divisió major? Obsessionar-se en portar avant el que no és possible és una temeritat contraproductent.

La desautorització rotunda de la candidatura dita d'unitat catalana, fou feta ahir mateix pel Sr. Macià i pel Sr. Abadal, cada un des de llur respectiva posició.

La veu honorable del nostre eximí patrici Ramon d'Abadal, en el seu discurs eloqüentíssim i ple de seny, pronunciat a la Lliga Regionalista, ha explicat ja, com ho féu així mateix en el seu brillant discurs l'amic Pere Rahola, les raons justificades per les quals desautoritza públicament la candidatura anomenada d'unitat catalana, que en la seva composició heterogènea, mescla de tendències diverses, incompatibles en certes qüestions fonamentals, si hagués estat consentida per càlcul segons un interès merament electoral, més que no pas coalició, hauria resultat un contuberni.

També el Sr. Folguera i Duran, en una lletre adreçada a la premsa, ha fet conèixer la seva desautorització, que tal vegada no serà l'última.

No vingui, doncs, a ajuntar-se una pertorbació (per bona intenció que volguen atribuir als inventors de la candidatura esmentada) a les dificultats i perills polítics no escassos que presenta l'hora actual. Ni sensibleries, ni actuacions incoherents, ni direccions impalpables. Es als homes d'experiència política reconeguda i de perseverència acreditada, és a les organitzacions visibles i responsables, als qui correspon realitzar la tasca d'orientació política més que mai en un moment com aquest de transcendència política extraordinària.

F. Valls i Taberner

LA VEU DE CATALUNYA

20 Juny 1931

Autor: Editorial

Pàg. 1

CANDIDATURA DE LA LLIGA REGIONALISTA

La Lliga Regionalista proposa als electors de Barcelona-ciutat i Barcelona-circumscripció provincial, les següents candidatures.

BARCELONA-CIUTAT

Ramon d'Abadal i Calderó	Antoni Domínguez Domingo
Ramon Batlle i Matabosch	Francesch Matheu Fornells
Joaquim Cabot i Rovira	Andreu Olive i Lacomà
Josep Codolà i Gualdo	Antoni Par i Tusquets
Lluís Duran i Ventosa	Pere Rahola i Molines
Lluís Ferrer i Vidal	Ferran Valls i Taberner
Francesc de P. Gambús i Rusoà	Joan Ventosa i Calvell

BARCELONA-CIRCUMSCRIPCIO PROVINCIAL

Jaume Andre i Barber	Frederic Roda i Ventura
Josep M ^a Blanch i Romeu	Josep Soler i Janer
Enric Maynés Gaspar	Leonci Soler i March
Antoni Miracle i Mercadé	Josep M ^a Trias de Bes
Jaume de Roba de España	Miquel Vidal i Guardiola

- - - - -

La Lliga Regionalista ha volgut, com tantes altres vegades, que les candidatures per a les quals demana els vots dels catalans, comprenguin la representació dels in-

teressos morals i materials de Catalunya, perquè en elles vegin tots les màximes garanties de llur defensa.

Va voler incloure-hi els noms de don Francesc Cambó i de don Joan Ventosa i Calvell, que tants serveis han prestat a la terra catalana.

Es ésser el senyor Cambó informat del nostre acord, ens ha manifestat que, per terminant prescripció facultativa, ha de passar encara una llarga temporada --segurament superior a la durada de les Corts Constituents-- privat de sotmetre la seva veu als esforços propis d'una actuació parlamentària i ha declinat, per aquest motiu, l'honor de figurar a la nostra candidatura, i la Lliga Regionalista, tenint molt principalment en compte la probable curta durada de les Corts que s'han d'elegir, ha hagut d'accedir amb veritable sentiments a la decisió del senyor Cambó.

Quant al senyor Ventosa, malgrat haver manifestat el seu desig que no figurés el seu nom a la candidatura, la Lliga Regionalista, atenant que les raons d'excusa que dóna en la seva carta dirigida al senyor Abadell són d'ordre polític, ha cregut, en sopesar-les detingudament, que no impedié d'incloure'l a la candidatura.

- - - - -

DOCUMENT 107-bis

La carta del senyor Ventosa i Calvell, a la qual es refereix la nota anterior, diu així:

Sr. President de la Lliga Regionalista:

Distingit amic: Honorat per la Lliga Regionalista amb l'oferiment que figuri el meu nom en la candidatu-

ra de Barcelona, he de declinar aquest honor.

Creient complir un deure de ciutadania, vaig formar part del govern que va precedir l'actual. Dintre dels principis i de les normes de la Lliga Regionalista, era el meu propòsit obtenir, per a Catalunya, el reconeixement de la seva autonomia, sense els inconvenients i els perills d'un trasbals revolucionari sotmetent, no obstant, íntegrament, a la decisió del sufragi popular, el problema constitucional d'Espanya.

Aquella orientació fou venguda en les eleccions del dia 12 d'abril. I encara que, mantenint la meua convicció respecte a la conveniència de l'actuació passada, des del dia mateix de l'elecció, formant part encara del Govern, vaig creure que no hi havia més camí que acceptar la decisió de la voluntat popular.

En conseqüència, estic completament identificat amb la política de la Lliga Regionalista, acatant el règim republicà i treballant dintre d'ell per a resoldre el problema de Catalunya i tots els problemes generals d'Espanya.

Però, personalment, no em sento disposat a intervenir, per ara, activament en la vida política. La meua actuació recent en el Govern m'imposa un període d'apartament que no significa desinteressament dels problemes plantejats, ja que en tot moment en què el meu concurs pugui ésser útil, disposat estic a prestar-lo, com ho he fet sempre, sense regatejar l'esforç. Però, en el moment actual, prefereixo abstenir-me d'anar a les Constituents, en les quals la meua actuació no podia tenir eficàcia en bé de Catalunya i d'Espanya.

Seu affm. amic i company,

Joan Ventosa i Calvell.

LA VEU DE CATALUNYA

29 Juny 1931

Autor: Editorial

Pàg. 1

LES ELECCIONS A LES CORTS CONSTITUENTSA BARCELONA TRIOMBA LA CANDIDATURA DE
L'ESQUERRA REPUBLICANAEn Ramon Abadal és elegit per més de 47.000 vots

Coneguts ja els resultats de les eleccions de diumenge, no hem d'amagar que la magnitud del triomf aconseguit per l'Esquerra Republicana ha sorprés els mateixos triomfadors. Ells ja donaven com a descomptada llur victòria, però no s'imaginaven que obtinguessin una votació tan nombrosa.

No és ara el moment d'escatir-ne les causes. En parlarem oportunament, amb tota serenitat i objectivitat. No seríem sincers si diguéssim que era aquest el resultat que esperàvem. Nosaltres, però, en la nostra llarga vida pública estem ja acostumats a guanyar i a perdre. El joc lliure de la política porta aquestes periòdiques oscil·lacions del cos electoral i de l'opinió pública.

Nosaltres esperem que els homes directors de l'Esquerra Republicana sabran fer-se dignes en tots els moments de la confiança que els ha reiterat el cos electoral de Barcelona. Esperem que es faran càrrec de la greu responsabilitat que damunt d'ells ara pesa, i que en totes llurs actuacions tindran present sempre l'interès superior de Catalunya.

Ni volem ara retrobre el que ha estat la preparació d'aquestes eleccions en algunes comarques. La victòria electoral de l'Esquerra Republicana a la ciutat de Barcelona, ha estat clara i inequívoca. Nosaltres acatem i respectem sempre les decisions de la voluntat popular, car ens sentim lleialment i sincerament demòcrates.

Les eleccions de diumenge, en el conjunt de les terres d'Espanya, demostraren que el nostre il·lustre amic Francesc Cambó tenia una exacta visió de la realitat quan, a l'endemà de proclamada la República, deia:

"La Monarquia més antiga d'Europa ha desaparegut i ha estat reemplaçada per una República de fet, que serà consagrada de dret i per immensa majoria dintre d'algunes setmanes, en el temps precís per a reunir les Corts Constituents."

Quant a Catalunya, aquestes eleccions han demostrat també clarament una altra cosa: que fora de l'Esquerra Republicana, no hi ha a Catalunya cap altra força política organitzada que pugui servir-li, en el lliure joc d'una política democràtica, de contrast o contrapès, que la Lliga Regionalista. Després de les votacions aconseguides per l'Esquerra Republicana, les més nodrides són les de la Lliga Regionalista amb els seus 29.000 vots, contra els 27.000 dels radicals o els 12.000 d'Acció Catalana.

La força de cohesió i de persistència demostrada per la Lliga Regionalista en aquestes circumstàncies, demostra que, com ja diguérem després de les eleccions del 12 d'abril, caldrà comptar-hi sempre, siguin les que siguin les eventualitats de l'esdevenidor. Els que

trionfaren diumenge representen ara la majoria del poble, però no representen tot el poble, i en un règim democràtic el govern és per a les majories, però el dret és per a tothom. La Lliga Regionalista representa un sector importantíssim de la nostra terra, representació ratificada en les eleccions de diumenge, i d'aquest sector no podrà prescindir-se mai.

La Lliga Regionalista és un partit d'ideals que representa i defensa amb característiques pròpies, a les quals ni vol renunciar, ni convindria a l'interès suprem de la nostra terra que renunciés, ni vol que hi renunciem aquella part considerable de l'opinió pública que en les eleccions de diumenge votà les nostres candidatures a totes les ciutats i viles de Catalunya.

DOCUMENT 109

LA VEU DE CATALUNYA10 juliol 1931Autor: Editorial

p. 1

LES DARRERES INFORMACIONS DEL SR. PRIETO I ELS INTE-
RESSOS DE L'ECONOMIA CATALANA.

No volem entretenir l'atenció dels nostres llegidors amb un comentari sobre les darreres declaracions del senyor Prieto, relacionades amb la política monetària.

Els barcelonins es saben, ja fa molt temps, de memòria, el que està descobrint aquests dies el públic madrileny, un xic més lent que el nostre en l'apreciació dels problemes econòmics.

La darrera nota del senyor Prieto ha fet dir a prestigioses personalitats de l'actual situació: "No calia - passar tres mesos en divagacions sobre el problema del - canvi per anar copiant, tard i malament, tots els extrems del programa del senyor Ventosa".

Però això no és el més greu. El més greu és que el senyor Prieto termina la seva funestíssima etapa de dilettantisme incompetent (ens atenim a les seves pròpies declaracions) amb una sèrie d'actes i declaracions que són altres tantes ferides per als interessos del país i molt especial

ment per als interessos de Catalunya.

Dues paraules, tan sols, sobre les declaracions relacionades amb l'estabilització. El senyor Prieto explica - en la darrera nota -- molt confosa, per cert -- quin és el seu programa: estabilització amb revaloració moderada perquè la situació de l'economia nacional no permet altra cosa. El mateix que havia dit el senyor Ventosa!!! Però, amb una diferència. Com que el senyor Ventosa no es limitava a parlar, sinó que governava, podia ésser més optimista quant a l'elasticitat de l'economia nacional. El senyor Ventosa sabia que la intensitat de la possible revalorització depenia de l'encert de les mesures adoptades en el període de pre-estabilització. Ho sabia i des senrotllà tot un programa de pre-estabilització que ha merescut l'aprovació de tots els tècnics... i, amb tres mesos de retard, l'aprovació del senyor Prieto. Aquest programa, executat pel senyor Ventosa, hauria permés estabilitzar bastant sota 40.

Malaauradament, el senyor Prieto no s'ha fixat en la importància d'aquest període de pre-estabilització i, - distret en altres coses, ha preparat l'estabilització de la pesseta, revaloritzant ... la lliura estelina de 43 a 51 pessetes.

No subratllaríem tant aquestes distraccions del senyor Prieto si, combinades amb la indiscreció de les se

ves massa freqüents declaracions (molt "ancien régime", i que el senyor Prieto criticà el dia que va pendre possesió de la cartera) no haguessin produït greus estralls en l'economia catalana.

Quan arribi l'hora d'exigir responsabilitats per a tots els governants que han actuat fora del control parlamentari, el senyor Prieto haurà de respondre --i no serà per a ell tasca gaire planera -- a l'acusació d'haver contribuït, com ningú, a la destrucció de la confiança, que és la base de la normalitat econòmica dels pobles.

Ara tenim el cas de la destrucció del Mercat Lliure de Valors de Barcelona, sobre el qual ja s'ha escrit - molt aquests dies, i al voltant dels quals sembla que s'està formant una interessant unanimitat de parers entre la major part dels polítics catalans, almenys dels de solvència acreditada.

Però hi ha algun aspecte sobre el qual hem d'insistir. I és la relació de l'actitut del senyor Prieto (secundada, segons diu ells mateix, per la unanimitat dels ministres amb la sola excepció del senyor Nicolau) amb tota una acció encoberta, però molt tenaç, que ve desenrotllant des de fa molts anys contra branques vitalíssimes de la riquesa catalana.

Més enllà de totes les diferències de raça i d'orientació política, els pobles hispànics poden agrupar-se, en

definitiva, en dues categories: els pobles vius, que treballen, i els nuclis parasitaris, que xuclen una part massa grossa del treballs dels altres.

Doncs bé; si tota la destrucció del parasitarisme, t tan clàssicament espanyol, que ens ha de portar la República, queda reflectida en l'atac violent del senyor Prieto contra el Mercat Lliure de Valors... tristos són els dies que espera a l'economia espanyola!!!

L'Espanya parasitària recolza a un artifici i tendeix a la burocratització de tota la vida; l'Espanya que treballa no defuig la disciplina, però necessita llibertat. I el senyor Prieto, en la seva darrera funesta improvisació, ha caigut del costat de la burocratització i de l'artifici contra la vida i la llibertat.

El Mercat Lliure de Valors és (no volem dir "era" - perquè tenim l'absoluta seguretat que la punyalada del senyor Prieto no serà mortal), una institució única i insubstituïble a Espanya, no sols en l'esfera del mercat d de capitals, sinó també, fins a cert punt, en l'esfera - del mercat del diner.

La seva solidesa s'ha anat consolidant amb el temps, i, si no estem mal informats, l'import de les seves posi cions ha baixat des de 1914 a 1931 de 250.000,000 pesse- tes a uns 20.000,000, i ha baixat sense el més petit con

flicte, sense la més petita dificultat.

El senyor Prieto ha fet una barreja que el seu col·lega anglès, Mr. Snowden, qualificaria, almenys, d'"impermanent", entre el problema general del Mercat Lliure i el lamentable incident del Banc de Catalunya, que, en interessos de tots, és d'esperar que sigui resolt satisfactòriament pel camí indicat pel nostre amic senyor Tallada en recents declaracions.

No coneixem les dades i considerariem indiscret parlar-ne si les coneguéssim. Però el senyor Prieto hauria de saber que les lleis de qualsevol país civilitzat basten per a tramitar, ja sigui pel Codi de Comerç, ja sigui pel Codi Penal, totes les incidències de la suspensió de pagaments d'un Banc. I no té dret a confondre dos problemes ben diferents.

Ho ha fet. I a Catalunya s'està alçant contra ella tota l'opinió pública. No voldríem nosaltres que aquests alçament fos massa mediterrani, és a dir, massa passatger. Hem de meditar i hem de situar-nos.

Si el senyor Prieto no ha fet més que el que estigué a punt de fer el senyor Calvo Sotelo, vol dir que la seva decisió obedeix a causes molt pregones. Aquestes causes es poden reduir a una: l'enveja de tots els qui no han sabut crear un veritable mercat bursàtil de tipus euro-

peu. Contra aquesta enveja els catalans no han sabut reaccionar degudament.

En altres ocasions s'ha dit que era potser un defecte de la política econòmica catalana de reduir-ho tot a vigilar els aranzels. Es un fet ben cert el que a Madrid i a Bilbao creuen que, en política econòmico-financiera, basta tenir contents els catalans en matèria d'aranzels, i que, pel demés, els catalans deixen fer. En massa moments de la història contemporània, aquesta ha estat efectivament la posició espiritual dels catalans, agreujada pel fet que, així com altres places -- Bilbao en primer terme -- ben protegides pels aranzels espanyols i per un bon concert econòmic, absorbeixen importants disponibilitats de la resta d'Espanya i fan ús abundantíssim del crèdit del Banc d'Emissió, Barcelona i la majoria de les places catalanes posen a disposició de gestors no catalans quasi la totalitat del nostre estalvi.

I això no pot continuar. Ho diem nosaltres, els qui hem estat i som partidaris que la política econòmico-social ha d'ésser dirigida uniformement per a tot el territori duaner espanyol.

No som sospitosos de separatisme en aquesta matèria. I perquè no ho som, podem dir ben alt que la unitat política exigeix que els qui fan la major aportació d'estalvi siguin considerats, almenys, com els qui més. Això val

per a la política del Banc d'Espanya, d'una desigualtat esfereïdora que esglaiaria l'opinió pública si es presentés amb la cruesa de les xifres; val per a la política tributària, que tracta Catalunya amb desigualtat manifesta, no atenuada per l'adveniment de la República ni per la proclamació, en 14 d'abril, de la República catalana; val per a la política de compra-venda de divises, que perjudica gairebé exclusivament els importadors catalans i val per a la política financiera general, com demostra el darrer atac del senyor Prieto contra el Mercat Lliure de Valors.

Partidaris com els que més de l'enfortiment i del reconeixement integral de la nostra personalitat col·lectiva, creiem que s'ha fet molt mal als interessos de Catalunya amb l'abandó de l'especte econòmic i financer dels problemes, tant a Madrid com a Barcelona, durant el tres darrers messos.

Apartats de totes les responsabilitats de govern, cridem l'atenció, una vegada més, sobre la responsabilitat que contreuen els qui, distrets amb altres qüestions, que no sempre són importants, deixen que passi el temps sense la formació d'un programa de política econòmica catalana, recolzada sobre una encertada coordinació entre l'actuaeció dels catalans a casa nostra enmarcada en un Estatut d'àmplia autonomia i l'actuació dels catalans en la polieconòmica general espanyola.

Les declaracions i tota la política del senyor Prieto ens mostren que no podem perdre un minut més. Es hora d'alarmar la guàrdia i de preparar-se per a lluites molt dures. Amb la satisfacció del deure complert tantes vegades, nosaltres podem dir el que no pot dir tothom: som allà on érem, sempre disposats a lluitar per la defensa dels interessos econòmics de Catalunya, que mai no han estat ni poden ésser antitètics dels seus interessos es-perituals.

DOCUMENT 110

LA VEU DE CATALUNYA15 juliol 1931Autor: Josep Plà

p. 1

LA REPUBLICA

 INDALECIO PRIETO

(Del nostre redactor corresponsal)

Madrid, juliol

El cas d'Indaleci Prieto és veritablement típic d'al-
 lò que en podríem dir la tragèdia del Govern Provisional
 de la República. Prieto és el cas de l'home que té fama
 d'intel.ligent, que és considerat com un excel.lent par-
 lamentari, que és tingut per un coneixedor de les comple-
 xitats de la vida i sobre-tot de la vida política, que se'
 l'creu capaç de sospesar el valor d'un imponderable, que
 és un hàbil polemista de cafè -- i això a Madrid té una
 certa importància -- i que, malgrat totes aquestes condi-
 cions, ha estat un dels ministres de Finances més nefas-
 tos que ha tingut el país en el que portem de segle. A
 gairebé tots els ministres del Govern Provisional els pas-
 sa el mateix: tinguts per homes d'un cert vigor personal,
 han demostrat tenir, a l'hora difícil de fer-se càrrec d'
 una responsabilitat política, si no unes condicions fran-

ment negatives, almenys unes condicions inferiors a la mitjana. Però el cas de Prieto presenta aquesta dualitat en un extrem gairebé dramàtic.

Els primers dies de la República fou el ministre que visqué voltat d'una aura més favorable. Ah, Prieto -- deia la gent --, quina troballa ! Quin ministràs no farà aquest home tan simpàtic. ! Quina humanitat no portarà a les arideses i a les passions de la finança !

Efectivament. El primer que fa és destruir tota l'obra admirable de la pre-estabilització feta per Ventosa i reg cindeix l'emprèstit Morgar. La gent del carrer aplaudeix perquè li han fet veure que darrera l'operació hi ha tot l'inconfessable. Però la gent assabentada es posa a tremolar perquè veu que darrera l'anul.lació hi ha el començament d'una política d'isolament de la finances interna cional que pot tenir resultats incalculables. Pocs dies després els resultats sortien d'una manera clara...

Ve després l'anul.lació del contracte de petroli amb Rumania i la negació feta per Prieto personalment del contracte rus de petroli. Aquest acte accentua l'isolament perquè darrera el contracte romanès hi ha l'Anglo-Persian, i, per tant, els "Big-fives" els cinc Bancs anglesos més importants. Tots els contactes amb la finança anglo-ameri cana queden trencats i l'isolament és absolut. Ve la caiguda de la moneda i la intervenció en els canvis a bell raig. ¿Quan ha costat el manteniment de la pesseta als

voltants de cinquanta amb la lliura? La xifra algun dia és coneixerà i produirà un efecte considerable. Les lliures que eren col·locades a Suïssa, què s'han fet? Per tal d'aturar el cop hom ha hagut d'anar a París a mendicar un crèdit irrisori, en condicions molt pitjors que les que aconseguí Ventosa i donant com a garantia la col·locació a França d'una part de l'or del Banc d'Espanya.

Amb això s'inicia, davant la inexplicable deixadesa del Govern, el començament de caos en què viu avui aquest país. Ve la crema dels convents, l'agitació social, l'espèctacle lamentable de la dissolució dels vincles del país. El país agafa por i el procés de circulació de capitals sofreix un colapse. La baixa de valors agafa un aire dramàtic. Comencen les dificultats bancàries. El ministre de Finances declara que no hi entén res, que ell, si és a Hisenda, és per manca d'altri. Declaracions fantàstiques! Ambaixò Prieto inicia la seva manera típica feta de frases gruixudes que volen tenir gràcia, d'arronçament d'espatlles que hom pretén presentar com la darrera moda ultrademocràtica.

Prieto es voltà primer de tècnics professorals i gerànics, que, naturalment, fallaren. Després sortiren uns altres tècnics i també fallaren. Després predominaren d'altres interessos. Amb tot això, el ministre no deixa ni un dia de fer llargues i pintoresques declaracions a

la Premsa. La gent s'escama. En unes declaracions al "Crisol" diu unes paraules catastròfiques sobre la Banca privada. Una obsessió sembla ésser-li especialment grata: el Mercat Lliure de Valors de Barcelona, això és, l'única borsa de contractació viva que hi ha a Espanya. El síndic de la Borsa de Madrid ve a Barcelona, durant aquestes últimes setmanes... Es l'obsessió del ministre de Finances.

A Bilbao, durant la campanya electoral, diu un ex abrupte sobre el Marroc que produeix a tota Europa un estupor indescriptible. Després ve la polèmica amb Lerroux que és un especimen únic de cosa d'aquesta mena. I la seva política de diferències revoltants davant la crisi bancària, per acabar amb la qüestió del Mercat Lliure de Barcelona, que ha produït una violenta reacció ciutadana -- molt més interessant que els entusiasmes electorals -- i ha fet obrir els ulls a tanta gent sobre la realitat immediata.

I ara digueu-me si el cas de Prieto no és dramàtic, no solament des del punt de vista seu personal, sinó des del punt de vista dels interessos generals. La lliçó d'aquest cas és aquesta: hem d'estar en guàrdia perquè la República no esdevingui un règim consistent a fer presidir per homes tinguts per intel·ligents la ruïna d'Espanya. Car això no és pas el tracte.

JOSEP PLA

DOCUMENT 111

LA VEU DE CATALUNYA15 juliol 1931

p. 1

A "UNIO CATALANA"LA BANCA CATALANA I EL MOVIMENT ECONOMIC ACTUALConferència de Josep Me Tallada.

Ahir, a dos quarts de vuit del vespre, va donar al local d'"Unió Catalana" la seva anunciada conferència sobre el tema que encapçala aquestes ratlles. En Josep M. Tallada.

El conferenciant era acompanyat a la taula presidència pels senyors Vidal i Guardiola, Josep Maria Trias de ... Andreu Bausill, Joan Estelrich i Joan Garriga i Massó. El saló d'actes era ple a vessar.

El distingit economista féu una dissertació notable.

Fa uns deu anys llargs -- començà dient -- el món passava, com ara, uns moments de dificultats econòmiques. Els preus baixaven ràpidament, les monedes oscil·laven i es despreciaven. Aquells moments de crisi tingueren a Catalunya doloroses repercussions. Caigué el Banc de Barcelona de formidable prestigi i darrera d'ell caigueren

altres Bancs com el de Terrassa i Vilanova.

Ara altre cop la situació mundial és difícil i l'economia espanyola sofreix per les dificultats d'adaptació al règim nou i altra vegada hi ha bancs catalans que no poden resistir aquestes dificultats i han de declarar-se en suspensió de pagaments.

Davant d'aquests i aquells fets tothom que s'interessa si per Catalunya ha de preguntar-se, si les caigudes de Banca Catalans són fets accidentals dels que esdevenen frequentment, àdhuc en economies normals, o bé si són defectes d'organització els que posen en perill la vida dels establiments de crèdit catalans tan bon punt es travessa una situació difícil en l'economia del país.

Davant d'un objecte o institució que s'estima es poden adoptar dues posicions: o bé lloar les seves bones qualitats i amagar els seus defectes, o bé tractar de posar de relleu aquests defectes perquè puguin ésser corregits. És el segon el que convé en els moments actuals, sobretot ara que ja ha passat la crisi i els Bancs catalans l'han resistida admirablement.

No es tracta ara de fer història de la banca catalana sinó d'estudiar la seva situació i característiques actuals.

El primer fet que hem de constatar, és que hi ha un excés de Bancs catalans i que la majoria tenen un capi-

tal petit. A Barcelonam dels trenta Banc que concorren a la Cambra de compensació, 14 són Bancs genuïnament catalans. Sols els inscrits a la Comissaria de la Banca privada, sumen trenta tres.

Sumant el capital desemborsat i reserves d'aquesta Banca, trobarem ... sols set passen dels deu milions de pessetes, quatre dels vint-i-cinc i cap dels cinquanta.

En canvi, entre els Bancs de la resta d'Espanya, n'hi ha sis passen dels cinquanta milions i quatre que tenen més de cent milions entre capitals i reserves.

I no oblidem que Catalunya és la regió de més avançada economia i que el desenrotllament bancari és un dels indexs del progrés econòmic.

Els deu Bancs més importants de Catalunya tenen entre tots 201 milions de pessetes de capital i reserves.

Sols el Banc Hispano Americà i el Banc de Bilbao sumen ja 254 milions.

De les tres zones a què es divideix Espanya des del punt de vista bancari, la A que correspon a Castella i Andalusia, comprén Bancs els capital i reserves dels quals sumen 400 milions.

La B que correspon al Nord, 279 milions.

I la C que és formada per Catalunya, Aragó i València

sols té 187 milions de pessetes com a capital i reserves de tots els seus Bancs.

La segona característica que descobrim en els Bancs Catalans, és que la xifra de comptes corrents a la vista és petita i que també és petit el volum de paper comercial que descompten.

Agafant les xifres dels balanços de 31 de març d'enguany, es troba que el compte corrent dels deu Bancs més importants de Barcelona, ... les xifres de les seves sucursals ascendeix a 393 milions.

Solament quatre dels Bancs no catalans que treballen a Barcelona tenen un compte corrent total de 1.706 milions.

Quant ^a les xifres del descompte, les xifres corresponents als dos grups són 73 i 973 milions, respectivament

Podria objectar-se que es comparen Banca catalana i Bancs que treballen a tot Espanya. Acceptem aquesta objecció que no desfa el fet de la petitesa dels Bancs catalans. Però si mirem les xifres compensades a la Cambra de Barcelona durant el primer semestre d'enguany, veurem que els 14 Bancs catalana arriben als 2.514 milions i solament quatre dels Bancs no catalans dels nou que aci treballen, han compensat durant el semestre, 2,525 milions.

El tercer fet que podem deduir de l'estudi dels Bancs catalans és que no existeix cap Banc important de dipòsit i descompte.

Els comptes corrents i els descomptes se n'han anat a Catalunya, i principalment a Barcelona, cap a les nombroses sucursals de Bancs espanyols ~~no~~ catalans i cap als set Bancs estrangers aquí establerts. Com a conseqüència d'això. Els Bancs catalans, a la recerca de beneficis s'han anat inclinant cap a l'emissió de valors i la financiació de negocis.

Així, mentre en els quatre Bancs espanyols més importants, el compte "altres valors" representa sols el 62 per 100 de la xifra del descompte de paper comercial, en els deu Bancs catalans més importants aquella xifra és del 235 per 100.

Aquesta orientació ha estat possible per la força de l'estalvi català i per la tres institucions catacterístiques nostres : la finestreta, el compte corrent de títols i el Mercat Lliure.

Aquestes institucions les hem de defensar aferrissadament perquè són elements bàsics de l'economia catalana i per això cal que en l'Estatut de Catalunya és digui ben clar que sobre d'elles no podran legislar les Corts espanyoles.

Solament essent potestatiu de Catalunya l'ordenament de les institucions econòmiques de la nostra terra, podrem lliurar-nos de les freqüents ofensives que contra les nostres institucions dirigeixen esperits incomprensius d'altres terres. ço que succeeix ara en què tot confessant temerariament que no es té cap preparació tècnica, es vol suprimir el nostre Mercat Lliure sense donar cap raó en què tal decisió es pugui fonamentar.

Al costat de l'acció que pugui exercir la futura Generalitat, és precis que ara que la Banca catalana ha demostrat que està en condicions per a resistir brillantment un pànic com el dels darrers dies, pensem en els defectes que hem apuntat i anem a una completa reorganització.

El remei solament es troba a reguir la tendència iniciada arreu del món, en anar a la concentració bancaria mitjançant la fusió d'alguns Bancs actuals

Necessitem --acabà dient-- un Banc català de gran capital i moderna orientació, que pugui recollir l'estalvi de la nostra terra i fecundar amb ell les nostres activitats econòmiques. I això és molt més necessari ara que les dificultats naturals en tot poble que canvia de règim i produeixen moments de perill per a l'economia catalana. Una Banca forta és fonament indispensable d'una economia sana.

El conferenciant, escoltat amb vivíssima atenció i

i interès creixent, durant tota la seva disertació, rebé,
en acabar, una nodrida ovació.

DOCUMENT 112

LA VEU DE CATALUNYA16 juliol 1931Autor: Editorial

p. 1

LA VAGA DE LA TELEFÒNICA

La vaga del personal de la Telefònica ha accentuat, durant les darreres hores, la seva gravetat indiscutible. Els actes de sabotatge han sovintejat arreu, sense que el Poder públic hagi sabut evitar-ho eficaçment.

Nosaltres no considerem que una vaga, sobretot quan obedeix a motivacions econòmiques o socials, tingui una transcendència extraordinària. Voldríem sempre, això si, que tots els conflictes de la producció es resolguessin harmònicament entre el treball, el capital i la tècnica, sense perjudici de ningú i amb profit de tots. Es a dir voldríem que en tots els conflictes de caràcter social i d'interès de classe, patronal o obrer, fos superat sempre per l'interès col·lectiu.

Però ara no ens trobem en aquest cas. No es tracta d'una vaga on les reivindicacions dels treballadors topin contra la resistència estricta d'una empresa. No. Per les circumstàncies que hi concorren des dels primers mo-

ments, la vaga de la Telefònica ofereix totes les característiques d'un conflicte actiu entre l Poder públic i uns elements notòriament pertorbadors. I és perquè la qüestió està plantejada en aquests termes precisos que considerem d'una importància cabdal i d'una gravetat extrema tot el que passa.

Es evident que una vaga normal, desentotllada dintre el marc econòmic dels conflictes socials, si és guanyada per la raó o la força d'una organització obrera, o per la resistència d'una empresa patronal, no farà trontollar el mecanisme de l'estructura cívil d'un poble. Però una vaga com la de la Telefònica, on lluiten el Poder públic i uns elements notòriament pertorbadors, i on aquests elements utilitzen com a instrument de combat el sabotatge i la transgressió de la llei, no pot acabar amb la victòria dels vaguistes sense que es ressentin els fonaments mateixos de la Societat.

Un precepte constitucional que, figuri o no expressament en la carta orgànica del país, obliga tots els ciutadans, sense cap excepció, és el respecte a la llei. I aquesta llei, que obliga tots els ciutadans, obliga en primer terme les autoritats, que exerceixen funcions públiques.

La vaga de la Telefònica es la primera vaga de serveis públics amb què s'ha trobat el Govern de la República. De

com sigui resolta en definitiva, dependrà en l'esdevenidor el desenvolupament d'altres possibles conflictes semblants: en ferrocarrils, en correus, etcètera. Aquestes vagues de serveis col·lectius tenen sempre un aspecte d'ordre públic, que els governs no poden negligir sense abdicar de llurs funcions essencials. Després de les setmanes transcorregudes, és evident que els elements pertorbadors que mantenen la vaga no conserven ja cap esperança de guanyar-la sinó mitjançant els procediments de la violència i del sabotatge. No cal dir que si els elements pertorbadors guanyaven aquesta vaga per aquells procediments il·legals, davant la impotència del Govern per impedir la transgressió de la llei, ens trobaríem en un cas gravíssim de capitulació del Poder públic. Les conseqüències d'aquesta capitulació serien funestíssimes.

Esperem, doncs, que el Govern ho compendrà així i actuarà en la forma adequada per a salvaguardar alhora el seu prestigi i els interessos permanents que el país li té confiats.

DOCUMENT 113

LA VEU DE CATALUNYA19 juliol 1931Autor: Editorial

p. 1

PER L'AUTONOMIA DE CATALUNYA

Alguns diaris de Madrid han començat a formular objeccions a l'apetència federativa i a l'organització autonòmica de les terres d'Espanya. Aquestes objeccions són de dues menes: administratives i polítiques. Entre altres, cal esmentar ara els articles " En torno al federalismo," d' "El Socialista"; "La personalidad de las regiones", d' " El Imparcial"; i "La Hacienda i la descentralización", d'"El Debate".

Caldrà que en parlem detingudament, en defensa de l'autonomia de Catalunya, que és aspiració unànime del nostre poble.

"El Debate" admet que es produiran a l'interior d'Espanya regions o Estats, amb facultats autònomes. Creu que el més difícil dels problemes tècnics que es plantejaran serà el de l'adaptació hisendística, car inclou una greu qüestió de justícia fiscal. El diari madrileny, concreta la seva objecció principal en aquesta forma:

"Supongamos que la compensación entre ingresos y servicios descentralizados se ha logrado con bastante aproximación . Es evidente que a ella se habrá llegado mediante una determinación del importe de los servicios sobre la base de la experiencia de ejercicios anteriores. Y surge esta cuestión: ¿no es posible que haya habido provincias habitual o intermitentemente favorecidas por la administración del presupuesto, que ahora vengan a "consolidar" este trato de favor, y viceversa, que las provincias desvalidas consoliden la penuria usual de sus dotaciones? Pa-rece, pués, justo que las dotaciones habituales sean deputadas y en lo menester "corregidas" en función del núme-ro de habitantes, del número de kilómetros, de las nece-sidades de un fomento de la riqueza nacional inspirado en criterios de conjunto, ectétera. "

Per a fer un càlcul que vol "El Debate", més que el nombre d'habitants, més que el nombre de quilòmetres, més que les necessitats del conjunt de la riquesa del país, cal tenir en compte altres factors, com a exemple, les quantitats que rep l'Estat, de cada regió, i el tant per cent d'aquestes ingressos que destina a les atencions culturals, foment, etc., de la regió d'on procedeixen. Aquesta sí que és una revisió prèvia per a establir la justí-cia fiscal! Es per això mateix que nosaltres, els catalans no neguem, ni molt menys, sinó tot el contrari, la impor-

tància que realment té aquest asoecte de la qüestió i aspirem a què sigui resolt en justícia per a tothom.

Més importància té encara, com a símptoma d'hostilitat, l'article "La personalidad de las regiones, "d'"El Imparcial". Comença entusiasmant-se amb "las provincias españolas" i demostrant la seva hostilitat contra els "Estados", que li semblen d'una ampullositat enterament infantil, "múltiple cocina de vanidades y germen de futuras discordias". Creu que a Espanya hi ha una sola raça, que parla un sol idioma, ja que, llevat el basc, tots tenen la mateixa arrel llatina. Afegeix que no hi ha al món "una nación cuyos habitantes se diferencien menos que en España en el índice cefálico, que es el único módulo de separación de razas." Diu que confonem lamentablement la "persinalitat" amb la "fisonomía", i que el català de les Rambles és igual a l'andalús del carrer de les "Serpes" o al castellà de Zocodover.

Aquest llenguatge d' "El Imparcial" ens recorda els seus vells temps anticatalanistes que ens figuràvem que havia ja superat darrerament. Acaba, però, demanant un ambient de serenitat per a discutir els Estatuts d'autonomia que siguin "una confirmación del Estado español, acorde con aspiraciones legítimas y exento de rigideces centralistas, que han sido siempre origen de los morbos

sospechosos de separatismo."

Molta més gravetat té l'article d'"El Socialista", so-
ta l'epígraf " En torno al federalismo", que signa el s-
enyor Josep M. Francès. Demostra la persistència de certs
perjudicis centralistes en el cos d'un partit que assumeix
responsabilitats de govern.

El senyor Francès arriba a dir:

"La creación en España de Estados federales es en el
fondo levantar más barreras entre unas regiones y otras.
Barreras que con el tiempo se convertirán en fronteras."

Retreu després l'exemple d'Austria que aspira a unir-
se amb Alemanya, per a poder viure millor, i el projecte
de Briand per a crear els Estats Units d'Europa, sense
fixar-se que Austria vol unir-se a Alemanya, precisament
com a un Estat autònom, i que la hipòtesi dels Estats U-
nits d'Europa no és possible sinó amb l'organització de
mocràtica i l'apetència federativa.

A l'article d'"El Socialista", hi ha altres paràgrafs
com aquests: "Otro caso, Durán y Ventosa, en una confe-
rencia dada en Barcelona en la "Lliga", decía hace cinco
o seis días: " A nosotros nos interesa consolidar la Re-
pública española, lo que queremos es la libertad de Cata-
luña."

Y en todo lo mismo. El interés local por encima del interés general. Esto ahora. ¿Qué será luego?."

Tothom sap que el nostre volgut amir Sr. Duran i Ventosa no ha dit mai cosa semblant. La Lliga Regionalista desitja que es consolidi la República i que catalunya obtingui la seva llibertat.

El senyor Francès diu que Espanya és un país pobre i que no podria sostenir les despeses dels diversos i nombrosos governs federals.

Una altra mostra dels arguments que utilitza "El socialista" contra l'autonomia de Catalunya és la següent:

"¿ Y qué no se puede decir del caciquismo? Sólo citaremos un ejemplo bien reciente y que nos dice lo que será el Gobierno federal en la región más preparada para ello. En una lucha que en Barcelona sostenian los obreros del puerto afiliados a la Unión General de Trabajadores con los afiliados a la Confederación Nacional del Trabajo, intervino Maciá. Y resolvió el conflicto de un modo maravilloso. Sólo podían trabajar en el puerto los afiliados a la C.N.T. Hermosa solución y hermosa manera de conseguir los votos de los sindicalistas en las elecciones. Si esto ocurre hoy, si por unos votos así se pisotea la razón, la justicia y la equidad, ¿qué pasará el día en que las regiones sean Estados Federales?".

Afegeix encara "El Socialista" que el federalisme a Espanya es fonamenta en una mentida, car les diferències entre les regions són petites, que caldria declarar idiomes oficials el castellà, el basc, el valencià, el gallec el balear, el català, el "calò", i el "cheso"; i que el federalisme per a dispersar el que està unit, com a Espanya, és immoral.

N'hi ha prou amb aquests exemples per a comprendre els esforços que haurà de fer encara Catalunya amb l'objecte d'aconseguir, amb la llei la seva autonomia, el reconeixement de la seva llibertat.

DOCUMENT 114

LA VEU DE CATALUNYA25 juliol 1931Autor: Editorial

p. 1

LA INDISCIPLINA SOCIAL

La bomba del Passeig de Gràcia, els toroteigs del Clot i del carrer Mercaders, l'atracament de Coll-blanch, els aldarulls dels "obreros sin trabajo", que no sempre són treballadors sense feina, les batusses del Port, són episodis diversos d'una mateixa indisciplina social, que no és ja solament una qüestió d'ordre públic, sinó que, com ha reconegut el Govern, compromet greument l'economia del país.

A poc a poc aquesta indisciplina -- i ara ens referim concretament a Catalunya -- ha anat prenent cos, en intensitat i en extensió. I ara són tots els elements de la producció que se'n planyen i temen les seves funestíesimes conseqüències.

Aquest mal, però, no trobarà remei ni en notes oficials amarades d'un optimisme sistemàtic, ni en vagues sentimentalismes sense cap contingut de realitat.

Es, simplement, un problema elemental de govern. Cal

complir -- i fer complir -- la llei sense excepcions i sense febleses. Cal tenir un sentit humà de la realitat i no confondre les justes reivindicacions dels obrers, amb les tèrboles maniobres dels professionals de la violència. Si el Govern hagués començat per complir la llei i obligar a tothom a complir-la, com és el seu deure i la seva funció, no hauríem arribat a l'extrem que som ni caldríen mesures excepcionals per a la defensa de la República.

Quant a Barcelona, ara, com a 1919, coincideix aquest ambient l'indisciplina social i aquesta campanya de tendència terrorista amb la imminència de l'aprovació de l'Estatut de Catalunya. Ara, com aleshores, la violència procedeix del mateix sector. Cal reconèixer que aquesta coincidència és força sospitosa i que resulta molt més eloqüent que les coartades hipòcrites o les explicacions insinceres.

Tant en els nuclis socialment conservadors com en els partits d'esquerra, hi ha avui la convicció absoluta de la necessitat de restaurar l'imperi de la llei. Tothom coincideix en la doble impressió que cal reduir la indisciplina social, i que això serà possible així que ho vulguin realment les autoritats.

Els darrers esdeveniments que s'han desenrotllat pels

carrers de Barcelona son simptomàtics. Si el poder públic no actua amb eficàcia per tal que tothom es mogui dintre de la llei, aquests esdeveniments no seran sinó el pròleg d'altres violències sagnants. L'exemple del que passa a Sevilla és prou eloqüent.

Hi ha Barcelona, a Catalunya tota, un estat d'agitació que respon a insporacions anònimes i irresponsables. Aquest és un fet notori. Però aquesta agitació que produeix una inquietud i una nerviositat inevitable, no subsistiria si el poder públic tingués la voluntat conscient d'eliminar-la, amb l'imperi estricte de la llei. Aquest és un altre fet innegable.

DOCUMENT 115

LA VEU DE CATALUNYA26 juliol 1931Autor: Editorial

p. 1

L'ESTRUCTURA DE LA CONVIVENCIA

L'article que ha publicat a "La Libertad", de Madrid el senyor Antonio Zozaya, contra l'Estatut de Catalunya, demostra com persisteixen, a través de tots els canvis de règim, els perjudicis essencials contra la llibertat de la nostra terra. L'articulista de "La Libertad" adopta exactament la mateixa posició que l'"A B C" en la seva famosa campanya d' "hermanos o extranjeros". Per a ells, "hermanos" vol dir simplement que Catalunya es resigni a no ésser Catalunya i renunciï a la seva personalitat, al seu ésser. Antonio Zozaya, amb una posició rotundament separatista, prefereix també la independència a l'autonomia. Retreu, amb una certa enyorança, els exemples de Cuba i Portugal. Hom veu que el senyor Antonio Zozaya voldria també, com deia un altre Antonio, Cànovas del Castillo, "continuar la historia d'Espanya".

I Espanya no necessita, avui com avui, continuar la seva història, sinó, tot el contrari, rectificar-ne el sentit i el contingut. Espanya necessita organitzar-se, estructurar-se, vertebrar-se segons la seva pròpia natura

lesa.

L'Estatut de l'autonomia de Catalunya és l'estructura de la convivència entre els pobles hispànics". Un article com el que ha publicat a "La Libertad" el senyor Antonio Zozaya, solament pot ésser escrit per qui, en una concepció radicalment separatista, està convençut que Catalunya no és Espanya. Si no ho cregués així, si cregués realment que Catalunya és un dels pobles hispànics, no podria dir les coses que diu, ni en la forma que les diu.

El nacionalisme català, com digué Enric Prat de la Riba, no ha estat mai separatista. I Francesc Cambó, en les seves síntesis insuperables "Per la concòrdia" ha demostrat la doble força de la realitat hispànica i de la personalitat catalana i la mútua conveniència d'harmonitzar-les en un conviure germanívol.

El senyor Antonio Zozaya reconeix i declara que en el problema català és separatista. Dífícilment la inconsciència pot arribar ja més lluny. Malgrat tot, nosaltres no en som de separatistes, i no en som, no per interès egoista, car l'egoisme potser ens dictaria una actitud contrària, sinó perquè ens sentim enllaçats per vincles d'afecte al conjunt viu dels pobles espanyols.

Cal repetir que el nostre lema és: ni assimilisme, ni separatisme. Amb la mateixa convicció ens oposem a l'un i

a l'altre. I ens hi oposem perquè, com demostra irrefutablement la història de quatre segles, ni separatisme ni assimilisme no responen a la realitat hispànica, i són igualment contraris a la llibertat de Catalunya i a la grandesa d'Espanya. L'assimilisme ha fracassat definitivament, tràgicament, com demostren els mateixos noms de Cuba i Portugal, que Antonio Zozaya temeràriament invoca. El separatisme seria funest per a Catalunya i per a tots els altres pobles hispànics. L'única solució possible i fecunda és la de la concòrdia, és a dir, la lliure convivència de tots els pobles hispànics, la reintegració d'Espanya en la plenitud dels seus pobles.

Això és i això representa l'Estatut d'autonomia de Catalunya: l'estructura de la convivència de Catalunya amb els altres pobles espanyols.

DOCUMENT 116

LA VEU DE CATALUNYA26 juliol 1931Autor: Josep Plà

p. 1

LA REPUBLICADAVANT DEL CAOS

(Del nostre redactor corresponsal)

Madrid, juliol

El periodista que és troba a Madrid acarant amb l'actualitat d'aquests dies, ja ni sap què fer, ni què pensar ni què dir. Hi ha una complexitat tan gran en els esdeveniments, hi ha un empitjorament tan notori en tots els afers, hi ha una manca tan absoluta de govern, hi ha, sobretot, una lleugeresa tan inconcebible en l'ambient, que la sensació nímica que hom sent és d'un caotisme i d'una confusió espessa, dolorosa i greu. La realitat del problema social ha arribat a un extrem que no s'hauria pogut sospitar mai. El país està perdent cada dia milions i milions de la manera més freda i més inconscient. La pesseta, en el moment que escrivim, està a 55 amb la lliura esterlina, i ningú no pot negar, a hores d'ara, que ens trobem davant d'un fet monetari de conseqüències evidents. No es veu per cap cantó un millorament de la situació política. Maura que és l'únic ministre d'aquesta

situació que ha vist d'una manera microfònica i cada dia l'empitjorament paulatí de les coses, està subjecte a una pressió que a la llarga o la curta, el separarà del ministeri. No ha pogut triomfar en el Ministeri cap idea enraonada; no ha pogut disposar constantment sinó de sis o set governadors; les coses s'han possat d'una manera que no hi ha resistència física possible per a fer cara als esdeveniments. Els ministres estan aixafats, enervats, depasalts pels esdeveniments. Perquè quatre energúmens puguin mantenir una ideologia i una mística determinada, per respectar quatre prejudicis d'Ateneu, Espanya es troba abocada a la crisi més greu que ha sofert des que començà - aquest segle.

On anem ? Ningú no podria dir-ho d'una manera coherent. Ens trobem davant d'un procés dominat per imponderables, davant d'un procés que és imprevisible i que ens pot conduir a fer un salt profundíssim en el buit més espantós. No sabem absolutament res. No sabem ni com serà la Constitució, perquè tot el problema de la Constitució ha estat portat amb la incoherència més extravagant. No sabem res del que serà la reforma agrària; un dia sembla imminent; un altre dia sembla ajornada indefinidament. Durant tres mesos, el sindicalisme ha estat una cosa santa. Ara, sembla que el sindicalisme és l'amo del carrer, i que fatiga enormement als ideòlegs del Govern. A Sevilla hom fa totes les concessions durant dos mesos . Hi passa el

senyor Pestaña. La repressió costa una xifra important de morts i ferits. Aquesta es la tràgica paradoxa de la llibertat que el país contempla, astorat, actualment. I els pocs il.lusos que queden encara dels procediments actuals, esperen resoldre les questions del país amb la secularització de cementiris i amb altres diverses falòrnies per l'estil.

La situació bancària és greu. L'industrial empitjora constantment. La lectura dels diaris constitueix un sobressalt constant. Cada dia es tanquen fabriques i tallers. La gent no compra res. El procés de circulació del capital ha sofert un col.lapse perillós. Els elements més subversius i més irresponsables són els amos del carrer. Aquesta situació de follia ha destruït en un més Carles Esplà, governador de Barcelona, com si la República tingués dotzenes d'homes de la seva bondat, de la seva intel.ligència, i del seu tremp. Els republicans més il.lusionats tres mesos enreara, fan avui un possat de desolació i de dolorós astorament. Els ressorts dels país es van afluint; la vagorositat i la inconsistència de la ideologia va destruint tots els suports del país. El Parlament va deliberant; les discussions "elevades" són constants; de l'hemicicle en ve un lamentable olor de suor; els diputats creuent que tot va admirablement.

Estem així. La pintura que acabem de fer és pàl.lida davant del que creuen els republicans més intel.ligents.

Es hora que la gent interessada a mantenir la vida del país i la continuïtat de les coses s'organitzin ràpidament. Tot això que passa, era previst. No hi ha engany possible i cal que el país reaccioni abans que ningú hi sigui a temps.

JOSEP PLA

DOCUMENT 117

LA VEU DE CATALUNYA29 juliol 1931Autor: Editorial

p. 1

SOTA L'AMENÇA DE L'ANARQUIA

El govern provisional de la República, on hi ha representats tots els matisos d'opinió de les esquerres espanyoles i catalanes, ha declarat oficialment i solidàriament que les vagues recentment iniciades i sostingudes arreu de les terres d'Espanya no tenen com a objecte aconseguir el triomf de les justes reivindicacions dels treballadors, sinó promoure un estat d'inquietud i inseguretat que desarticuli la vida econòmica del país. No cal dir que aquest s desastrósos efectes són sentits a Catalunya amb major intensitat que enlloc de les terres d'Espanya.

Qui són els culpables d'aquesta amenaça d'anarquia, d'aquesta temptativa caòtica, és prou notori. Assistim a una revifalla del pistolisme, de tan amargs i dolorosos records per a la nostra terra i una de les causes immediates de la dictadura. A Sevilla, a Madrid, a Barcelona han estat detinguts pistolers professionals i coneguts. Un dels detinguts dies enrera al Clot, segons ha dit tota la premsa, duia la pistola del guàrdia de seguretat

mort el dia primer de maig a la Placeta de Sant Miguel.

La premsa i l'opinió pública han reaccionat ràpidament contra aquesta revifalla del pistolisme profesional. Cal que les autoritats recullin aquest estat unànim d'esperit, i tinguin la força moral necessària perquè tothom es mogui sota l'imperi estricte de la llei.

Mentrestant, cada dia llegim a la premsa anuncis massa significatius dels consignataris i representants de les cases navileres advertint que les mercaderies destinades a Barcelona han hagut d'ésser descarregades a València, Alacant o Almeria, si no a Marsella, Sète o Gibraltar. Així, sota l'amenaça de l'anarquia, va morint lentament el port de Barcelona. I el que passa al port s'esdevé a gairebé totes les indústries. Les fàbriques tanquen llurs portes. El nombre d'autèntics treballadors sense feina augmenta de dia en dia. I el conjunt de l'economia del país se'n ressent, en perjudici greu de tots els estaments.

No ignorem pas que existeix una crisi econòmica universal, que a cada país es presenta amb manifestacions diverses. El mateix problema dels treballadors sense feina és un problema universal. Però a tots els pobles, davant la gravetat extraordinària de les circumstàncies, els governs, els partis polítics, les organitzacions patronals i obreres, senten la responsabilitat de l'hora i procuren treballar solidàriament en cercar solucions pràc

tiques als gravíssims problemes plantejats.

El que no passa enlloc del món és que, precisament - en aquests moments de prova per a tothom, hi hagui organitzacions obreres que, podent ésser formidables instruments de millores socials, s'entessin en una tàctica anacrònica, superada arreu, i, sempre cap visió de la realitat ni de l'esdevenidor, es constitueixin en una nosa.

Ni les Trade Unions Britàniques, ni l'American Federation of Labor, ni les institucions semblants a Alemanya, a França, a Bèlgica, a Holanda, als països escandinaus, no comprendrien una conducta tan insensata.

Cal que el Govern restaurí, sense feblesa i sense histerismes, l'imperi inflexible de la llei, i cal que les estaments obrers, els primers interessats a rectificar una actitud equivocada i suïcida, obliguin els organismes que les representen o els volen representar, a una actuació més civil, més europea, més eficaç, per a llurs legítimes reivindicacions.

DOCUMENT 118

LA VEU DE CATALUNYA31 juliol 1931Autor: Editorial

p. 1

UNA DATA HISTORICA

Falten poques hores ja perquè el nostre poble voti unànimement l'Estatut de Catalunya, és a dir, la llei de la nostra autonomia. Aquest referèndum és, com ja havem dit altres vegades, una concreció plebiscitària de cent anys de renaixença i de trenta anys d'actuació política del Catalanisme. Quan Buenaventura Carles Aribau escribia la seva famosa " Oda a la Pàtria ", que enyorava de Madrid estant, votava esperitualmente l'Estatut de Catalunya. I quan Enric Prat de la Riba, amb la seva genial visió d'estadista i amb la seva amor integral a Catalunya estructurava els elements essencials del nostre govern propi, i aconseguia refondre en la Mancomunitat, per primera vegada després de dos segles, la unitat de Catalunya, feia encara quelcom més que votar l'Estatut: el possibilitava, el plasmava, en organismes culturals, polítics i administratius, que si foren en part derruïts per la tamborinada de la Dictadura, restaren ben vius en la consciència del nostre ésser col·lectiu i ens demos -

traren als altres pobles hispànics i a tots els pobles del món, l'aptitud essencial de la nissaga per al normal exercici de les funcions de govern en un règim veritablement democràtic.

Hem de votar, doncs, tots els catalans, l'Estatut, de l'Autonomia de Catalunya. I l'hem de votar, molt especialment, tots aquells que durant trenta anys hem lluitat per l'Autonomia, sota el guiatge mestrívol d'Enric Prat de la Riba, i hem fet possible amb el nostre esforç constant que Catalunya recobrés, amb plenitud d'eficàcia, la consciència de viva de la seva personalitat. No hi fa res que alguns creadors de l'Esquerra Republicana, precisament en els mítings de propaganda de l'Estatut amb una manca absoluta i característica de lleialtat política i de patriòtica delicadesa, s'hagin entretingut a combatre els altres partits catalans que representen ideologies o procediments distints als seus i que els han precedit de molts anys en la propaganda catalanista. Aquestes intervencions, temeràries i inoportunes en aquests moments històrics, quan tots els altres partits catalanistes col·laboren amb generós entusiasme a la propaganda de l'Estatut, no ens han de retreure en el compliment dels nostres deures cívics. Tot el contrari. Els cent mil vots que el cos electoral de Catalunya ens otorgà en les eleccions del 28 de juny, si no han tingut la deguda concreció parlamentària a causa dels defectes notoris del sis-

tema electoral i de les coaccions demagògiques contra els nostres amics, ens imposen una responsabilitat de representació que nosaltres no podem ni volem oblidar o negligir. I és amb aquesta representació que nosaltres, ara més que mai, davant l'espectacle que ofereix l'Esquerra Republicana, i que tota la premsa de Barcelona i Madrid recull, ens creiem obligats a intensificar la nostra campanya a favor de l'Estatut, que no és l'Estatut de l'esquerra ni de la dreta, sinó l'Estatut de Catalunya.

Si nosaltres haguéssim vist que l'Esquerra Republicana tenia l'habilitat suficient per a tractar amb el Govern de Madrid i aconseguir d'aquesta manera tot allò que en aquests moments podia aconseguir-se a favor de Catalunya, podríem haver deixat exclusivament a la majoria la gestió i la propaganda de l'Estatut. Però, quan hem vist el poc encert o la poca fortuna que ha acompanyat, com a exemple, totes les gestions realitzades a Madrid per la majoria consistorial, que ni tan sols ha pogut aconseguir, fins ara, la cessió del castell de Montjuich a la ciutat de Barcelona, no podem regatejar el nostre concurs més actiu ni la nostra cooperació més entusiasta a la propaganda i a la gestió de l'Estatut, que hem d'aconseguir entre tots.

Pensem tots els catalans que els homes i que no els partits passen, però que Catalunya resta. I és per Cata-

lunya, no pels homes ni pels partits, que el nostre poble
votarà diumenge l'Estatut de la seva autonomia.

DOCUMENT 119

LA VEU DE CATALUNYA8 agost 1931Autor: J.E. (Joan Estelrich)

p. 1

L'ESTATUTELS NOSTRES MOTIUS

I

POSICIONS

Els catalans hem votat podriem dir unànimament, el nostre Estatut. Ha estat feta la unitat catalana davant la transcendència històrica del moment Catalunya ha manifestat de nou el desig, inequívoc, persistent, que informa tot el procés del seu desvetllament polític. Nosaltres, com els qui més, oblidant de bon grat vexacions i exclusions, hem cooperat entusiàsticament a la propaganda per l'Estatut. Davant la polèmica que es dreça Madrid -- i que ja havíem prevost, contrastant amb el beatífic optimisme, d'alguns negociadors --, ens interessa d'insistir i repetir els arguments de la nostra propaganda. Els motius de la nostra actitud no varien davant les actituds dels altres, com no ha variat davant el canvi de règim el nostre catalanisme ni els nostres desitjos d'una Espanya gran i comprensiva. El canvi de règim ens ha fortificat en tot cas, en les nostres posicions ideals. Repetim, doncs, el que dèiem la setmana passada en conferències i mitings.

UN COMPLEX DE PROBLEMES

El problema que es vol resoldre o millor dit, que e es vol començar a resoldre amb l'Estatut, és el problema ... secular de l'Autonomia de Catalunya. Aquest problema per la circumstàncies nostres, històriques i actuals, és un problema central, vitalíssim, essencial en la nostra actuació de catalans i en la nostra condició de ciutadans espanyols. Però aquest problema està inscrit dintre un més extens nucli de problemes. El problema de l'Autonomia de Catalunya no és separable, lògicament ni pràcticament d'altres problemes. Una ment honesta no pot considerar-lo isolat. Les nostres circumstàncies històriques i actuals, sigui el que sigui el grau de les nostres aspiracions del punt de vista autonòmic, ens porten a considerar el problema català en funció dels problemes del conjunt hispànic i en funció dels problemes del nostre món occidental.

Assolir la llibertat, l'Autonomia de Catalunya, és , dit en altres mots, la repressa per part dels catalans de llur destí com a poble. S'ha volgut recentment comparar aquesta represa de responsabilitats a la del conjunt dels espanyols i concretament als castellas. Ens apar que les dues situacions són ben distintes. Els catalans fins ara no hem estat, com a catalans, els que determina ven el propi destí; en canvi, els espanyols en conjunts han determinat, en un règim de monarquia o en un altre, el propi destí. Els espanyols en conjunt no poden renun

ciar allò que tingui de bo, ni poden refusar ço que tingui de dolent la història del conjunt hispànic. Escrivia Renouvier, després de Sedan: "Quan hom parla de la responsabilitat d'aquests aventurer (Napoleó III), el patriotisme no ha de fer oblidar que França havia estat la seva còmplice abans d'ésser la seva víctima i que les nacions són responsables dels caps que elles es donen."

Voldríem veure els filòsofs espanyols tan lúcids i equànimes en l'actual moment com Renouvier i els millors francesos en instaurar-se la III República. Altrament els francesos, que havien fet una transformació de règim tan violenta, no han renunciat mai a certes orientacions de la tradició política de la vella monarquia.

El nostre problema està --repetim-- enllaçat amb el problema de l'estructuració, ordenació i orientació del nou Estat espanyol. Es l'ardua qüestió de les directives que calgui donar a la comunitat hispànica per a rectificar la fatalitat històrica que fins ara ens ha perseguit. Implica també, en visió que ultrapassa el clos de Catalunya i d'Espanya, una presa d'actitud davant els ideals humans, les estructuracions econòmiques, les aspiracions culturals del món modern, de l'home d'avui, dels segle XX. Hi ha una interpretació moderna de la vida, de la política, de totes les activitats de l'esperit; una aspiració a traduir en formes noves, originals, tots els afanys de l'ànima contemporània. Nosaltres, com a catalans i com

homes universals, sentim també aquesta aspiració, aquest dealler de traduir, ací, en creacions nostres, la nostra, ànima contemporània.

LA NOSTRA ACTITUD DE SEMPRE

Ara bé: davant aquest complex de problemes, dintre els quals hi ha el de l'Autonòmia de Catalunya, quina actitud hem d'adoptar? La nostra actitud no és una actitud improvisada, ni és determinada pels canvis polítics que hi ha hagut a Espanya. És la nostra actitud de sempre i està corroborada per textos publicats, molts d'ells, durant la Dictadura. Aparèixer com un neòfit és ja sempre desagradable; però aparèixer-hi quan hem estat, amb altres companys, dels primers desvetlladors de les formes noves quan molts d'altres, usdegruitadors del moment, estaven encara adormits, fóra massa renúncia, fóra una renúncia mortal.

Hi havia, això sí, una essencial discrepància de punts de vista. Els uns, nosaltres, investíem, perquè ens semblaven més substancials, les necessitats permanents, profundes. Anàrem a la rel del mal. Preconitzàvem que era necessària una intel·ligència entre les seleccions hispàniques. Que calia una reorganització econòmica del país. Que calia donar un tomb nou a la història d'Espanya, contrastant amb la política borbònica, unitarista i impeni-

tent, que ha conduït Espanya al desastre; que calia edificar una cosa nova, en gran, començant per reformar, intel·lectualment i moralment, tots els ciutadans espanyols. Demanàvem, en resum, aquella reforma intel·lectual i moral que Renan demanava als francesos despúes de la guerra franco-prusiana.

D'altres concretaven llur actuació en un canvi de règim: això per a les messes era més entenedor, i per força aquests havien de resultar vencedors. Però les necessitats persisteixen, més descarnades, més retallades que mai i elles s'imposaran als cànids que confiaven en la taumatúrgia d'una República del Dr. Pangloss. Vulguin o no vulguin, hauran d'investir amb tècnics o sense tècnics, aquests problemes permanents. La facècia contra els tècnics em recorda aquella excusa dels mals pintors i escultors que volen, apel·lant als dets d'una pretesa genialitat, tancar els defectes de dibuix i de modelat que hi ha en llurs obres. -- J.E.

LA VEU DE CATALUNYA

11 Agost 1931

Autor: Joan Estelrich

Pàg. 1

L'ESTATUTELS NOSTRES MOTIUS

II

La història inflexible

Per què ha vingut aquest capgirament, aquest trasbalsament? Perquè hi ha hagut alguns homes que l'han volgut, uns homes que l'han sentit? No; volem pensar que una ànima col·lectiva s'ha manifestat; el canvi fóra insegur si no fos el resultat d'un formidable corrent històric. Si no fos la història qui hagués determinat aquesta transformació, si no poguéssim considerar aquesta transformació com una fatalitat històrica, no tindríem cap garantia contra possibles mutacions en sentit contrari. Si el canvi fos només degut a la voluntat d'uns homes agosarats, fóra lícit pensar que d'altres homes, no menys agosarats, podrien presentar-se i modificar la situació. Pensem, doncs, que el canvi era cosa fatal, inevitable, imposada per la línia inflexible i profunda de la història dels pobles hispànics. Actuem, doncs, com si hagués vingut per sempre. Treta tota preocupació i divisió per qüestions prèvies de règim, tots els catalans, tots els ciutadans, poden disposar-se a bastir la nova pàtria, a construir el nou Estat.

Després d'un trasbals d'aquesta importància, la realitat psicològica col·lectiva es bifusca en dos sentits.

¿Com serà enfocada la transformació? Persistirà l'estat de desorientació, natural, després del capgirament? O, per contra, la massa social tindrà el suficient sentit de la responsabilitat i del deure, i comprendrà que cal, immediatament, assegurar un nou ordre? Creiem en la necessitat absoluta d'anar immediatament a construir, a edificar un nou ordre. Un nou ordre pregon; no l'ordre fictici que hem conegut en temps de dictadura; aquell ordre extern amagava l'anarquia interna. La nova situació ha vingut després d'uns anys de desordre intern, i, per tant, no pot sortir-se del pas reproduint aquell ordre aparent, sinó que ha de crear, a fons, el nou ordre.

Un diagnòstic de 1927

En plena dictadura, l'any 1927, férem el diagnòstic del que, al nostre entendre, crèiem que passaria a Espanya. Aquell diagnòstic, consultat i aprovat pels companys més pròxims, es publicava, a primeries de l'any 1929, encara en plena Dictadura, com a conclusions del meu llibre sobre les "Minories Nacionals". Els mateixos mots eren reproduïts com a testimoniatge d'aquest pensament invariable, a tall de conclusions d'un altre llibre "Catalunya endins" publicat l'endemà de caure Primo de Rivera.

Què dèiem en aquelles conclusions?

Sobre la forma de l'Estat afirmàvem:

"La doctrina ortodoxa és ara: nacionalistes lliures dins l'Estat complex. Nació i Estat essent distints i independents, pot convenir que una Nació estigui distribuïda en diversos Estats (Alemanya i Austria, per exemple) o diverses nacions o fragments de nacions, en un sol

Estat (Suïssa). La dificultat de les fronteres s'esvaeix o atenua. Els separatismes, com a tendència, esdevenen anacrònics. Si es demanen per un costat garanties internacionals, per altre costat s'aconsella la tendència a l'acostament dins el mateix Estat. Però això no és possible sense llibertats prèvies. Ningú no pot donar-se si no es posseeix."

Les nostres opinions sobre les funcions de l'Estat, i especialment les culturals, eren: "La funció de l'Estat apar destinada a limitar-se. Els veritable liberals veuen, joiosos, com l'Estat va perdent alguna de les seves funcions pròpies. Cada dia és més un òrgen d'ordenació econòmica i social. Representa un sistema d'interessos, però ja no concreta activitats. Adhuc l'endegament econòmic li anirà escapant, per a concentrar-se en entitats autònomes. L'Estat productor i conductor de cultura, l'Estat hegelian, va cap a la posta. La consciència liberal i les necessitats cada dia més complicades del món modern ho exigeixen. Dia arribarà que la funció de cultura --com als Estats Units-- serà també missió d'entitats culturals autònomes. L'Estat, en un territori de diverses cultures, té l'obligació d'ajudar-les totes. No pot, no ha de protegir-ne una contra les altres. Ha d'ésser un àrbitre i deixar que les cultures lluitin lliurement entre elles, única manera de fomentar-ne l'estímul, la creixença, la vitalitat, i de no oposar-se a les lleis naturals."

Joan Estelrich

DOCUMENT 121

LA VEU DE CATALUNYA11 agost 1931Autor: J.E. (Joan Estelrich)

p. 1

L'ESTATUTELS NOSTRES MOTIUS

III

ELS CAMINS AL CANVI

Què calia fer per a realitzar el gran canvi? Dèiem llavors: "Pertoca al moviment enèrgic i intel·ligent que pogués imposar-se a la Península Ibèrica, intentar la realització d'una forma d'Unió federativa ... la qual ten - deixen les determinants històriques de la Península, cas oposat al d'Itàlia), sense acudir a les formes imperia - lístiques ni a les cantonalistes, una Federació de base neo-liberal, nacionalista i corporativa alhora, amb or - ganismes especials dirigint la vida econòmica i la vida cultural del país."

I als que s'engrescaven amb els trasbalsos socials o amb l'espasa pretoriana, per a arribar al canvi, adver - tiem: "Aquesta seria la revolució autèntica, fecunda, es - perançaadora; no el joc vuitcentista i sudamericà, carac - terístics de països agro-pecuaris, dels "pronunciamientos" militars. La gran reforma, la gran revolució, ha d'ésser quelcom que pugui transformar la societat peninsular his

pànica, en la seva constitució interna, en la seva econo-
mia, en la seva cultura, en la seva coordinació política!"

I, en fi, possats en el rost perillós de les profe-
cies, anunciàvem: " El capgirament vindrà fatalment per-
què Espanya s'ha endarrerit massa al costat dels altres
països europeus, i no li és possible d'anivellar-se amb
els pobles per un procés evolutiu normal. Aquest capgi-
rament fatal pot traduir-se en anarquia o pot traduir-se
en reorganització. Això dependrà dels instruments d'opi-
nió pública que haurem reexit a crear, de la gent que es-
tigi preparada a les noves concepcions, de la força que
s'hagi pogut aglutinar al servei d'aquest ideal."

Tot això pensàvem quan alguns dels ministres de l'
actual República no eren encara republicans, quan tot-
hom es sentia atuït per l'opressió dictatorial, quan po-
quíssima gent creia en la possibilitat del canvi.

Avui els termes dels problemes de forma, estructura,
funció i organització de l'Estat, són els que intuïem
anys enrera.

La profecia s'és realitzada i ens trobem en el mo-
ment crític sobre el qual dèiem.

"Aquest capgirament fatal pot traduir-se en anarquia
o pot traduir-se en reorganització."

Així els camps es destrien: hi ha els que, de fet,

cooperen a l'anarquia; hi ha els que volén la reorganització. Nosaltres som del darrers; dels que preconitzen - la gran reforma política, intel·lectual i moral de Catalunya i de tot Espanya.

Creiem en la vitalitat del nostre país. Creiem que si administressim bé la nostra riquesa seriem un país - exemplar.

Ara bé, per a la reforma del país cal un ordre: cal una democràcia educada; cal una intervenció de tots els ciutadans

El nostre mot d'ordre ha d'ésser: lluitar per aquest ordre, per aquesta educació de la democràcia, per aquesta participació de tots en la creació de la Pàtria Nova i i del Nou Estat.

L'ESTATUT EN NOM DE L'ORDRE

I és en nom d'aquest ordre, que nosaltres hem de demanar, hem d'exigir, hem de fer tots els possibles per a obtenir l'Estatut de la nova Catalunya. S'ha d'acabar - que Catalunya sigui un país insistentment desgovernat, insistentment ingovernable; s'ha d'acabar també la por que tenen els catalans a governar.

Entre el molt que hi havia de trasbalsador, de nou, en aquell moviment polític que es va dibuixar a la fi del

del segle anterior, i que ha portat Catalunya al lloc d' avui, cal consignar el fet, la gran originalitat que per primera vegada, no uns catalans isolats com Prim, Pi Ma- ragall, Balmes, sinó tot un equip de catalans, es dispo- saven a actuar catalanisticament en política; i no en una política de sentimentalismes inconsistents o d'aspiracions vagues, sinó en una política d'exigències i de realitats. Per primera vegada s'erigia a Catalunya un estol, una col- la, una generació d'homes que es proposaven governar i dur un pensament propi al govern d'Espanya, fins llavors governada només per castellans, gallecs i andalusos. Ha estat fàcil fer riure la gent, els últims temps, dient - que a Unió Catalana ens proposàvem preparar gent perquè poguessin ésser governadors civils. ¿ Què donariem els responsables del Poder, els que tenen avui l'autoritat a les mans, per a poder disposar d'alguns catalans que ser- vissin per a governadors civils? Justament el senyor Hur- tado recordava, en la seva conferència de l'Ateneu, una anècdota sobre aquesta inapetència dels catalans a exer- cir funcions de govern. Recordava que ...de Cànovas un català d'una certa importància li deia que necessitàvem un governador molt enèrgic, però sobretot que conogués el nostre país, la gent, les nostres aspiracions, perquè els que enviaven no servvien, car no sabien res de Cata- lunya, i Cànovas li va respondre: Ja en tic un, sou vós. Cosa que va esverar aquell català.

Explicació? Essent cosa suportada, el govern resul
tava per als catalans cosa antipàtica. I, per un procés
psicològic prou conegut, l'antipatia contra el govern
havia esdevingut, en els catalans, antipatia contra el
govern havia esdevingut, en els catalans, antipatia con
tra la funció de govern, àdhuc exercida per nosaltres ma
teixos.

Mentre els catalans no vulguin governar-se, serem a
Espanya ciutadans de segon ordre. I d'altra banda, no hi
ha per nosaltres garanties de la nostra autonomia si no
ens disposem a manar allà; però el lloc de fer el nostre
aprenentatge és ací, a casa nostra, la millor, l'única es
cola de govern.-- J.E.

LA VEU DE CATALUNYA

11 Agost 1931

Autor: Josep PLA

Pàg. 1

LA REPUBLICAL'ARREL DEL MAL

La corba de descens del país continua descabdellant-se d'una manera fatal; i, malgrat les declaracions optimistes, ja ningú no creu que es pugui fer, conservant la composició política actual, res que valgui la pena per aturar la descomposició existent. En unes declaracions a "El Sol" el senyor Ossorio ha dit que, si no es posa remei a les coses abans de la sembra, només Déu podrà dir el que passarà. La situació empitjora. El nostre signe monetari baixa cada dia: la circulació fiduciària ha superat el "golo point", i la massa de maniobra per intervenir el canvi de la pesseta està esgotant les lliures que accedí a concedir la banca francesa. El senyor Prieto en unes declaracions a la premsa, que només ha publicat, molt arreglades, la premsa de franca oposició, ha dit que es considerava mort, i que en l'espectacle de la comèdia nacional li ha tocat el paper de "Desgraciado primero". El Parlament farà aviat un mes que està reunit i el balanç és negatiu de dalt a baix. En moments com els d'ara, que justifiquen passar per sobre de tots els problemes formals, hom ha perdut el temps en coses adjectives que no tenen ni la més mínima importància. Aquella cosa de flamarada patriòtica que caracteritza l'actuació de totes les constituents que han reeixit, no es veu enlloc. A les Corts, quan no s'ha parlat de petita política, dels problemes sempre vidriosos d'ordre públic i de passió personal, no hi ha hagut cap moment de vibració

nacional. Tot continua igual. I la situació política i governamental ha arribat a un extrem de rigorisme i de rigidesa tan gran, que no hi ha manera de donar sortida als anhels i desitjos del país anant a la formació d'un govern capaç de donar --almenys momentàniament-- un endegament a les necessitats del poble.

Aquí, precisament, rau l'origen del mal. Vivim sobre una base falsa, sobre un equívoc fatal. La República no pot ésser sinó una república burgesa, perquè no es veu enlloc la força per intentar una revolució a fons; malgrat això, tenim un règim de socialisme larvat que està fent al país un mal incalculable. Els socialistes tenen tres ministres al Consell, malgrat que a França, país de molta més concentració capitalista i sense problema agrari, els socialistes no han pogut governar mai. Els socialistes --ho ha dit el president Alcalà Zamora-- han vist assolides amb la República les vuit dècimes parts dels seus "desiderata". Això fa que per una inversió de la mecànica política es produeixi el fet monstruós que els socialistes siguin de fet la força més governamental. Els ministres, per congraciar-se amb una opinió que hom suposa al roig viu, han de fer declaracions a base de suposar que el règim capitalista s'està a tot arreu liquidant. Maura ha arribat a suposar aquesta insanitat en unes declaracions públiques. I en definitiva arribem a aquesta terrible paradoxa: que quan més sembla afirmar-se la política d'ordre públic estricte, més s'accentua la crisi de confiança del capital. Aquesta crisi, que va íntimament lligada amb la política d'isolament davant de la finança internacional feta per Prieto, pot ésser de conseqüències literalment lamentables.

Aquestes últimes hores han estat interessants. Els republicans més lúcids --tipus Ossorio-- han agafat pel seu compte la feina de transformació de la situació governamental, a base d'anar ràpidament a l'elecció d'un president interí de la República que, fent de poder moderador, permeti evacuar la crisi que es pugui presentar. El grup intel·lectual i els homes més assenyats del socialisme --tipus Besteiro-- semblen flanquejar l'obra de l'il·lustre jurisconsult. Tindrem crisi la setmana entrant? Es plantejarà finalment el gran debat públic que permeti començar l'obra de consolidació de la República, que avui encara està flotant? O, per contra, continuarà aquest procés de congelació interior, de desencant que s'ha apoderat dels millors republicans? Tot això ben entès es desprèn d'una visió de les coses purament política: si entréssim a dins de la qüestió social que el país té plantejada, hauríem de donar una impressió sensiblement més acusada de regressió i d'interinitat. La situació política conté els elements que hem esmentat.

Josep Pla

DOCUMENT 123

LA VEU DE CATALUNYA13 agost 1931Autor: Josep Plà

p. 1

LA REPUBLICALA REFORMA AGRARIA

(Del nostre corresponsal redactor) Madrid, agost

El que està passant a l'entorn d'aquesta reforma agrària que encara no està feta, que no sap ningú exactament si es farà i que des que s'instaurà el nou règim està pertorbant fins al moll dels ossos tot el sistema de l'economia del país, i està destruint els elements més sòlids de la nostra societat, és un altre fet enorme per a demostrar la decadència política a què hem arribat. Fa setmanes que se'n parla, d'aquesta reforma, i sempre amb aquell aire de genialitat, de buidor abstracta, de grotesca facilitat que caracteritza el nostre pensament polític. Al cafè, a Madrid, als ministeris, al Congrés, tot hom té el seu projecte perfectament reexit de reforma agrària. Tots aquests projectes tenen la mateixa característica pretenen que la qüestió és com bufar i fer ampolles, i que no s'ha de fer sinó bufar. És inútil demanar

a la gent que es posi una mica a la raó; és inútil citar els precedents terribles que respecte del problema d'aquesta reforma s'han produït a Europa, durant la postguerra, precedents que són la clau de la ruïna de molts països de l'Est europeu; és inútil exigir una mica de calma per a veure la gravetat que representa parlar d'aquestes coses a la babalà. No passa dia sense que algun energúmen ministerial o ministrable no parli amb una inexplicable lleugeresa, d'una manera perillosíssimament vaga, amb una intolerable manca de responsabilitat, d'una reforma que encara no sap ningú com serà. L'alarma que hi ha a tot Espanya, el mal que s'ha fet a Catalunya per exemple, fent les coses d'aquesta manera -- tot i que només certs latifundis lleydatans de Catalunya podrien ésser afectats per la reforma -- si fos aplicable a la nostra terra, és indecible. L'Ossorio i Gallardo ha declarat en un interview a "El Sol" que ha tingut una enorme resonància política, referint-se concretament a la qüestió, que si abans del setembre no es possa remei a aquest problema -- això és, a aquest fantasma -- només Déu sap el que passarà.

Perquè es tracta purament i simplement d'un fantasma, d'un fantasma que hom agita^a cada moment amb una inconsciència total. Ningú no podia dir què serà la reforma, ni com ni quan es farà, ni si a Espanya hi ha prou

diners per a fer l'operació de crèdit necessària per a portar-la a cap. Hom veu la qüestió des d'un punt de vista purament melodramàtic: dels latifundis, de les deveses, dels grans vedats de caça o dels tancats d'animals braus. Com sempre que en aquest país ha predominat l'energumenisme., la reforma es palteja com una lluita entre grassos i magres. Els grassos són els propietaris, que solen ésser, naturalment, ganduls, ignorants i males persones. Els magres són els pagesos, els quals són alhora treballadors, intel·ligents, i van amb el cor a la mà. Tanmateix la reforma és facilíssima: no més cal agafar un llapis i un escire i anar parcel·lant. No són els terrenys -- per als advocats que fan aquestes coses -- tot perfectament iguals? Es a dir que hom arriba al que sempre s'arriba en aquest país: a proposar les coses a base de suposar que la terra és diferent del que és, que els homes no són com són, que es poden tractar les coses de la realitat com si no fossin reals. La conseqüència de tota aquesta sèrie d'errors la veu avui tothom: els propietaris, dominats d'un pànic naturalíssim, han abandonat la seva funció social i s'han deslligat de tots els interessos generals; els obrers del camp demanen la terra, no per conrear-la, sinó per vendre-se-la. Resum: el que fet amb seny hauria pogut ésser un principi de progrés social, ha servit per a instaurar l'anarquia més profunda al camp. A

Catalunya, la repercussió d'aquest energumenisme es pot veure a totes les comarques. S'ha creat avui un problema a la propietat i règim de la terra a Catalunya que ningú no hauria pogut semiar. Unes setmanes de pueril denagògia, de manca de sentit polític, d'anarquia organitzada, l'han fet sortit del no res i sense cap raó, com per encant.

Però amb tot és el mateix. Estem dominats per un sistema i per uns homes que semblen tenir un desig delirant de crear problemes. Estan tocats de dolorisme sentimental, i la seva ànsia és redimir-nos de la manera que sigui. Si no poden, ens fan deliberadament una nafra, per tal que ens en puguin guarir amb tranquil·litat, doant sortida als fervors que tenen de redempció universal. S'han proposat redimir els pagesos espanyols, i aquest hivern hi haurà fam. El resultat serà brillantíssim, genial.

Josep PLA

DOCUMENT 124

LA VEU DE CATALUNYA13 agost 1931Autor: J.E. (Joan Estelrich)

p. 1

L'ESTATUTELS NOSTRES MOTIUS

L'ORDENACIO INTERNA

Han d'acabar també l'anarquia de la vida interna de Catalunya i l'anarquia de les seves relacions amb el poder central. Interiorment la nostra vida ha estat un desordre produït per la interferència de poders i el disgust constant dels ciutadans. Entre l'autoritat i els governats mai no hi ha hagut, d'ençà que Madrid ens mana, la necessària compenetració determinadora d de l'equilibri cívic. La tradició catalana davant del govern de Madrid ha estat una línia constant de descontentament i de malfiança, interceptada, trencada, per apèllacions, de vegades grotesques, a la protecció.

Es a aquest gran problema de l'ordre dintre casa nostra al que l'Estatut ha de donar la primera solució graduant les jerarquies, establint les competències, a

determinant les funcions de cada òrgan de poder. L'Estatut ens mostrarà si el nostre país, territori ocupat per un determinat nombre d'habitants amb determinades cabòries formen realment un poble. Mentre no haurem fet la prova, per força, haurem d'ésser pessimistes. L'Estatut ha d'ésser la primera base de l'ordre intern, flexible. No serem una democràcia fins que no haurem après a governar-nos nosaltres mateixos. L'adaptació costarà perquè el català està acostumat a ésser protegit o perseguit, però no a ésser governat. Hi ha qui secretament, dintre la seva consciència, espera que l'autonomia pugui representar una major flexió, una major feblesa de l'autoritat. Si l'autonomia ha d'ésser fecunda i permanent, haurà de crear, contra l'esperança d'alguns, una major severitat en l'exercici d'aquesta. El menor volum de poder haurà de compensar-se amb una major intensitat de poder.

LA REALITZACIO DE CATALUNYA

Catalunya no és sols un poble que ha de fer la prova de la seva viabilitat cívica; és un poble que està per realitzar-se. M'explicaré. Si no donem a la nostra vida individual i col·lectiva una finalitat, un sentit un objectiu, aquesta vida no té cap interès, cap transcendència; és una vida purament vegetal. Perquè tingui interès i transcendeixi, cal que li donem un sentit, una

finalitat; pensadors i filòsofs s'han esmerçat durant segles a escriure llibres densos sobre les finalitats de l'home i dels pobles. Potser, sostenint les finalitats ideològiques diverses, podem trobar una finalitat biològica sobre la quals tots estarem d'acord. La finalitat de les col·lectivitats i com la dels individus, és la respectiva "realització". I les diverses ideologies són "formes" de realització. I "realitzar-se" vol dir estructurar la pròpia personalitat, donar-se caràcter i fesomia, dibuixar-la amb aspiracions i amb actes, amb pensament i amb creacions; marcar la pròpia originalitat dintre el conjunt dels altres individus i dels altres pobles.

Catalunya cerca la seva realització; aquesta finalitat és allò que pot justificar, davant d'un ull superior, la seva ambició; la consciència col·lectiva pròpia és l'instrument i la garantia alhora de la personalitat col·lectiva pròpia. ¿ On trobaríem, si no en aquest principi, la justificació de la diversitat i de la mutació dels pobles? ¿ I fóra intel·ligible, sense aquest principi espiritual, la mecànica de la història, el moviment de les forces col·lectives? Així observem en la història del catalanisme com l'ànima del nostre poble es congrega a l'entorn dels isgues visibles de la nostra personalitat col·lectiva; com aquesta ànima troba el seu sentit adherit a la nostra cultura; és, cronològicament, vitalment, després del renaixement polític i

i no és el renaixement polític el que ha determinat, p
 per bé que l'ha fortificat, el reneixament cultural. Ma
 nifestació de l'instint de l'ànima col·lectiva adreçant
 -se a l'única bona eixida. Per on concloem que el nost
 tre problema és un problema humà, senzillament, sense
 afegidures. Les característiques ètniques no ens inte-
 ressen; encara més; la consideració que Catalunya fos
 només una taca ètnica sobre el mapa, ens repugna. Cons
 cient de la seva personalitat humana, congregat-se en-
 torn dels seus signes visibles, Catalunya, per a realit
 zar-se, reclama els instruments que puguin palesar-la,
 mostrar-la, desplegar-la i fortificar-la; reclama aquest
 modestos instruments designats en l'Estatut.

LA TRADICIO CATALANISTA

Catalunya obedeix, en la seva reclamació, a un cert
 determinisme històric. Catalunya en el fons de la seva
 ànima, no ha renunciat mai a la personalitat, els atri
 buts de la qual en el camp polític li foren arrabassats,
 dos segles enrera, per les armes. Fa cent anys que llui
 ta conscientment per a recobrar els signes externs de
 la seva personalitat. Els poetes, els escriptors, els
 professors, els artistes, els economistes, que il·lus-
 tren aquests cent anys que van de 1830 a 1930, aquests
 són els primers preparadors de l'Estatut. Diuen que l'
 han preparat, en pocs dies, en mig de les soledats de